

C:\Users\Plazma\Desktop\303\Neuman_Miroslav-Let_osamělého_ptáka.PDB

PDB Name: Let_osameleho_ptaka
Creator ID: REAd
PDB Type: TEXT
Version: 0
Unique ID Seed: 0
Creation Date: 5.12.2001
Modification Date: 5.12.2001
Last Backup Date: 1.1.1970
Modification Number: 0

Miroslav Neuman
Let osamělého ptáka

1.

"NĚCO TI POVÍM, SANDY," řekl tiše poručík Constantin Trent ze vzdálené strany obrovské široké postele. Tma byla horká, vlhká, nasáklá pachy ryb a hnijícího pralesa. "Jak jednou přestanou člověka bavit ženský, stojí všechno za starou bačkoru."

Stanley Sandy pootevřel oči. Vedro teď k ránu trochu polevilo a dalo se dýchat. Obě okna byla otevřená a do té díry, kterou si nestačili večer ani prohlédnout, vnikal konečně chladnější vzduch z Limonského zálivu.

Constantinův hlas se dral do Stanleyova podvědomí z neskutečna, ze zlého snu, z veliké dálky, ale nebylo to tím, že ležel na druhé straně té obrovské postele a mezi nimi dvě černé holky.

V rejdě už zářila jen barevná poziční světla spících lodí a Cristóbal dole na pobřeží také mžikal z posledního. Okamžik před svítáním byl jedinou snesitelnou chvílí v téhle zatracené, prokleté zemi.

"Hm. . ." vydechl Stanley, protože se na to nic jiného říci nedalo a odpovědět musel. Constantin Trent byl přece jenom poručíkem, a konec konců jeho nadřízeným, i když teď leželi v jedné posteli a on mluvil šeptem ukrajinsky, jako vždycky, kdykoli mu chtěl něco závažného říci. V noci se s holkama poveselili, proboha, tak proč fňuká? Každá stála zlatý dvacetidolar a dohodil jim je doktor Connor, plukovní lékař a největší sviňák z celé panamské strážní posádky. "Chlapci," řekl otcovsky večer v armádním klubu "U Fulvie", když už sotva viděl na oči. "Tady je to všechno jeden svrab, balíme krám a jde se. Nemám chuť vám kurýrovat příjici." Pokusil se vstát, ale nohy se mu podlomily. "Jenom dvě dámy v tomhle městě jsou opravdu bezpečné." Zvedli ho a vlekli z klubu ven. "Debora a Cartagena, ty ženský jsou zázrak," blábolil opile, když se octli na chodníku. "Já je obě vyšetřoval, ale jsou stříbrný, na barvu kůže nesmíte být hákliví."

Ne, ani Constantin Trent, ani on na tyhle maličkosti nikdy hákliví nebyli. Doktora Connora naložili do taxíku, jak jim kázalo přátelství i povinnost, a poslali do hotelu, protože na základnu nebylo v noci spojení. Sami vyrazili do Santa Miguel, nejstarší čtvrti Cristóbalu.

"Docela to ušlo," zívá Stanley ospale. "Ale jsou to mazaný mrchy, každý dvacetidolar vysolit nic jinak než ve zlatě, papírový jim nevoní, do smrti to nepochopím."

Chápal však docela dobře. Svět TADY byl rozdělen na dvě části. Zlatý a stříbrný. Takoví byli i lidé, zlatí a stříbrní. Ke zlatým patřili příslušníci posádky strážní služby průplavu, všichni Yankeeové a Francouzi. Stříbrní byli ti ostatní. Černoši z Jamajky, Indiáni, Japonci, Italové, Španělé, Číňané, mestici i mulati i ty dvě nádherné nahé holky s kakaovou kůží.

Dělení na zlaté a stříbrné platilo ostatně vždycky. Za Vaska Nuñeze Balboy stejně jako za Stevense, když budoval průplav. Američané byli vypláceni ve zlatých dolarech amerických a ti ostatní ve stříbrných panamských. I voda k pití byla zlatá a stříbrná a běda, když se stříbrný napil ze zlatého pramene.

Ale hustá, pralesy i mořem páchnoucí předjitřní tma všechno skryla. Hedvábná čokoládová těla Debory a Cartageny i prošedivělé vlasy poručíka Trenta a široká bílá záda seržanta Sandyho.

"Poslyš, Sandy," řekl zase z toho vzdáleného konce ukrajinsky Trent a Stanley se definitivně probudil. Už dávno si zvykl, že se z jeho příjmení stalá přezdívka i křestní jméno současně. Nikdo mu jinak neřekl. Byl prostě jenom "Sandy".

"Hm?" zeptal se tázavě. Ten chlap ho nenechá spát, zase potřebuje žvanit! Někde daleko nad Limonským zálivem a ještě dále, nad Karibským mořem, se rodilo svítání. Ptáci v džungli je okamžitě vycítili. Byly to chvíle, kdy člověk musel mluvit, vypovídat se, ověřit si, že existuje, že ještě žije, ujistit se, že také něco znamená, přiznat se třeba k vraždě a všem neřestem světa. Prostě slyšet svůj hlas, vypustit páru z přetopeného kotle.

"Hrom do toho," myslel si Stanley, "každý navalíme dvacetidolar, holky chrápou a my budeme brečet." S povzdechem se posadil a Constantin mu podal balíček cigaret.

„Mám prima džob," řekl stále stejně tiše Trent, aby ty dvě pohodlně rozvalené krásky nevzbudil. "Prima, Sandy, každý den zlatý dvacetidolar a můžeme sem chodit do soudného dne."

"Jsem pro," řekl Stanley polsky a napadlo ho, že vlastně mají obrovské štěstí. Díky svým uniformám jsou oba zlatí. Proto neměl rád, když Constantin začínal mluvit ukrajinsky a on mu musel odpovídat polsky. Český poručík

neuměl. Ale teď a tady mohl vzít všechny obavy čert. Jenom on a kartotéka amerických námořních sil věděli, že poručík Trent není Trent, ale Konstantin Jurjevič Lukjanov, dělostřelecký inženýr a námořní důstojník carského válečného loďstva. Když ve dvacátém začínalo být všem jasné, že s bolševiky v Rusku nesvedou definitivně nic, opustil Konstantin Jurjevič Lukjanov palubu své lodi nakládající válečný materiál v New Yorku a do vlasti se už nevrátil. Měli vlastně téměř stejný osud a to je sblížovalo.

Stanley Sandy, napůl Čech a napůl Polák Stanislav Písecký, zůstal v New Yorku už v šestnáctém roce na začátku války. Jako chlapec se přihlásil dobrovolně k rakouské obchodní marině, ale neměl mnoho času poznat ten obrovský nádherný svět, který si vysnil, protože při první dálkové plavbě, ještě dříve než Amerika vstoupila do války, zběhl a zůstal ve Státech.

Když válka skončila, přihlásil se do školy pro navigační důstojníky obchodního loďstva a dveře k úspěchu se mu otevřely dokořán. Ale nakonec skončil před dvěma lety tady v Panamě ve strážním oddílu amerického válečného námořnictva, složeného z dobrovolníků a ztracenců ze všech koutů světa.

"Co je to za práci?" zeptal se pomalu. Dým z cigaret se nechtěl rozplynout, převaloval se nad lůžkem a dusil. Venku byla ještě tma a ticho, ale kdo tady žil déle, dovedl neomylně rozeznat chvíli, kdy vypukne ranní běsnění. Kdy se probudí pralesy na obou stranách průplavu a hlasy ptáků přikryjí celou vodní cestu neprostupnou clonou.

"Až potom, až ráno," zívá Constantin. "Chtěl jsem jen vědět, mohu-li s tebou počítat"

"To můžeš, ale teď drž konečně hubu!" Vyhodil oknem nedopalek a přitiskl se vlastnický ke Cartageně. Měla příjemnou, chladnou spící pleť. Nebylo mnoho okamžiků, kdy by se vracel v myšlenkách domů, ale ten chladný dotyk mu něco neočekávaně připomněl. Takovou pleť mívala matka, když s ní spával jako chlapec v jedné posteli. Otec byl léta nemocen, vlastně byl stále nemocen, a teprve když zemřel, dostal jeho postel. To už museli opustit Poznaň a odstěhovali se do Náchoda. Tam byla maminka doma a on vlastně také. Nikdy všem událostem z dětství pořádně nerozuměl, dávno je však pustil z hlavy. To jen teď, když se dotkl Cartageny a ucítil ten zvláštní uklidňující chlad, se octl pojednou ve starém světě.

Debora vydechla ze sna španělsky několik slov a Constantin ji plácl zvučně po zadku, aby se odsunula a udělala mu více místa.

"Vzbudíš se? Ať nezaspíme," zeptal se hlasitě, ale to patřilo Stanleyovi. Do gymnázia chodil Stanislav Písecký v Náchodě a bůhví, jak by se vytvářel jeho osud, kdyby tehdy nejel na prázdniny do Poznaně. Člověk nikdy neví, co ho čeká, je slepý jako štěně. Slepý a bezmocný. Dokáže samozřejmě vybudovat takovýhle průplav a ví, kdy tady nastává skutečné peklo. Peklo je každý den, ale největší, když přijdou deště. To všechno člověk ví a dokáže, ať je zlatý nebo stříbrný, černý nebo žlutý, ale co s ním bude zítra nebo za hodinu, to neví. Kdyby se rozkrájel, tak to neuhádne.

"Osud je osud," říkával doktor Connor, "a proto si s ním nelamte hlavu, nás všechny čeká stejný konec. Žlutá zimnice, malárie nebo hadi. Jenom si neužijte lepru, chlapecí, to je lepší chcipnout hned."

Hadi a lepra byli příznaky pralesa. Osady malomocných a trestanecké kolonie sice střežily dnem i nocí panamské vojenské hlídky, ale přesto se utíkalo. Směr útěku byl stále stejný. PÁSMO! Americké vojenské pásmo, táhnoucí se deset kilometrů od středu průplavu na obě strany. Jen tady bylo možné získat lékařskou pomoc nebo proniknout na některou loď, kotvící v Limonském zálivu, a uprchnout. Jiná cesta odtud nevedla, kromě té hlavní, pod zem! A to už byla pěkně vyježděná dálnice.

Když Stanley konečně otevřel oči, špláchal se Constantin v umyvadle a všechny zvony cristóbských chrámů zvaly na ranní mši. Panamská neděle. Dusivé vlhké vedro zaplavovalo každý kout města a slunce divoce vybuchovalo na roztavené obloze.

"Hodte sebou, hodte sebou, přijdem pozdě na mši!" ječela Debora a stála s Cartagenou v divokých květovaných šatech připravena u dveří. Ted' byly obě snad ještě krásnější než v noci. Nádherná temně zlatá plet a exotické rysy mulatek. Prsa jako zvony chrámů.

"Prachy, navalte prachy!" štekla znovu.

Stanley vyletěl rovnýma nohama z postele. "Proboha, taková spousta hodin, za chvíli to jede:

"Klid, Sandy, klid," protáhl se líně Constantin a oblékal tropickou uniformu. "A ty nade mnou nestůj!" zařval na Cartagenu.

"Zatracený gringo!" vyjekla Debora a v ruce jí blýskl nůž. Bůhví, kde ho ukrývala, ale byla zřejmě zvyklá tvrdě vymáhat svou mzdu.

"To j sou ale mrchy," zasmál se Constantin a mokrou rukou zalovil v kapse kalhot. "Takový spěch nemám rád!" Dvě zlaté mince vklouzly do nastavených dlaní.

"Potom ti to dám," řekl Stanley a zápasil s košili, která nechtěla sklouznout po vlhkém zpoteném těle.

Konečně vyšli ze zchátralého domu do výhně ulice. Oba štíhlí, vysocí, ve světlých khaki uniformách s těžkými pistolemi u pasu. Constantin rozložitý, s temnými prosedivělými vlasy a inteligentní chladnou tváří. Stanley světlolvasý, vytáhlý chlapík, vazoun a rváč. Ten dům tady už pamatoval Francouze, když začali kopat první kanál. Celá čtvrt byla stejná, stříbrná, na spadnutí.

Rázně vykročili k nádraží. Mulatky zůstaly daleko za nimi, nikdy se neviděli. Nová železnice spojovala Colón s Panamou na tichomořském pobřeží a vojenskou základnou Green Point s Cristóbalem. Green Point ležel asi v polovině cesty z Cristóbalu do Gatunu, těsně pod Gatunskými zdymadly. Kdo neměl službu, vyrazil každou sobotu z tábora za děvčaty a trochu mezi lidi. Tady byla civilizace, přelud krásného, vzdáleného světa, štěstí a bezpečí. Girlandy světél, desítky lodí v zálivu, sny s tvářemi žen.

Sotva však vystoupili v Green Pointu z vlaku, všechny sny zmizely. Džungle je obalila vlhkým, shnilým vedrem a mračny komárů. Stačil krok mimo cestu a mohl to být krok poslední. Po dvouhodinovém pochodu od železniční stanice k základně každý nováček okamžitě pochopil, kam se dostal, kam se dal dobrovolně naverbovat, co

znamená tahle zatracená šíje.

Panamský prales skryje každý zločin. Věčně žravá, nenasytná tlama. Miliardy tropických mravenců a pozemních krabů zničí a pohltí během několika hodin každou mrtvolu. Boty, šatstvo, tělo i kosti. Všechno beze stopy zmizí stráveno, rozžvýkáno, vysáto a pohlčeno. Zůstanou jen přezky, knoflíky nebo zbraně. Co prošlo kusadly věčně se požírajícího, pářícího a rodícího pralesa, nikdy se nevrátí zpět. Tady byl život ve své skutečné, prapůvodní a strašlivé podobě.

"Prokletý svinstvo, proč jenom nemůžeme sloužit na pobřeží v Toro Point, tam je přece jen snesitelněji," vydechl Stanley a otíral si zpocenou, do ruda poštipanou tvář. Vlekli se krokem mezi temně zelenou hradbou džungle. "Já už to nevydržím, jednou prasknu do bot!"

"Nic jsem neslyšel," řekl lhostejně Constantin Trent, protože mluvit veřejně před důstojníkem o dezerci se ani v téhle džungli nedovoluje.

"Tady máš za Cartagena, jsi oficiální svině," odsekl Stanley a hledal vztek po kapsách dvacetidolar. "Jenom ber, než se odtud zdejchnu! Za ženský si platím vždycky sám!" a podával mu minci. Někdy se ho zmocňovalo zoufalství. Zoufalství i zuřivost, divoká, slepá bezmocnost. Když po válce dokončil ve Philadelphii školu obchodního námořnictva a stal se navigačním důstojníkem, byl přijat na cisternovou loď "Ohio". Obyčejný nákladník z Philadelphie na Havaj a zpět. Pendlovali do omrzení sem a tam, ale byl na moři, vypracoval se, dokázal to. U staré rakouské mariny by se důstojníkem nikdy nestal. Ve volných chvílích začal znovu studovat, připravovat se. Jednou bude i kapitánem, složí kapitánské zkoušky. Chtělo to hodně času, práce a také štěstí. Ale válka skončila a mír byl už navždycky zajištěn. Nic jeho snu nestálo v cestě.

A pak se to stalo. Asi mu chybělo to hlavní, štěstí. Loď se potopila s nákladem nafty sotva padesát mil od Atlantic City. Nikdy netušil, jak bude těžké sehnat znovu práci. Na "Ohio" byl přidělen jako absolvent školy, ale teď v námořní zprostředkovatelně jen krčili rameny. Nikde nepotřebovali navigačního důstojníka. Všechna místa byla obsazena. Válečné námořnictvo demobilizovalo a důstojníků byl nadbytek. Půl roku čekal na zázrak, na novou příležitost, a pak vstoupil dobrovolně do armády! Cíl určení Panama!

Constantin odstrčil ruku s penězi. "Nech toho," řekl otráveně, "zmizet můžeš vždycky, ale Hed' se ti naskýtá životní příležitost. Mohu s tebou počítat?" zeptal se neočekávaně a navázal na neukončený noční rozhovor. Byl asi o sedm let starší, tvrdý a nepřístupný, ale k tomu chlapci cítil zvláštní náklonnost a rád si s ním šeptal uprostřed noci neznámou řečí. Něco je spojovalo, možná jen sentimentální národnostní příbuznost, ale spíše něco jiného. Něco, co si Stanley nedovedl vysvětlit, Constantin však tu vzájemnou spjatost vycítil, vyhmátl. Byli si něčím blízcí, podobní, stejní. Přitahovali se.

"Pojď, ukážu ti, jak se vydělávají v Panamě peníze," řekl Trent s nepatrným náznakem úsměvu a ulomil dlouhý prut. "Tady nedaleko roste zvláštní strom, připrav si bouchačku, půjdeme se na něj podívat" A sám, švihaje dlouhým prutem, aby plašil hady, zamířil z cesty přímo do pralesa.

Stanley vyňal služební pistoli, byl to běžný způsob zajišťování hlídek. První muž plašil hady a druhý ho střežil s připravenou zbraní. "Ty jsi se zbláznil," vydechl, když se mu zdálo, že cesta trvá příliš dlouho. "Ty potvory nás sežerou!" Bylo před polednem a horko každým okamžikem stoupalo. Z bažin Gatunského jezera táhla mračna hmyzu do stínu pralesa. Zdravotní služba sice tvrdila, že zdejší komáři jsou neškodní, protože nosiči žluté zimnice byli už při stavbě průplavu vyhubeni, a že z tisíce lidí zemře na malárii nanejvýš sedmdesát šest, ale malárii měl tady kdekoliv, a koho neuštkl had, zemřel na zimnici. Lézt teď v poledne do pralesa byl hazard a sebevražda.

"Hned tam budeme," vydechl těžce poručík. Jednou rukou švihal prutem a druhou se marně bránil útokům komárů. "Tady!"

Zůstali stát před starým vyhnilým stromem. Constantin vytrvale švihal prutem do všech škvír, aby vyplašil nebezpečnou havěť, a pak neočekávaně ponořil ruku do jednoho z otvorů. Usmál se a vylovil zlatý dvacetidolar.

"Není to zvláštní strom?" zeptal se ironicky. "Kdykoli půjdeš kolem, zastav se, bude tu dvacetidolar. Každý den. Za měsíc to hodí dobrých pár stovek a na ty dvě rajdy se můžeme vykašlat. Doktor nám obstará nejfajnější Japonky na světě."

Stanley na něho nechápavě hleděl a v ruce převracel zlatou minci.

"Co za to?" zeptal se, protože mu bylo jasné, že žádný zázrak, tím spíše uprostřed panamského pralesa, není zadarmo. "Nic, vůbec nic. Zatím potřebuji jen jistotu, že se na tebe mohu kdykoli spolehnout."

"Vy si nepřisadíte, doktore?" zeptal se vyzábělý, všemi chorobami tropů prolezlý barman Ross z táborové kantýny a pozorně rozléval vychlazené lahvé pivo.

Doktor Connor dřímá v proutěném křesle u zčernalého proutěného stolku. Občas otevře oči a tupě, bezmyšlenkovitě zírá ven na táborový mlat, štěrkem vysypaný a sluncem sežehlý, obklopený nízkými, zeleně natřenými baráky. Za baráky se táhlo pásmo křovin a podél nich vedla věčně zarůstající cesta přímo k průplavu.

Dvě kantýny nahrazovala hustá moskytiéra a nikdy nevychládající večerní vzduch rozhrnovaly s tichým bzučením dlouhé lopatky čtyř ventilátorů. Kantýna byla ještě poloprázdná, mužstvo přicházelo až kolem osmé po večeri a po výměně stráží. Ale doktor Connor trávil u proutěného stolku většinu dne a ordinoval vlastně pouze tady. Na ošetřovnu zabloudil jen v akutních případech hadího uštknutí nebo "neopatrného" zacházení se zbraní. Tato formulace se objevovala pravidelně ve většině jeho hlášení o těžkých zraněních nebo úmrtích členů strážního útvaru. Znamenala ochranný štít před vyšetřováním podezřelých rvaček a vůbec všeho, do čeho velitelství v Toro Pointu nebo dokonce v Panamě nic nebylo. Kdo se necítil ve své kůži, našel doktora vyhlížejícího přes moskytiéru ven a připraveného kdykoli do sebe obrátit zdvořilostní sklenici whisky nebo piva. Diagnózu určoval pouhým pohledem a nikdy se nezmýlil mezi žlutou zimnicí a disenterii. V každém případě však prstem ukázal na karanténní barák. Tam se nakonec všechno samo objasnilo. Mezi mužstvem se i tak těšil nesmírné vážnosti jako každý lékař v Panamě a byl

důvěrníkem většiny členů posádky. Nahrazoval zpovědníka i otce, úvěrovou banku i průvodce po cristóbarských knajpách.

"Oni se skutečně sázejí?" zeptal se nedůvěřivě a upřel nepřítomný pohled na Rossovu citrónově žlutou tvář.

"Jistě, samozřejmě, můžete vyhrát až dvacet ku jedné."

"Propluje, určitě vypluje, to není zajímavé," zívá otráveně doktor Connor. "Jsem Američan a věřím našemu průplavu, naši technici a vůbec všemu. Kdo tvrdí opak, je zrádce," dodal znechuceně a rozhlédl se po mužích sedících u vedlejších stolků. "Když chcete přijít o prachy, vsadím padesát dolarů." Pokusil se vstát, ale nechal toho.

"Dost času, doktore, dost času, já to napíšu," řekl Ross, "neobtěžujte se: "

Otázka, zda vypluje nebo nevypluje, vzrušovala už několik týdnů celé americké pásmo od Colónu po Panamu. Velitel i mužstvo, ale především ministerstvo námořnictví ve Washingtonu a britskou admiraltu v Londýně. Nádherný mír, který se ještě před několika léty zdál být tak pevný, začínal pojednou dostávat neviditelné trhliny. Už tři týdny probíhaly v Atlantiku společné manévry anglo-amerického válečného námořnictva, jejichž vyvrcholením a překvapením pro svět měl být přesun nejtěžšího britského bitevního křižníku "Admirál Nelson" Panamským průplavem do Tichomoří.

Od roku 1914, kdy byl průplav uveden do provozu, neproplula jím loď o větším výtlaku než 35 000 BRT. Ale od té doby se mnohé změnilo a parník "Ancon", projíždějící první průplavem, se stal dětskou hračkou. Kolos takového výtlaku a rozměrů jako "Admirál Nelson" průplavem dosud neproplul. Dokáže-li se skutečně přesunout během několika hodin do Tichého oceánu, znamená to, nejen že cesta z New Yorku do Hongkongu se zkrátí na pouhých 11 580 mil, ale také, že britské zájmy jsou v této části světa stále v pevných rukách. To samozřejmě pochopí i v Tokiu a přestanou snít o pochybných dobrodružstvích.

Uvázne-li však na některém z choulostivých míst průplavu, nebo dokonce ve zdymadlech, je cesta pro válečné loďstvo bezcenná a nezbyvá nic jiného než dále obeplouvat celou Jižní Ameriku. Bůhví s čím by potom mohla kalkulovat mikádova říše.

Datum proplutí "Admirála Nelsona" se co nejpřísněji tajilo stejně jako jeho skutečný výtlak a rozměry. Teoreticky se měl do průplavu vejít, to bylo spočítáno, ale co prakticky? Utáhnou tak obrovskou váhu železné muly do zdvihacích komor? Co se stane, bude-li křižník muset použít vlastních strojů? Nedojde v zářezu Culebra v důsledku vlnobití k sesuvům půdy jako v roce 1915, kdy musel být průplav na sedm měsíců uzavřen?

Doktor Connor však nepochyboval. "Samozřejmě že vypluje," zahulákal na muže u proutěných stolků, když zachytil jejich výsměšné pohledy. "Myslíte, že by lordi z Admirality šli do nejisté věci? Nechali svoji největší válečnou loď uvíznout a celý kanál na bůhvíjak dlouho zablokovali? To bychom si s nimi brzy vjeli do vlasů, dříve než s Japonci! Trente!" zavolal, "poručíku Trente! Slyšel jste ten nesmysl?"

Constantin Trent právě vstoupil do kantýny oholený, vysprchovaný a nažehlený. Jenom pleť měl prožloutlou jako všichni tady. "Jak může velitelství připustit, aby se o tak samozřejmých věcech pochybovalo?" hulákal doktor opile.

"Zase ty nesmysly se sázením?" zeptal se poručík podrážděně a jeho hlas měl nepříjemný, výhrůžný tón. "Neznáte rozkaz, barmane? Není vám známo, že je o celé záležitosti zakázáno mluvit kdekoli a s kýmoli? Tedy i v kantýně mezi mužstvem. Chcete přijít s vašimi věčnými sázkami do maléru? Chápete, že by z toho mohl být i vojenský soud?"

"Nechte toho, neunavujte se, je to zbytečné," povzdechl už zase sklesle Connor a kývl ke křeslu u svého stolu. Tam sedávali pacienti. "Víte kdekdo, v Colónu i v Panamě, šetřte se, člověče, jste v tropech, co nej-méně nervového zatížení. Vsadil jsem padesát dolarů, vsad'te si také."

Poručík si otřel kapesníkem zvlhlé čelo. Prokletá šíje! Na tu bandu posbíranou ve všech koutech světa se tu řvát nedalo. Musel s nimi jako po másle. Stačil nepatrný deseticentimetrový hádek v posteli a člověk měl všechno za sebou. Nebo rána nožem při obchůzce hlídek. Než skončila služba, zůstala jen přezka od opasku.

Dusno bylo nesnesitelné, vchod zakrytý moskytiérou nepropouštěl vzduch. V Green Pointu nebyla důstojnická kantýna jako v Toro Pointu. Pro několik důstojníků s mužstvem přímo v terénu by se nevyplatila. Scházeli se zde tedy svorně, jak dovolovala služba. Společně chlastali a společně chodili za děvčaty.

"Vypluje, určitě vypluje," brebtl doktor.

"Pivo, pane poručíku?" zeptal se od pultu úslužně Ross.

"Ne, zelený čaj," zavrčel Constantin a sesunul se do proutěného křesla. Mužstvo se začínalo scházet, za chvíli tu nebude k hnutí. Jediná společenská místnost v celém táboře. Trávili tu večer co večer, týden za týdnem po celé měsíce a léta. Kromě pravidelných cvičení v džungli. Věděli o sobě všechno, ale vlastně nevěděli vůbec nic. Každý úzkostlivě tajil a skrýval svoje skutečné já. Panamská strážní služba představovala vlastní armádu v malém. Od seyeru chránila vstup do průplavu pevnost Fort de Lesseps a nedaleko ústí průplavu Fort Amador bateriemi nejtěžšího dělostřelectva, schopnými vyříditi i největší válečné lodi. Délka hlavní pětadvacet metrů, světlost 40,0 cm.

Po celé délce průplavu byly rozmístěny strážní jednotky vycvičené pro boj v džungli, protože průplav mohl být napaden snadněji z pevniny než z moře. Cvičení v džungli se konala se železnou pravidelností a vyžadovala si největší procento ztrát. Vlastní hlídková služba v pásmu znamenala proti nim odpočinek.

"Sandy je O. K.," vydechl tiše poručík Trent a usrl horkého čaje. Doktor znechuceně odvrátil pohled od jeho šálku. "Tohle by Američan nikdy neudělal," povzdechl opovržlivě. "Vyměnit pivo za horký čaj. To mohou udělat jenom Angličani nebo Rusové, obojí stojí za hovno, zapamatujte si to!" a pohlédl na něho temnými, pojednou nepříjemně střízlivými očima. Nikdo nevěděl, kolik posádek doktor Connor za svůj život už vystřídal, ale bylo jich mnoho a jedna horší než druhá. Nakonec zakotvil v Panamě stejně ztracený a zbytečný jako ti druzí.

"No konečně, je nejvyšší čas," dodal po chvíli. "Bez něho bychom to nedokázali. Ale měl byste JIM ho

nejdříve představit, nechci dělat nic na vlastní pěst "

Constantin mlčky přikývl. Po dlouhé době byl spokojen, cítil úlevu a klid. Podaří-li se uskutečnit celý plán, a ono se to podaří, protože je jednoduchý i důmyslný současně, bude zase o krok blíže svému cíli.

Ten cíl byl ještě vzdálený a někdy se mu zdál docela v nedohledu, ale člověk nesmí ztrácet naději. I docela malé kaménky pomáhají uvolňovat lavinu, která jednoho dne zavalí celé bolševické Rusko. Pak se konečně bude moci vrátit domů a vyrovnat staré účty.

Nebyl snílkem ani fantastou, ale dělostřeleckým inženýrem, mužem s chladně uvažujícím technickým mozkiem. Neočekával, že to bude zítra nebo pozítří, věděl však, že to jednou bude, a proto musí tomu vzrnajícímu se věření ve světě pomáhat, aby dostalo správný směr. Musí se spojit s lidmi, kteří mají stejný cíl, ale nejen cíl, i prostředky k jeho uskutečnění. Každý nejobyčejnější dělostřelec ví, že projektil neletí k cíli přímo. Čím větší ráže, čím těžší dělo, tím delší a složitější je balistická dráha. I on se pohyboval po balistické dráze, jejíž směr nebylo možné odtud z táborové kantýny vůbec dohlédnout.

Doktor Connor už zase podřimoval, lhostejný a netečný. Vojáci dávno rozhrnuli moskytiéru, čert vzal všechny moskyty, alespoň trochu čerstvého vzduchu, a nad Gatunským jezerem vycházel obrovský zelenorudý měsíc. Tvář indiánského náčelníka, oči mrtvých ze všech koutů světa, vzpomínka na minulost a bůh zdejších hadů.

"Seržant má dnes službu?" zeptal se lékař, když zase pootevřel oči. Kravál dosáhl vrcholu a už se nedalo spát. Kantýna byla plná komárů, ale nikomu to nevadilo. Poručík přikývl. "Celou noc. "

"U schodů?"

"U schodů."

"Ale potom musí být v Aligatóři zátoce!"

"Bude tam. Plán hlídek je už připraven, návštěvu čekáme příští týden."

"Hm. . . Do té doby by ho měli vidět a dát souhlas."

ONI, TI NEZNÁMÍ, STÍNYNAD PRALESEM. "Ano, jistě," odsekl Trent, protože mu samozřejmosti nemusel nikdo připomínat. "Jen nebud'te tak podělaný!"

Connor na něho pohlédl tím unaveným, věčně ospalým pohledem, v němž nebylo hranic mezi opilostí a střízlivostí. "Proč se vztekáte?" zeptal se klidně. "Už teď nám jde o krk, co budete dělat potom?"

Vřava kolem byla tak velká, že jeho slova nemohl nikdo zaslechnout. Ale i kdyby je slyšel, nic neznamenala. Všem tady šlo o krk.

Stanley dřepěl na patách u nízkého stolku v japonské čajovně, a přestože měl pod kolena rudý hedvábný polštář, cítil každou hranu rohože, již byla podlaha zastřena.

Bylo to k nevydržení. Panamský vláček vyvrhl ráno polovinu posádky z Green Pointu v Cristóbalu jako každou sobotu a město ji beze stopy spolkl.

Pan Hidejoši se hluboce zdvořile ukláněl, až se čelem dotýkal prostřeného stolku, a poručík Trent se ukláněl stejně hluboce jako on. Stanleyho napadlo, že se snad octl v blázinci, nikdy neviděl, aby se Constantin s Japonci tak mazal.

Vchod do čajovny vedl malým obchůdkem, v němž pan Hidejoši prodával vše od necudných fotografií po rybářské čluny, papírové skládací hračky a fotoaparáty.

"To je můj nejlepší přítel, seržant Stanley Sandy," řekl konečně poručík a Stanley se začal uklánět jako pan Hidejoši, protože mu to Constantin cestou nařídil: Na stolků voněl jasmínový čaj a z měděné pánve stoupal k dřevěnému stropu jemný dým, připomínající vůni santalového dřeva. Bylo sotva deset a čajovna zela prázdnotou. Všichni zdejší Japonci byli nesmírně pracovití a přicházeli jen večer.

Konečně bylo obřadné vítání a představování skončeno a pan Hidejoši rozložil na stůl vějíř těch nejpikantnějších fotografií japonských dam, jaké Stanley kdy viděl.

"Vyber si," řekl Constantin zvolna mezi upíjením čaje a zdvořilými úsměvy. "Jsou to fajnové paničky z Cristóbalu. Kterou si vybereš, pro tu pošle. Tady si každá přivydělává, i manželky bohatých obchodníků. Fotografie si můžeš ponechat, to je pozornost pana Hidejošiho."

Hidejoši kýval, ukláněl se a na jemné inteligentní tváři ulpíval nehybný laskavý úsměv.

"Pokud se nemůžeš rozhodnout," řekl Constantin, "doporučuje ti tuto, je to velmi vznešená dáma a její fotografii máš nosit stále u sebe. Kdyby ses někde dostal do maléru s Japonci, stačí ji ukázat a všechno bude O.K., protože tě pan Hidejoši přijímá rzezi své přátele."

Stanley se na důkaz souhlasu hluboce uklonil. Byla ta štáhlá, drobná Japonka s obřadně naličenou tváří, sedící v pozici lotosového květu. Hidejoši se zvedl a zmizel v obchodě.

"Pošle pro ni chlapce," řekl poručík. "Do té doby si můžeme natáhnout nohy." Pohodlně se rozvalil na koberečku. Sezení na patách unavovalo. "A nezapomeň, všechno nech na ni, úplně všechno, nepokoušej se ji svlékat, ke všemu dojde, jen musíš mít trpělivost. Nejdříve bude oběd, potom pití čaje, a možná že si tě ještě vykoupe. Teprve potom si půjdete odpočinout."

"Kde ses naučil japonsky?" zeptal se Stanley a s úlevou se protáhl.

Constantin jen mávl rukou. "Sloužil jsem v námořnictvu na Dálném východě, jsou to nejslušnější lidé, jaké znám. Jejich přátelství si člověk musí vážit a s fotografií to není žert, nikdy nevíš, kdy se ti bude hodit."

Asi za čtvrt hodiny vstoupil pan Hidejoši a s ním štihlá žena v bílých evropských šatech. Stanley většinou o ženách, s nimiž se sešel, mnoho nepřemýšlel. Byly to krátké, náhodné známosti, končící vždycky stejně. Občas ho ale napadlo, že se dosud nikdy nezamiloval. Z domova utekl příliš mladý a v rakouské marině nebylo na chlapecké lásky ani pomyšlení. Zbytek války strávil v americkém internačním táboře, a když válka skončila, zabrala všechno jeho čas navigační škola. Hned poté nastoupil na "Ohio" a krátké chvíle, po které trvalo přečerpávání nafty v přístavech, na

lásku nestačily.

Ted' když ležel v pohodlném černém kimonu na měkké, sněhobílým plátnem pokryté rohoži v nepatrné komůrce nad čajovnou - pět kroků ke dveřím, pět kroků zpátky -, znovu se v něm ozvala znepokojující myšlenka, vynořující se často uprostřed nocí, v nichž nemohl vedrem spát. Nebyl vlastně o to nejkrásnější ochuzen, okraden, připraven tímhle zatraceným, mizerným světem? Je něco jiného milovat se s dívkou z lásky, a něco jiného za zlatý dvacetidolar? Na to se nemohl nikoho zeptat. Tady se střežil průplav, spojnice mezi světy, a hovořilo-li se o něčem, nikdy to nebyla láska.

Paní Miwa-san se kolem něho neslyšně pohybovala a připravovala čajové šálky. Kdykoli zmořený vedrem hlasitě vydechl, nechala práce, usedla k němu na paty a ovívala ho velkým zeleným vějířem. Těžké polední horko uspávalo a Stanley přivřenýma očima pozoroval, jak obřadně prostírá stolek. Štíhlé jemné ruce vyplouvaly z lehkého hedvábného kimona a porcelánová nehybná tvář se nesmírně laskavě usmívala.

Mluvila tiše a bez ustání vysokým, trochu nakřáplým dětským hláskem, ačkoli jí nerozuměl ani slovo. Nebylo toho ostatně zapotřebí. Její hlas pouze vytvářel spojení, navozoval důvěru, zdání klidu a pohody. Překonával nesmírnou vzdálenost dvou naprosto cizích, odlišných lidí. Přestože odpolední žár dosahoval vrcholu, neobjevila se na její nalíčené tváři jediná kapička potu, ačkoli byla schýlena u roštu se žhavým dřevěným uhlím, na němž připravovala čaj. Celá ta jednoduchá práce trvala už nekonečně dlouho. Nebyl však netrpělivý. V tom vedru se nemohl ani pohnout. Chtělo se mu spát, ale obával se usnout a nechat ji jenom tak, samu sobě. Bylo by to určitě nezdvořilé, prokazuje-li mu ona tolik zájmu a úcty. Proboha, co tahle legrace asi bude stát, napadlo ho. Obsluhuje svého manžela snad stejně jako jeho? Ale potom jaká láska? Je láska u Japonců jiná? Nebo je to jen obchodní trik? Debora s Cartagenou byly v každém případě proti ní divoké barbarky. Utekly z pralesa. Ale nechal toho, nemělo smysl o tom přemýšlet. Ani nevěděl, kdy se ztratil.

Když opět otevřel oči, seděla paní Miwa-san u jeho lůžka, ovívala ho a na nízkém stolku voněl černý čaj. Usmála se okouzlejícím úsměvem, její rty se pohnuly, ale tvář zůstala nehybná. Pak mu podala šálek. Teprve teď postřehl, že už nemá kimono ani lakové střevíčky, ale jen plátěnou, bohatě řasenou košili.

Čaj byl výborný a pocit okolního vedra náhle zmizel.

"Rozumíte anglicky?" zeptal se, protože začínal dostávat vztek, že se s ní nemůže domluvit. Zahrnula ho přívalem slov, pohybi rukou a úsměvů. Bylo to zbytečné. Když dopil, ukázala na malá dvířka ve stěně. Sotva se jimi protáhl. Místnůstka byla ještě menší, úplně prázdná, jen s bambusovou rohoží na podlaze. Paní Miwa-san mu obřadně svlékla kimono. Zůstal před ní stát bezradný a nahý, ale ona se jen usmála a vyklouzla ze své plátěné košile. Měla štíhlé chlapecké tělo bez jediného chloupku a sotva znatelná dětská prsa. Stanley k ní, dychtivě vztáhl ruce, ale proud chladné vody ho oslepil a zavalil. Teprve teď pochopil, že to je koupelna, japonská sprcha.

Opět zatáhla za šňůru a nový příval vody mu zatajil dech. Někde nad ním se snad vylévaly celé barely vody a řítily se stropem dolů. Pak ho začala jemně, pečlivě umývat, znovu přivolala potopu a zabalila jeho i sebe do bílého plátna.

Nevěděl, kolik je hodin, ale když ho uložila na rohož, ulice venku se už probudila. Bylo po siestě, nejméně půl páté. Dnes měl volno do půlnoci a vlak odjížděl v deset. Hrome, jak dlouho bude tohle divadlo ještě trvat? Netrpělivě se pohnul. Paní Miwa-san zůstala stát u jeho nohou a nepatrnými, sotva znatelnými pohyby ramen sesmekla se svého těla zvlhlé plátno. Pak nesmírně pomalu, jako mechanická loutka, počala usadat na zkřížených nohou, až zůstala před jeho očima strnulá a nahá. Kalich rozevřeného lotosového květu.

2.

SIRÉNA ZNOVU ZAJEČELA a Stanley vyskočil rovnýma nohama z lůžka. Bojový poplach! Někdo se zbláznil? Bylo úterý, pět hodin ráno. Bojový poplach se vyhlášoval pouze v případě přímého ohrožení průplavu nebo útěku více než dvou trestanců z pralesní kolonie. Ale teď byl už půl roku klid, ani jeden útěk.

Hodil na sebe uniformu a pádil k velitelskému baráku. Mužstvo už nastupovalo v plné výzbroji spořádaně do čet. I doktor Connor vylezl ze svého doupěte a mezi dveřmi otráveně zíval. Hlas kapitána Alleye měl nepřijemný vojenský tón, podrážděný přízvuk, jako by mu někdo osobně ublížil.

"V osm nula nula vpluje britský bitevní křižník 'Admirál Nelson' do průplavu!" houkl, když se všichni důstojníci a poddůstojníci shromáždili. "V devět nula nula vstoupí do prvního zdymadla. Vaším úkolem je zajistit naprostou bezpečnost průjezdu a předejít všem eventualitám! Jednotlivé útvary zaujmou svá místa na stanovištích určených zabezpečovacím plánem. Poručík Trent vás seznámí s přidělenými úseky!"

Tajemství bylo odhaleno. Den, o němž se tak dlouho šeptalo od Colónu po Panamu, nadešel. A za několik hodin se zpráva o průjezdu nejtěžšího bitevního křižníku panamským průplavem rozletí světem. Vytvoří novou mocenskou situaci, potvrdí nebo rozmetá předpoklady námořních odborníků i politiků.

Poručík Trent stál v operační místnosti před velkou nástěnnou mapou, zaznamenávající každou pralesní stezku, každý záliv jezera, a určoval jednotlivým četám stanoviště. Střežena měla být nejen oblast v okolí zdymadel, ale i část pobřeží Gatunského jezera až k Aligátori zátocy u Rio Chagres. Gatunská hráz, největší hráz na světě, vytvářející ze zadržovaných vod Krokodýlí řeky jezero tak veliké, jako jezero Curyšské, měla vlastní neustálou ochranu. Na levé straně zdymadel měla být střežena pobřežní oblast nad zatopeným Gatunem až do míst, kde železnice přechází přes jezero.

"Úsek číslo čtyři! Rozestup mezi muži tři sta kroků, v případě nebezpečí bílá raketa!" opakoval stereotypně poručík každému veliteli strážní čety. "Je dovoleno použít zbraně, nástup na stanoviště okamžitě!"

Stanley trpělivě vyčkával, až na něho dojde řada. Nedovedl si sice představit, jak by někdo mohl ohrozit

betonově zdymací komory přes tři sta metrů dlouhé nebo vlastní bitevní loď, i kdyby snad pronikl přímo do pásma, ale rozkaz byl jasný. Sřežít každý metr pobřeží nalézající se v přímé blízkosti zdymadel.

"Seržant Sandy!"

Stanley se postavil do pozoru. Už byl v operační místnosti docela sám, zůstal poslední. Oknem viděl, jak jednotlivá družstva spěšně vybíhají táborovou branou. Poručík Trent se dotkl štíhlým ukazovátkem mapy. "Úsek číslo sedm od třetího zdymadla až ke starému průplavu po okraj Aligátoří zátoky! Rozestup mužů tři sta kroků, v případě nebezpečí bílá raketa. Hlídky se nesmí vzdálit ze svého stanoviště. Je dovoleno použít zbraně. Až do skončení akce budete provádět průběžnou kontrolu!"

"Rozkaz!" zařval Stanley, protože teď před ním nestál děvkař Constantin, ale velící důstojník.

"Tady umístíš poslední stráž!" zabodl poručík ukazovátko do mapy. "O nic jiného se nebudeš starat, rozumíš, Sandy?" šeptl pojednou ukrajinsky. "Naprosto o nic, myslí na zlatý strom! Nikdo z tvých chlapů do zátoky ani nepáchne, za to mi ručíš, ať se děje cokoli. Je ti to jasné? Rozkaz zní, nehnout se ze svěřeného úseku, mohu se na tebe spolehnout?"

Stanley udiveně přikývl, vůbec mu to nebylo jasné. "To je ten džob?" zeptal se nechápavě a poručík jen sotva znatelně přikývl.

Vyrazili úzkou pralesní stezkou ke břehu jezera. Desetičlenná hlídka s velitelem. Tábor už byl prázdný. Jen chlapi z pohotovostního oddílu se spokojeně šklebili před kantýnou. Do oběda se tu budou válet.

Temně zelené jitro je obklopilo. Prohráblo hustou srst porostu a vztyčilo květy. Stanley si už dávno všiml, že když se blíží lidé, některé květy se chvějí. Sotva přejdou, chvění ustane. Byl to strach? Instinkty pralesa? Tušení nebezpečí a smrti?

Slunce ještě leželo nízko nad obzorem a z listů prýštila chladná noční vláha. To až za dvě hodiny se všechno změní v přetopený kotl a v parnou, dusivou lázeň.

Ostře vykročil a švihl před sebou dlouhým prutem. Nikdy se nepletl do cizích věcí, nebude se do nich plést ani dnes. Postará se o svůj úsek a do ostatního mu nic není. Těšil se, že uvidí křížník, jak se majestátně sune po hladině jezera. Tiše si začal hvízdát mezi zuby a hoši za ním se přidali. V sobotu si opět zajede do Cristóbalu k paní Miwa-san, nějak ho chytla za srdce. Kdyby se š ním tak mohl opravdu seznámit, získat ji, hned by byl život snesitelnější. Nemusel by vytloukat přistavní putyky a ubohé díry černých běhen. Ještě teď cítil, jak mu odvíjí z těla bílé plátno. Znovu zatoužil mít ji jen pro sebe, určitě to nedělala pro peníze. Snad se jí líbil, snad chtěla mít po všech těch Japoncích pořádného chlapa.

Spokojeně se usmál a nechal pískání. Trent je blázen! Takový nádherný den, proč si komplikuje život? S někým si potřebuje vyřídít v zátocě účty, to bylo jasné. Nepotřebuje k tomu svědky, ale aligátory. Dříve se to tady jmenovalo Údolí smrti, ještě před tím, než postavili přehradu a než Rio Chagres zaplavila celé údolí. Někdy večer, když už měli všichni dost, vyprávěl barman Ross hrůzné historky o téhle šiji. O indiánském zlatě a hromadách mrtvol, krokodýlech, kterým házeli živé oběti. O desetitisících, z jejichž těl bujel nový život džungle. Smrt jednoho znamenala život pro druhé. Věčný, neustávající koloběh rození a zániku, žravosti a vraždění. Možná že si je pouze vymýšlel, ale vymýšlel si dobře. Nikdy nezněly jako pohádky a každý věděl, že tady je možné všechno.

Konečně vyšli z pralesa. Stanley zvedl ruku a mužstvo se zastavilo. Před očima se jim rozevřelo divukrásné Catunské jezero s nesčíslnými poloostřůvky, ostrůvky, zátocinami a zálivy, špalíry štíhlých palm. Vlevo vystupovala z pralesa obrovská betonová stěna třetího zdymadla. Z hluboké průzračné vody vyrůstaly divoké girlandy zeleně a spoutávaly břeh. Vždycky se mu zdálo, že je to nejkrásnější místo na světě - pokud nezahlédl černo zelený kmen převalující se v bažině u břehu.

"Rozestup tři sta kroků, zákaz opuštění stanoviště, v případě nebezpečí použít zbraně!" zavelel a počal odpočítávat vzdálenosti. "První hlídka zůstane zde!" Krása zmizela. Zase to byla jenom Panamská šije se svými hady, komáry a jezerem, hemžícím se aligátory. Zbraně se používalo hlavně na ně, nebylo pravděpodobné, že by se člověku podařilo proniknout až sem.

Četa za jeho zády se počala ztenčovat. Když dospěl na místo, kde starý, bahnem zanesený francouzský průplav splýval s jezerem, šel pouze s jedním mužem. Tady končil sedmý úsek a začínala Aligátoří zátoka. Při každém otevření nebo zavření komory průplavu hladina vody v zátocě rychle klesala či stoupala. Indiánští chlapi se dokázali občas propížit pásmem k zátocě a klacky ubíjeli mladé aligátory uvízlé v bahně. Úlovek si pak odnášeli do svých vesnic, preparovali je a prodávali cizincům na lodích, kotvicích v Limonském zálivu. Bylo to co nejpřísněji zakázáno, ale nikdy se nestalo, že by někoho hlídky zadržely nebo postřelily. Sebranka ze všech koutů světa, která se ve strážních oddílech shromáždila, měla pro klukovský lov pochopení.

Stanley si spokojeně oddechl. Teď mu jen zbývalo, aby se procházel po břehu a kontroloval stráž. Do průjezdu lodi zbývala spousta času. Mohl odtud alespoň na chvíli v duchu uniknout, vzdálit se a snít. Byla to jediná zábava, kterou při strážních službách měl. Obracel minulost vzhůru nohama, seděl v navigační kabině "Ohia" a počítal kurs na Havaj. Někdy se také vracel domů, ale ta cesta byla nesmírně dlouhá a smutná, většinou toho brzy nechal.

Do budoucnosti se zatoulal jen zřídka. Tyčila se před ním neprostupná a temná jako přehradní zeď, nikdy nic neviděl. Budoucnost znamenala jen kantýnu a v nejlepším případě Cristóbal. Ale i tak bylo do každé soboty nekonečně dlouho.

Prošel úsekem ke zdymadlu a znovu se vracel zpět. Muži s puškami připravenými k výstřelu přecházeli po břehu. Stávalo se, že aligátor číhal celé hodiny nehybně v trávě, než zaútočil. Napadlo ho, na co každý myslí a co jim straší v hlavách. Deset kroků a deset zpět. Přestože tu spolu sloužili měsíce a léta, nikdy se skutečně nesblížili. Bylo to horší než na lodi. Rvačky a nenávisti, nedůvěra a osamělost.

Pokaždé když se přiblížil, hlídka zvedla obezřetně pušku. Rozestup tři sta kroků není mnoho, ale není to ani

málo. Divoká vegetace bránila v rozhledu a strážní na sebe většinou neviděli.

"V pořádku, Davy?" zeptal se posledního muže na okraji zátoky a nabídl mu cigaretu.

"V pořádku, seržante, jenom mě mrzí, že neuvidím křižník. Co by se stalo, kdyby uvízl?"

Stanley se usmál, všichni si přáli vidět loď, kolem které byl takový poprask. "Uvidíš ho na jezeře, a to lépe než ve zdymadlech, taková hora železa potřebuje odstup," řekl přátelsky a dál mlčky kouřili, hleděli na vodní hladinu a už si neměli co říci. Davy pocházel z Utahu, pracoval na nějaké farmě, ale pak se všim praštil a vstoupil do armády. To byla oficiální verze. Uměl sotva číst a psát, ale byl výborným střelcem a tady se nic jiného nevyžadovalo. Mezi mužstvem se šeptalo, že odpráskl ze msty farmáře a potom včas zmizel.

"Tak pozor, nejvyšší opatrnost," řekl lhostejně Stanley a zamířil k okraji zátoky, aby se podíval na aligátory líheň. Ale věděl, že to je záminka, že ho žene zvědavost a potřebuje oklamat sám sebe.

"Ručíš mi za to, že nikdo z tvých chlapů do zátoky ani nepáchne!" slyšel tichý Constantinův hlas. Koho tam chce asi oddělat, napadlo ho, koho by mohl vylákat na takové místo? Snad některého z důstojníků, s nimiž bude provádět kontrolu? Prales se mísil s bažinou a prorůstal až do jezera. Stanley se nesmírně opatrně plížil vpřed. Hlídky za jeho zády zmizely, křik ptactva ohlušoval. Obrovské pijavice mu šplhaly po nohou.

Pak se před ním objevila hladina a Stanley zůstal překvapeně stát. Na břehu, ne dále než tři sta kroků od Davyho, přecházela další hlídka. Jedenáctý muž! S puškou přes ruku pozoroval prales. Pak zůstal stát, schýlil se k zemi ...

"Hrome, to není možné, kde se tu vzal?" zaklel hlasitě Stanley a cítil, jak se v něm vzrývá vztek. Slíbil přece Trentovi, že tady nebude nikdo obejdovat. Je možné, aby se celý řetěz hlídek posunul nebo protáhl? Rázně se vydral z houštin ven.

"Neznáš rozkaz? Co tady děláš?" zařval na hlídku. Voják udělal bezradně několik kroků sem a tam a pak se hlaveň pušky opřená o ruku nepatrně pozvedla. Teď už se Stanley přiblížil natolik, že mu viděl jasně do tváře. Srdce mu pojednou přestalo bít. Toho chlapa neznal! Nebyl to nikdo z jeho čtyř, nikdo z Green Pointu.

V té chvíli si s mrazivou jasností uvědomil, že na něho právě sáhl osud, že nastal okamžik, který změní celý jeho život. Srdce se mu vzrušeně rozběhlo. V husté, bujné trávě, několik kroků od cizí hlídky, ležely tři velké, zeleně natřené ocelové míče. Nikdo mu nemusel nic říkat. Miny! Námořní miny! Dvě byly připoutány k lesklému ocelovému lanku a třetí se povalovala ještě opodál.

Studený pot přisál košili na jeho záda. Mužův prst spočíval na spoušti. Stáli proti sobě napjatí a nehybní. Tak to byl ten džob. Všechno bylo pojednou naprosto jasné. Za mizerných pár dolarů přihlížet, jak tenhle člověk spáchá zločin, a potom jít před vojenský soud.

Při napouštění posledního zdymadla hladina vody v celé zátocce rychle klesala a mladí ubití aligátory, které se nepodařilo indiánským chlapcům včas sesbírat, pluli bílými břichy vzhůru, unášeni proudem přímo pod vrata komory. Ve zlomku vteřiny Stanley pochopil, že 'Admirál Nelson' nepropluje. Vyletí do povětří i se zdymadlem. Nebo on, Stanislav Písecký, napůl Čech a napůl Polák, v téhle svinské zemi zemře a oddělá ho do večera Constantin a ti ostatní, kteří za ním stojí. Že se musí okamžitě rozhodnout, musí zvolit mezi křižníkem a vlastním životem. Jiná cesta není. Octl se nad propastí, zabloudil v pralese. Nikdy neměl do té zátoky vstoupit. Měl se na Trentovo tajemství vykašlat. A vnitřní hlas, který se v něm poprvé ozval, když se dal jako kluk naverbovat k rakouské marině, neslyšně šeptl: "Nikdy jsi v ní nebyl!" Cítil, jak mu mizí krev z tváře. Nejlepší řešení, nikdy tady nebyl!

"Ty jsi seržant Sandy, mne posílá Constantin," řekl chraptivě strážný a prst na spoušti se napjal. "Tak sebou hod' ksakru, je nejvyšší čas!" vydechl Stanley.

Muž v uniformě hlasitě vydechl a s úlevou si otřel zpocenou tvář. Odložil pušku a spěšně počal připoutávat třetí minu k lanu. Teď už stačilo spustit zelené míče na hladinu, odstrčit klackem od břehu a o ostatní se postará zázračný spodní proud. Někdo to vypočítal, někdo znal tajemství jezera a někdo dodal miny.

V té chvíli Stanleyho pravice vysmekla z pouzdra těžkou armádní pistolí a prst stiskl dvakrát spoušť. Mračno barevných ptáků s ohlušujícím křikem divoce vzletlo nad zátoku a Stanley dlouhými skoky prchal k pralesu. Poprvé se mu zdál jediným bezpečným místem. Nikdy tady nebyl!

Bylo to stejné, jako když hořelo "Ohio". Cítil, jak se ho zmocňuje těžký, ochromující strach. Ocelová paluba se pod nohama chvěla, hluboko dole vřela nafta a třes se přenášel do nohou všech členů posádky. Každým okamžikem mohlo dojít k výbuchu a roztržení lodi, ale přesto ukázněně spouštěli záchranné čluny.

Tady však nebyl jediný záchranný člun, jediné místo, kam by se dalo uprchnout. Jen oči několika mužů, kteří přiletěli před okamžikem hydroavionem z Panamy. Kdyby řekl pravdu, nestačili by mu ani připnout vyznamenání. Ráno by v pralese našli jen jeho přezku a knoflíky. O ničem si nedělal iluze.

"Admirál Nelson" vplouval teprve do mirafloreských zdymadel na tichomořské straně šíje, ale námořní zpravodajská služba od Panamy až po Washington už měla poplach.

"Tak znovu, seržante, všechno od začátku, chci slyšet především podrobnosti," řekl náčelník zpravodajské služby plukovník Lundeen. Svlékl kabát uniformy a rozepjal límec košile.

Hlášení velitele pohotovostního oddílu o nálezu mrtvého muže se třemi minami na břehu Aligátory zátoky obrátilo celé pásmo vzhůru nohama.

Plukovník se snažil zachovat klid, nespěchat, s ničím se neukvapit, ale přesto nemohl zakrýt rozčilení. Co když to byl jenom manévr k odpoutání pozornosti, vyvolání zmatku a křižník vyletí do vzduchu právě v Miraflores, když byla celá akce jistěna, když ... Před očima mu vyvstávaly nové a nové varianty atentátu, takový čin musel být dlouho a pečlivě připravován, předpokládal nejvyšší odborné znalosti o vodním režimu průplavu a samozřejmě dalekosáhlá spojení. Vůbec se neodvažoval domýšlet politické důsledky, kdyby k činu došlo, reakci Velké Británie, stavící se od

počátku k vybudování průplavu nepřátelsky. Potřeboval vzniklou situaci okamžitě konzultovat s Pentagonem, a místo toho bude vyslýchat nějakého seržanta, ale právě to musí udělat nejdříve a sám, protože v konečných důsledcích nemůže od tohoto okamžiku důvěřovat vůbec nikomu.

"Směr, odkud padly výstřely, jsem nemohl určit," řekl Stanley a zdálo se mu, že jeho hlas zní nepřírozeně hlasitě. Napadlo ho, existuje-li nějaká možnost záchran, je tedy pouze v něm. Musí to dokázat, přesvědčit je. "Odhadoval jsem ho jen podle hejna poplašeného ptactva. Obešel jsem co nejrychleji všechny hlídky a zjišťoval, kdo ze strážných použil zbraně. Teprve když jsem zjistil, že žádná z hlídek v mém úseku nevystřelila, vypálil jsem podle předpisu poplašnou raketu. Pohotovostní oddíl se dostavil asi za dvacet minut a začal prohledávat okolní prales a zátoku. To je všechno."

"To nemůže být všechno," řekl netrpělivě plukovník Lundeen. "Mrtvý se musel k zátocce někudy dostat a obdobnou cestou za ním pronikl i ten, kdo ho zastřelil."

Stanley mlčel. Bylo to jasné, někdy ten člověk musel přijít. Ted' záleželo na každém slově. "Jediná cesta, kterou mohl někdo projít nebo proplout," řekl konečně, "je starý francouzský kanál. Naši povinnosti bylo však střežit pobřeží jezera a neopouštět stanoviště. Plnili jsme daný rozkaz."

"Ano, samozřejmě," vydechl plukovník, "počítali s tím, že se žádná z hlídek nehne ze svého stanoviště. Ale nepočítali s tím druhým. Domníváte se, že mohl přijít stejnou cestou?"

"Naším úsekem projít nemohl," řekl rozhodně Stanley. "Uvážíme-li však váhu min, mohl být vrahem společník, přišli současně, museli nést miny nebo se s nimi plavit kanálem." Bylo to jediné bezpečné a logické vysvětlení, které jim mohl dát.

Plukovník na něho zamyšleně pohlédl. "Čím jste byl v civilu?" zeptal se bez souvislosti.

"Navigačním důstojníkem, pane."

Telefon na stole řinčivě zazvonil. Stanley viděl, jak tváře mužů kolem stolu ztuhly. Na něco čekali. Znovu ho zavalila vlna strachu. Nevěděl, co se odehrálo od okamžiku, kdy dorazil k třetímu zdyrnadlu pohotovostní oddíl a on ho poslal do zátoky. Nechtěl to vědět. Snažil se ten hrozný okamžik vymazat, zapomenout. Nikdy tam nebyl!

Jeden z důstojníků zvedl sluchátko. "Proplul!" vydechl a otřel si zbrocené čelo. Vzduch ve velitelské pracovně byl k nedýchání. "Na každé straně zbývalo sotva čtyřicet centimetrů, zakotvil v zálivu."

Plukovník Lundeen si rozeplal košili a velkým kapesníkem si otíral zarostlá prsa. "Zavolejte Washington, už to mohou pustit do světa, ale o té záležitosti mlčet! Přesun proběhl bez nejmenších potíží, to budou fanfáry," znovu se otřel. "A vy, chlapče," jeho hlas zněl o poznání přátelštěji, "znovu, všechno od začátku, chci slyšet každé slovo, které jste se svými lidmi promluvil, každý úder krokodýlího ocasu do jezera! Pak se tam půjdeme spolu podívat, viděl jste už mrtvého?" "Ne, pane, nesměl jsem opustit úsek, kontroloval jsem hlídky."

"I po průjezdu lodi?"

"Až do odvolání, pane!"

Plukovník přivřel nepatrně oči a zkoumavě na něho pohlédl.

"Vy máte horečku?"

Stanley pohnul nechápavě hlavou.

"Tak proč se tak třesete?"

"Rozčilením," vydechl chraptivě. "Myslím na to, co by se stalo, kdyby to opravdu bouchlo, kdyby . . . Byl by z toho pro celou moji čet vojenský soud."

Plukovníkova tvář ztuhla. "To ano," řekl konečně, "pro muže na vašem úseku asi opravdu ano, nikdo by neuvěřil, že jste v tom neměli prsty, že by mohl někdo nepozorovaně proniknout k zátocce. Uvažujete velmi správně, seržante, ten mrtvý byl jedenáctá hlídka. Kdo je vaším velitelem? Proč tu ještě není?"

"Poručík Trent, pane, zřejmě je ještě ve službě."

"Trent?" plukovník okamžik přemýšlel a pak zvedl telefon. "Požádám velitelství, at pro něho pošle. A vy se nevzdalujte z tábora, ještě vás budu potřebovat!"

Řetěz mužů se neočekávaně zastavil a všechny hlavy se zvedly k zelenému několikaposchoďovému stropu. Slunce už jasně zářilo, ale tady bylo šero a prales vydechoval všemi póry dusivé vůně. Někde nedaleko práskl výstřel a pak nad mokvající clonou zeleně vzplanul rudý záblesk.

Raketa! Stanley se těžce opřel o strom a zavřel oči. Našli ho! Voda mu stékala v praménkách po tváři, na nohou hrozný pijavic a promáčená uniforma se chladně lepila na tělo. V hlavě měl prázdno. Ted' bylo zbytečné o něčem přemýšlet. Constantin zmizel, ztratil se, vypařil. Možná v okamžiku, kdy "Admirál Nelson" bez potíží proplul zdyrnadlem na jezero a on pochopil, že k atentátu nedojde, že něco selhalo. Anebo ještě dříve, sotva ráno rozdělil služby, aby se dostal včas do bezpečí, než se tu rozpoutá peklo.

Pokud celá posádka prohledávala v širokém okolí pralesy, nikdo jeho nepřítomnost nepozoroval a zpravodajci trpělivě čekali do večera na návrat pátracích hlídek. Zatím do omrzení vyslyšeli všechny jeho muže. Když se však po setmění jednotky vrátily a Trent se žádnou z nich nebyl, vypukl bláznec jako dopoledne po nález mrtvoly neznámého muže s minami. Vojenská policie v přístávech na obou stranách šíje obdržela okamžitě Constantinův popis s příkazem prohledat všechny odplouvající lodi, najít a zadržet Constantina Trenta. Akce však byla bezvýsledná a zpravodajců se zmocnilo šílenství. Velící důstojník jednotky, v jejímž obvodu nedošlo jen náhodou k atentátu s nedozírnými důsledky, zmizel. To samo už bylo téměř důkazem.

Sotva se rozednilo, vyrazila celá posádka Green Pointu znovu pročesávat džungli. Poručík Trent se stal klíčem k celému případu.

"Mají ho, konec, seržante," houkl někdo z mužstva a Stanley otevřel oči. Zmocnila se ho touha utíkat, skrýt se, zmizet dříve, než jim všechno dojde, než ho ten zatracený ruský emigrant do všeho namočí a společně skončí někde

v káznici. Pak ho ale napadlo, co by v tom žravém, vražedném pralesi Constantin celou noc dělal. Kdyby ho chytili na lodi nebo u nějaké děvky, ale tady? Zhluboka se nadechl. Vydržet! Musí vydržet, nepropadnout panice.

"Konec pátrání," zavelel. "Návrat do tábora! Johnson převezme velení, já se podívám na místo nálezu!" a těžce vykročil směrem, odkud padl výstřel. Musel se přesvědčit, vidět ho, v jakém je stavu, dříve než si je zpravodajci vezmou do parády. Odhadnout možnosti.

Zdálo se mu, že od věčejšího rána uplynula celá věčnost, že se celý svět změnil. S pistolí v ruce se prodíral hustým podrostem a vztekle plašil dlouhým prutem hady. To znamená konec s těmi malými zdejšími radostmi. S Cartagenaou i s paní Miwa-san. Do Cristóbalu se už asi nepodívá. Vezmou je do presu, odvezou bůhví kam a bude z toho přinejmenším spoluvina. Snad měl říci pravdu, řádně ohlásit, že toho chlapa odpráskl. Dostal by metál.

Prales se konečně rozestoupil. Na okraji jasně zelené, obrovskými květy pokryté bažinaté planiny postával v kruhu zástup mužů. Poručík Shaler pokuřoval a mrak dýmu se nechtěl ve vlhkém přesyceném vzduchu rozplynout.

"Viděl jste raketu?" zeptal se, když spatřil Stanleyho.

"Ano, máte ho?"

"Asi, jděte se podívat. Poslal jsem pro zpravodajce, nechci s tím nic mít, ať si ho odnesou."

Stanley vykročil ke kruhu a muži mu uvolnili místa. Uprostřed vysoké, nádherně zelené trávy ležela plochá, temná silueta člověka. Vlnila se a dýchala, narůstala a opět se zmenšovala..

"Je to on?" zeptal se Shaler a Stanley několikrát švihl dlouhým prutem. Mračno obrovských kovově lesklých much se s podrážděným zahučením zvedlo a odkrylo poválené místo. Nic víc než místo. Přezka a knoflíky, armádní pistole bez pouzdra, náramkové hodinky bez řemínku a uprostřed dlouhý, úzký nůž. Všechno ostatní bylo sežráno, vysáto, stráveno a rozžvýkáno džunglí, nejhladovějšími obyvateli pralesa.

"Je to on," řekl Stanley, "dostal to pod lopatku, hodinky jsou určitě jeho."

Mračno much zase padlo na zem a vytvářelo ploché tělo. Přelévalo se sem a tam, sálo, co ještě zbylo, a současně se pářilo. Věčné zákony pralesa. Smrt jednoho znamená život druhého. Sežrat a být sežrán.

Pocit úlevy, který Stanley v prvním okamžiku cítil, se změnil v tíživě skličující hrůzu. Zlikvidovali Constantina! Teď přišla řada na něho. Na čele mu vyrazily velké krupěje potu. Nešlo jen o káznici, šlo o život. V duchu překotně počítal. Než tohle z člověka prales udělá, uplyne osm hodin. To znamená, že včera, hned poté, co bylo jasné, že akce ztroskotala a "Admirál Nelson" bez úhony vplul na jezero, Constantin zaplatil. Propíchl ho tiše a rychle, že ani nestačil vydechnout. Udělalo se mu nevolno a vypotácel se z kruhu. Teď má na krku dva lidské životy.

"Vzchopte se, ksakru!" řekl poručík Shaler. "To jste taková padavka? Neviděl jste mrtvého chlapa?" Ale sám byl zelený a žlutý jako nikdy předtím.

"Seržante!"

Doktor Connor se rozvaloval v křesle mezi dveřmi nemocničního baráku a kouřil dlouhý tenký doutník. Od okamžiku, co se zpravodajci -nastěhovali do Green Pointu, opustil znechuceně kantýnu a trávil čas tady. Bůhví, co ho k tomu vedlo, ale nejspíše mu překážely cizí tváře, kterých bylo pojednou všude plno. Přátelsky kývl na Stanleyho, vlekloucího se v podvečerním dusnu ze sprch, a přivřel spiklenecky oko.

"Chcete vyrazit za děvčaty?" zeptal se posměšně. "Nejvyšší čas, ti chlapi ze zpravodajského jsou horší než disenterka, pěkně vás zmáčkli, měl byste se dát do pořádku. Pojdte, předepíši vám vhodnou kúru!" Líně se zvedl z křesla a obalený dýmem vešel do ordinace.

Stanley za ním.

Stěny dřevěné místnosti byly polepené nahotinkami snad ze všech časopisů světa a u okna vedle skříně s lékařskými nástroji stál bílý psací stůl. "To je jediná útěcha, kterou tady mohu pacientům dát," řekl doktor, když zpozoroval Stanleyův pohled.

Byla to pravda. Koho stačili přinést až sem a položit na polní operační stůl, živý nevyšel. Na hadí uštknutí se umíralo během pěti minut a pak člověk zčernal. Největším nepřítelem byli malí, deset centimetrů dlouzí hádci, jimž se říkalo d'áblici. Ostatní běžné případy posílal doktor na izolaci nebo vyřídil v kantýně.

"Jen si vyberte, nestyďte se," řekl spokojeně, "neznám na světě lepší lék." Uprostřed všech těch krás se strnule usmívala velká porcelánová tvář paní Miwa-san. Byl to stejný snímek, jako měl Stanley. "Máte pravdu, nejlepší jsou Japonky," řekl doktor a sesunul se do proutěného křesla u psacího stolu. "Japonky jsou v tomhle směru učiněný zázrak." Potom ukázal na druhé křeslo a ze zásuvky vylovil láhev ginu a sklenice. "Jejich rasa je mnohem starší a kulturnější než naše, na celém těle jim nenajdete ani chloupek, všiml jste si toho?" Naplnil sklenice a hleděl posměšně na Stanleyho.

Den venku zešedl, ztratil barvy a blížila se noc. Ještě však bylo světlo, protože tma padne znenadání, jako příkrov.

"Chyba je v tom," kývl hlavou k paní Miwa-san, "že se vlastně při tom hrozně nudí a vy jí předvádíte své nejskrytější city. Většina žen se při tom nudí, přemýšlel jste o tom, seržante? Všechna vašeň a vzdechy jsou pouhá iluze, zdání, obchodní balení, hudební kulisa, chcete-li. Pani Miwa je výborná obchodnice, člověk nepozná, jak hluboce jí ta ubohá japonská otrokyně pohrdá. Celý život je vychovávající jen k té jedné věci. My to víme, uvědomujeme si to, ale nakonec k ní půjdeme zase - a rádi, že?" krátce se zasmál. "Máte také její snímek, seržante?"

"Také," řekl Stanley. "Myslím dokonce, že je úplně stejný," vyňal náprsní tašku a hledal mezi papíry fotografie.

Tma padla těžce, neočekávaně a zastřela tváře. Stanley zatápal rukou po stolní lampě.

"Ne, nerozsvěcujte, tak je to lepší," šeptl doktor Connor. "A dejte s tím pokoj, snímek je určitě stejný. Rozdíl je pouze v tom, že k paní Miwa-san pojedou dnes večer já, rozumíte? Vy se nehněte z tábora, za žádnou cenu nevycházejte! Viděl jsem toho muže z Aligátorí zátoky, byl zastřelen z bezprostřední blízkosti, viděl jsem také nůž, jímž

probodli Trenta, nevím, čím by oddělali vás, ale něco by si určitě našli. Dokud se nevrátím, nevystřícíte nos zé svého baráku. Rozumíte? Doufám, že chcete mít v té věci stejně jasno jako já."

Stanley se marně snažil ve tmě rozeznat doktorovu tvář. Cítil, jak se mu košile lepí na tělo a srdce nepravidelně bije. Tak doktor Connor . . . doktor Connor také!

"Jenom klid, klid, hochu, člověk musí zachovat klid," řekl zase tiše doktor. "O nic přece nejde, máme jen společnou přítelkyni, to se v tropech stává. Já ji mám nejraději proto, že má tak studený tělo. A teď jděte, rád bych stihl večerní vlak. Nikdo nemusí vidět, že jdete ode mne," dodal, když už byl Stanley u dveří.

Z kantýny se ještě ozýval zpěv a hulákání. Mužstvo bylo v ráži, konečně se něco v tomhle mizerném zapadlém pralese děje, konečně je o čem mluvit a co zapíjet.

Stanley nehybně ležel na kavalci a hleděl do stropu. Někde mimo něho se formoval osud. Skrytý proud ho strhl a on pluje. Tak si svůj život nepředstavoval. Doktor Connor v tom jede také, ani ve snu by ho něco takového nenapadlo. Marně se snažil usnout, zapomenout, uvolnit se. Spánek nepřicházel. Hluboko v mozku vyvstávala nová úzkostná otázka. Dříve nebo později začnou zpravodajci prohlížet zbraně, je to otázka několika dní, dokud experti nezjistí, čím byl ten Chlap v zátoce zastřelen. Možná že už to vědí a čekají. Měl by se zbavit své pistole, ale není to možné, protože číslo je zaznamenáno v osobních papírech. Nemůže ji ztratit ani vyměnit, hned by všechno prasklo. Může udělat jediné, uprchnout! Zmizet odtud, dříve než na všechno přijdou, než skončí jako Constantin. NĚKDO o něm ví!

Ten NĚKDO měl pojednou nehybnou, nesmírně laskavou tvář paní Miwa-san. Souvislosti mu začínaly být konečně jasné. Na tom činu mohli mít zájem pouze Japonci! Napadlo ho, že už tři dny nebyl u zlatého stromu. Měl by se tam zítra podívat. Bude-li prázdný, je odepsán, vynesli nad ním rozsudek. Ale nešel snad Constantin také k nějakému stromu? Co jinak by v džungli dělal, nebyl žádným nováčkem.

Těžce se obrátil na bok. Pistole pod polštářem se pohnula. Byl připraven vystřelit na každého, kdo by se pokusil vstoupit. Doktor Connor ho vyděsil, připomněl mu blízkost smrti.

Z pralesa doléhaly až sem hlasy zvěře. Ještě se vraždilo a požíralo. To až k ránu život nasyceně usne, než ho znovu divoce vzkřísí z věčně rodícího lůna palčivé slunce. Tropický liják udeřil! Snesl se prudce, bez výstrahy. Zabušil na plechové střechy baráků a zakryl těžkou, pařící se plachtou celou šíji. Letky komárů zuřivě zaútočily na moskytiéru a Stanley se neodvažoval pohnout, aby se někde neobjevila škvíra, kterou by pronikli. Pevně stiskl oči.

Zahlédl náhodský zámek. Jak dlouho tam nebyl. Vráti se! Určitě se vrátí, musí přece domů, už bylo dost toulek po světě. V polospánku si ještě uvědomil, že je rozhodnut. Zmizí odtud, uprchne, nebude čekat na doktora. Nacpe všechny své zlaté dvacetidolary Cartageně do klína, aby mu obstarala někoho, kdo ho odtud vyveze. Nejlépe negra s rybářským člunem. Na ostrovy nebo dolů na jih, kamkoli, jenom pryč z Panamské šíje a pak - do Evropy!

Siréna zoufale ječela nad pralesem. Vyskočil! Poplach!

Venku už bylo sivé ráno. Tak přece usnul. Vydržet! Musí vydržet! Popelavé, neprůhledné, plné par a mlhy. Slunce se ještě nevysvléklo z noci.

Vyběhl z baráku. Čety se klusem řadily uprostřed jezera bláta. Země nestačila vsáknout věčnou potopu.

Kapitán Alley řval od velitelského baráku rozkazy. "Všechno do džungle! Střílejte na každého, vyčistím jednu provázku tohle zatracené pásmo."

U jeho nohou leželo na polních nosítkách bezvládné, zablácené lidské tělo. Ještě bylo celé, ještě drželo pohromadě, mělo vřáscitou Connorovu tvář! Hlídka ho nalezla při výměně stráží sto kroků od brány. V parádní uniformě s hedvábnou šňůrou pevně zadrnutou kolem krku. Jak se vracel z vlaku.

Muž vedle muže, rozestup deset kroků, bodáky na hlavních. Tupě, beze slova postupovali džunglí. Řetěz hlídek se roztáhl po celé šíři Gatunských zdymadel a prodíral se vytrvale na jih k hranici pásma. Bylo to snad vůbec nejneshůdnější území na karibské straně šíje. Stezky starých dobyvatelů spojující Panamu s Porto Bellem vedly daleko odtud, protože tudy kromě Indiánů žádný běloch nikdy neprošel. Část hranice průplavového pásma probíhala přímo Gatunským jezerem, jehož jižní cíp zasahoval téměř k moři a přístavu Empilonado na panamském území.

Všichni věděli, že je to zbytečná, zoufalá akce, protože tady nebylo možné nikoho najít, ale nikdo nereptal. Zavraždění dvou důstojníků přímo v pásmu, a k tomu v těsné blízkosti Green Pointu bylo pro příslušníky strážních jednotek výzvou k boji.

Stanley se vlekl mělkou, divoce kvetoucí bažinou obklopen mračny komárů a jen podvědomě zaznamenával hlasy opodál postupujících mužů. V hlavě měl prázdno. Vzdal se, už o ničem nepřemýšlel. Dnešní ráno mu zasadilo omračující úder. Až se vrátí z akce, až tenhle hrozný den skončí, vyklopí pravdu, všechno jim řekne, jiná možnost není. Chce-li přežít, musí odtud ihned, ihned a pod stráží. Constantina ani doktora se teď nemusí bát, musí se bát jen . . . Vlastně nevěděl koho, ale nejspíše Japonců. Doktor chtěl přece u paní Miwa-san vyšetřit situaci, zjistit, co se stalo, kde byla chyba.

Japonců žilo v pásmu i na panamském území dost a dost. V Cristóbalu, Colónu a na tichomořském pobřeží v Anconě a Panamě. Tiší, pracovití lidé, nesmírně zdvořilí a ochotní. Za nepatrnou mzdu vykonávali nejhorší práce a prodávali ve svých obchodech nejlacnější zboží. Důstojníci, kteří nesloužili přímo v pralese, žili v pohodlných domech s mladými Japonkami, nebo si je alespoň najímali jako služky. Nikdo se nad tím nepozastavoval, v tropech se takové vybočení snese. Pro všechny "zlaté" byly ostatně Japonky přijatelnější než mulatky a černošky.

Bažina snad neměla konce. I smrt má nádhernou tvář. Fantasticky zbarvení motýlí se sametovými těly krotce usedali na hlavu i paže. Obrovské pijavice však visely v hroznech na nohou a nezbývalo než je nechat pít a čekat, až samy odpadnou. Už dávno znal všechny příživníky pralesa a věděl, že proti nim je pouze jediná obrana. Netečná lhovost, nebrat je na vědomí. Každá snaha zapudit odpornou havěť člověka vyčerpávala a prudké pohyby vábily komáry i pijavice v ještě větším množství.

Konečně zahlédl mezi houštinami oslnivě lesklou hladinu jezera posetou ostrůvky. Byli na poloviční cestě k hranici pásma. Napadlo ho, neměl-li přece jen nechat muže s minami dokončit práci. Co je mu po téhle šíji, po americkém průplavu a po britském křižníku. Co by se stalo, kdyby s Constantinem nešel tehdy k mulatkám a potom k paní Miwa-san. Ale byly to jen zbytečné úvahy. Kdyby, kdyby, kdyby. Nic se nedalo změnit.

Unaveně zůstal stát a hleděl na průsvitná těla pijavic, jak se naplňují krví. Od doby, kdy se na pobřeží poprvé vylodili Španělé, se tady nic nezměnilo. Stejně pijavice, stejné vraždy a stejní blázni, jako byl on. Pak mu tělem projel studený, ochromující záchvěv hrůzy. Kmen, zpola ponořený v bahnisku, ležící sotva tři kroky od něho, se pohnul. V té chvíli se v něm probudily všechny tak dlouho vštěpované reflexy vojáka cvičeného pro boj v džungli. Uskočil a ještě v pohybu vyprázdnil zásobník do rozevřené aligátora tlamy. Zapomněl, že jsou u jezera, že jsou v dravčí zóně. Ještě bil divoce ocasem, vzpínal se, převracel a zmítal. Sprška zeleného bahna ho zavalila. Ještě krok a zemřel v téhle džungli.

Pak třeskl výstřel z pušky a bažina se uklidnila. "Proč tam stojíte, seržante?" zařval Dave a vynořil se z houští. "Hněte sebou a dávejte pozor, skoro vás dostal!"

Vzpamatoval se. Vyměnil zásobník pistole a znovu vykročil. "Děkuji, Davy," vydechl chraptivě, "máš to u mne, večer se spolu namažeme." Nikdy mnoho nepil, teď však cítil potřebu uniknout, otupět, zapomenout.

Ale nenamazali se.

Když pozdě odpoledne dorazili unavení a zničení zpět do tábora, čekala u brány na Stanleyho služba. "Mazej ke starému," šeptl seržant Georg Georg, když procházeli bránou. "Je po tobě od oběda celý žhavý, asi z těch malérů nevylezeš."

A Stanley zvolna zamířil k velitelskému baráku. Všechno mu bylo jedno. Oznámí, že toho chlapa odpráskl, slušný námořník se nemůže dívat, když někdo chce zničit loď. Kdyby potřeboval Constantin někoho oddělat, ani by se nehnul, tady je tvrdá země. Ale chtít zničit zdymadla a loď . . .

Mrtvé tělo doktora Connora už zmizelo. Někam ho odvezli, nejspíše do Cristóbalu a potom na vojenský hřbitov. Salvy a paráda - anebo ticho, jak v hrobě. Podle toho, co vyšetří zpravodajská služba. Kolik lidí už sežrala tahle šíje. Statisíce Indiánů, bílých dobyvatelů i černých otroků, proč by u nich dvou měla udělat výjimku.

Kapitán Alley dřímá zhrouceně za psacím stolem. Tropy mu vtiskly svoji pečeť. Čtyřicetiletý vyčerpaný muž. Tvář měl zborcenou a tělo sesuté, v proutěném křesle se trhavě zachvívalo. Věčná malárie. Každý si odtud něco odnese, má-li štěstí.

Když Stanley vstoupil, otevřel oči, ale ani se nepohnul.

"Pro vás, seržante," řekl slabě a jen kývl hlavou k papíru povalujícímu se na psacím stole.

Telegram! Stanley cítil, jak se mu překotně rozbíhá srdce, stejně jako tehdy v zálivu. Osud na něho sáhl tvrdou rukou.

Seržant Stanley Sandy,
Green Point, Panama.
Sestra Augusta umírá,
přijďte ihned!
JEANNE LODGEOVÁ
Zkoušená ošetřovatelka,
Philadelphia Leith Street, USA

Četl telegram znovu a znovu. Promáčené boty zanechávaly na podlaze tmavé vlhké stopy. Nikdy neměl sestru Augustu a neznal ošetřovatelku Jeanne Lodgeovou. Proud, do kterého jedné noci vstoupil v široké Debořině a Cartagenině posteli s Constantinem, ho uchopil a nesl.

"Volal jsem na velitelství, smíte odcestovat," řekl kapitán Alley lhostejně. "Přijměte mou účast, seržante. Máte štěstí, udělal jste na zpravodajce příznivý dojem. Teď se odtud nehne ani noha. Když si pospíšíte, můžete stihnout noční spojení do New Yorku."

"Děkuji," hlesl Stanley a vypotácel se z pracovny. Nebyl schopen si všechno srovnat v hlavě. To mohl udělat jenom Constantin, nikdo, jen Constantin. Není tedy mrtev, dokázal včas zmizet, podvrhnout falešnou stopu. Nezapomněl na svého kamaráda.

3.

ZŮSTALY JEN OBROVSKÉ CHVĚJIVÉ HVĚZDY a světélkující pruh tříště bouřil za lodním šroubem. Temná hradba pevniny zmizela, prales se rozplynul, světla šíje zanikla v dálce.

Ještě stále nemohl uvěřit, že je to pravda, že je to možné. Odjíždí z Panamy, opouští tolikrát prokletý pruh země a už nikdy se nevrátí zpět. Nikdy a za nic na světě. Dali mu šanci a on jí využije!

S nesmírnou úlevou se natáhl v plátěném lehátku a zvrátil hlavu vzhůru. Noc má ženskou tvář. Sny a naděje. V dálce čekalo jít. Nechtělo se mu do dusné výhně kabiny. Paluba byla poloprázdná a jen několik cestujících třetí třídy dřímalo v lehátkách venku jako on. Expresní parník MONROE, obstarávající pravidelné spojení mezi Panamou a Spojenými státy, směřoval Karibským mořem k Atlantic City.

Byl to nádherný okamžik. Povznášející. Na stěžni vlála černá vlajka. Loučení. O jedné po půlnoci zvedl MONROE kotvy a zelená smrtící země se před Stanleyho očima zvolna rozplývala. Měnila v přelud a zlý sen. Nikdy se nevrátí! Vyráží s Constantinem napříč Amerikou, zmizí v betonové džungli. Stane se člověkem. Konečně oblékne civil.

Tiše se začal smát, šťastně a ulehčeně. Dezertuje, práskne do bot, zmizí jako pára. Vyplatilo se, že mlčel, teď je z toho venku.

Vykašle se na moře a všechny lodi světa, už nikdy nechce být námořníkem. Chytí se něčeho jiného, čehokoli, život teprve začíná. Vzduch se mu zdál proti panamské výhni nádherně chladný a svěží. Po pravoboku se vynořily létající ryby, vůbec nebyla tma. Včera ještě spal s pistolí pod hlavou, dusil se vedrem a hrůzou. Od té doby však uplynulo deset tisíc let, celá věčnost, znovu se narodil. Teď se všechno změní.

Napadlo ho, že až přistanou, vystoupí na pevninu úplně nový člověk. Nechá za sebou minulost, vzpomínky, pochybnosti. Zapomene na muže s minami i doktora Connora, celý dosavadní nepodařený život. Neodešel z domova proto, aby ho sežrali komáři v džungli, aby do smrti hlídal Panamský průplav. Jednou to někam dotáhne, jenom musí vědět, co vlastně chce.

Na snědé, sluncem sežehlé tváři se mu objevil výraz překvapení. Co vlastně chce? Ta myšlenka ho zaujala. Slabě se usmál. Obloha nad ním jiskřila jako královský plášť. Plášť indiánského náčelníka. Nepotkat Constantina, zmizet mu, to chce! Setřást toho šíleného ruského emigranta! Pevně stiskl rty. Má-li opravdu zmizet, musí zmizet i Constantinovi, jít vlastní cestou. Odjede z Atlantic City do Philadelphie a potom přímo do New Yorku. Jenom tam má naději rozplynout se v obrovském davu.

Neočekávané poznání, které se prodralo z hlubin JÁ do vědomí, mu na okamžik zatajilo dech. Není to zrada? Nezradí kamaráda, který mu pomohl a teď s ním počítá? Nezbaví se tak jediného přítele? Zavřel oči. Spát! Dost času zítra, všechno si důkladně rozmyslí. Nechtěl si připustit, že je rozhodnut, že věděl už v okamžiku, kdy vstoupil na palubu lodi, co vlastně udělá. Tlumený hluk strojů a tření vln o boky lodi. Prostor ho pohltil, obklopil nedozírnem. Zůstal sám uprostřed moře.

Nikdy o sobě nepřemýšlel tolik jako cestou z Colónu do Atlantic City. Poprvé měl dost času zkoumat sám sebe, snažit se pochopit neklid, který ho vyhnal z domova k rakouské marině, přinutil zůstat v Americe a zavedl až do panamské džungle. Teď už se nesmí dopustit nové chyby, je nejvyšší čas vzít budoucnost do vlastních rukou. Není mu šestnáct, aby se mohl pouštět do bláznivých dobrodružství. Jen ať si Constantin najde jiného společníka!

Když se koncem týdne objevila před přídělí MONROE pevnina a po dlouhé době opět zahlédl známou siluetu Atlantic City, zmocnila se ho úzkost. Kolikrát tak připloval na OHIU a vždycky se mu zdálo, že to místo je nejpříjemnějším místem na světě. Ale teď se ho zmocnily pochybnosti. Co si tady počne a co si počne v New Yorku? Není to také jen džungle, obrovská, kamenná, která ho pohltí stejně jako panamský prales? Každý člověk má nějaké místo, kam se vrací. Domov, kabinu lodi nebo barák vojenské posádky. Domov nemá už dávno, kabinu lodi ztratil a teď se zříká i Green Pointu. Ale co dál?

Napadlo ho, že léta strávená v Panamě z něho udělala venkovana, odnaučila ho samostatně žít. O všechno bylo vždycky postaráno a on jenom poslouchal.

Ukryt v zástupu cestujících, tísnicích se na nejvyšší palubě, pozoroval, jak se blíží přistávací molo, a snažil se mezi čekajícími zahlédnout Constantina. Nastal čas rozhodnutí. Loď dokončovala přistávací manévry, stroje pracovaly na nejnižší chod a MONROE se jen setrvačností pohyboval neznatelně vpřed. Podaří-li se mu nepozorovaně opustit loď, dokáže zmizet. Přístav znal dobře, byl to jeho domovský přístav.

Pak zarachotily kotvy, bok lodi se přitiskl k zčernalým trámům a námořníci počali spouštět skládací schodiště. Zhluboka se nadechl, musí se spoléhat na svoji šťastnou hvězdu. Nový Stanley Sandy teď udělá první životní krok!

Dav cestujících ho vynesl na molo a vrhl do spěchajícího proudu lidí. Zamířil známou cestou přímo k námořnímu úřadu. Tudy chodili jen důstojníci a členové posádek lodí. Bylo snadné ztratit se mezi skladišti a hodiny bloudit mezi přístavními budovami. Constantina nikde nezahlédl. Přesto však šel spěšně a obezřetně kličkoval v uličkách, dokud si nebyl jist, že se mu podařilo zmizet. Teprve potom vyrazil k městu.

Nejdříve si koupí civilní oblek a zbaví se uniformy. Potom odjede do Philadelphie. Vzápětí však myšlenku zavrhl. Nejdříve odjede do Philadelphie a teprve tam si obstará oblek. Zatím musí jednat tak, jako by cílem jeho cesty byla skutečně Philadelphia. Člověk nikdy neví, co mohou zpravodajci objevit, až jim dojde, že uprchl, a začnou po něm pátrat.

Když o půl třetí ráno vstupoval s malým kufříkem do washingtonského rychlíku, spojujícího Philadelphii s New Yorkem, měl za sebou perný den. Vlak byl téměř prázdný, tak brzy ráno ještě nikdo necestoval. Spokojeně se usadil v oddíle a trpělivě čekal, až se rychlík pohne. Teprve potom zhasl stropní světlo, otevřel kufřík a počal se převlékat.

Všechno bylo mnohem snadnější, než předpokládal. Ráno definitivně zmizí v osmimilionovém velkoměstě a začne nový život. Byl rozhodnut vzít první zaměstnání, které se naskytne. Každý, kdo chtěl v téhle zemi něco znamenat, musel začínat od píky. Ta trocha peněz, které s sebou vezl, zůstane jako železná rezerva pro nejhorší chvíle nebo pro start k lepšímu životu. Ještě neměl žádnou představu, jedno však bylo jasné, musí se nejdříve uchytit, zvyknout si na nový způsob života, adaptovat se. Příliš dlouho žil na moři a v džungli.

Rychlík se přehnal spícími předměstími, jas neonů zanikl v dálce a podél trati se objevila temná hladina Delaware směřující od Trentonu k moři. Stanley otevřel okno. Bouřlivé vůně polí a řeky ho ovanuly. Dravě vtrhly dovnitř a zaplavily oddíl. Pevnina! Zmocnil se ho nádherný pocit úlevy a štěstí. Dokázal to, unikl!

Ze tmy se vynořily obrovské haldy šterku a pisku; který tu těžili z řeky. Nemohl si přát vhodnější místo. Pomalu, kus po kuse počal vyhazovat části uniformy z okna. Tady je nikdo nenajde, v nejhorším případě se objeví bůhví kdy jako beztvaré cáry někde na staveništi. Když před Trentonem rychlík zaduněl na mostě přes Delaware, odhodil Stanley pistoli. Zvučně se odrazila od mostní konstrukce a pak ji pohltila noc. Hotovo! Smrt muže v Aligátoři zátoce nemohla být už nikdy objasněna.

Vyklonila se z okna kanceláře a zamávala lejstry. "Pane Sandy, ještě deset krabic pro obchodní dům HERBERT a čtyři pro paní Morrisovou," zvolala hlasitě.

Nebyla krásná, snad ani hezká nebyla, ale přesto působila nesmírným dojmem ženskosti. Okamžik zůstala vykloněná s tázvě napjatou tváří.

"Jak si přejete, slečno Pageová," houkl Stanley a znovu vystoupil z vozu. Teprve teď kývla hlavou a zmizela. Proboha, ještě deset krabic! Nákladák byl nacpán k prasknutí. To, čemu říkala krabice, byly ve skutečnosti papírové bedny. Každá pro sto košil.

Už tři týdny pracoval jako řidič v nutleyské továrně na pánské prádlo společnosti MCA a rozvážel zboží po celém New York. Nebýt Anny Pageové, vzdal se hned první den. Obchody, kterým závod dodával, byly roztroušeny od West Orange po Brooklyn a od Rossville po Mamaroneck. Vyznat se v strašlivém newyorském bludišti, dodat včas a na správné místo objednaný počet krabic, to bylo nad síly místního rodáka, ale slečna Pageová, obchodní zástupkyně pro drobný prodej, ho vodila bezpečně od jednoho zákazníka ke druhému.

Poprvé v životě se cítil na někom závislý. Kdyby z vozu někde vystoupila, dostala chřipku nebo prostě nepřišla, nikdy by do večera nedoručil stanovený počet krabic. Nebyl to příjemný pocit a zvláštní napětí, které mezi nimi od prvního okamžiku setkání vzniklo, jeho nejistotu jen zvyšovalo. To místo neměl brát, někde mohl v klidu umývat nádoby. Po všech těch letech mužské společnosti na lodi i v posádce trávil pojednou každý den s ženou. Postavu měla chlapecky štíhlou a v tváři nemizející laskavý úsměv paní Miwa-san. Ale byla to tvář živá, se stále se měnícím výrazem hluboké proudící řeky.

"Vy nejste z New Yorku?" vydechla zděšeně, když poprvé vyjeli do ulic a on počal v tom nepředstavitelném blázinci ztrácet hlavu. Bylo to horší než v pralese, horší než za dešťů v Aligátorí zátocě. Vzal to místo bez rozmýšlení, na všechno v personálním oddělení kývl. Zdálo se mu dobré, výborné, ale řídit vojenský kamión v armádním výcvikovém středisku bylo něco jiného než řídit nákladák v newyorských ulicích.

A pak začala velet, klidně, nevzrušeně, její proměnlivá tvář dostala podobu oklamané matky. "Klid, především klid, proboha, vy jste snad ve voze nikdy neseděl?" a položila ruku k jeho na volant. Ještě týž den, když konečně mohl vyčerpaný a zpocený na chvíli zastavit, vyspal ji všechno od začátku. Vlastně skoro všechno. Že není z Philadelphie ani z Baltimoru, ale dezertoval z Panamy.

Byl to samozřejmě nesmysl, mohla ho jít okamžitě udat, ale bylo to také jeho štěstí, jediná věc, kterou mohl udělat. Odhadl ji správně. Slečna Pageová nepodala hlášení, že je jako řidič naprosto k ničemu. Také nešla telefonovat na policii, místo toho jen řekla: "Hned mě napadlo, že nejste jen tak obyčejný venkovan, pane Sandy, ale něco mnohem horšího. Vy jste dobrodruh! Za měsíc musíte jezdit jako newyorský taxikář, ten měsíc to s vámi zkusím, každý má dostat příležitost. Když to nepůjde, tak vyletíte!" Také ho správně odhadla a měla při tom opět docela jinou tvář. Tvář chladné, rozhodné ženy, která si vědomě bere nepříjemnou odpovědnost.

Zůstalo mezi nimi však zvláštní napětí, o němž si byl jist, že je cítí i ona. Pak už je provázelo trvale, kdykoli zapadly dveře kabiny a oddělily je od světa. Už se neodvážil bezostyšně si ji prohlížet a ona už nikdy nepoložila ruku na volant k jeho ruce.

Teď po třech týdnech začínal věřit, že to snad půjde, že ho nevyrazí. Znal kdejaký obchod s prádlem a pamatoval si nejkratší cesty vedoucí nekonečným bludištěm ulic.

"Hotovo?" vynořila se z okna zase slečna Pageová. "Hotovo, slečno!" houkl Stanley a vyhoupl se do vozu. Náklad strměl vzhůru jako patrový dům.

"Tak jedem!" udýchaně přeběhla nádvoří obalena rozházenými vlasy. Ale bůhví jakou měly barvu. Přecházely ze světlé do tmavé, a když na ně padlo slunce, chvil se v nich záblesk mědi.

Vyrazil do proudu dravé řeky. Napadlo ho, že cesta pralesem byla bezpečnou vycházkou. Ale ať se snažil sebevíce, už si nedovedl představit vlhký dusivý žár a mračna komárů. To všechno bylo pryč, kolem duněly proudy automobilů a obyčejný život. Kamióny plné zboží se hnaly do města, jiné vyjížděly a v každém seděl chlapík jako on. Tím proudem se k němu prodíralo zděšení. Kolik let ti lidé už takhle jezdí! Rok, dva, celý život? Dokázal by opravdu celý život sedět za volantem a jezdit s krabicemi košil nikdy se neměnicí trasou?

"Jak dlouho rozvážíte košile, slečno Pageová?" zeptal se tiše, když přijížděli z Nutley přes Hackensack k Jersey City. Všude kolem byla nezastavěná bažinatá pustina, zpestřená jen ohradami a hřbitovy aut. Vítr hnal z oceánu zbytky noční mlhy, obloha byla šedá, nasáklá smogem a deštěm.

"Už deset let, pane Sandy," a nepatrně se usmála. "Bylo mi patnáct let, když jsem začínala."

"Nikdy vás nenapadlo," řekl sotva slyšitelně, protože ho představa, že i on pojedje za deset let stejnou cestou mezi hackensackými bažinami k Jersey City, začínala stále více znepokojovat, "někde tady zastavit a vyjít si na procházku?"

Pomalů se k němu otočila. "Ne, to mne nikdy nenapadlo a doufám, že to nenapadne ani vás. Z té procházky byste se totiž nemusel vrátit, a kdybyste se snad vrátil, vůz by zatím určitě zmizel. Každý den tady policie sbírá newyorské mrtvé. Kromě toho byste určitě nestihl rozvážku," dodala ironicky. "Dnes budeme mít do večera co dělat!"

"Ano, slečno!" seržant Sandy stál opět v pozoru před kapitánem Alleym.

Ucítil na sobě její zkoumavý pohled. "Děláte si ze mne blázny?" zeptala se ostře.

"Trochu," přikývl chladně. Měl toho dost, měl dost její nadřazenosti, dost téhle káry s krabicemi košil, dost pohledu na její dětské poprsí, které mu strkala každý den pod nos. Dost únavné rvačky o místo v městských ulicích. "Chtěl jsem vás jen pozvat na schůzku, asi jsem se špatně vyjádřil!"

Stiskla rty a pak trochu zrudla. "Docela jistě jste se špatně vyjádřil. Nic jsem nepochopila."

A ticho!

Jenom prudčeji dýchala. Tvář měla cizí. Neznámá žena. Nikdy se k ní nedokáže přiblížit. Spojení bylo

přerušeno.

Do večera už nepromluví ani slovo. Zase si připadal jako ztracený venkovský balík, ubožák, nad kterým se smílovala. Dala mu šanci, měsíc to s ním chtěla vydržet. Měl mlčet, na nic se neptat, nedráždit ji. Místo je docela slušné, pár měsíců bude tiše sedět, tady ho nikdo nenajde a potom, až v Panamě založí všechno ad acta, vyrazí. Půjde dál. Střelí s tím tady, vykašle se na košile i Pageovou!

Když se však v neděli dopoledne probudil a uvědomil si, že ji celý den neuvidí, zmocnilo se ho zoufalství. Bydlel v sedmém poschodí starého činžáku nedaleko závodu. Nebylo nic tísnivějšího než výhled na sluncem prozářenou, zchátralou nedělní Nutley. Ten zvláštní pocit smutku ještě nepoznal. Vyrůstal před očima z prázdných ulic, ze střech i z obdélníků modré oblohy. Vtíral se do sešlého pokoje, který si za pár dolarů pronajal, aby měl blízko do práce.

Odpoledne to už nemohl vydržet. Marně přesvědčoval sám sebe, že je to nesmysl, pocity člověka ztraceného v neznámém prostředí, za měsíc za dva si určitě zvykne. Anna Pageová nesměla tušit, že je k ní připoután, že se mu stala bůhví proč jedinou jistotou a teď si neví rady.

Oblékl se a šel. Každý večer ji obvykle vysazoval na rohu West Register Street a čekal, dokud nevejde do domu. Teprve potom zamířil do garáží, umyl vůz, vyčistil a připravil na zítřejší den. Ted' šlapal pustou West Register Street a neměl tušení, kam se všichni ti lidé z včerejška poděli. I asfalt vozovky byl vymetený a prázdný. Byla to však jiná prázdnota, jiná samota, než je opuštěnost na moři nebo osamělost hlídky v pralese. Poslední kus cesty téměř běžel. Pak vyrazil z postranní ulice houf výrostků a obklopil ho. Jedna z potulných band, napadající osamělé chodce. Měl zůstat doma, nevycházet na ulici. Ale zmocnil se ho vztek, nic nebylo takové, jak si představoval. Co mu přinesla svoboda? Unikl smrti, unikl vyšetřování, ale nečeká ho jinde na každém kroku totéž? Beze slova se pustil do těch nedorostlých kluků. Rvali mu kapsy, věšeli se na něho, aby ho srazili na zem, ale měl příliš mnoho zkušeností, tvrdý výcvik pro boj v džungli. Proklestil si nemilosrdně cestu a ulice ztichla.

"Kdo vás tak zřídil?" vydechla užasle Anna, když konečně zazvonil u jejích dveří. Zděšeně hleděla na jeho zničený oblek a rozbitou tvář.

Jen mávl rukou. Ted' si pojednou připadal nesmírně trapně. Co tady vůbec dělá? Rvačka mu vrátila rozvahu. "Přepadli mě, banda kluků," řekl mrzutě. "Potřebuji se dát trochu do pořádku, uvědomil jsem si, že bydlíte nedaleko . . . Smím vás obtěžovat?"

Přikývla. Měla pečlivě uklizený byt. V koupelně hora prádla. "Na to se nedívejte, tajemství ženské domácnosti! Kdy jindy to mám dělat," řekla na vysvětlenou. "A co vy hledáte v neděli odpoledne na West Register Street? Ted' se nikoho nedovoláte, je to stejné jako v noci. Nutley není vycházková čtvrť."

S úlevou si omýval tvář. Tady bylo něco, co dávno zapomněl. Domov, jistota, útočiště.

Stála proti němu a podávala mu ručník. Byla to jiná žena, než kterou znal z vozu. Trochu unavená a opuštěná. Energie někam vyprchala. V plátěných mokrých šatech, jak nechala prádla, ještě se jí lepily na tělo. Pod nimi byla nahá, snad na to zapoměla, co jiného mohla dělat.

"Jen jsem si trochu vyšel," řekl nejistě, ale pak jedním dechem dodal, "nemohl jsem to bez vás vydržet, Anno. Musel jsem vás vidět." Bylo to venku. Mlčela.

"V neděli odpoledne je každému smutno," odpověděla konečně a dívala se, jak si otírá pohmožděnou tvář. "Já mám bohužel příliš mnoho práce, než abych na to mohla myslet. Jsem ráda, že jste se zastavil, ale dnes mě musíte omluvit, vidíte sám. A vezměte si taxi, ta banda se tu určitě ještě někde potuluje, mohli by na vás čekat" A slabý, rozpačitý úsměv. "Vraťte se domů, až to vyřídím," kývla hlavou k hromadě prádla, "možná, že vám večer ještě zavolám," dodala rychle.

Byl to příslib i výmluva, zdvořilé odmítnutí s vůní naděje.

Vypadl. Vlekl se ulicí. Blázen! Co tu vůbec hledal? Oč snadnější bylo všechno s Deborou a Cartagenou. Stačil na to zlatý dvacetidolar. Bůhví, co by stačilo Pageové, neměl k ní chodit. Ted' mu už nevadilo, bude-li přepaden. Omračující pocit samoty a bezradnosti ho vyčerpal a unavil. Měl by odtud co nejrychleji zmizet, velkoměsto není pro něho. Zvykl si na houf, na zástup, s kterým pochoduje, známé lhotejné tváře, někam prostě patřit.

Zbytek odpoledne prodíral na lůžku. Proč mu vlastně lhala? Večer mu zavolá - bude-li hotová . . . Přece ví, že v téhle díře nemá telefon. Ale bylo mu to jedno. Když si člověk něco zoufale přeje, obvykle se to nesplní. Až později, když už o to nestojí, ulehne přání k jeho nohám. Nejlépe je nechtít nic.

Znovu zavřel oči. Hladina Gatunského jezera se oslnivě leskla. Nemohl uniknout, šíje ho uchopila, měla ve své moci. "Admirál Nelson" se vynořil ve třetím zdymadle jako ocelová hora. Vyňal signální pistoli a stiskl spoušť. Bílá raketa mu explodovala před očima. Pak se někde ozval telefon. Vzpamatoval se.

Jen zvonek u dveří.

Za okny vyrůstal večer, obloha nebyla k poznání. Smutná čtvrť.

"Odpusťte, neuvědomila jsem si, že nemáte telefon," řekla Anna Pageová a hrnula se udýchaně dál. "Je to k vám hrozná výška. Napadlo mě, že bychom mohli spolu povečeřet.."

Beze slova ji obejmul. Záchrana! Cítil vůni rozházených vlasů. Ted' už nebude v tomhle městě sám! Otevřel oči. Ještě chvíli ležel a naslouchal, jak zvonek neodbytně řinčí. Konečně vstal a šel otevřít.

"Jste Stanley Sandy, seržant panamské strážní služby?" zařval muž v uniformě kapitána newyorské policie.

"Nekladte odpor, nesnažte se použít zbraň!" houkl druhý a vrazil mu pistoli do žaludku. "Zvedněte ruce, otočte se ke zdi! Jste zatčen pro zběhnutí z armády Spojených států!" vydechl kapitán a dlaněmi mu zkušeně přejel po těle. Dobře to dopadlo, ten chlap nestřílel.

A bylo po snu, bylo po legraci!

"Poslyšte, seržante, nesmíte to tak brát," řekl přátelsky, když už sepisovali protokol v pracovně nutleyského

obvodu městské policie. "A posad'te se, já přece proti vám nic nemám, pro nás jste slušný člověk. Ani se nedivím, že jste práskl do bot. Panama, proboha, kde to vůbec leží? Zatčení vojenského zběha uprostřed míru je fajnová práce, té si musí člověk vážit. Je mi líto, že to tak dopadlo, ale nemějte obavy, pošleme vás se slušným člověkem philadelphským vojenským úřadům a ty vás vrátí zpět. Měsíc, dva si posedíte," mávl rukou, "za tu dovolenou to přece stálo, ne? Cigaretu? Kávu?"

Vzal si cigaretu i kávu. Kapitán Harmer zatím horlivě telefonoval.

"Jak jste mne mohli najít?" zeptal se zničeně Stanley. Ted' už na ničem nezáleželo, měli ho v hrsti. Pošlou ho šupem do Green Pointu.

"Vždyť vám říkám, jste slušný člověk. U zaměstnavatele nám to potvrdili. Nastoupit do práce pod vlastním jménem, to přece žádný gauner neudělá.

Je pravda, že nám to chvíli trvalo, ale nikdo nemůže říci, že nepracujeme spolehlivě. My vás jen předáme, ostatní není naše věc. Dále!" zavelel rázně.

Vstoupil ramenatý chlapík a přátelsky se na Stanieyho zazubil. "Tvůj muž, Berte," řekl kapitán. "Dopravíš ho do Philadelphie na velitelství námořní pěchoty. Ihned, ještě dnes v noci. A vy, seržante, hodně štěstí a žádné hlouposti!"

"Hallo, Sandy," zasmál se Bert, "v životě jsem neeskortoval zběha, tak se zvedej, ještě se stavíme někde na pivo."

Jsou okamžiky, v nichž se život změní, zastaví, zlomí. Dostane jinou tvář. Stanleyho napadlo, proč není v silách člověka takovou chvíli rozeznat, proč nedovede jako obyčejný pes vycítit nebezpečí. V čem je zvláštnost toho okamžiku, že se ve chvíli úderu nesmazatelně vrývá člověku do paměti. Čím je jiný.

Hlídkový vůz je odvezl přímo na nádraží. V restauraci si poručili pivo a pak čekali, až bude rychlík přistaven. Necítil vztek ani nenávist, jenom zklamání a bezmocnost. Chovali se k němu opravdu slušně, žádná pouta ani zelený anton nebo osobní prohlídka. Nechali mu peníze a všechno, co měl.

"Hlavu vzhůru, Sandy, nějak to dopadne," řekl vesele Bert a dopil sklenici. "Před vojenským soudem musíš tvrdit, že jsi nikdy nechtěl zběhnout. Nic takového tě ani nenapadlo. Vymysli si holku, nechtěla tě pustit; říkej, že tě zamykala ve svém bytě. Čím pitomější výmluva, tím je věrohodnější. Dám ti jedné takové adresy, před týdnem vyskočila z okna, už se nedá nic ověřit."

Stanley se hlasitě rozesmál. Představil si, jak ho Anna Pageová zamyká ve své koupelně. Ta chvíle minula, byla už nesmírně vzdálená. Ted' asi spala po velkém prádle a ještě netušila, že jí ráno dají náhradního řidiče, s kterým pojedou přes hackensacké bažiny do Jersey City. Bledé slunce se bude prodírat mlhou a smogem. Kdyby ho byla u sebe nechala, kdyby ho byla neposlala domů . . . V duchu mávl rukou, stejně by ho našli. Udělal to špatně, je pitomec!

Bert zamával odznakem a průvodčí jim přidělil služební oddíl. "Do rána si zdřímáme a ted' pusť všechno z hlavy. To se prostě stává, příště ti to vyjde," řekl Bert, zamkl okno i dveře a svlékl si sako. Příště!

Věděl, že nebude žádné příště. Vráti-li se nazpět, dostanou ho jako Connora. Gatunské jezero před ním vystávalo v nádherné smrtící kráse. Ničemu neunikl. Za pár dní se bude dusit v mokřím zeleném pekle. Přece jen bylo nesmírně krásné rozvážet s Annou Pageovou městem košile. Asi ji nepochopil, neměl tušení, jaký je její život, co chce a po čem touží. Choval se jako blázen, přišel z pralesa. A přesto ho nevyrazila. Představoval si, že s ním bude druhý den spát jako Debora nebo Cartagena. Neumí se slušnými ženami zacházet, vůbec neumí s ženami zacházet. Nic nepochopil, až ted'.

Rychlík burácel stodvacetkilometrovou rychlostí k Philadelphii. Před chvílí jel stejným vlakem plný nadějí k New Yorku, ale byla to jenom dovolená, neskutečná dovolená se slečnou Pageovou. Měsíce bude mít o čem přemýšlet, než se její tvář vytratí, vybledne, než ji překryje nová tvář nějaké mulatky nebo mišenky. Za de-set, dvacet dolarů, podle toho, jak se cení. Člověk se smíří se vším. Na světě žije příliš mnoho lidí a každý nemůže mít románový osud. Ta mizérie padla na něho.

Bert pohodlně rozvalený dřímá. I Stanley se natáhl na sedadlo a zavřel oči. Hluboko uvnitř však klíčilo rozhodnutí. Nikdy se nevrátí!

Nikdy ho nedostanou zpět do Panamy!

Myšlenky počaly překotně explodovat. Oslepily ho. Štvaly a pádily podél newyorského rychlíku nocí. Má-li vůbec ještě nějakou šanci, má ji ted', dnešní noci. V hlavě mu vyvstal plán, který tam byl ukryt snad už od okamžiku, kdy vyhazoval z okna do tmy poslední části uniformy. Za Trentonem, až budou přejíždět most přes Delaware, zmenšuje vlak rychlost. Potom se vynoří obrovské haldy písku, sahající až k trati. Musí se o to pokusit, je to jediné možné místo. Toho hochy by měl odrovnat!

Pootevřel oči a začal si Berta opatrně prohlížet. Že by s ním poslali jen tak někoho a nedali mu ani náramky? Nebo je ten muž tak dobrý, že může i spát? Bez hluku by se to asi neobešlo. Nesmí se dopustit nejmenší chyby, nesmí se přecenit. Chlapík z newyorského policejního sboru, určený k eskortování zatčených, musí být střelec i rváč. Určitě má bouchačku.

Pomalů, tiše se posadil. Bert ani neotevřel oči, ale Stanley cítil, že nespí, že je to hra.

Přece mu nedali na cestu stejného pitomce, jako je sám!

Kola rychlíku zabušila na výhybkách. Vjížděli do Trentonu. Nástupiště byla ještě prázdná. To až za několik hodin vyrazí davy lidí k rychlíkům do Philadelphie, New Yorku a bůhví kam. Za několik hodin bude svobodný, nebo mrtvý, jiná možnost není.

Vlak se dunivě rozjížděl, světla nástupišť zanikala v dálce. Tiché město dřímalo v nažloutlé záři neónů. Jenom odhadnout správně čas, okamžik, kdy se přiblíží k mostu.

Protáhl se. "Berte," řekl ospale a hledal po kapsách. "Co říkáte, nenašlo by se v jídelním voze něco . . ." vytáhl

zlatý dvacetidolar a bezelstně se usmál. Ubohý hoch, dezertér, kterého chytili. "Za chvíli budeme na místě, pochybuji, že by mi na velitelství vařili snídani."

"To sotva," zívá Bert, "pokusím se," a hodil na sebe sako. "Ale žádné hlouposti, Sandy, odtud se nedá uniknout!" Zkontroloval okno, odemkl dveře a pečlivě opět za sebou zamkl.

Stanley okamžik čekal a pak přistoupil k oknu. Zahlédl Delaware, zmírňovali rychlost. Lokomotiva už vjížděla na most a pod koly duněla ocelová konstrukce. Znovu přistoupil ke dveřím, chodba byla šerá a prázdná. Už na nic nečekal. Prudce se rozběhl a loktem vyrazil okno. Sklo se vysypalo, ale hluk zanikl v řinčení kovu. Spěšně vylamoval střepy aby si nepořezal prsty. Pak se protáhl otvorem, přidržuje se rukama i nohama okenního rámu. Shrbený jako kočka zůstal viset v prostoru.

Ve stejné pozici je vysazovali v plné rychlosti z vylodňovacích plavidel při námořních cvičeních u břehů karibských ostrovů. Vítr divoce udeřil a zaškrtil mu dech.

Ted' už nemyslel na nic. Byl to zoufalý čin. Nesmí dopadnout na nohy ani na ruce, ale koulet se po písčném svahu. Most zmizel. Zaslechl řev sirény, hory písku se přiblížily.

Ted! Vší silou se odrazil nohama od stěny vagónu. Cítil, jak letí, naráží, boří se a pak mu tvrdý úder vyrazil dech. Hlasitě vykřikl, ústa měl pojednou plná písku. Svět zmizel, rozplynul se a zanikl, jako koncová světla newyorského rychlíku.

Když otevřel oči, svítilo vysoko nad ním slunce. Užasle hleděl do modré oblohy a slyšel hlasy ptáků. Jen tělo necítil, bylo cizí, zhnětené, otlučená hromada sedraných cárů. Nehybně ležel a vnímal okamžik zrození. Žije, přežil. Ten chlapík Bert i kapitán Harmer patřili minulosti. A všude kolem obrovský kontinent. Tentokrát se to podaří, musí se to podařit!

Pohnul se. Opatrně, nejistě. Je celý? Mohlo to být horší. Podařilo se mu vstát a dopřít ke břehu řeky. Vůle se zase probudila. Musí na cestu, musí dál, co nejrychleji odtud zmizet. Určitě vyšlou pátrací oddíl. Spočítají si, kde mohl vyskočit. Podle slunce bylo časně ráno. Zničeně se dovlekl zpět k trati a vyrazil po kolejích do Trentonu. Musí si obstarat nový oblek, trochu odpočinout a večer ho snad někdo svezí vozem do New Yorku. Spokojeně se usmál, tam ho hledat nebudou. Všude jinde, ale tam ne. Změní čtvrt, zaměstnání i jméno a někdy večer navštíví Annu Pageovou.

Mrzutě si uvědomil, že to je nesmysl, už ji nemůže navštívit, je vyřízený. Vytvrle šlapal po trati. Únava se rozplývala, člověk se musí rozhybat. Řeka zmizela, lány obilí se táhly do nedohledna a k městu bylo pojednou nesmírně, nekonečně daleko. Na všechny strany bylo nekonečně daleko.

4.

ZVEDL TELEFONNÍ SLUCHÁTKO a vytočil číslo. Nákladní kamión ho vysadil pozdě odpoledne v Perth Amboy na jižním okraji New Yorku. Mladý, špatně chodící muž. Ragbista po nedělním zápase. Tělo už zase necítil. Cestou si všechno promyslel, zkusí štěstí za řekou, vyrazí na Long Island, kde bují nejhustší newyorský prales. V Brooklynu si najme byt, nikde se člověk neztratí tak jistě jako tam. Ted' ji však chtěl slyšet, potřeboval ji slyšet.

"Pageová . . ." lhostejný vzdálený hlas. Plátěné šaty na nahém těle.

"Sandy! Stanley Sandy," řekl pevně. "Musím s vámi mluvit, Anno."

Ticho. Dlouhé a nechápavé.

"Odkud voláte? Vy jste jim utekl?" zeptala se konečně. Už asi všechno věděla, policie byla ve fabrice. Mlčel.

"Tak přijďte, vy blázne, ale dávejte pozor," dodala tiše, "mohli by hlídat dům. Vědí, že jste jezdil se mnou," a zavěsila.

Zaplavila ho vlna nadšení. Neodmítla ho. Může k ní přijít. Rozběhl se ulicí přímo k podzemní dráze. Za dvacet minut ji uvidí, obejmě a políbí. S úžasem si uvědomil, že je zamilován, poprvé zamilován. Nesmyslně a bláznivě, všechno ostatní ztratilo cenu.

Utekl jenom kvůli ní, pro ni, aby ji získal, aby ji nalezl.

"Věděl jsem, že mne nezklamete, seržante," řekl veselý ironický hlas za jeho zády a někdo ho pevně uchopil za ruce.

"Otočit, ani hnout!"

Vlak podzemní dráhy vjížděl do nástupiště. Pouta zaklapla. Kapitán Harmer se spokojeně zasmál. "Jen žádné potíže, chlapče, a hněte sebou, než vám jednu vrazím, venku čeká vůz! To dá každému rozum, kudy a jak se vrátíte, kdybyste byl gauner, počkáte pár týdnů ve Philadelphii námořnímu velitelství přímo před nosem a pak přiletíte do New Yorku letadlem. V téhle branži dělám dvacet let, chováte se jako pitomec. Stejně nevím, proč o tohle město tolik stojíte, můžete mi to vysvětlit?"

"Přes držku byste nechtěl?" vydechl zuřivě Stanley a kapitán na něho vrhl uražený pohled. Nenápadný malý vůz parkoval skutečně přímo proti vchodu do podzemní dráhy a za volantem se zubil Bert. "Jsem rád, že jste přežil, Sandy," řekl vesele, "ale ten dvacetidolar už neuvidíte, musel jsem zapít vztek." A otevřel dveře.

Všechno se zhroutilo.

Kapitán se vecpal za ním. Před několika minutami slyšel její hlas, byl na vrcholu štěstí, a teď ho mají. Zničeně dopadl na sedadlo.

"Do městské věznice!" nařídil Harmer a vůz se rozjel. Bylo mu to jedno. "Pár dní vás musím nechat vychladnout, hochu," šklebil se kapitán, když ho předával vězeňské službě. "Pak si vás možná vyzvednem, zatím se držte, nemyslete na blbosti a nechte si všechno projít řádně hlavou!"

Ocelové dveře zapadly. Ticho a klid. Cela bez oken. Co všechno? Nikdo ho nevyslychal, nikdo se na nic

neptal. Třikrát denně zarachotil zámek a služba přinesla jídlo. Do vězeňské jídelny nesměl.

Čas se zastavil. Uvažoval o tom, že ho postaví asi přímo před soud. Žádné převážení, vyřídí všechno tady. Ale co potom znamenala kapitánova slova, že si ho vyzvednou?

Teď když už bylo všechno zbytečné a mohl klidně přemýšlet, zdálo se mu pojednou nezvyklé, že na něho nečekali detektivové nebo obyčejní policisté, ale sám kapitán s tím chlapíkem Bertem. Jaký to mělo smysl? Je pro ně přece jasný případ - nebo není? Není snad obyčejným vojenským zběhem?

Přestal si lámat hlavu. Nic nemohl změnit, odtud se uprchnout nedalo. Všechno vždycky nějak dopadne. Člověk se musí obrátit lhostejností, na nic nečekat a nic si nepřát. Vzdálit se, uniknout do snu, do vlastních představ.

Dva týdny dřímal na kavalci ve vězeňské cele a čekal na svůj osud. V duchu začal psát dopis Anně. Bůhví, kdy naposledy psal nějaký dopis, ale bylo to docela snadné.

"Drahá Anno,
sotva jsem vstoupil do podzemní dráhy"

Musel jí vysvětlit, proč nepřišel, proč ji nechal čekat, alespoň na dálku s ní promluvit. Slova se mu vybavovala snadno a lehce. Psal a psal s očima upřenými do bílého stropu. Když ale požádal vězeňskou stráž o papír a pero, když se rozhodl, že jí skutečně napíše, muž za ocelovými dveřmi lhostejně řekl: "Lituji, není to dovoleno, máte zákaz psaní, pane Sandy."

Co bylo pro každého vězně samozřejmé, na co měl nárok, pro něho neplatilo, a to nebyl ještě odsouzen. Cítil, jak se v něm vznáší vztek, upjal se na ten dopis, chtěl jí psát. Zuřivě začal kopat do dveří, ale pak toho nechal. Stráž se vzdalovala, nebrala ho na vědomí.

Nejasně si uvědomil, že všechny ty zvláštní okolnosti spolu souvisí, že je to horší, než předpokládal. Není pro ně obyčejným zběhem, spojují ho s tím případem. Nic dobrého ho nečeká.

Ve středu před pátou ráno - všude byl ještě noční klid - zaslechl v polospánku zvuk klíčů v zámku. Ale musel to být sen, protože snídani přinášeli až o sedmé a teď bylo ještě šero. Dveře kovově udeřily. Neklidně sebou pohnul a otevřel oči.

"Stanislave Písecký," řekl kapitán Harmer nad jeho hlavou, hlas zněl odměřeně a rázně, dosud s ním tak nikdy nemluvil. Už neměl uniformu newyorské policie, ale šedý, dobře padnoucí oblek, lehký plášť a jelenicové rukavice. Za ním stál Bert s vězeňským pytle, do něhož se ukládaly věci zatčených.

"Bylo mi uloženo, abych vás osobně dopravil do Washingtonu, kde budete vyslechnut zvláštním výborem senátu, pověřeným vyšetřováním přípravy atentátu na britský křižník "Admirál Nelson"! Vstaňte a oblékněte se. Po dobu přepravy budete spoután na ruku, pokusíte-li se o útěk ..." sáhl do kapsy pláště a vyňal těžkou pistoli. Zvučně ji natáhl, náboj vklouzl do hlavně, "... mám rozkaz použít zbraně!"

Řekl to jasně a rázně. Kdyby chtěl zdrhnout, tak ho odprásknou.

Bert mu podal pytel. "Hodte sebou, Sandy, je to pěkný kus!"

Když vyjízděli, drobně pršelo. Špinavý newyorský déšť, ale pak se objevilo slunce a poslední část cesty z Baltimoru do Washingtonu je provázelo nádherné modré nebe. Ještě nikdy se mu nezdálo tak krásné jako dnes. Pracně vybudovaný vnitřní klid se zhroutil. Přece jen mu to hodili na krk. Zpravodajci z Panamy zapracovali. Mohlo ho napadnout hned, že ti dva nejsou obyčejní policajti.

Dálnice byla prázdná a velký černý ford letěl osmdesátimílovou rychlostí úrodnou marylandskou nížinou. Obilí a pastviny, zelení zarostlé farmy. Chesapeackský záliv nechali za sebou a v dálce se objevily první úpravné domky Beltsville, washingtonského předměstí. Za celou dobu nikdo nepromluvil, nebylo o čem.

Stanley se v duchu připravoval na ten okamžik. Všechno vyklopí, nedá se do ničeho zatáhnout. Ale pak ho s nepříjemným mrazením v zádech napadlo, že nemůže ani jediné slovo dokázat. Přece jen neměl zahodit pistoli.

Už přejížděli Anacostia River a přes Bladensburg zamířili do Glendale. Pohnul se, spoutané ruce nepříjemně brněly.

Jednoho by se možná zbavil, dal by mu ránu pouty po hlavě, ale co s druhým? Za řekou se bělal Kapitol. Byla to nádherná čtvrť velkých přepychových vil a vládních paláců uprostřed zeleně a parků. "Ruce!" zavelel Harmer, když vjeli do nádvoří vznešené rozložitě budovy, a odemkl mu pouta. Teprve teď pocítil Stanley skutečný strach. Zbabral, co mohl, a ještě se dal chytit. Za několik okamžiků se rozhodne o jeho osudu.

Velká prostorná pracovna s obrazem Abrahama Lincolna v čele připomínala důstojnický salón na válečné lodi. Ze všeho studeně dýchalo moře. Dveře za jeho zády neslyšně zapadly, průvodci zmizeli. Jen dřevem obložené zdi, vysoký oválný koberec a sedm mužů v klubovkách. Hubený vytáhlý chlapík v admirálské uniformě pokoušel za psacím stolem. Ovzduší moci, sebevědomí a jistoty.

"Hm, tak to jste vy?" řekl admirál. Stanley strnul v pozoru.

"Stanislav Písecký, naturalizovaný Američan, používající jména Stanley Sandy. Bývalý navigační důstojník obchodního loďstva, nyní seržant strážního oddílu námořní pěchoty v Panamě. Souhlasí?" zeptal se a nahlédl do listin.

"Ano, pane admirále!"

Venku svítilo nádherné slunce, nebylo žhavé ani spalující jako tam dole, ale stejné jako kdysi doma. Vzpomněl si na jeden vzdálený okamžik v Poznani, kdy lezl přes zeď do zahrady profesora Bieloweckého. Tehdy svítilo slunce úplně stejně. Svět byl plný vůní a on netušil, že ho ten okamžik navždycky poznamená. Že z té zdi jednou uvidí Kapitol a skutečného admirála.

"Lituji," řekl pomalu admirál, "že jsem vás musel předvolat k této rozmluvě, seržante. Záleží jen na vás, jak bude dlouhá a jaké důsledky z ní vyplynou. Vypovězte vše, co víte o smrti muže pokoušejícího se spáchat atentát na

britskou válečnou loď ze břehů Aligátorské zátoky. Co je vám známo o spojení některých důstojníků z Green Pointu s tímto člověkem. V jakém vztahu jste k němu byl vy!" a zabodl do něho tvrdý pohled vybledlých očí.

"Toho muže jsem zastřelil já," hlesl Stanley a do očí mu blýskla hladina Gatunského jezera. Křik ptactva ohlušoval. Hlídky za jeho zády zmizely. Setřásl obrovské pijavice šplhající mu po nohou. Pak zůstal překvapeně stát. Na břehu, ne dále než tři sta kroků od Dawyho, stála další hlídka, jedenáctý muž.

"Kde ten se tu vzal?" zaklel hlasitě a cítil, jak se v něm vzmáhá vztek. Slíbil přece Trentovi, že tu nikdo nebude obejdovat. Rázně se vydral z houštin ven. "Neznáš rozkaz?" zařval. "Co tady děláš?" Ted' už se přiblížil natolik, že mu jasně viděl do tváře. Toho chlapa neznal, nebyl to nikdo z jeho čtyř, nikdo z Green Pointu. S mrazivou jasností si uvědomil, že na něho sáhl osud, že nastal okamžik, který změní celý jeho život.

"Tak sebou hoď, ksakru, je nejvyšší čas!" slyšel znovu svůj hlas. Muž v uniformě hlasitě vydechl a s úlevou si otřel zpocenou tvář. Nebyl to ale člověk s minami, jen hubený starý admirál se překvapeně zastavil dva kroky od Stanleyho na pochodu pracovní.

Už vypovídal plně dvě hodiny. Nikdo ho nepřerušil a klid se mu pomalu vracel.

Vysmekl z pouzdra těžkou armádní pistoli a stiskl dvakrát spoušť. Mračna barevných ptáků s ohlušujícím křikem divoce vzletěla nad zátoku. Dlouhými skoky se hnál k pralesu. Poprvé se mu zdál jediným bezpečným útočištěm. Nikdy tady nebyl!

"Prosím?" vydechl admirál užasle. "A proč jste dezertoval? Proč jste uprchl? K čemu ta komedie, člověče?"

"Kdybych neutekl, kdybych promluvil," řekl Stanley, "už bych tady nebyl. Skončil bych jako doktor Connor a poručík Trent." Za celou dobu vyslovil první lež, ale musel to udělat, splatit Constantinovi dluh. Chtěl být přece mrtev, je tedy mrtev. Měl jsem jen jednu možnost, zmizet z Panamy. Požádal jsem telefonicky přítele z Philadelphie, aby mi poslal fingovaný telegram.

"Hm . . ." admirál znovu vykročil. "Dál, pokračujte!"

Stanley nejistě vyňal snímek paní Miwa-san. "Pokud se nemůžeš rozhodnout," řekl Constantin, "pan Hidejoši ti doporučuje tuto dámu. Je to velmi vznešená dáma. Její snímek smíš nosit stále u sebe. Kdyby ses někde dostal do maléry s Japonci, stačí ho ukázat a všechno bude O.K., protože tě pan Hidejoši přijímá mezi své přátele."

"Položím vám otázku," přerušil ho admirál. "Chcete tím říci, že jste v Aligátorské zátokě ještě netušil, že čin je inspirován Japonci?"

"Ano, neměl jsem důvod spojovat návštěvu v čajovně s tím člověkem. Chtěl jsem pomoci příteli, ale nikoli zničit loď. Teprve později, když jsem stejnou fotografii uviděl u doktora Connora . . . Příštího dne ráno byl doktor nalezen mrtev. Bylo jasné, že musím pryč, že přišla řada na mne."

Rozhostilo se hluboké ticho. Stanleyův pohled klouzal po nehybných tvářích těch neznámých mužů. Nemohl z nich vyčíst nic, čeho by se mohl zachytit.

"Zdá se, že vaše výpověď může podstatně změnit pohled na celou situaci," řekl konečně váhavě admirál a přejížděl hubenými prsty po zlatém lemování uniformy. "Zatím počkejte, ještě budete zavolán!"

Stanley vycouval z pracovny.

"Čekat!" zavelel ostře admirál do předpokoje a Harmer s Bertem se vymrštili z klubovek.

Otřel si zpocené čelo. Bylo to venku, řekl všechno, co věděl. Ted' už záleželo jen na tom, bude-li mít štěstí, podaří-li se mu je přesvědčit.

"Pokud se radí, není to tak zlé," zazubil se Bert a ukázal na volné křeslo. "Udělal jste zřejmě dobrý dojem, možná že vám dají šanci."

Nechal je žvanit.

Strop tu byl vysoký, zdobený sádrovými štukami jako v náhodském zámku. Zmocnila se ho nesmírná únava, už dávno nebyl tak vyčerpan.

Zavřel oči.

A za zdi byla krásná rozlehlá zahrada, obklopující dům profesora Bieloweckého. Seskočil opatrně dolů, aby zvedl zatoulaný míč. Vždycky se sem chtěl podívat. V dálce na cestě se vynořila Martha, obrovská skvrnitá doga. Profesor se před nedávnem vrátil z cest po Asii a přivezl s sebou dvě živá tygří mláďata. Martha jim nahrazovala matku.

Strnul hrůzou a pomalu couval ke zdi. Ještě ho nezpозorovala, běžela klidně se sklopenou hlavou. V té chvíli se však vynořilo z křoví pruhované zvíře a úderem tlapy ho srazilo na zem. Druhý úder ho obrátil na záda. Hleděl do zelených očí, ale pojednou necítil strach. To byl přece Bieloweckého tygřík, nemotorný a nejistý, tlustými tlapami ho převracel sem a tam. Kolikrát si ho přál zahlédnout, dotknout se nádherné srsti, hrát si s ním.

A pak se přihnala Martha. Její hlas se rozléhal po celém parku a přivolał hlídače se železným prutem. Na nic nečekal. Vykočil a pádl ke zdi. Po tom setkání mu zůstaly jen škrábance tygřích drápů, ale s nimi vnikla do jeho krve i neuhasitelná touha po neznámých zemích, po životě plném dobrodružství. Nikdy nezapomene na oči toho zvířete. Na zvláštní pocit vzrušení, když se mu bránil.

Někdo jím zatřásl.

"Nespěte, člověče," šeptl Harmer.

Dveře do velké pracovny byly otevřené. Jenom se na chvíli ztratil. Ale slunce už stálo za Kapitolem. "Čekají na vás, vzbudte se!" rýpl ho Bert nemilosrdně do žeber.

Vstal a tupě vešel dovnitř. Nebyl tady hlídač se železným prutem, aby zvíře zahnal.

"Vraťme se k hlavnímu bodu jednání, seržante," řekl admirál a zase stál dva kroky před ním. "Výbor navrhuje následující řešení. Pomůžete-li nám celou záležitost úspěšně vyřešit, zařídíme, abyste byl propuštěn z armády, a nabídneme vám zaměstnání, jaké si budete přát. Znamená to ovšem, že uposlechnete všech příkazů zpravodajské služby a zachováte o věci po celý život mlčení."

"Souhlasím!" hlesl Stanley a cítil, jak se mu srdce rychleji rozbíhá. Byl z toho venku. Dali mu šanci. "Výborně, pozítří tedy odcestujete s panem Bertramem Morrisem zpět do Panamy!"

"Sandy?" zeptal se sotva slyšitelně Bert z druhé strany obrovské široké postele a opatrně se převrátil na bok, aby se jeho tělo nedotýkalo horké pleti té stříbrné holky. Obě už spaly pohodlně rozvalené a oni se tísnil na pelestích. Teď k ránu se počalo ochlazovat a dalo se konečně dýchat.

Příšerná země. Okna dokořán a do té díry, kam ho seržant zavlekl, vnikal pralesem a bažinami páchnoucí noční vzduch.

"Hm?" vydechl Stanley a napadlo ho, že ten chlap je stejný jako Constantin, teď bude do rána žvanit a žvanit. Venku byla ještě mazlavá horká tma a celá čtvrť Santa Miguel těžce oddechovala pohroužena v neklidný spánek. Jen v dálce v Limonském zálivu blikala nikdy nehasnoucí poziční světla lodí.

"Zítřka to spustíme; je ti všechno jasné?" šeptl Bert a opřel se o loket, aby mohl lépe zahlédnout obrysy Stanleyho tváře. Bůhví, která z těch holek byla lepší, v noci si je občas prohodili, ale nakonec to bylo jedno.

"Všechno je úplně jasné," řekl Stanley, "ale drž hubu, za dvě hodiny svítá, musíme spát" Předevčírem odpoledne přistáli v Colónu. Zdálo se mu, že odtud ani neodešel, jenom Constantinova tvář se změnila. Oba vyfasovali uniformy seržantů strážní služby, bouchačky a měsíční žold. Teď si zvykali na tuhle zemi. Z nákladní lodí, na níž připluli, se vyhnula celá horda nováčků, která místo výcviku se potloukala po putykách a bordelech zdánlivě bez cíle jako oni. A zítřka to spustí!

Chvilí uvažoval o tom, jaký je Bert zvláštní chlapík, celý den neřekne ani slovo a pak, v posteli, když chce člověk spát, ho dokonale otráví.

Cartagena se neklidně otočila naznak a loktem ho udeřila do břicha. Cítil její tělo a zvolna vychládající hedvábnou pleť. Když to nevyjde, bude zítřka mrtev. Strčí jim hlavu přímo do oprátky. Ta admirálská laskavost byl největší podfuk, na který kdy naletěl. Škoda že nemohl nikdy tak ležet s Annou Pageovou.

Ve tmě zahlédl její tvář. "Pane Sandy, ještě deset krabic," zavolala hlasitě z okna kanceláře.

Člověk ničemu neutěche. Osud si ho přitáhne, kdyby se schoval na druhý konec světa. Co všechno udělal, aby se nemusel vrátit, a teď je tady. Stejná postel, stejné holky a ten pach pralesa je také úplně stejný. Pleskl Cartagenu po zadku, aby se odsunula. Není však pravda, že je každá ženská stejná, teď už ví, že to není pravda. Měl by Anně poslat odtud lístek, napsat jí.

"Hned ráno, z Cartageniny postele," řeklo svědomí. "Hodí ho do schránky, až půjde na mši." Znechuceně zkřivil tvář. Svinstvo! Je ztracený člověk, nemá prostě štěstí.

Bert na druhé straně zhluboka vydechl. Také už spal. A jemu zasel do srdce pochybnosti. Pochybnosti a strach. Zítřka to rozjedou!

Nevymysleli žádný zázrak, jen obyčejnou provokaci, vyvolat mezi podezřelými poplach. Přimět je k činnosti, aby mohli určit, kdo všechno byl do věci zapleten, a pak zatáhnout síť. On jediný znal spojení, mohl ten poplach vyvolat.

Anna Pageová otevřela dveře. "Proboha, kdo vás tak zřídil?" Stála proti němu a podávala mu ručník. Opatrně si omýval tvář. V plátěných mokrých šatech, jak nechala prádla. Ještě se jí lepily na tělo. Přál si, aby sen pokračoval, aby se rozvíjel, aby věděl, co bude dál. Snad by jí měl odtud zavolat, omluvit se, ale měla Debořino utahané prádlo a podrážděnou tvář.

"Vstávejte, vstávejte, přijdem kvůli vám pozdě na mši."

Zatracený život, tohle určitě říká každému! Venku už žhnulo slunce, opíralo se do cristóbarských střech a z ulic sálal spalující žár. Než se opláchli a natáhli uniformy, stála Cartagena s Deborou v divokých květovaných šatech u dveří. Teď byly snad ještě krásnější než v noci. Nádherná temně zlatá pleť a exotické rysy mulatek. Nebo jen cizí, neznámé, a člověk si myslí kdoví co? Jak laskavou měla Anna tvář.

"A prachy, navalte prachy!"

Věděl, že jsou zvyklé tvrdě vymáhat svoji mzdu. Bert hodil na stůl zmačkaný dvacetidolar. "Stačí?" Měl toho dost, teď ráno viděl celou tu bídu a ubohost v pravém světle.

"Zatracený gringo!" vyprskla Debora.

"Pozor!" vyjekl Stanley a zachytil Debořinu ruku. "Nosí na prsou nůž!" To by tak chybělo, aby ho propíchla. Nůž zazvonil o zem.

"Vy jste ale mrchy," řekl užasle Bert.

"Jdi, počkej venku, to vyřídím sám," povzdechl Stanley a podal každé zlatý dvacetidolar. "Nechte si pro nás příští týden volno, děvčátka," řekl přátelsky a vystrčil Berta ze dveří. Rázne vykročili do výhně ulice.

Mulátky zůstaly daleko za nimi. Nikdy se neviděli.

Zamířili ze stříbrné čtvrti do vnitřního města. Všechny zvony cristóbarských chrámů svolávaly na mši. Panamská neděle. Na okamžik se zastavili ve stínu páchnoucí uličky a zapálili si cigarety.

"Jen žádný strach, Sandy," řekl Bert a pohlédl na hodinky. "Čajovna je pod dohledem. Od okamžiku, kdy vstoupíš dovnitř, pověsíme se na paty každému, kdo odtamtud vyjde. Kdyby snad šlo o krk, střílejte, ale jinak nespěchejte, chovej se normálně, dávej jim čas. I té Miwa-san musíš dát čas. Nechat ji odejít, my už se za ní podíváme."

"Hm," řekl Stanley. Cigareta se rozhořela, dým ulpěl ve vzduchu jako svatozář. Na konci uličky se rozdělili. Stanley zamířil do japonské čtvrti a Bert bůhví kam. Byla to půlhodinka cesty. Ještě mohl jít, všechno pustit k vodě a na nic nemyslet. Zvony mu duněly nad hlavou, vzduch se tetelil vedrem, ale bylo v tom něco známého, příjemného, střípina vzpomínky na dětství, na horký letní den. Jeli s maminkou na výlet.

Usmál se. Vlastně jen hořce zkřivil tvář. Jak na ni mohl zapomenout? Když poprvé uviděl Annu, měl pocit, že ji

dávno zná. Teprve mnohem později si uvědomil, koho mu vlastně připomíná. Matku. Odhodil zbytek cigarety. A teď, když jde o krk, si na ni vzpomene. Prostoupila ho nespokojenost. Až to tady skončí, vrátí se, odjede do Evropy. Na okamžik si představil, jak stojí s Annou Pageovou na palubě zámořského parníku, ale byl to samozřejmě sen. Člověk jen stále spřádá sny. A zatím o všem rozhodne pan Hidejoši.

Několikrát se prošel ulicí před čajovnou. Čistota a úpravnost domků se ostře lišila od zchátralosti starého města a bída Santa Miguel. Všude se pracovalo a na korálových závěsech, zastírajících vchod do domků a obchodů, se v horkém vzduchu chvěly barevné papírové ozdoby, květy a dráčky fantastických tvarů.

Loudavě vešel do čajovny. Dýchla na něho příjemným chladem a prázdnotou. Vůni santalového dřeva. Nízké stolky, polštáře na zemi, místnůstka sotva pár kroků. Teprve teď si zvědavě prohlížel dřevěné řezby a obložení stěn. Když tu byl s Constantinem poprvé, nic z toho nevnímal.

"Jsem váš služebník, pane," řekl za ním anglicky sotva desetiletý chlapec a hluboce se uklonil. "Přejete si čaj?"

Stanley se pomalu otočil. "Ano, čaj a pana Hidejošiho, zavolej pana Hidejošiho, rád bych s ním mluvil," řekl laskavě a pohládl ho po černých vlasech.

"Pán není doma, odešel na mši," uklonil se chlapec. "Na mši?"

"Náš pán je křesťan."

Stanley se usmál. Znal triky Jagonců. Každý, kdo přišel do styku s bílými, tvrdil, že je křesťanem. "Dobře, tak dojdí pro paní Miwa-san."

"Nemohu, pane, i ona je na mši," řekl spěšně chlapec a sklonil se až k zemi.

Mlčel. Něco nebylo v pořádku. Že by si Hidejoši nechal ujít svůj nejlepší nedělní obchod, prodávat Japonky vojákům? Nebo ho odněkud z úkrytu pozoruje a připravuje vraždu.

"Podívej, hochu," řekl stále stejně laskavě, "tak přiveď některou z jiných dam," a podal mu fotografii paní Miwy. "Dostaneš pět dolarů."

"Jsem váš nejponížejší služebník, pane," šeptl chlapec s pohledem upřeným na snímek. "Okamžik počkejte!" a zmizel za neprůhledným závěsem.

Stanley se těžce složil na polštář. S tím nepočítal. Nepředpokládal, že by se Hidejoši zapřel. Plán byl jednoduchý, měl ho varovat, že mu jsou Američané na stopě, že hrozí bezprostřední nebezpečí. Zpravodajská služba si přála, aby Hidejoši vyhlásil poplach, spojil se se svými spolupracovníky, a tak odhalil celou síť nebo alespoň nejdůležitější články.

Někdo nad ním tiše zakašlal: Pan Hidejoši v černém domácím kimonu se hluboce ukláněl.

"Vrátil jste se ze mše?" zeptal se vesele Stanley. "Ano, právě jsem se převlékal, odpusťte, že jste musel čekat. Jsem nesmírně štasten, že vás opět vidím, pane seržante. Paní Miwa přijde samozřejmě ihned, jak to bohoslužby dovoli."

"Sedněte si a nežvaňte!" řekl drsně Stanley a Hidejoši se s nehybnou tváří posadil protíněmu. "Dávno jsem vás neviděl, pane seržante . . ."

"Ano, a bud'te rád! Vyšetřovali mě tady i ve Státech. Ten váš nepodařený podnik mě mohl stát hezkých pár let. Zatím však neměli dostatek důkazů. Vrátil jsem se před dvěma dny a nechci přijít do dalšího maléru. Teď už jde zpravodajská služba i po vás, pane Hidejoši. Zmizte odtud, dokud je čas, dokud nepřijdou na naše spojení. Pak už se z toho nevymotáme. Až vás vezmou do presu . . ."

Hidejoši se ani nepohnul. Jeho tvář byla prázdná, jen ruka pomalu vklouzla do záhybů kimona a vyňala ohmatanou obálku. "To zde pro vás tehdy zanechal poručík Trent, pane seržante," řekl stále stejně zdvořile.

"Čekal jsem na vaši návštěvu."

Stanley obálku několikrát bezradně obrátil a pak ji roztrhl.

"Doktor Connor je zrádce!" šeptl Constantin. Znovu a znovu četl tu jedinou větu. Mohla znamenat pouze jediné. Constantin a zřejmě i Japonci nabyli přesvědčení, že toho chlapa v zátocě oddělal doktor, že všechno překazil. Otfel si pojednou zpocenou tvář. "To není možné," vydechl.

Hidejoši mlčel. Pomalu zapálil olejový kahan a dopis spálil. "Ano, doktor Connor byl zrádce, nejspíše agent, stálo ho to život." Potom znovu sáhl do kimona a vyňal jinou obálku. "To je pro vás, seržante, mikádo nezůstává dlužen!" Jeho hlas už nebyl ani zdvořilý, ani úslušný, neřekl také pane seržante. "Vaše odměna, dnes jste dokázal, že s vámi můžeme počítat i pro budoucnost!" a vstal. "Teď mne omluvte, už nemám čas. Paní Miwa vám bude za okamžik k dispozici."

Stanley roztrhl obálku. Šek na Anglickou banku v New Yorku - deset tisíc dolarů! Zlatý strom! Až se mu zatajil dech. Dovedli ocenit práci i mlčení.

Paní Miwa-san s umělecky nalakovanou a nabílenou tváří řekla nakráplým dětským hláskem: "Jak se mi po vás stýskalo, pane Sandy." Její angličtina byla dokonalá stejně jako plátěný kostým klasického střihu. Nikdy snad jinou řečí nemluvila. Podala mu ruku a pomohla mu vstát. Už se těšil na přívál chladné vody. Deset tisíc dolarů . . . Ale nepraskne to, až je všechny chyti? Neměl by odevzdat šek zpravodajcům?

Stoupali po uzounkých schodech do podkrovní. Byl to spíše žebřík než schody. Zatím šek zapře, neřekne ani slovo, musel by být blázen, aby klopil, co mu patří. On nastavuje krk. Slabě se usmál, svět je potměšilý a škodolibý, ještě mu za to zaplatí.

Pokojík byl stejně nepatrný jako všechny ostatní. Beze spěchu rozložila dvě nízké matrace a připravila malé podušky. Už zase mluvila pouze japonsky exaltovaným dětským hláskem, naznačujícím údiv i potěšení. Neměl tušení, co říká, ale bylo to tak lepší. Pak vyňala ze skříně ve stěně dvě lesklá kimona a nastal obřad svlékání. Ale něco tomu chybělo. Okamžik usilovně přemýšlel, čím se tato návštěva liší od minulé. Všechno bylo úplně stejně. Průtrž mračen

nad hlavou, i něžné chladné ruce, které ho drhly a omývaly. Její tvář i extatický úsměv rozkoše, když zůstala před ním nehybná, rozevřená jako kalich lotosového květu.

Čas! Chyběl jim čas! Odehrávala svůj výstup urychleně. Už neplynuly dlouhé chvíle v lenivém odpočinku a přípravě čaje. Ani oči nebyly orientálně nehybné. Napadlo ho, že snad má strach, že ji Hidejoši varoval. Maří s ním čas, zatímco on balí kufry, že si to nezaslouží, je přece jen ubohou otrokyní, majetkem svého pána.

Pomalů, něžně ji přitáhl k sobě. Bála se, cítil její srdce. Touha ho pojednou opustila, měl dost nočních radovánek s Cartagenou a Deborou. "Nesmíš odtud vyjít dveřmi," šeptl jí tiše a postřehl, jak se mu na prsou chvěje. Už se nedovedla ovládat. Snad znala přesně nebezpečí, ji přece posílali k důstojníkům. "Nikdo tě nesmí vidět a nevracej se domů. Počkáš tu ještě hodinu, budeš mít dost času. Ztrať se z Cristóbalu a na nic nečekej!"

Sklouzla mu s prsou, posadila se na paty a okamžik mu nehybně hleděla do tváře. Pak se hluboce uklonila, až se dotkla hlavou země. Napadlo ho, co si asi myslí, jaký je to vlastně člověk. "Nech toho a zmiz!" řekl ostře. "Hidejošimu ani slovo, stejně by tě hodil přes palubu."

"Půjdu dvory, cestou malých dětí," řekla anglicky a oblékla si kostým. Ale pak ho znovu svlékla a ze škríně vylovila staré šaty zdejších služek. "Smím odejít?" zeptala se tiše. "Už si nic nepřeje můj pán?"

Jenom mávl rukou. Víc pro ni udělat nemohl, proč by měla trpět. Podílem její viny byla jen odvěká poslušnost. Zůstal ležet se zavřenýma očima a vnímal stoupající vedro. Poledne. Dům byl tichý, nehybný, s hlasy dřevěných stěn a uzounkých schodů. Chvilí ještě dřímá a pak se oblékl. Až odtud odejde, vpadne sem nejspíše vojenská policie. Vědí, že přišla, ale neuvidí ji vycházet. Do toho mu už nic není. Hidejoši měl dost času vyslat personál, aby varoval spolence. Ať si je teď hlídají, špehují, ať se staví třeba na hlavu. On svůj úkol splnil.

Sestoupil do čajovny. Byla stále stejně prázdná. Jen chlapec dřímá v koutě. Nechal ho spát, položil na stůl pět dolarů a vyšel korálovým závěsem na ulici. Pohlítilo ho vřící nedělní odpoledne, ale tady se pracovalo. Slušní, poctiví lidé. Pojednou ho napadlo, že to je opravdu konec, už se sem nikdy nevrátí, nemá tu co dělat. Nikdy v životě neuvidí Catunské jezero ani Green Point. Něco tady nechal, bůhví co, nejspíše své mládí. Začíná dostávat rozum. Pochopil, že každý má strach, každý je ve vleku nějaké síly, i Hidejoši a Miwa-san, on samozřejmě také. Svět není ani dobrý, ani spravedlivý, nikdy takový nebude, proč si však lidé určili tak nedostupný cíl? Proč vyžadují sami od sebe nespílitelné?

"Tak co, Sandy," řekl Bert, když se za týden pohodlně usadili v lehátkách na bílé palubě osobního parníku Kalifornie; směřujícího z Panamy do New Yorku. Ovanul je svěží vzduch širého moře. Šije se vzdalovala, temný pruh na obzoru. Nikdo nespočítá to množství zmarněných životů.

Akce dopadla podle očekávání. Rychle a bez hluku byly uzavřeny čtyři obchody v japonské čtvrti a jejich majitelé i se zaměstnanci putovali zvláštní lodí z Cristóbalu do Panamy.

Jenom pan Hidejoši zmizel a prostitutka Miwa-san byla nezvěstná. Ostatní zatčené dámy, jejichž prostřednictvím pan Hidejoši získával přístup k srdcům amerických vojáků, svorně tvrdily, že musela být v čajovně zavražděna, a policie převrátila dům vzhůru nohama. Neslavný konec neslavné akce. Na jméno toho člověka ze zátoky Aligátorů se už nikdo nezeptal, nemělo význam.

"Konečně jste volný, už se nemusíte hlásit v Green Pointu ani ve Philadelphii. Jak si představujete další budoucnost?"

"Nejspíše půjdu vozit do fabriky v Nutley košile," řekl Stanley.

"To není špatné," zasmál se Bert; "ale mám pro vás lepší práci." Okamžik na něho hleděl s pobaveným, trochu ironickým úsměvem. "Byl jsem pověřen získat vás pro Operations Branch, je to slušný džob, co tomu říkáte?"

5.

"JSTE MILÝ CHLAPEC, STANISLAVE," řekla váhavě Anna Pageová a zůstala stát u okna, aby jí neviděl do tváře.

Venku hustě padal sníh, uléhal na město, nově vymodeloval siluetu Manhattanu a změnil ulice v blátivou řeku.

Stanley stál s kyticí v ruce ve vzorně uklizeném pokoji a marně se snažil soustředit na její hlas. Bylo to jasné, odmítla. Odmítla ho! Bůhví kdy viděl padat sníh naposledy. Když šel před chvílí po West Register Street, zdálo se mu, že není nic krásnějšího nad zasněžený zimní den. Vánoce byly přede dveřmi a na Nový rok by se mohli vzít.

"Neříkám ano ani ne, prostě si nevím rady, příliš jste mě překvapil," řekla zase nejistě. Hlas měla zastřený a pevně svírala okenní rám. On ji požádal o ruku. Ten bláznivý Stanley, nebo jak se skutečně jmenuje, si ji snad chtěl opravdu vzít.

Pruce se obrátila a její tvář byla opět vyrovnaná a klidná. Stál tam jako hromádka neštěstí.

"Řeknu to přímo! Za ten rok, co se známe, jste už prošel desatero zaměstnání. V přístavu, ve slévárnách, měl jste docela slušnou příležitost jako tlumočník, ale nakonec jste vždycky všeho nechal a teď jezdíte na Pacifické dráze. Budu upřímná, snad vás mám i ráda, ale bojím se vaší nestálosti. Pro mne je manželství vážná věc. Musím mít jistotu, že pozitivně všeho nenecháte a nezmizíte bůhví kam. Že pro vás zase jednou neprijdou a neodjedete třeba do Panamy." Hlasitě se zasmála. "Trochu se vás bojím. Teď se posadte, budeme obědvat. A květiny jste vybral opravdu krásné."

Vzala mu kyticí z ruky a políbila ho na tvář. "Děkuji, opravdu jste mi udělal radost. Ještě mě nikdo o ruku nepožádal, ale musíme mít čas, dost času!" a šla do koupelny naplnit vázu vodou.

Kdykoli se vrátil z cesty, směl přijít v neděli na oběd. Byla to podivná známost bez velkých slov a důvěrností. Někdy si vyšli do kina nebo do Ústředního parku na procházku. Slyšel, jak napouští vodu, a okamžik přemýšlel, nemá-li se jí přece jen se vším svěřit. Vysvětlit, že dávno pracuje v Operations Branch a podle pokynů ústředí tajné služby

musí nastoupit do zaměstnání právě tam, kde to je třeba. Obvykle pod jménem Stanislav Písecký, nový přistěhovalec z Československa, který se ztratí mezi všemi těmi Němci a Italy houfně přicházejícími do Spojených států. Teď ho nasadili na Pacifickou dráhu jako topiče. Ve světě už dávno nebylo všechno tak růžové jako v dobách, kdy začínal sloužit v Panamě. Nějak se zapomnělo mluvit o věčném míru.

Anna postavila vázu s kyticí na stůl. "Napadlo mě," řekla vesele, "že se ale můžeme zasnoubit abych nebyla tak zlá - a za rok uvidíme!"

Pevně ji uchopil za ruce. To byla celá Anna, věděl, že ho má ráda. Sekne s tou prací, vystoupí ze zpravodajské služby a půjde raději vozit košile. Zahlédl její temné hnědé oči, nesmírně laskavé a něžné. Maminka! Také byla na něho vždycky přísná.

"Ale nic jí to nepomohlo," řeklo svědomí.

"Musím do kuchyně, všechno je hotovo," řekla spěšně.

"Koupím ty nejkrásnější zásnubní prsteny," vydechl šťastně, "jaké si jen budeš přát"

Zmizela. Bylo to výborné zaměstnání. Nikde by nesehnal lepší. Plat zpravodajského důstojníka i plat v místě, kde pracoval. Dobře se uvedl, mohl udělat kariéru. Konto v bance mu bouřlivě rostlo. Japonské dolary vložil do cenných papírů a investice se vyplatila. Ten obchod mu zprostředkoval Bert, všude měli své lidi. Napadlo ho, že by realisticky uvažující Annu jeho peníze jistě přesvědčily, ale potom by musel s pravdou ven a to nebylo možné. Byl však zamilován a hodil tu nerozřešenou otázku za hlavu. Cítil, že jen ona mu může poskytnout skutečnou lásku, všechno ostatní muselo stranou.

Proč vlastně tehdy odcházel? Člověk má s přibývajícím věkem stále větší výčitky svědomí. Je to zvláštní, na otce si mnoho nevzpomínal, jenom na tu postel, kde směl potom spát.

Vůně polévky ho obklopila. Anna stála nad ním a opatrně ji nalévala do talířů. Poprvé se odvážil vzít ji kolem boků. Slabě se usmála. "Pozor, je příliš horká," řekla a nesnažila se vymanit z jeho objetí. "Budeš-li chtít, můžeme slavit společně vánoce."

Uvědomil si, že ho oslovuje stejně důvěrně, jako on oslovil ji. Přišlo to docela samozřejmě, jako by spolu tak mluvili odedávna.

"Nevíš nic o mně ani o mojí rodině," pokračovala. "Pocházím z Bradfordu v Pensylvánii - nebudeš-li mít ovšem službu," dodala s povzdechem.

Práce topiče na lokomotivě pacifického expresu nebyla snadná. Práce topiče není nikde snadná. Jednoho večera čekal na něho před Cookovou cestovní kanceláří Bert. "Sandy, musíš změnit štaci," řekl vážně, "je to důležitá věc, tady máš doporučení."

Služby se střídaly, překrývaly a byl vlastně stále na cestách.

"Kdybys zůstal v cestovní kanceláři ..." povzdechla vyčítavě Anna.

"Dělal bych do smrti za pár dolarů, zkouším prostě štěstí, člověk nesmí ustrnout."

"Koupili si tě celého," řekla pevně. "Koupili si tvůj čas, tvůj život, všechno, co jsi a co máš, a teď by chtěli koupit s tebou i mne." Krátce se zasmála. Nebyl to vtip. Až ho zamrazilo, jak dokonale vyhmátla skutečnost.

"V některých zaměstnáních to jinak nejde," povzdechl smířlivě.

"Jistě, jenže si musíš ujasnit, co vlastně chceš!"

A opět byli u té nešťastné otázky. Vynořila se před Stanleyem jako zeď.

"Já dala přednost, jak říkáš, fabrice v Nutley. Není to žádný med, od rána do večera na nohou. Ale mám svůj domov a vím, kam večer půjdu. Byla bych šťastná, kdybys věděla, že tě tu pokaždé najdu. Ale o tom musíš rozhodnout sám."

Seděl se sklopenou hlavou a mlčel. "Asi máš pravdu, ve všem máš pravdu," řekl konečně sklesle, "Chtěla bys mít štěstí pevně a jistě, já také, každý ho chce mít takové, jenže to není možné. Štěstí není ani pevné, ani jisté, je jako sníh," vstal a ukázal k oknu. "Nejdříve nádherné a potom bláto." Zarazil se. To neměl říkat. Neměl ji říkat své nejtajnější myšlenky. Ona je nemůže pochopit, je z jiného světa.

Viděl, jak pevně stiskla rty, ale neřekla ani slovo. Nechtěla se hádat, dnes se přece zasnoubili.

"Věříš ve sny?" křikl Stanley na strojvůdce Pulaskiho a naléval do papírového šálku z termosky kávu. Transpacifický expres burácel z Kansas City k Denveru.

Úrodná nížina s lány řepných poli se změnila v pahorkatinu a v dálce se už znatelně rýsovaly vrcholky Medicine Bow Mountains a Front Range. Hnízda s nic neříkajícími jmény Smith Center, Phillipsburg, Norton, Oberlin se míhala po bocích lokomotivy a Stanley si občas představoval, jak tam asi lidé žijí, jaké jsou jejich osudy a má-li někdo podobný osud jako on.

"Na sny?" opakoval netečně Harry Pulaski a pohledem kontroloval tlak páry. "Ne, myslím, že ne, vlastně ani nevím, co je to za blbosti?" Vzal si šálek kávy a Stanley naléval druhý. Teď budou mít dobrých patnáct minut klid.

"Asi s tím praštím," řekl před týdnem Bertovi, když se sešli jako obvykle v zapadlém newyorském činžáku. "Je to hrozná dřina a pak, chtěl bych se oženit."

Bert se jen usmál, nebral ho vážně. "Klidně se ožeň, Sandy," povzdechl chápavě. "Nemusíš mít strach, do smrti uhlí pod kotel házet nebudeš. Ještě měsíc dva to musíš vydržet, dokud to tady neskončí." Ale co má skončit, neřekl. Na Pacifické dráze byla v posledních týdnech učiněna nejpřísnější bezpečnostní opatření. Zpravodajci získali informace, že se připravuje atentát. Zkouška pro případ války. Přerušení hlavní dopravní tepny ze západu na východ po aféře v Panamě strašilo teď všem v hlavách. Každý se bál Japonců a Operations Branch dostala za úkol předejít pokusu o podobný čin.

"Na dnešek jsem také mizerně spal," řekl Pulaski. "Je to asi počasím, nejsme zvyklí na zdejší podnebí." Jeho

otec byl ještě Polák, ale on už Američan. Službu nastoupili ráno v Kansas City a končili v Denveru. Trasa dlouhá devět set kilometrů. Dost na to, aby po jejím skončení padli na lůžka v nocelehárně společnosti a probudili se až do další služby. Špatný spánek byl nepříjemná věc, nemohli si dovolit špatně spát. "Hm," kývl Stanley, protože měl hlavu plnou vlastních myšlenek. Živý, nepříjemný sen. Šel džunglí k jezeru a prutem plašil hady. S Annou se uvidí nejdříve za týden, slíbil jí, že si tentokrát udělá určité čas, aby mohli zajet k ní domů. O vánocích to nevyšlo, svátky trávil na cestě ze Salt Lake City do San Franciska. Měla pravdu, nebyl pánem svého času, nebyl pánem vůbec ničeho. Tady vládla jen Pacifická a tahle zatracená mašina. Potom také Bert. Vydělal sice spoustu peněz, ale co z nich měl? Už dávno ho přestalo bavit vyhlížet ven a pozorovat krajinu, na to nebyl čas. Jeho úkolem bylo pořádně zauhlovat, udržet tlak páry v kotli a na ostatní se vykašlat.

Vlastně ne, většinou na to zapomínal, hlavní úkol byl docela jiný. Být připraven, být neustále v pohotovosti, střežit tenhle vlak. Jako by ho mohl uhlídat, ale museli tu mít svého agenta. Bůhví, kolik agentů v něm ještě jelo.

"Ani na přeludy nevěříš?" zeptal se zase a vyhodil prázdný pohárek ven. Nemohl se toho snu zbavit. Pulaski na něho mrzutě pohlédl. "Nikdy jsem o tom nepřemýšlel. Jezdím už sedmáct let, nejdůležitější jsou návštěvy," a dál sledoval trať. "Co jsi dělal předtím?" zeptal se neočekávaně a kývl hlavou k topeništi.

Stanley jako stroj nahazoval uhlí. Všechno se člověk naučí. Stejněměrně rozhodit po roštu, aby dalo největší žár, a současně udržovat rošt bez popele. Mít stále správně vlhké uhlí. Přibouchl dveře topeniště. "Předtím?" Úkosem pohlédl na strojvůdce. Byl to ještě mladý chlap, sotva padesátník, ale za těch pár měsíců, které tu s ním jezdil, se příliš nesblížili. "Na vojně a tak, jak už to chodí," řekl neurčitě.

Strojvůdce zafuněl. "Víš, jaký jsem dnes dostal v Kansasu příkaz?"

Stanley pohnul záporně hlavou. Od doby, kdy zmizel z Panamy, uplynula věčnost, snad to nikdy nebyla pravda, docela jistě to nebyla pravda. Také nikdy nebyl navigačním důstojníkem. Vždycky jen zatraceným nádeníkem, vždycky házel uhlí, krmil pacifického neřáda.

"V žádném případě nezastavovat na volné trati!"

"Co to znamená?" zeptal se bez zájmu.

"Nic, prostě nezastavovat, kdyby se objevil dobytek nebo lidi. Takový příkaz jsem nedostal za celou službu, z něčeho mají vítr. Kdysi to bylo běžné, ale to tu ještě žili Indiáni," tiše se zasmál. "Při předávání stroje za mnou přišel velitel traťové stráže."

"Že by se báli přepadení na koních? V téhle rychlosti?" usklíbl se Stanley a otevřel topeniště. Žár plamenů šlehl do tváře. Kolem pustina, nedohledná zvlněná prerie stoupala k divokým horám. Ještě nebyla sežehlá sluncem a nezdušil ji písečný prach. Zářila pestrými skvrnami květů. Jaro se hladově dralo k životu. Ale nebyl schopen vnímat jeho krásy. Cítil, že se v něm probouzí stejný pocit napětí, jako když se prodíral s jednotkou k jezeru a dlouhým prutem plašil hady. Každým okamžikem se mohl některý vymrštit a uštknout. Stálá přítomnost smrti vypěstovala časem ve všech podvědomé reflexy, zvláštní druh vnitřního varování.

Dnes se v něm ten neklid ozval už podruhé. V noci, když se probudil, a teď. Pulaski necítil nic, lhostejným pohledem sledoval trať. Občas zabloudil k ukazatelům tlaku páry a oleje a dál hleděl z okna. Nikdy toho příliš nenamluvil.

Zatím neměli ani minutu zpoždění. Příjezd do Denveru 00.30 hod., tam se osádka vystřídá. Slunce zvolna mizelo za mohutnými, do ruda zbarvenými štíty hor. Krajiny dětství, místa chlapeckých snů. Ještě teď mu zněla všechna ta jména exoticky. Poslední úsek cesty pojedou v noci. Prál si, aby měl už dnešní noc za sebou. Nemohl se soustředit, k ničemu připoutat myšlenky. Jindy po dlouhé hodiny přemýšlel a vracel se k Anně. Vždycky odtud dokázal zmizet, odpoutat se, a ten druhý přihazoval pod kotel. Jen tak mohl vydržet úmornou dřinu. Nikdy však nepřemýšlel o tom, koho a kam vezou. Až dnes ho napadlo, že vlastně pochoduje v čele útvaru, že je tu proto, aby plašil hady.

"Písecký, světle!" zavelel Pulaski. Rozžal reflektory. Už se zešeřilo. Pacifik duněl usínající krajinou. Černí stewardi roznášeli večere a chlazené pivo. Barman Ross žvanil s důstojníky před kantýnou a doktor Connor dřímал v proutěném křesle. Občas otevřel oči a tupě, bezmyšlenkovitě zíral na táborový mlat.

"Písecký, ksakru Písecký!" strojvůdcova ruka sevřela jako kleště Stanleyovo rameno. "Viděl jsi?" Probral se ze zamyšlení.

Pulaski si otřel zpocenou tvář. "Lidé, na trati jsou lidé! Už zase chrápeš?"

"Co?" vydechl Stanley nedůvěřivě.

"Lidé na kolejích, přes trať přeběhla skupina mužů!" a ukázal směrem jízdy na lesklou přímku kolejnic ozářenou dálkovým reflektorem.

Stanley přitiskl hlavu ke sklu.

"Viděl jsem je docela jasně!"

Kužel světelných paprsků stejnoměrně ozařoval úsek krajiny běžící podél expresu. Údolí, hory a prerie. Prostor! Nekonečný obrovský kontinent. Do Denveru ještě sto padesát mil, do nejbližší osady třicet nebo padesát. Za zády šňůra zářících oken. A Harry Pulaski se zbláznil! Ve stodvacetakilometrové rychlosti, mu běhají před strojem lidé.

"Harry . . ."

"Dívej se!" sykl strojvůdce.

Znovu přitiskl tvář ke sklu. V průsečíku rozřáté tmy se přehoupł přes kolejnice stín a za ním druhý, třetí . . .

Lidé!
"Nesmysl!" vydechl Stanley, "zrakový klam". Stíny zmizely. Jasný pruh světla. Kamenná suť po obou stranách náspu stejnoměrně ubíhala podél vlaku ozářená světly z oken. Fantastický pohyblivý pás. Tichá nehybná krajina. Denver 120 mil, příjezd v 00.30 hod.

"Zmírní rychlost!" řekl chraptivě Stanley. "V žádném případě nezastavovat na trati!"

V dálce na hranici světla a tmy se pohnul stín. Stanley cítil, jak se mu po zádech rozlévá nepříjemný chlad. Stejný jako tehdy v zálivu. Musel se rozhodnout, musel jednat! Není jen topičem, má tu plašit hady! Za zády stovky dřímajících lidí.

Shluk stínů se opět přehnal po kolejích. Pulaski na něho zděšeně pohlédl.

"Brzdy!" křikl Stanley a prudce strhl páku vzduchových brzd. Pacifik zasténal, zaječel, ocelový pás kolejnic vzplanul, explodoval gejzírem jisker. Obrovská masa oceli a železa narážela s řevem a řinkotem o sebe a setrvačností se valila dál.

Pak všechno utichlo.

Hvězdy a horské stráně, vůně spících květů, cizí pustá země.

"V žádném případě nezastavovat na trati," vydechl strojvůdce, ale Stanley ho odstrčil. Z bedny na nářadí vylovil opasek s pistolí. Stíny se volně přehoupaly přes koleje. Vyskočil na násep.

Ticho a klid. Prostor.

Vlak se probudil. Otvírání oken a volání. Rozběhl se po kolejích vpřed. Ve tmě strměly stíty Front Range. Kam až dolétl paprsek reflektorů, prázdno, závany větru, křídla nočních můr.

A pak šlápl do prázdna, Zoufale stiskl spoušť a výstřel zaburácel spícím krajem. Násep tu končil! Trať byla přerušena!

Okamžik zůstal bezvládně ležet na kamenné suti. Teprve teď na něho padla hrůza okamžiku. Znovu se narodil. Slyšel výkřiky a dupot nohou blížících se od vlaku. Ale tady vycházel měsíc. Příjezd do Denveru 00.30 hod. Tak už nedojedou. Zvedl se a širokým okruhem prošel okolí. Zase byl seržantem panamské strážní služby. Dav se tísnil na přerušeném náspu. Cítil vůni země, pach dýmu z oddechujícího stroje a věděl, že je to zbytečné. Nic a nikoho nenajde, ani stíny přebíhající po trati. Ta práce musela trvat hodiny, teď už nemá smysl tu bloumat.

Okamžik přemýšlel, co dál. Musí se vrátit na nejbližší železniční zastávku. Poslední se mihla kolem oken asi před hodinou. Vystoupil po schůdkách na plošinu stroje. Siréna zasténala. Všichni zpět! Pulaski na kolejích ještě vzrušeně hovořil s osádkou vlaku a za ním se plíživě sunuly nejasné stíny. Přeludy!

Zkameněl. Nebýt těch stínů, nikdy nezastavil. Sedm set lidí by leželo v troskách pacifického expresu. Příkaz zněl jasně, nezastavovat na volné trati!

Znovu seskočil na zem a obešel lokomotivu. Průvodčí a stewardi obíhali vlak. Nastoupit! Všechno nastoupit! Zachovejte klid! Vyšplhal na ochoz k reflektorům a pozorně prohlížel světelný kužel. Kdo vydal ten příkaz a proč? Stíny na rozhraní se ani nepohnuly. Otevřel kryt hlavního reflektoru, mezi čočkou a žárovkou se chvěla velká sežehlá mūra. Klepl do ochranného skla, mūra sklouzla dolů, stín na rozhraní zmizel. Nedůvěřivě sňal celý kryt a hrst velkých spálených můr se mu vysypala do dlaně. Zhluboka vydechl. Bylo to neuvěřitelné, svět je plný fantastických náhod. Při každém úderu kol, při každém zachvění stroje těla cestovala, posunovala se mezi žárovkou a čočkou, vytvářela pohyb stínů na trati.

O půl druhé v noci zvedl konečně na stanici zapomenutého coloradského městečka Limon telefon.

"Jsi to ty, Berte?" zeptal se, když přes polovinu kontinentu zaslechl Morrisův newyorský hlas. "Mám pro tebe zprávu," pečlivě zavřel dveře kabiny.

Na nádraží byl nepředstavitelný zmatek, nikdy tady tolik lidí neviděli. Traťový telegraf neúnavně vyklepával od stanice ke stanici sdělení, které mělo za několik hodin vzrušit svět.

ATENTÁT NA PACIFIK! TRAŤ V DÉLCE OSMDESÁTI METRŮ PŘERUŠENA! SEDM SET LIDÍ ZACHRÁNĚNO!

"Začněte tím chlapem z Kansas City," řekl tiše Stanley. "Je velitelem traťové stráže, předpokládal, že nikdo na stroji nepřežije."

"Jsi báječný hoch, Sandy," řekl Bert a hlasitě si oddechl. Znělo to tak jasně, že se Stanleymu zdálo, že stojí vedle něho a přátelsky se šklebí. Vlastně ne, postřehl rozdíl, ten hlas tak nezněl. Zněl vážně, skoro rozpačitě.

"Něco se ti nezdá?" zeptal se ostře.

"Ne, ne Sandy, všechno je O.K.," a dlouhé bezradné ticho. "Večer jsem ti posílal do Denveru telegram ..."

"Teď už ho asi včas nedostaneš, je tam jistě zmatek..." Bert se nešklebil, Bert nevěděl jak dál. Stanley mlčel. Byl ve střehu jako tehdy, když se několik kroků od něho pohnul v bažině ponořený kmen.

"Tu tvoji . . . tu tvoji dívku," řekl konečně Bert a znělo to pojednou z nesmírné dálky. "Včera večer, vezla tržbu, znáš přece tu čtvrt . . ."

"Oni ji..."

"Ještě několik hodin žila." Svět se rozpadl, zhroutil se.

"Můžeš s tím praštit a vrátit se zpět"

Sluchátko mu vyklouzlo z ruky. "Ale mám svůj domov a vím, kam večer půjdu," řekla hlasitě Anna.

"Byla bych šťastná, kdybych věděla, že tam pokaždé najdu i tebe!"

Vypotácel se z kabiny. Bertův hlas se ještě kolébal na šňůře telefonu. Vysoko nad prérií plaše svítalo. Ptáci v křoví za tratí pohnuli křídly. Nemohl tomu uvěřit, bylo to stejně nesmyslné jako stíny na kolejích, jako celý jeho zbabraný život. Zavraždili Annu, na konci vždycky čekala smrt. Už nikdy nenajde takovou ženu. Věděl, v jaké bydlí čtvrti, vždycky čekával, dokud nevešla do domu.

Zhroutil se na lavičku. Nástupiště bylo prázdné. Rotačky všech listů od západu na východ chrlily jedinou zprávu. **ATENTÁT NA PACIFIK!** Nikoho nezajímalo, že Anna Pageová je mrtva, že se jeho vlak vykolejil, zřítíl z přerušeného náspu.

"Písečky!" houkl z okna Harry a siréna se rozeřvala, "Odjezd!"

"Konec, konec, Harry," řekl pevně Stanley. "Dál už nepojedu, seknu s tím tady, vrátím se do Evropy!"

6.

SBOHEM, AMERIKO! Stál na palubě zámořského parníku "Marseille" a díval se, jak se mávajícím davem na nábreží vzdaluje a stále širší brázda vody je odděluje od pevniny. Necítil nic.

Když sem tehdy přišel poprvé, byl ještě kluk, chlapec se srdcem plným nadějí a ideálů. Dnes se vracel muž vycvičený pro boj v džungli. Z ideálů zůstal jen popel, život není sen.

Už ani nemohl rozeznat Bertovu tvář. "Kdyby ses někdy vrátil," řekl mu při loučení a pevně stiskl jeho ruku, "u nás najdeš vždycky slušné místo. Hodně štěstí, Sandy, hlavu vzhůru!"

Štěstí, bůhví, co to vlastně je. Člověk nikdy neví, co se z něho nakonec vyklube. Léto dosahovalo vrcholu a parník byl přecpán turisty do Evropy. Možná že byli šťastní, kdo ví. On odtud však utíkal, jako utíkal z Panamy. Probudil se v něm starý věčný neklid. Měl dost téhle země. Prázdného, zbytečného života. Jaké jeho může potkat ještě štěstí. Pachatelé atentátu na Pacifik nebyli nikdy vypátráni, jako nevypátrali Anniny vrahy. Veřejnost se už dávno o ně přestala zajímat.

"Svět už je takový," povzdechl Bert, "nelam si s tím hlavu. Člověk musí být rád, když sám vyvázne se zdravou kůží. Jsi teď na evropské poměry vlastně zámožný muž. Využiješ-li ještě kurzových rozdílů, máš před sebou slušný život. Jestliže ovšem . . ." přátelsky se zašklebil. "Jestliže ovšem nebude válka."

To slovo se teď ozývalo stále častěji. V Číně byla válka, v Habeši útočili Italové, ve Španělsku vypukla revoluce.

Siréna nad hlavou naposledy zahučela a v dálce se zavlnil les rukou. Jestliže nebude válka . . . Bylo mu jedno, bude-li válka, bylo mu jedno úplně všechno. Constantin Trent vždycky říkával: "Postavíme jednoho proti druhému, v tom je má naděje."

Také zvedl paži a zamával, i když ho už Bert nemohl vidět. Ano, je vlastně zámožný muž. Vydělal za těch pár let slušné peníze. Začalo to Gatunskou přehradou a skončilo Pacifikem. Ale člověk se tady musí narodit, kdo přijde z druhé strany, je ztracený. Nikdy nedokáže předělat svůj život, netoužit po staré zemi.

Ruka mu klesla. Remorkéry odpoutávaly vlečná lana, lodní šroub zabíral. Nějaká žena po jeho boku hlasitě plakala a otírala si zarudlé oči. Bez zájmu na ni pohlédl. Každý má něco. Temné měděné vlasy a mléčně bílá pleť. Odvrátila se od zábradlí a stále ještě vzlykala. Ustoupil, aby mohla projít, ale z druhé strany ji na něho někdo přitiskl. Voda byla špinavě zelená, přesycená všemi zbytky města. "Promiňte," vydechla.

Rázně jí proklestil v té tlačnici cestu. "Nedorazím vás ani na pohřeb," hlesla bez souvislosti, když zachytila jeho pohled. "Můj muž v Paříži zemřel."

"To je mi líto, opravdu lituji," zakoktal rozpačitě a pozoroval, jak se vzdaluje ke kabinám. Měla však chuť jako Debora, vyzývavou a vlnivou. Ta jistě dlouho truchlit nebude. Vzápětí tu myšlenku zahnal.

Tvář bledé svěťice. Zemřel jí manžel. A on před třemi měsíci pochoval Annu.

Vlastně jel pouze na pohřeb. Tak se přece jen společně podívali k rodičům do Pensylvánie. Stál v koutě rozkvetlého hřbitova venkovského Bradfordu. Za nízkou zdí zelené lány vlajícího obilí. Díval se, jak ji ukládají do země. Na okamžik si představil prales a věčnou proměnu v jiný život. Ale tady byl mír a klid, vášně přírody vyprchaly. Nikdo ho neznal a on neznal je. Byl jenom náhodným divákem. Cizota ho v té chvíli tak ovanula, že si marně pokoušel představit, Annu. A přece pro něho tolik znamenala. Byla nadějí, která, se rozplynula. Zakryli ji zemí, zasuli do věčnosti.

Vyloudal se za rodiči, aby spatřil alespoň dům, v němž se narodila. Přistihl se však, jak spěchá k nádraží, nechtěl ten dům vidět, nemělo to smysl. Co si tu přál najít? Přezky a knoflíky, studený kov zbraní!

Nejbližším rychlíkem odjel zpět do New Yorku. Když se po večeri vyloudal z dusné, rozpáleným dřevem obložené jídelny na palubu, zastírala obzor růžová mlha. Pevnina zmizela, propadla se a nic nebylo pravda. Přetrhali svazky. Cítil, že se ho zmocňuje nesmírná úleva, že se v něm počiná rodit jiný člověk. Konečně začne všechno od začátku, vykročí znovu jako poprvé.

A VDOVA v bílém proutěném křesle se na něho sotva znatelně usmála. Už neplakala a neměla tragickou tvář. Věčnost ji vymazala. Vlny a oceán. Lehce se uklonil. Nikde se neseznamují lidé tak snadno jako na lodi.

"V noci bude horko, také nemůžete na moři spát?" zeptala se.

Přikývl. Zelené oči ho obkroužily, vtáhly do šera pralesa. Prodíral se džunglí a prutem plašil hady.

"Ano, ale ne horkem, bojím se ohně," řekl tiše. Hejna barevných ptáků zděšeně vzlétla nad hladinu.

"Prosím?" Vzpamatoval se. Vyslovil nahlas myšlenku, ke které by se jindy neodvážil přiznat. Báł se ohně.

Věčná vzpomínka na planoucí, potápějící se "OHIO". Už nikdy se jí nezbaví.

"Pomalů spouštěj čluny!"

Nafta se vařila pod ocelovou podlahou. Každou vteřinou se mohla roztrhnout paluba.

"Kdysi jsem to zažil," řekl a posadil se k ní. "Vracíte se domů, nebo jste Američan?" přelétla ho znovu rychlým odhadujícím pohledem.

Okamžik přemýšlel. Sám nevěděl, kým se za ta léta stal. Vrací se domů, nebo . . . Má-li však člověk americký pas . . .

"Američan, myslím, že jsem Američan."

"Myslíte? Nevíte to jistě?" nechápavě na něho pohlédla.

Pokrčil rameny.

"To jste šťastný člověk, proto tady asi nikdo nemůže pochopit, co se v Evropě děje. Já se vracím domů, ale přála bych si být Američankou," a opět zlomená tragická tvář.

Soumrak uléhal na oceán. Odděloval loď od světa. Ztracení uprchlíci. Bytosti táhnoucí prostorem. Znal ten zvláštní pocit, kdy mizí budoucnost i minulost a přítomnost se prodlužuje do nekonečna. Člověk je v té chvíli nesmrtelný.

Přestal už vnímat smysl jejích slov. Cítil, že se potřebuje vypovídat, vyrovnat sama se sebou i s minulostí. Manžel zemřel už před týdnem, ale teď, v plné letní sezóně, nedostala lodní listek, aby mohla odcestovat ihned. Než dorazí, uplyne celá věčnost, dávno bude pochován. Teď se už musí o všechno starat sama, ale je vůbec možné, aby žena vedla banku? A je to vhodné? Nebo má svěřit řízení do rukou ředitele Molinarda?

Zachytila jeho nechápavý pohled. "Promiňte, asi vás obtěžují svými starostmi, jsem Paulina Durandová. Bankovní dům Bernard Durand."

"Ne, naopak," zakoktal a toporně se představil. "Rád bych vám byl nějak prospěšný." Poprvé v životě se setkal se skutečnou dámou. "Ale nemám v tomto oboru žádné zkušenosti, i když jsem Američan," dodal s úsměvem. "Nemohu vám poradit. Snad byste měla opravdu svěřit řízení do rukou ředitele. Bývá to v podobných případech zvykem."

"Ano," povzdechla. "Bude to asi nejrozzumnější, celou tu dobu si tím lámu hlavu, ale nejsem schopná se soustředit. Doufám jen, že Bernard pamatoval v závěti i na tyto otázky. Vyjela jsem si na pár týdnů do Států...." zakryla si dlaněmi tvář. "Člověk neví, co bude zítra," mluvila, vyslovovala jména lidí, která nikdy neslyšel, a míst, kde nikdy nebyl. Vnímá jen příjemný, lehce zastřený hlas, vůni vlasů a tep krve pod bílou mléčnou pletí.

Nic z toho, o čem hovořila, neznal. Vyšel z pralesa! Cizí svět neznámých lidí.

Na nejvyšší palubě se už tančilo, parket zářil barevnými lampióny. Tak si v Green Pointu vždycky představoval vznešený svět, skutečný život. O takových ženách snil při nekonečných hlídkách na břehu jezera. A pak si v sobotu vyrazili za Cartagenaou nebo Deborou. Stačil jim zlatý dvacetidolar.

Občas se zvedal vítr a hnal přes hlavy úryvky hudby někam za oceán. Paulina už mlčela. Snad řekla všechno, co potřebovala říci, nebo jen nabírala síly.

"A vy?" obrátila se k němu pojednou přímou otázkou. "Řekněte mi něco o sobě, já vám už řekla všechno."

"Já?" pokrčil rameny a bezradně na ni pohlédl.

Nemohl přece vyprávět, jak házel uhlí pod kotel Pacifiku. Ostatně Anna by si to nezasloužila, Anna byla nedotknutelná. Zařadil ji ve svém nitru na stejné místo vedle matky. "Trochu jsem obchodoval na burze," odpověděl neurčitě. "Teď se chci podívat do Evropy, zkusit štěstí jinde."

"Utrácet peníze, jako všichni Američané," řekla s despektem a přísně na něho pohlédla. "O tom nemusíte vyprávět, to dobře znám. Pamatujte si zásadu úspěšných finančníků. Peníze se nemají utrácet, ale investovat!"

Měl sto chutí říci: "Nechcete si raději zatančit?" ale včas si uvědomil nevhodnost návrhu. Proto jen řekl: "Nechcete se raději trochu projít? Začíná být chladno."

Přikývla a lehce se do něho zavěsila. Bloudili po prázdných tichých palubách. Tma byla černá a smaragdová, loď usínala. Jen nahoře hrála hudba.

Cítil teplo vystupující z jejího těla, hebké tření tkaniny a pleti. Občas se dotkla paží jeho ruky. "Jsem vám vděčná, že jste se mě ujal," řekla, když zůstali stát na zádi a hleděli do obrovské jiskřící brázdy, kterou zanechával šroub. "Že posloucháte všechny moje nářky. Nevím, co bych si bez vás počala, je to skličující, zůstane-li žena v takových okamžicích sama. Manžel byl starý pán, znáte ty sňatky", slabě se usmála. "Vlastně bych mohla cítit úlevu," dodala chraptivě a uhnula pohledem. "Ale jsem pouze bezradná, dobře jsme si rozuměli, i když je hrozné, musí-li člověk celý život lhát" Obrátila se k němu zády a rukama pevně svírala zábradlí.

"Jsem cizí člověk, nic jsem neslyšel," šeptl Stanley. "Mluvíte do tmy."

"Ano, mluvím do tmy, teď se nemusím přetvařovat!" Zhluboka vydechla, na tváři měla nepřítomný úsměv. "Dnes budu po dlouhé době nádherně spát."

Zvolna se vraceli. Hudba už utichla, lampióny po hasly. Jen hukot lodních strojů a šumění vln. Někde daleko zůstala Amerika, gejzíry světél i nejasná Annina tvář. Zase stál v koutě venkovského hřbitova a cítil prázdno. Bezradnost, jako ta po jeho boku - asi byli stejní.

"Dobrou noc," řekla Paulina Durandová.

"Dobrou noc." Sklonil se k její ruce. Bůhví kde se v něm ta zdvořilost vzala. Na některé okamžiky z dětství se pamatoval docela jasně. Tak to dělával otec v neděli na promenádě.

Pod rty ucítil horkou zvlhlou dlaň. Přitiskl mu ji na ústa, nemohl vydechnout.

Chodba byla tichá a šerá, už blikala jen nouzová světla. Podlaha pod nohama se lehce zachvívala a přenášela chvění do té horké dlaně. Když se opět vzpřimil, měla pevně stisknutá ústa a bílou, nehybnou tvář. Přitiskl ji k sobě. Vlasy a sametová plet. Ústa se rozevřela, zadrhla mu dech. Za okamžik ji bude mít nahou, věděl to od začátku! Po tváři mu stékaly její slzy, slyšel, jak tlumeně vzlyká. Tápně odemkl dveře kabiny. Kruhové okno a věčná sprška vln. "Ráno se budeme stydět," vydechla chraptivě a její tělo dosud strnulé a tuhé se uvolnilo. Vzrušenými prsty hledal závoř bran. Ustoupila. Pomalu, beze spěchu nechala sama sklouznout šaty na zem. Vztáhl k ní ruce, křečovitě se objali.

Plavba byla nádherná a klidná. Všechny zábrany a temné stíny se po první noci rozplynuly. Znali se od počátku světa, od počátku světa se milovali. A teď se sešli, uprostřed oceánu.

"Nikdy se tě nevzdám," řekla, když se po deseti dnech konečně v dálce objevily břehy Francie. "Až vyřídím všechny ty smutné rodinné formality, začnu myslet jenom na sebe. Bude to trvat týden nebo dva a pak někam na čas odjedeme. Kdybys chtěl zatím místo utrácení přece jen raději investovat," dodala přísně, "obrat se na moji banku. Zařídím, aby ředitel Molinard pro tebe udělal opravdu všechno."

Byla to nádherná, vášnivá žena. S úlevou odhodila masku smutku, teprve teď ji potkalo štěstí. Stanley cítil, že

to sice není láska, jakou cítil k Anně, ale ona také nebyla Anna. Proč by se neměl pokusit ji získat? Stát se manželem majitelky bankovního domu Durand? Proč by se ten dům jednou nemohl jmenovat Sandy? Štěstí se musí pevně uchopit, už mu není šestnáct a nechce dobývat oceány. Za měsíc, za dva, až bude jasné, že jeho peníze skutečně ponesou užitek, že není člověkem s prázdnými rukama, mohl by za ní přijít s kyticí.

"Proč mlčíš, proč nic neříkáš?" vyjela na něho prudce. "Snad mohu alespoň chtít, aby tě v Paříži neobrali. Beze styků a známostí ani s americkými dolary v naší zemi nic nepořídíš." Objala ho. Loď už vjížděla do přístavu. Ta nádherná plavba končila. Všechno se obrátilo, potkalo je štěstí. S křečovitě propletenými prsty stáli u zábradlí. Pár týdnů teď musí bez sebe vydržet a potom...

"Vítám vás, pane Sandy," řekl vřele staříčkový ředitel Molinard, když se Stanley za několik dní objevil v bance Bernarda Duranda. "Dědička mě upozornila," potřásl holou vrásčitou hlavou, "na vaši návštěvu. Je nám opravdu potěšením." Neřekl paní Durandová, řekl DĚDIČKA. "Zkušenosti našeho DOMU jsou vám zcela k dispozici. Jsme stará solidní banka, děláme jen jisté obchody. Jak si představujete využití svého kapitálu? Máte zájem o investice přímé nebo nepřímé? O kapitálovou účast nebo diskrétní nákup akcií? Pouhé uložení vkladu nemá patřičný efekt."

Stanley pokrčil rameny. "Co doporučujete vy, pane řediteli, nevyznám se ve zdejších poměrech."

"S jakou částkou ráčte disponovat?" zeptal se Molinard a hlava se mu třásla.

"Padesát tisíc dolarů."

Ředitel pokrčil rameny. "To není mnoho, ale není to ani málo. Účast na přímém investičním podnikání je v dnešní době nejistá. Příliš mnoho neseriózních podnikatelů se snaží získat finance a pak válka, co když bude válka? Navrhují nákup cenných papírů osvědčených firem. Vy jako cizinec byste je nikdy nezískal, ale dáte-li souhlas, aby náš DŮM mohl disponovat vašim kapitálem, provedli bychom nákupy během nejbližších měsíců. Nevyplácí se spěchat. Do té doby bude vklad normálně zúročen. To je vše, co vám mohu doporučit. Souhlasíte?" Přikývl.

Ředitel Molinard vstal a podal mu ruku. "Velmi mě těšilo, pane Sandy, mám také vyřídit pozvání milostivé paní. Dnes vás očekává k obědu."

Od okamžiku, kdy se s Paulinou rozloučil na palubě parníku, se ještě neviděli. Ubytoval se v hotelu Lion d'Ore na Place Druet d'Erlon, aby k ní měl co nejbližší. Několikrát s ní mluvil telefonicky, ale byla stále nesmírně zaneprázdněná.

"Všechny ty projevy účasti mě vysilují," řekla mu počátkem týdne nešťastně. "Zatím si vyříd' finanční záležitosti, dala jsem Molinardovi přesné dispoice, vyjde ti vsťřic. Musíš mít ještě trpělivost, už brzy se uvidíme."

Byl to starý rozlehlý dům s vysokými okny a prostornými pokoji.

Paulina v černých smutečních šatech seděla v čele stolu a na druhém konci daleko od ní on. Služebná se neslyšně pohybovala a vysoký koberec tlumil každý její krok. Všechno tu bylo důstojné a dýchalo tradicí i penězi. Ale nevnímal tvary ušlechtilého nábytku ani temná plátna v rámech. Viděl jen Paulininy velké oči, střídme pohyby rukou a bílou tragickou tvář v záplavě rusých vlasů. Nemohl uvěřit, že mu tato žena patří.

"Ještě se musím na pár dní vypravit do Londýna," řekla, když se služebná vytratila, a na jejích rtech se konečně objevil známý úsměv. "Vyřídí pozůstalostní záležitosti v Anglii a potom..." odvrátila pohled. Slyšel jen lehké údery přiboru o talíř. "O tom už přemýšlej sám," dodala tiše, "nemusím si se vším lámat hlavu, chtěla bych odjet z Paříže alespoň na půl roku. Svléknout ty hrozné šaty, prodat tenhle dům..." zase mluvila rychle a překotně, jako tehdy první noci na palubě, když se seznámili.

Přál si, aby stůl nebyl tak nesmírně dlouhý, aby mohl sedět vedle ní a tisknout jí ruku. Ale vešla služebná a nalévala víno.

Začal mluvit o Molinardovi, jejich dopolední schůzce a nákupu akcií. Paulina jen mlčky přikyvovala. Pochopil, že byl pozván na oficiální oběd a nesmí si dovolit žádné důvěrnosti před služebnictvem.

"Dnes v noci odjízďím," pokračovala, když zase osaměli. "Večer se u tebe zastavím v hotelu a pak mě doprovodíš na nádraží."

Šťastně přikývl, co více si mohl přát. Toužila po něm stejně jako on po ní. Kolem třetí se rozloučili. Doprovodila ho ke schodišti a směl ji políbit ruku.

Celý příští týden se toulal po Paříži. Byla to po mnoha letech jeho první skutečná dovolená. Měl dost času všechno si rozvážit, přemýšlet o svém životě i o budoucnosti. Anna měla pravdu, asi byl vážně dobrodruh. Musela zemřít, aby to pochopil, aby konečně dostal rozum. Teď se mu znovu naskytá příležitost, nesmí ji nechat uniknout. Je čas, aby se usadil. Už nikdy nebude střežit Panamský průplav ani přihazovat pod kotel. Stal se z něho úspěšný muž, a když se výhodně ožení...

V duchu sice podvědomě cítil, že Paulina není Anna, že nemá její zásady ani životní optimismus, ale její tělesná přitažlivost byla tak silná, že byl ochoten ostatní nedostatky přehlédnout. Vlastně o nich ani nepřemýšlel. Paulina byla Paulina. Nešťastná i zhýčkaná, sobecká, snad i bezohledná, a bůhví za čím se štvála. Teď snad za láskou. Ještě ji nedovedl odhadnout, proniknout do ní. Nevyznal se v jejích projevech. Věděl o ní příliš málo, stejně jako ona o něm. Teprve teď se začnou poznávat, objevovat jeden druhého. V pátek se konečně vrátí, v pátek jí pojede naproti do Dieppe. Netrpělivě počítal každou hodinu a stále jasněji si uvědomoval, že je opravdu zamilován.

Když ale ve čtvrtek ráno otevřel při snídani noviny, zastavilo se mu srdce. Zkameněl! Opět zahlédl muže s minami na břehu Aligátoří zátoky.

BANKOVNÍ DŮM
BERNARDA DURANDA
OHLASIL ÚPADEK!
KRACH BANKY

PO SMRTI MAJITELE!

Řřvavé titulky mu vyrazily dech. Četl je znovu a znovu, potom konečně pochopil. Vypotácel se z hotelu a jako šílený pádil do banky. Zástupy střadatelů už obléhaly vchod. Nebylo možné proniknout dovnitř. Z nedaleké restaurace zavolal Molinardovi. Ozval se však strohý hlas soudního pověřence.

"Vy jste Stanley Sandy? Ten bláznivý Američan? Chcete se připojit k žalobě?" zeptal se nedůvěřivě. "Tak přijďte zadním vchodem!"

Konečně se mu podařilo proklouznout do budovy. Ještě nebyl s to pravý význam slova úpadek pochopit, připustit, že se ho dotýká. Přece není možné, aby jeho peníze . . ."

"Ředitel Molinard už jen. likvidoval, Drahý pane," řekl mu udiveně soudní úředník. "V okamžiku, kdy Bernard Durand zemřel, se všechno zhroutilo. Podpíral banku jen svou osobou. Jak jste mohl podepsat tyto listiny? Dal jste jim dobrovolně svůj kapitál zcela k dispozici, vyhodil jste peníze oknem."

"Ale paní Durandová . . ." vykřikl Stanley zděšeně.

"Paní Durandová už před týdnem, jak se říká, odcestovala," usmál se soudní vykonavatel. "Vyzvedla z banky svůj vdovský podíl, díky vám, protože jinak tu nezůstalo nic, naprosto nic. Nebýt vámi podepsaných plných mocí, byl by to podvod, ale tak . . .", pokrčil rameny.

Zhroutil se a stiskl hlavu v dlaních. Ta krásná děvka ho okradla.

"Paní Durandová se pro nedostatek finančních prostředků musela vrátit spěšně ze Spojených států. To jste nevěděli?"

Zdrceně pohnul hlavou.

Do pracovny vtrhl houf reportérů. "Jakou částkou se může banka vyrovnat? Bude prodán Durandův dům?" Spouště fotoaparátů cvakaly.

"Ano, ano, všechno bude prodáno, opusťte pracovnu, pánové, mějte ohled k postiženým, i tento pán je zruinován!"

Zruinován! Bylo to hrozné, nepochopitelně slovo. Jeho peníze, peníze z bažin Panamy, z newyorských doků i z topeniště Pacifiku, které střežil a rozmnožoval, výsledky šťastných tahů na burze byly pryč, rozvál je vítr, sebral čert! Sám je nacpal té děvce do klína. Blázen! Neschopný, ubohý blázen!

"Připojíte se k žalobě?" třásl jím vykonavatel. "Tak podepište tuto listinu, uvidíme, co se dá dělat, ale nic vám neslibuji. V nejlepším případě dostanete pár franků!"

Vzpamatoval se až na lavičce v nějakém parku. Nevěděl, kde je, ani jak dlouho tam sedí. Jeho peníze byly pryč. Šeková knížka pozbyla ceny. V kapse měl sotva hrst drobných. Z čeho zaplatí účet v hotelu?

Z čeho bude dál žít? Nehybně hleděl před sebe. Stromy a keře se rozplývaly. Musí pryč, pryč z prokleté žebrácké Evropy. Začínat znovu, znovu ke kotlům, tentokrát v podpalubí. Jen ve Státech má naději. Půjde za Bertem, slíbil mu, že se může vrátit, je to jediné místo, kde se dají vydělat slušné peníze.

V očích ho páliły slzy. Komédie! Vyhlédla si ho, otypovala hned v té první chvíli. Asi má napsáno na čele, že přišel z pralesa, že je venkovský balík. Kolik ho každá noc stála? Cítil, že se ho opět zmocňuje zuřivost a zoufalství. Je nahý, odrán na kůži a teď může jít pěšky domů. Mořeplavec! Do Náchoda nebo do Poznaně, kamkoli.

Pevně stiskl rty. Bojovat! Ředitelství hotelu mu ráno předložil účet, jistě už vědí o bankrotu. Nebylo by lépe vůbec se nevracet? Zmizet co nejrychleji na pobřeží a dát se najmout na první loď plující do Ameriky?

Pomalů vstal a vlekl se z parku. Město zešedlo, ztratilo tvář. Odporné úsměvy žen. Zamířil k hotelu. Cítil nesmírnou únavu, potřeboval padnout na lůžko a spát. Nezáleželo na tom, bude-li účet o pár stovek vyšší. Na ničem teď nezáleželo.

Prošel vznešenou halou. Mramor a koberce, chlapci v livrejích. Ale nikdo si ho ani nevšiml. Žádné, významné pohledy personálu. Zdvih ho vynesla do třetího poschodí a dveře pokoje zapadly. Byl sám. Mohl zavřít oči.

Paulina se na něho slabě usmála. Objal ji na úzkém ložním lůžku a cítil její slzy, jak mu prýští z koutků. Venku hulákali kameloti večerníku:

"Americký milionář Stanley Sandy zruinován!" "Paulina Durandová zmizela!"

Zabořil tvář do horkého polštáře. To není možné, to přece není možné!

Ráno ho probudil telefon.

Svítilo slunce a vstával nový den. Nic kolem se nezměnilo, nezřítíl se svět. Zvedl sluchátko. A je to tady!

"Pane Sandy," řekl recepční, "poslíček pro vás přinesl spěšný dopis. Přejete si, aby vám byl doručen do pokoje, nebo si ho vyzvednete při snídani?"

"Se snídání do pokoje!" odpověděl chladně a soustředěně naslouchal přízvuku v mužově hlase.

"Jak si přejete, hned to zařídím." Telefon zaklapl. Stanley si hlasitě oddechl. Odklad! Žádné nárazky na placení, žádné potůchlosti personálu. Solidní pařížský hotel.

Když číšník zaklepal, byl už oblečen a oholen. Neměl tušení, kdo by mu mohl psát, nejspíše soud, připojil se přece k žalobě. Zuřivost i zoufalství vyprchaly. Žil, dýchal, na stole voněla káva a venku hlučel Place Druet-d'Erlon. Jenom nevěděl co dál, co s tím novým dnem. Hlavu měl prázdnou.

"Monsieur . . ." bylo prostřeno, číšník se ukláněl. Podal mu desetifrank, poslední. Nová úklona až k zemi. Na stříbrném podnose ležela velká světlá obálka s jeho jménem.

Dveře zapadly. Přistoupil k oknu. Krásný den. Donekonečna se táhly střechy Paříže. To nebyl bezútěšný pohled na ocel a beton New Yorku. Znovu pohlédl na prostřený stůl. Neměl odvahu tu velkou obálku otevřít, nechtěl nic vědět, nechtěl s nikým mluvit, myslet na budoucnost.

Teprve když se najedl, sáhl váhavě po noži. Na stříbrný podnos vyklouzla hrst nových tisícifrankových

bankovek. Jízdenka z Paříže do Versailles a malý lístek.

Odjezd 14.30 hod.

Nehybně hleděl na peníze i vzkaz. Na čele mu vyrazily drobné krůpěje potu. To mohla . . . to mohla udělat jenom Paulina. Nepodvedla ho! Potřebovala zmizet, vytříit jím zrak a teď mu posílá lístek na cestu. V tom vlaku se sejdou. Dnes o půl třetí. Nikdy neodjela do Londýna, musela jenom oklamat věřitele! Hlasitě s úlevou se rozesmál. Bylo po starostech. Záchrana! Nádherná Paulina, sladká podvodnice. Láska je nejsilnější pouto, jak mohl o ní pochybovat.

Překotně vytočil číslo recepce. "Připravte účet," řekl stroze, "po obědě odjíždím!"

"Jak si přejete, pane."

Vybraný hotel, prvotřídní, vždycky se tady ubytuje. Kámen mu spadl ze srdce, může zaplatit, nebudou komplikace. Ta ho vyděsila, připravila o rok života, ale co jiného mohla dělat? Jeden pohlcuje druhého, do rána z člověka nezůstane nic. Na každém kroku smrt a páření, věčný koloběh života, jako v prelese.

Byl nádherný den a život měl zase cenu. Nesmírná úleva ho zaplavila, obalila slunečním jasem. Za pár hodin ji uvidí. S chutí dopil kávu a vyrazil do města.

"Americký milionář Stanley Sandy zruinován!" opakovala vytrvale ranní vydání na nárožích. Ještě je to nepřestalo bavit. Tady je každý Američan milionářem. Jenom ta fotografie, jak sedí zdrceně s hlavou v dlaních před soudním vykonavatelem, ho podráždila. Paulina se za něj bude stydět a možná že se i urazí. Neuvěřil její lásce. Jak ji mohl jen okamžik podezřívát? Bylo to odporné. Zmocnil se ho nesmírně trapný pocit. Nedovedl by pro ni obětovat mizerných padesát tisíc dolarů? Krásných žen byly plné ulice, ale ona byla nejkrásnější.

Po obědě se rozpršelo. Když vlak vyjížděl z Paříže, změnil se déšť v hustý liják. Stanley seděl v prázdném oddíle a pozoroval sešlá smutná předměstí. To byla jiná Paříž, než kterou předváděli cizincům.

Konečně zchátralé domy zmizely a objevil se deštěm zastřený širý kraj s poli a lesíky. Žádné nedozírné lány jako v Americe. Všechno tu bylo nějak menší.

V duchu přemýšlel, kde ho bude Paulina čekat. Nejspíše ve Versailles na nádraží. Znovu jím projel nesmírný pocit úlevy, že ho nepodvedla, že nedřel všechna ta léta nadarmo, nenastavoval krk zbytečně.

Zavřel oči. Teď už mohl být klidný, odpočívat, těšit se. Jednotvárné údery kol uspávaly. Venku šuměl déšť a kapky se tříštily na okenním skle. Proud vzduchu je strhával a spojoval v dlouhé rozteklé řasy. Lidé zmizeli, osamělé usedlosti se propadly do nicoty. Jiný svět, neznámý a prostý. Pohlédl na hodinky. Ještě patnáct, dvacet minut a budou na místě. Slabě se usmál, strach je hrozná věc. Člověk se nikdy nezbaví strachu, Odpolední únava se přihlásila, hlava mu opět poklesla.

Nějaký člověk ve světlém plášti otevřel dveře. Na hlavě měl tuhý černý klobouk a v ruce zářivě žluté jelenicové rukavice.

"Halo, Sandy," řekl přátelsky a tiše za sebou zavřel. "Ztratil jsi rozum? Je možné, že ses dal tak oškubat?"

Stanley na něho zděšeně vytřeštil oči. Hrdlo mu sevřel ledový chlad. Už zůstal v operační místnosti docela sám. Oknem viděl, jak jednotlivá družstva spěšně vybijají z táborové brány. Poručík Trent se dotkl stíhlým ukazovátkem mapy. "Úsek číslo sedm, od třetího zdymadla až ke starému průplavu po okraj Aligátoří zátoky. Rozestup mužů tři sta kroků, v případě nebezpečí bílá raketa." Zabořl ukazovátko do mapy. "Tady necháš poslední stráž! O nic jiného se nebudeš starat, rozumíš, Sandy? Mohu se na tebe spolehnout?"

"No ano, jsem to já," řekl spokojeně Constantin.

"Nebýt toho snímku v novinách, nikdy jsem tě nenašel. Opravdu tě obrala o všechno?"

"Úplně o všechno," vydechl zdrceně Stanley. Nebyla to Paulina, Constantin mu poslal ten dopis.

"To jsem rád," řekl Trent a usadil se s pobaveným úsměvem proti němu. "Nikdy jsem nepotřeboval schopného a spolehlivého člověka tak nutně jako dnes. Ani mě nepřivítáš? Kolik let jsme se vlastně neviděli?"

Ale nebyla to léta, bylo to včera. Všechno se vrátilo. Stiskli si ruce.

"Jak vidím, vyvázl jsi z Panamy se zdravou kůží," srdečně se zasmál. "Každá cristóbarská děvka je proti pařížským počestná dáma. Nevěš hlavu, Sandy, mám pro tebe práci, velká věc, závažná, žádná pralesní romantika. Svět se nám mění před očima, nechceš těm změnám pomáhat? Schopný člověk musí včas najít své místo."

Stanley pootevřel ústa. "Stal se z tebe snad kazatel?"

"Na nic se neptej!" řekl rázně Trent. "Nejdříve tě musím někomu představit a pak uvidíme, souhlasíš?"

Přikývl. Zase byl na dně, zřítíl se, všechno mu pod rukama utíkalo. Vysnil si, že se Paulina vrátila, že ho nepodvedla. Znovu ji objímal. Znovu by se dal pohltnout, aby mohla bezstarostně žít.

Trent jím zatřásl. "Probuď se, vystupovat!" Vjížděli do versailleského nádraží. "Teď se vrátíme do Paříže, mám venku vůz, člověk musí být opatrný. I doktor Connor tehdy zradil, vždycky jsem měl strach, že dělá pro obě strany."

Stanley si tiše oddechl. Pohřbeno, pochováno, Trent ho nikdy nepodezříval. Všechno bylo v pořádku.

"Máš ještě snímek té... té..."

"Paní Miwa-san?" zeptal se Stanley.

"Ano, té japonské gejši."

"Nechávám si ho na památku."

"To je výborné," zasmál se Constantin, "teď je všechno O.K., pomůžu ti k báječným prachům." Stanley mlčel.

Trent se k němu prudce otočil. "Nebo máš něco lepšího? Chceš si to rozmyslet?" zeptal se ostře. "Netváříš se příliš nadšeně. Přirostli ti snad Francouzi k srdci?"

"Ne, to ne."

"Tak vidíš, budeš mít možnost vrátit všechno té bankéřské děvce i s úrokama," a zase se spokojeně usmál.

Konečně vjeli do Paříže. Ulice byly přecpány záplavou vozidel. Stále ještě lilo a provoz se neuvěřitelně vlekl. "Navštívíme jednoho přítele," řekl Constantin, když zastavili na rohu rue Scriverie, "ale ještě můžeš odejít, pak už to nebude možné. Kdybys někde cekl..." prstem mu přejel po hrdle, "sám tě oddělám!" Deštěm se rozběhli k velké skleněné výloze s černým a zlatým orientálním nápisem

TATEJAMA

Navštivte Japonsko! Vše za vás obstará naše cestovní kancelář. Zmokli vpadli dovnitř. Několik černovlasých dívek s porcelánovými tvářemi za dlouhou přepážkou zvedlo pečlivě upravené hlavy.

"Chtěli bychom cestovat do Tokia," řekl Trent jedné z nich. "Můžete vyřídit příslušné formality?" "Samozřejmě, pane," odpověděla dokonalou francouzštinou. "Okamžik počkejte, zavolám vedoucího referenta. Zatím si prohlédněte prospekty." A zavalila je horou potištěného papíru. Čekali asi deset minut, než se dívka znovu objevila a ukázala jim s neosobním úsměvem na skleněné dveře.

"Pan Tokugawa vás očekává."

Tady už nebyla Francie, ale Japonsko. Octli se v cristóbské čajovně. Nízounký stůl a kolem polštáře. Na stěnách rohože z bambusu a trávy. Miniaturní zahrádka ve výklenku stěny. Pan Tokugawa se ukláněl a na stůl kouřily tři šálky čaje.

Stanley nemohl uvěřit svým očím. Toho člověka už kdysi viděl, nebo jsou všichni Japonci stejní? "Stanley Sandy, náš starý přítel z Panamy," řekl Constantin a svezl se na polštářek. "Rád by cestoval do Tokia, má tam přítelkyni, nechcete se podívat?" Stanley vyňal z náprsní tašky starý pomačkaný snímek paní Miwa-san.

"Věř, že se s ní přece jen někdy sejde," usmál se Trent a pan Tokugawa hleděl nehybně na zašlou ohmatanou fotografii nahé ženy. Na rtech měl klidný, spokojený úsměv.

"Všichni přátelé Japonska jsou u nás co nejvřeleji vítáni," řekl a zase se hluboce uklonil. "Vzpomínám si, že jste se tehdy skutečně osvědčil." A pomalu vstál k Stanleymu ruku. Hidejoši! Tehdy se jmenoval Hidejoši!

"Ovšem nevyhneme se formalitám..." Vstal a přinesl velké safiánové desky s černým drakem. Dnes měl na sobě dokonalý společenský oblek a choval se důstojně, jak se na zástupce cestovní kanceláře sluší. "Je nutné, abyste nejprve podepsal příslušný tiskopis." A rozevřel desky.

Stanley nechápavě pohlédl na Trenta. "Podepiš!" přikývl chladně Constantin.

Bezradně hleděl na nesrozumitelné znaky. Všechno bylo napsáno japonsky, ničemu nerozuměl. "Co je to?" zeptal se podrážděně.

"Prohlášení," řekl s hlubokou úklonou pan Tokugawa, "že zachováte věrnost říši Nippon a jejímu císaři!"

7.

RYCHLÍK SE OTŘÁSAL a hlomozil na výhybkách. Napadlo ho, že se ho zase zmocnil nějaký proud, který nemůže ovládnout a jenž ho zanášá kam. Není pánem sama sebe.

Budova venkovského nádraží se kmitla před očima. Kolika takovými stanicemi už v životě projel a nikdy neviděl víc než prázdný perón. Pařížský rychlík se hnál z Norimberku k Chebu. Všechno mu připadalo neskutečné a fantastické, nemohl tomu uvěřit. Právě zahájili útok na frank! Stojí v první linii. Propášovat dvě miliardy falešných franků a položit francouzskou měnu. Vrací se domů, za chvíli překročí hranice.

"Nechápu, jaký to má smysl," zeptal se tiše a nehybně hleděl oknem na ubíhající kraj.

"Smysl?" Constantin pokrčil rameny. "Jaký to má smysl... Pro nás především ten, že si naděláme pěkných pár miliónů a nikdo je nebude postrádat. Hlavně, přijdou-li včas do oběhu. Pro mikáda asi ten, že zhroucení měny prohloubí vnitřní rozvrat Francie, oslabí vůli k odporu a zvýší Hitlerovu chuť k válečnému tažení. Je to vlastně nekonečný kruh," Trent se nepatrně usmál, "věčná hra, všichni obíhají dokola. Chtějí-li mít Japonci úspěch v Asii, musí nejprve porazit Ameriku. Ameriku mohou porazit jen tehdy, bude-li vázána v Evropě. Proto je nutné přesvědčit Německo, že Francie je slabá. Bude-li Francie opravdu slabá," odmlčel se a nehybně vyhlížel ven, "nic nezastaví Hitlera v útoku na bolševiky. Japonci dělají globální politiku a pomáhají svým způsobem osvobodit Rusko. Prosazují cizí cíle, aby dosáhli vlastních. Ale tebe se to netýká, za chvíli budeš doma, já nebyl doma" počítal na prstech, potom jen povzdechl a mávl rukou.

Sířena lokomotivy zahučela. Stanley vstal a otevřel okno. Ano, jeho se to netýká, nic z Constantinových bláznivých plánů se ho netýká. Potřebuje jenom peníze, znovu se postavit na nohy. Tak se tedy opravdu vrací, ve snu ho nenapadlo, že to půjde tak rychle. Za chvíli budou v Chebu. Ale nic mu to neřikalo.

Dvě miliardy franků je pěkná hromada beden. Jedna z cest, po kterých budou proudit do Francie, vede přes Československo. Všechno je do nejmenších podrobností promyšleno a zorganizováno jako v Panamě. Každý musí splnit jen svůj úkol, víc se od něho nežádá. Padělky jsou naprosto dokonalé, tištěné odborně ve státní tiskárně neznámého státu. Oni je musí dostat přes Dunaj do Prahy. Constantin bude pracovat v Praze a on na Slovensku.

"Opravdu věříš, že se to podaří?" zeptal se pátravě a pohlédl Trentovi do tváře. Téměř se za ta léta nezměnil, jen lehkou uniformu vyměnil za dokonalý oblek zámožného Američana. V tváři mu však zůstalo věčné zabarvení pralesa. Olivová, jemně nahnědlá plet člověka, žijícího dlouho v tropech. Snad pouze zesílil. Vysoký, rozložitý chlapík s prosedivělými vlasy. Přitažlivý, úspěšný muž.

"Nezáleží na tom, čemu věřím," povzdechl chladně. "Záleží na tom, abychom zajistili tu část cesty, která nám byla svěřena. Vůbec mě nezajímá, kolik lidí se na celé věci podílí a kde řetěz praskne. Ty se budeš starat o své ryby a já o jejich transport, náš řetěz prasknout nesmí! Ostatní není naše věc."

Stanleyho napadlo, že ho vlastně vůbec nezná, nikdy ho nepoznal, ani tehdy, když žili společně v pralese. Spojovalo je sentimentální vzdálené jazykové a národnostní příbuzenství, společná dobrodružství s cristóbarskými děvkami a snaha uplatnit se, někam to dotáhnout, nadělat peníze. Jinak byl Constantin cizí, neznámý člověk. Neprůhledný. Přál si s ním pohovořit o listině, kterou v Paříži podepsal, trochu ho zaskočili, přitiskli ke zdi. Nedali mu čas všechno si rozmyslet. Podobná listina s jeho podpisem leží také ve Washingtonu. Kdyby se někdy vrátil do Států, nebylo by to pro něho až příliš nebezpečné?

Stal se agentem mikáda, příslušníkem japonské zpravodajské služby. V Evropě to možná nemá žádný význam, je to stejně, jako být agentem nějakého exotického rádži, ale v Americe . . . Člověk musí myslet na budoucnost. Kdyby nebyl úplně na dně, kdyby měl čas se vzpamatovat, snad by Constantinovu nabídku ani nepřijal. Nemá chuť strkat hlavu do oprátky, ale nemá také chuť skládat pytle v docích nebo se potloukat po pralesních posádkách. Na dosah ruky teď ležela hromada miliónů, stačí do ní jen pořádně sáhnout a on do ní sáhne, dříve než definitivně zmizí japonskému císaři i Constantinovi z očí. Jen ať si spřádají své sny o ruském tažení. Musí být stejně mazaný jako Paulina, včas prásknout do bot. Vlastně jí nemá ani příliš za zlé, že ho tak obrala. Zasloužil si to!

Nepatrně se usmál. Constantin na něho tázavě pohlédl. "Ano, budu se starat jen o své ryby," řekl posměšně. "Ale chci si všechno nejdříve prohlédnout sám. Dunaj není jihoamerická řeka uprostřed pralesa. Dovedu si představit všechny ty vojenské a policejní hlídky. Od dětství jsem tady nebyl a Dunaj jsem nikdy neviděl. Vím o Slovensku méně než o Africe. Dokud nebudu mít stoprocentní jistotu, tak se přeprava nezhájí."

"Souhlasím," přikývl Constantin. "Vyber vhodné místo, na druhé straně se přizpůsobí. Ale základní plán se nesmí změnit. Je jednoduchý, a proto má největší naději na úspěch. Nesnaž se překonat odborníky!"

Nad řekou ještě ležela mlha a někde vysoko se chvěl první jitřní jas. Špinavě zelená hladina Dunaje vydechovala noční chlad a těžce se valila mezi nízkými břehy. Útržek osudu, věčnosti, kdoví čeho.

Americký navrátilce Stanislav Písecký shrbeně přešel kolem zkřehlých stínů několika rybářů a jen mlčky zvedl ruku na pozdrav. Scházeli se tu každé ráno ve snaze ulovit lepší sousto pro všední den a se zarytou vážností sledovali proud řeky.

Opatrně sešel až k hladině a odpoutal člun. Nebyla to obyčejná říční pramice, ale stará rybářská loď. Dva týdny podrobně studoval tok řeky z Bratislavy až do Komárna a pak určil místo. Louky pod Komárnem! Všem hlídkám před očima, pár kroků od města. Tady byla na slovenské i maďarské straně stejná bída i nadbytek rybářů. Jeden nový se mezi nimi ztratí.

Už znal přesné průjezdy hlídkových člunů i okamžik, kdy se na hladině objeví první nákladní loď. Sílu proudu a rychlost, kterou strhával jeho člun do středu řeky. Ta nová práce ho zaujala, vrhl se do ní s chutí zpravodajského agenta i námořního důstojníka. Přece jen se za ta léta v Americe něco naučil. Aby si neporadil s Dunajem!

Vyhrnul límec odřeného nepromokavého pláště a veslem odrazil loďku od břehu. V Praze se zdrželi jen několik dní, nic ho tam nepoutalo. Zmocnila se ho horečka. Nemohli se dočkat toho zázračného okamžiku, kdy budou mít první milióny v rukách. Minulý týden odjel Constantin do Budapešti udělit poslední pokyny. Všechno bylo připraveno, mohli zahájit útok na frank!

Stanley se opřel do vesel a těžce se prodíral proti proudu. S hlídkami to nebylo tak zlé, jak se obával. Ve čtyři patnáct se objeví československý strážní člun, ve čtyři čtyřicet pět projedou na druhé straně Maďaři. Po šesté začínou vyplouvat z komárenského přístavu nákladní lodě, ale to už musí být všechno hotovo, to už se nesmí plést uprostřed řeky.

Znovu se pevně opřel do vesel. Loď se posunula. Středem řeky probíhala hranice. V poloviční vzdálenosti mezi břehem a myšlenou čarou musel zakotvit. Hlídka si rybářů u břehů nevšímaly. Zkontroloval čas. Na celý manévř stačilo dvacet minut. Když byl dostatečně daleko, vyhodil těžký kotevní kámen a připravil pruty. Pak se schoulil do límce pláště a zavřel oči.

Až to tady skončí, podívá se domů, pojedí do Náchoda. Alespoň na chvíli se vrátí, než definitivně zmizí. Pak už nebude nikdy dělat takovouhle práci. Jednou provždy skončí s pokoušením osudu.

Z dálky zaslechl hukot motoru. Mlha stále ještě ležela nízko nad hladinou a úsvit se teprve probouzel. Hlídkový člun spěchal středem řeky. Nechal ho přejet, uvolnil dlouhé kotevní lanko a počal je zvolna popouštět. Proud uchopil loď a nepozorovaně ji zanášel dál a dál od břehu do středu řeky. Mohla to být jen náhoda, proud se rybář neubrání.

Na maďarské straně se objevil jiný člun a stejně pomalu a nepozorovaně se přibližoval. Když se konečně střetli, vyměnili si beze slova na bocích lodí pověšené klece s živými úlovky. Oba čluny se potom začaly stejně nepozorovaně od sebe vzdalovat a proud je opět zanášel k jejich břehům.

V každé kleci visící pod hladinou na boku Stanleyho pramíčky byla kromě ryb zaletovaná plechová schránka s pěti milióny nádherných nových franků.

Na starém místě se loď zastavila a Stanley znovu zavřel oči. Hotovo! Teď mohl dřímat tak dlouho, dokud poslední ranní rybář ze břehu nezmizel. Mohl se toulat minulostí a přehrávat starý film.

Necítil vzrušení ani strach. Kdyby se snad přece jen objevila celní hlídka, stačilo uvolnit závěsy a klece sklouzly na dno. Zimomřivě se schoulil do chatrného pláště a počal soustředěně přemýšlet. Jeho práce končila až v okamžiku, kdy schránky zabalil do balíku a odeslal poštou na Constantinovu adresu do Prahy. Těch adres bylo několik a pravidelně je střídal. Znamenalo to stihnout dopolední vlak do Bratislavy, odkud zásilky expedoval. Sám si najal vhodný podnájem v Komárně a vystupoval jako chudý navrátilce z Ameriky, marně hledající práci. Jeho za oceánem štěstí nepotkalo.

Nyní uvažoval o tom, jak získat čas, aby mohl schránky odletovat, vybrat několik balíčků bankovek a opět

uvést do původního stavu. Ví bůh, kolika rukama peníze procházely. Věděl jen, že z Prahy pokračují v cestě do Paříže vzduchem. O víc se nezajímal, to byla Constantinova práce.

Nákladní parník s vlečnými čluny rozvlnil hladinu. Otevřel oči a protáhl se. Chlad pronikal nepříjemně k tělu. Jediná možnost byla opozdit o den některou ze zásilek. Tím by měl možnost pozdržet každou další schránku do druhého dne. Pohlédl ke břehu. Rybáři se už vytráceli. Ještě chvíli čekal, slunce zářivě vycházelo a měnilo studenou, nevlídnou tvář řeky. V dálce na maďarské straně stálo ještě několik lodí, ale břeh už byl také prázdný. Teprve teď se začal pomalu vracet. Ještě byl v bezpečí, ještě se nemohlo nic stát, ale v okamžiku, kdy připoutá člun, nadchází nejnebezpečnější úsek cesty.

Uzamkl řetěz, vylovil klece s rybami a zamířil na povodňovou hráz tvořící břeh řeky. Teď musel projít mezi loukami otevřeným terénem až k městu a potom ulicemi do svého bytu. V každé ruce velkou rezavou klec s otvory. Uvnitř se sice mrskaly ryby, ale stačilo otevřít víko . . .

Zhluboka se nadechl a vykročil. Řeka byla zelená jako louky kolem a jen v dálce se tyčily hromady vybagrovaného štěrku. Bude nádherný den. Odpoledne zavolá Constantinovi, že musí opravit loď, zítřejší zásilku pozdrží. Musí získat na tom obrovském podvodu, co se dá, ještě dříve, než všechno praskne. Určitě to praskne, taková věc se nedá nadlouho utajit. Jakmile přijde větší množství bankovek do oběhu, je konec. Constantin tomu asi také příliš nevěří. Je vůbec možné, aby dvě miliardy nekrytého oběživá znehodnotily měnu? Bůhví. Měl se na to vykašlat hned od začátku a hledat raději Paulinu. Zmáčknot ředitele Molinarda, položit mu nůž na krk. Možná že by si přece jen vzpomněl, kam se vytratila.

Dostal vztek na sebe, na ni, na Constantina i na zatracené klece, které každý den vláčel loukami k městu. Jednou si ho celníci všimnou. Kdyby vozil v Nutley košile, mohla být Anna živá, dával by na ni pozor. Každý večer by ji vysadil na rohu West Register Street a díval se, dokud nezajede domů. Teprve pak by odvezl vůz do garáže.

Se sklopenou hlavou šlapal ubohými uličkami k sešlému domku. Paní Tökölyová, jeho domácí, už prala na dvoře prádlo. Vylovil z klece rybu a hodil ji do necek. "Dnes to nestálo za nic," řekl, "ale na oběd snad stačí."

Shrbená hubená Maďarka bouřlivě děkovala. Od té doby, co u ní bydlel, měla rodina každý den co jíst.

Už několik týdnů šlapal Stanley každý den stejnou cestou. Za ranní tmy k řece a odpoledne na nádraží. Vracíval se až večer, ale tady si ho nikdo nevšímal. Každému bylo jedno, kam na celý den mizí. Zásilky opožděval tak obratně, že už ani o žádné zpoždění nešlo a jedna mu stále nadbývala. Naučil se rozletovávat schránky rychle a dokonale a balíčky tisícifrankových bankovek rozložit tak, aby úbytek nebyl patrný. Celá akce pokračovala přesně a spolehlivě jako hodinový stroj.

Ve čtvrtek od večera vytrvale přšelo. Vyšel jako obvykle před svítáním a vlekl rozblácenými loukami prázdné klece k vodě. Z mokřin stoupala pára a přesycený Dunaj bušil divoce do hrází. Dnes byl břeh prázdný, nikomu se do nepohody nechtělo. Vylil vodu z člunu, zavěsil klece na boky a odrazil. Samota mu nikdy nevadila.

Z dálky zaslechl známý hluk motoru, hlídka projížděla o několik minut dříve. Ze zvyku zkontroloval čas, vyhodil kotevní kámen a připravil pruty. Člun se hnál středem řeky a zmizel v závěsech mlhy a deště. Stanley pomalu a trpělivě nechal zanášet loď proudem. Ale tentokrát se na druhé straně nevyonořil žádný člun. Maďarský břeh i kalný pruh řeky zůstával prázdný.

Ospalost z něho spadla. Bylo to poprvé, co se neznámý rybář neobjevil. Netrpělivě pohlédl na hodinky. Za deset minut projede maďarská hlídka, to už bývali zpět každý na své straně. Proud cloumal lodí silněji než jindy a hladina téměř před očima stoupala. Musel se rozhodnout, čekat, nebo se vrátit? Narušit zaběhnutý řád?

Z dálky zaslechl hukot motoru. Čas neuvěřitelně běžel. Maďarská stráž! Už příliš dlouho se zdržel. Zabořil vesla do vln, na opatrné manévrování nebyl čas. Teď šlo o každý okamžik, člověk musí včas rozeznat nebezpečí. Zaváhání znamená konec.

Hluk motoru zanikal. Přejeli. Dál však vesloval rázně a rozhodně, dokud se příd' nedotkla břehu. Stále ještě silně přšelo a šero jen zvolna ustupovalo novému dni. Pozorně se rozhlédl. Sám! Hladina vytrvale stoupala. Kůl, ke kterému obvykle přivazoval loď, nebylo téměř vidět. Vyskočil na rozblácený břeh a prudce odrazil loď zpět do proudu. Konec! Všechno, co nebylo předem dohodnuto, znamená nebezpečí.

Nejvyšší opatrnost!

Umět včas zmizet, zahladit stopy.

Promoklý na nit vykročil ulehčeně k městu. Bez prutů, bez klecí. Náhodný chodec. V duchu odhadoval, kolik mu těch několik týdnů vyneslo. Nejméně čtyři milióny, stálo to za to. Teď by si koupil Paulinu i s bankou, teď by neutekla. Bodlo ho u srdce. Vodila ho za nos, všechno byla lež. Peníze mu nepřinesly štěstí. Raději na to nemyslet, ještě by dostal strach. Strach z osudu, strach sám ze sebe. Kam se to žene, za čím se štve?

Město se teprve probouzelo. Ubohé, špinavé, s houfy potulujících se cikánských dětí. Ty byly první na nohou. Prošel rozblácenými uličkami, vklouzl do dvora a zmizel v bídném přístavku. Dopolodním vlakem odjede jako obvykle do Bratislavy a už se nikdy nevrátí, nikdy ho tu neuvidí. Musí varovat Constantina!

Shodil promáčený plášť a převlékl se do suchých šatů. Pak se natáhl na lůžko, ještě měl spoustu času. Teď mohl klidně přemýšlet. Odjede do Bratislavy a odtud přímo do Vídně. Peníze vymění u vídeňských Židů. Jestliže se řetěz přetrhl, je už ve Francii poplach. To znamená, že zítra o něm budou vědět všechny evropské banky. Musí se svých franků zbavit co nejrychleji. Ještě dnes večer, třeba se ztratou. Tady se toho nemůže odvážit. Ale má dost, dost na celý život. Vlastně mu k tomu dopomohla Paulina, nebo Anna? Nebyla to Anna? Zhrozil se! Člověk se stále plíží po vlastních stopách. Kdyby ji nezabili, vozil by v Nutley košile.

"Jste milý chlapec, Stanislave," řekla zřetelně a zůstala stát u okna, aby jí neviděl do tváře. Venku hustě padal sníh, nově vymodeloval siluetu Manhattanu a změnil ulice v blátivou řeku.

Sníh, to jsou nepříjemnosti, napadlo Stanleyho v polosnánku. Sníh a bláto, to jsou určitě nepříjemnosti.

Vždycky věřil ve sny, na vnitřní předtuchy a varování.

Stál s kyticí v ruce ve vzorně uklizeném pokoji a marně se snažil soustředit na její hlas. Byl nakrápľý se silným maďarským přízvukem.

"Písecký, no tak, pane Písecký!" Otevřel oči, déšť venku neustával.

"Pošta," ječela Tökölyová na dvoře. "Máte tady poštu!"

Takovou chumelenici, jako byla tenkrát, už dávno neviděl. Vstal a šel ke dveřím, listonoš přešlapoval pod sprchou. "Telegram, pane Písecký . . ."

Půl osmé ráno. Než dojde na nádraží, bude úplně mokřý. Tápavě hledal po kapsách. Konečně našel několik dvacetníků. Listonoš se ukláněl až k zemi, vyplatilo se jít tou nepohodou.

Otevřel blanket.

"Zlikviduj sklad, sestra Barbara umírá, vrať se do Varšavy!"

JADWIGA PIOTRKOWSKA Krakowskie Przedmiescie - Warszawa

Naprázdně polkl. Nemohl vydechnout, srdce mu sevřela křeč. Constantin práskl do bot, zmizel, už je ve Varšavě. Bůhví kdy k malému došlo. Nechal ho tady!

Znovu a znovu četl stručnou zprávu. Nezněla "rozprodej sklad", ale "zlikviduj sklad". Nejvyšší varování, smluvené heslo. Příkaz zničit zásilku, kterou by měl v rukách, beze stopy se jí zbavit. Všechny franky musí zničit. Text byl jasný. Banky už mají poplach.

Stál v otevřených dveřích a tupě hleděl do přivalů deště. Tökölyová v plátěných utahaných šatech s propadlým neženským hrudníkem ho ze dveří kuchyně zvědavě pozorovala. Na West Register Street hustě padal sníh. Dnešní zásilka nedošla, má už jen své franky.

"Budu upřímná," řekla tiše Anna Pageová. "Snad vás mám i ráda, ale bojím se vaší nestálosti. Pro mne je manželství vážná věc, musím mít jistotu, že pozítří všeho nenecháte a nezmizíte bůhví kam. Že pro vás zase neprijdou a neodjedete třeba do Panamy..."

Do Panamy nebo na Slovensko nebo do kriminálu.

Ne, nikdy už pro něj neprijdou!

"Umírá mi sestra," řekl přes dvůr do deště. "Musím okamžitě odjet. Peníze vám pošlu, mám sotva na cestu."

Natáhl promáčený plášť a vyňal ze skříně otlučený kufr. Kufr se čtyřmi milióny. Shrubeně vyšel do deště, ztracený navrátilce z Ameriky. Jemu se za vodou nedařilo, nikde se mu nedařilo.

Prošel rozblácenými uličkami a zamířil známou cestou k Dunaji. O ničem nepřemýšlel. Pud sebezáchovy má člověk v krvi. Udělá i to, co nechce. Zbaví se falešných bankovek! Ale v okamžiku, kdy padnou do řeky, bude z něho chudák, odraný, ubohý, bude mít ještě méně, než kdy měl. Přijde o své sny a o naději. Zůstane mu jen holý život. Alespoň holý život.

Se zoufale sevřenými rty se prodíral deštěm. Někdo ho vedl a štal, švihal za ním bičem. Kůl, ke kterému přivazoval loď, zmizel. Břeh, na němž každé ráno potkával stíny rybářů, se rozplynul. Ani protější pruh země nebylo vidět. Jen řeka vytrvale stoupala. Zůstal stát nad rozbouřenou hladinou. Za chvíli pohltil jeho naději, jenom ten mizerný zbabraný život nepohltil. Člověk se ho drží jako klíště. Vztekle uchopil kufr a velkým obloukem jím mrštil do kalných vln. Voda vystříkla, prbořila se a proud unášel bledou skvrnu do středu řeky. Stál a díval se. Takový už je život, vždycky mu všechno mezi prsty utíkalo.

8.

"KLID, KLID, SANDY, KLID," řekl chlácolivě Constantin Trent, když se o několik dní později sešli ve staromódní důstojné kavárně Jadwigi Piotrkowské ve Varšavě. Byl elegantní a vyrovnaný jako obvykle. "Nic tak vážného se přece nestalo, pokaždé všechno nevyjde, neznáš konec konců ani souvislosti."

Cestovní kancelář TATEJAMA je s námi naprosto spokojena a má k nám naprostou důvěru. To je nejdůležitější. Velké věci se obvykle nedají beze zbytku dokončit. V Praze přece jen přišli na to, že v balících novin a časopisů odesílaných do Paříže jsou ještě jiné balíky, ale trvalo jim to dlouho. Dost dlouho. V bankách nastal zmatek, nikdo nechce přijímat franky, padělky mohou rozeznat jen odborníci. To znamená ztrátu důvěry ve francouzskou měnu. Udělali jsme pořádný kus práce a honorář přece jen obdržíme."

Otevřel aktovku a zaklepal na černé desky. "Tady je pro začátek padesát tisíc zlotých. Nejmodernější německý dělostřelecký zaměřovací přístroj. Lahůdka pro polskou armádu. Čeká nás velká věc, obrovská, na tu se musíme důkladně připravit, ale nejdříve vyřídíme tuhle maličkost. Potřebuješ přece peníze, ne?" Usmál se, poprvé od okamžiku, kdy se zase sešli. "Není to nic složitějšího a my si teď musíme udělat především reklamu."

Pani Piotrkowská tě seznámí s německými emigranty, kteří naše plány nabídnou polskému generálnímu štábu. Ty jsi člověk, který je obstaral. Přijíždíš z říše a sám se nemůžeš exponovat" Constantin počal zaujatě rozvíjet nový plán. Stanley na něho střízlivě hleděl. Neseděl před ním šílenec ani hazardér nebo lehkomyšlný dobrodruh. Napadlo ho, že Constantin je nesmírně nebezpečný člověk. Člověk neúnavně se deroucí k moci. Jednou to někam dotáhne.

"Za první část plánů budeš požadovat padesát tisíc, zbývající část, jejíž výši si určí Erich a Arnold Weberovi sami, proplatí Poláci až po prozkoumání plánů znalci. Ta už nás nezajímá. Ti dva jsou pouhým mezičlánkem, aby měl generální štáb k nabídce větší důvěru. Plány jsou naprosto autentické, žádný podvod, nic takového si nesmíme dovolit. Celé jednání povedeš sám, já zatím zůstanu stranou."

"Ty jsi se úplně zbláznil," vydechl Stanley. "Nevidíš, v jakém jsem stavu? Bez halěře v kapse? Tak jsem snad mohl chodit po břehu Dunaje, ale ne ve Varšavě. Podvedl jsi mě, dluh pro tebe zadarmo!"

"Ne, pro mě ne," řekl chladně Constantin. "Všechno, co děláš, děláš pro mikáda!"

"Pitomče!" "Budeš mít dost, aby ses mohl dát do pořádku! Za pár dní si koupíš vůz a frak, ale takhle je to mnohem přesvědčivější. Musíš se naučit obchodovat! Tanky a letadla se prodávají ve fracích, kanóny a kulomety v žaketu a plány, ukradené plány, Sandy, jdou nejlépe na odbyt, když přijdeš v hadrech, hladový a zuřivý, plný nenávisti. Konečně, tady je to jen malá zkouška, to hlavní nás teprve čeká. Těch padesát tisíc si můžeš nechat, nebudu chtít podíl. Tam dole ses opravdu nadřel!"

Netrpělivě vstal, už o tom nechtěl mluvit. "Teď tě představím paní Piotrkowské, je to překupnice zlata, diamantů a špiónážních zpráv. Nevím, pro kterou zpravodajskou službu vlastně pracuje, ale spojení s ní nám zajistí pověst obchodníků se zbraněmi, a to teď nejvíce potřebujeme."

Vedl ho mezi mramorovým stolkem a zeleným, omšelým plyšem potaženými křesílky na druhý konec kavárny. Úzkým schodištěm vyšli do prvního poschodí. "Mluv co nejméně, je příliš chytrá, nestačil bys na ni," šeptl mu ještě a pak už stáli v dlouhé temné kanceláři, kde zářila jen ona. Krásná plnoštíhlá žena, už také v letech, s vyzývavou postavou a chladným, pátravým očima.

"Můj přítel Písecký, madam," řekl Constantin, hluboce se uklonil a políbil ji ruku.

Zvedla hlavu a okamžik je nehybně pozorovala. "Přinesl ty věci?" zeptala se příkře hlubokým hlasem.

"Dnes ráno přijel ODTAMTUD, madam," šeptl Constantin pokorně a položil aktovku na stůl. "Všechno je tady, jak jsem slíbil. Musí se dát trochu do pořádku, nebylo to opravdu lehké."

Uznale přikývla, "To věřím!" a obkroužila Stanleyho zvědavým pohledem. "Nikdy jsem netušila, že kasaři vypadají tak solidně," a podala mu ruku.

Tvrdě ji stiskl, neměl chuť se té ženské klanět. Pak mu to došlo. Trent z něho udělal kasaře. Bolestně zkrivila tvář, ale opětovala jeho stisk pevně a rázně na tak jemnou ruku. "O pana Píseckého se postarám, jen žádné hotely, bude mým hostem. Dnes večer se může sejít s bratry Weberovými, jsou ochotni zprostředkovat. A zlato žádné, pane Písecký?" obrátila se na Stanleyho s otázkou.

"Ne, madam, zlato jsem nepřivezl."

"Zlato není náš obor," uklonil se Constantin, "pracujeme v jiné branži."

"Ano, ano, rozumím," znovu na ně pátravě pohlédla a kývla hlavou. "Budu si to pamatovat. Z každého zprostředkovaného obchodu požaduji dvacet procent, souhlasíte?"

"Samozřejmě, madam."

"Zúčastníte se také schůzky s bratry Weberovými, pane Trente?"

"Ne, madam, to je záležitost pana Píseckého." "Výborně, pokusím se ho tedy dát do večera do pořádku!" a vrhla na Stanleyho odhadující pohled.

Ležel v těžké starodávné posteli s rukama za hlavou a dřimal. Už se vykoupal a oholil a teď jen čekal, až se paní Piotrkowská vrátí z nákupů. Šaty a prádlo, všechno, co obvykle napadne jen ženy. Byl to obrovský nádherný byt zabírající celé poschodí starého měšťanského domu na Marszalkowské. Broušená zrcadla a vykládaný nábytek, portréty neznámých mužů a chladná obloha přímořských krajín.

Dole hlučela rušná třída, ale tady bylo ticho a jen velké stojací hodiny odbíjely nádherným hlasem čas. O všechno bylo postaráno, jeho starosti zmizely. Jednou bude mít i on takový byt. Konečně mohl přemýšlet a všechno si srovnat v hlavě. Když vlak zastavil v Těšíně na nádraží a on si koupil poslední české noviny, řvaly už palcové titulky do celého světa

PADĚLATELSKÁ AFÉRA OHROŽUJE FRANCOUZSKOU MĚNU!

TRANZIT FALEŠNÝCH BANKOVEK PŘES ČESKOSLOVENSKO!

Ještě teď se mu roztřásl srdce. Co kdyby na něho čekali, kdyby byl celou tu dobu pod dohledem? Nemohl se dočkat, kdy budou mít konečně celní prohlídku za sebou, kdy se vlak opět rozjede. Ani domů se nepodíval, snad příště, bůhví kdy, ale určitě příště. Teď o tom nechtěl přemýšlet.

"Bude-li všechno v pořádku," řekla mu paní Piotrkowská, když ho přivedla do svého bytu a zůstala stát ve dveřích krásné, zelenými kachlíky vyložené koupelny, dokud před ní nevezl nahý do vany, "můžeme se spolu vyspat, nemám nic proti tomu. Nejsi ani kasař, ani Polák, to se pozná. Jsi mazaný kluk, docela se mi líbíš, ale musím mít nejdříve jistotu, že prodávám dobré zboží. Pak si najdeme dost času na radovánky. Kdyby to byl podvod....", prohlížela si ho pomalu a pátravě, "ale to bych ti neradila, chlapečku!" Pak zavřela dveře. Šel z ní strach. Netoužil po tom se s ní vyspat. Dravec v ženském těle.

Kdyby to byl podvod . . . Posadil se a znovu si začal prohlížet desky s plány - nemohl spát. Snažil se pochopit smysl průvodního textu i výkresů. Optický zaměřovač pro děla.

"Zdejší průmysl není v současné době schopný tak náročný přístroj vyrábět," řekl mu pobaveně Constantin. "Je to vlastně vtip, ale oni na něj skočí. Nám nejde ani o plány ani o padesát tisíc, my si jen otevíráme cestu."

"Vstávejte!" zavolala z chodby paní Piotrkowská a hlučně bouchla dveřmi. "Za hodinu přijdou Weberové. Oblékněte se, chci vidět, jak vám to sluší!" Vpadla s balíky do jeho ložnice. "A netvařte se uraženě, nevinátko, netušila jsem, že jste tak choulostivý." Padla z výšky do křesla, až zapraštilo, a s ironicky pozdviženým obočím se dívala, jak vstává z postele.

Dostal vztek. Vztek na tu nestydatost, na její sebevědomí, vztek na Paulinu, byla stejná děvka. Vztek na

Constantina i sám na sebe. Musí poslouchat a poslouchá, jen aby urval trochu peněz. Ale Jadwiga ho nenapálí! Prudkým pohybem ji zdvihl z křesla. "Vypadni! Zmiz! Tohle nemám rád!" řekl chraptivě.

Krásná tvář pobledla, oči se zakalily. Ještě jí udělá modřiny! Vycouvala bez dechu ven. Teď bude mít konečně pokoj.

Erich a Arnold Weberové vlastnili nejoblíbenější a nejluxusnější cukrárnu ve Varšavě. V pětatřicátém uprchli před pronásledováním z říše a tady našli útočiště. Jejich pradědeček byl polský Žid. Včas pochopili, že žádný slušný Němec nemůže mít pradědečka Žida, a zmizeli z Německa. Za krátkou dobu na sebe upozornili nízkými cenami a vynikající kvalitou cukrářských výrobků. Podnik úspěšně prosperoval a stal se vyhledávaným střediskem dam z nejlepší varšavské společnosti. Před nikým se netajili nesmiřitelnou nenávistí k nacistům a Hitlerovi a stáli v čele všech občanských akcí na podporu demokracie a obranu Polska.

Teď se s obrovskou bonboniérou v ruce klaněli paní Piotrkowské a skládali hold její kráse. Byla to podivná společnost - dva malí holohlaví pánové s tvářemi profesorů, ta krásná žena a on. Neočekávaně se v něm probudil nepříjemný pocit, že něco není v pořádku. Že je to jen hra, jejíž smysl mu uniká. Ještě ho nemůže pochopit. Musí být ve střehu, prodírá se džunglí pár kroků od jezera. Constantin ho předhodil jako návnadu. Sám zůstal ve stínu.

"Pánové jsou v hlavních rysech informováni," řekla studeně Jadwiga, když je představila a usadila v kuřáckém pokoji. "Rádi by se seznámili s dokumentací a ostatními podrobnostmi. Můžete mluvit zcela otevřeně."

Stanley se nepatrně uklonil. "Rád bych nabídl vašim prostřednictvím polské armádě nejdokonalejší současný dělostřelecký zaměřovač, který vlastní dosud jen armáda německá. Požaduji částku padesát tisíc zlotých, splatnou po předání první části dokumentace. Vy si určíte vlastní honorář po dodání zbývajících částí materiálů. Paní Piotrkowská obdrží dvacet procent z celkového obnosu."

"Proč nenabídnete plány příslušným místům sám?" zeptal se sladce Arnold Weber.

"Jsem Polák a musel bych objasňovat původ nabytí, nehledě k tomu, že by odměna nebyla tak vysoká. Vy jako emigranti máte mnohem snazší a pravděpodobnější přístup k podobným pramenům."

"Pán je kasař, pán pracoval v Německu," řekla Jadwiga Piotrkowská s jedovatým omluvným úsměvem a Stanley cítil, jak z jejího hlasu zaznívá nenávistné opovržení. Urazil ji a odmítl, teď se mu chtěla pomstít. Je kasař, zloděj, vloupal se do sejfu.

Oba Weberové zvedli hlavy. "Mohli bychom si prohlédnout předmět jednání?" zeptal se Erich a nic v jeho tváři nenasvědčovalo, že by ho poznámka Piotrkowské vyvedla z míry.

"Jistě." Otevřel aktovku a podal jim složky. "To je první část dokumentace. Odborníci si mohou udělat patřičný úsudek o významu věci. Druhou část předám po obdržení honoráře."

Oba cukráři se zaujetím rozevřeli desky. Okamžik překvapeně listovali a jejich tváře už nebyly tvářemi cukrářů. Jadwiga je pozorně sledovala.

"Zdá se, že materiál pochází skutečně z německých armádních zdrojů," řekl konečně Arnold Weber. "Hodnotu nemůžeme předem odhadnout, ale ujmeme se té věci. Jsme ochotni zprostředkovat. Máte jako obvykle dobré zboží, madam." A spokojeně se na Piotrkowskou usmál.

"Výborně, udička se zasekla, teď zbývá jen vytáhnout rybu," řekl Constantin ulehčeně, když se večer sešli v malé hospůdce nedaleko Wisly. "Vytáhnout rybu a zabezpečit se proti nepříjemnému překvapení. Až se Weberové ozvou, změniš místo schůzky. Nesejdete se u Piotrkowské, to by mohlo být nebezpečné, jen žádný uzavřený prostor. Nejlépe někde na ulici. Předáš jim aktovku se zbytkem plánů a oni tobě aktovku s penězi. Já budu s vozem čekat nedaleko. Pak musíme okamžitě zmizet."

"Plány nejsou pravé?" zeptal se podrážděně Stanley. "Myslel jsem, že Piotrkowské věříš."

Constantin se slabě, nepříjemně usmál. "Piotrkowské ano, Piotrkowské věřím a plány pravé jsou. V tomhle povolání si nemůžeme dovolit sebemenší podvod. Nevěřím těm cukrářům, oni nejsou praví. Mohli by ti vpálit kulku do těla nebo prostě odvléci. Ví bůh, co všechno by mohli udělat. Zítra už budou. totiž vědět o našem obchodě v Berlíně. Kupují nazpět svoji vlastní věc. Ti dva jsou staří němečtí agenti. Polský generální štáb, to byla jen pomazánka, aby se s větší chutí zakousli. Říkal jsem ti přece, že to je začátek, potřebujeme se uvést, získat jméno, udělat si firmu. Berlín musí uvěřit, že prodáváme skutečně jen jakostní zboží." Srdečně se rozesmál. "Z malých věcí vznikají velké a ta naše, ta bude obrovská. Obrovská, Sandy!"

Hospůdka byla poloprázdná a dole pod nábrežím se těžce valila řeka. Stanley zahlédl ten vzdálený den v Poznani, kdy lezl přes zeď do zahrady profesora Bieloweckého. Od té doby uplynulo tolik let, že je nemohl ani spočítat. Napadlo ho, že asi neměl odjíždět do Evropy, že měl zůstat ve Státech. Bůhví, co vlastně vytváří v člověku pocit domova. Dávno o něj přišel, marně se ho snažil oživit ze stínů vzpomínek. Jediná skutečně živá vzpomínka mu zůstávala na Annu Pageovou. Ona mu snad mohla dát pocit domova, zkrotit neklidné já, které ho žene z místa na místo. Teď už je z něho jenom dobrodruh, tehdy měla pravdu, dobře ho odhadla.

I Constantin mlčel. Veselost ho přešla. Nepřítomně vyhlížel oknem k řece. Zase si neměli co říci, jako už tolikrát předtím. Dva cizí lidé. Kdysi dávno se potkali na druhém konci světa. A přece je k sobě něco přitahovalo. Jeden druhého se snad do smrti nezbaví.

"Hm?" zeptal se Constantin, když zpozoroval jeho pohled.

Stanley jen mávl rukou. "Zdá se mi, že to všechno nemá smysl, běháme za přeludy. Samé obrovské akce a nakonec nic. Všechno brzy splaskne"

"Ale má, má to smysl, jenom mu nerozumíš. Nechceš mu rozumět. Nic ti do toho konečně není, jsi apolitický typ, nemáš žádné přesvědčení. Ale vím, že se na tebe mohu spolehnout, známe se dost dlouho. Brzy začne válka i tady, do té doby se snad chceš o sebe postarat a teď k tomu máš příležitost, je nejvhodnější čas. Počítám, že se během týdne Weberové ozvou. Němci budou chtít dostat co nejrychleji svůj zaměřovač zpět. Zbytek dokumentace ti předám těsně"

před schůzkou. Můžeš také upozornit Piotrkowskou, kdyby se tě snad pokusili podvést, že jim odpálíme v cukrárně časovanou bombu. Ona jim to už donese. No tak. Sandy, vzpamatuj se," řekl přátelsky a rázně ho udeřil do ramena. "Všechno teprve začíná, až dosud to byla jen dětská hra. Za týden budeš mít vlastní vůz a frak, jen nesmíš být sentimentální. Pan Tokugawa nemá mnoho takových spolupracovníků, jako jsme my. Dovede si naší práci vážit."

Když o čtyři dny později šlapal Stanley po ulici Nowy Swiat, měl v zádech nepříjemný pocit, který znal ještě z pralesa. Nebezpečí se mohlo vynořit z kterékoli strany.

Bylo časně dopoledne, slunce zářilo a chodníky byly po včerejším dešti umyté a prázdné. Obchody se otevíraly až o desáté, všude klid, chodce by spočítal na prstech. Muže, jdoucího zvolna stejným směrem po protějším chodníku, zaznamenal od okamžiku, kdy opustil dům. Štíhlý, hbitý chlapík s nevýraznou tváří. V uších mu ještě zněl Constantinův varovný hlas. "Do okamžiku předání zbytku plánů ti nehrozí nebezpečí, ale pak se ve Varšavě nesmíme zdržet ani hodinu. Weberové se sami nemohou do ničeho zaplést, na to jsou příliš opatrní, ale mají své lidi. Zjistit, jak jsi k dokumentaci přišel, je pro ně stejně důležité jako plány samy."

Stanley pevněji stiskl aktovku a zůstal stát před výlohou knihupectví. Ještě jednou se chtěl přesvědčit, jde-li ten chlapík skutečně za ním.

"Takové záležitosti se přece nevyřizují na ulici," řekl podrážděně Erich Weber, když mu ráno telefonicky sděloval, že obchod byl uzavřen a mohou se sejít.

"Je to stejně dobré místo jako kterékoli jiné, nechci kompromitovat paní Piotrkowskou pro případ, že by vás polští zpravodajci přece jen sledovali. Za hodinu se sejdeme na ulici Nowy Swiat. Mám k vám naprostou důvěru, pane Webere, pouze si vyměníme aktovky!" a zavěsil.

Ta hodina však stačila k tomu, aby mu pověsili na paty stín. Constantin nemluvil do větru.

Znovu vykročil. Člověk na protější straně stál rovněž před výlohou. Byla to stará směšná hra, jeden předstíral, že neví o druhém. Stanley cítil, že se ho zmocňuje horečka, která ho štvla z místa na místo přes polovinu světa. Pokoušení osudu, zápas s neznámou vůlí a teď jim vypálí rybník, ani se nebudou stačit ohlédnout. Jenom to hlavní nevěděl, proč na tom tolik záleží.

Na vzdáleném konci ulice zahlédl dvě drobné postavy pomalu jdoucích pánů. Oba měli šedé svrchníky a tvrdé klobouky. Důstojnost sama. Půl desáté, byli přesní.

Zrychlil krok. Chtěl to mít za sebou. Není sice v Chicagu, aby ho odstřelili na ulici, ale člověk nikdy neví. Z dálky se zdvořile pozdravili. Bratři Weberové smekli tvrdášky a zůstali stát. Nevěděl, co dělá ten muž na druhé straně ulice, teď už se nemohl ohlížet.

"Prosím," řekl Arnold Weber mezi stisky rukou a otevřel aktovku. "Všechno je, jak jste si přál!" Na dně ležely svazky bankovek.

"V pořádku." I Stanley otevřel aktovku. "Příště se na vás opět obrátím, pánové."

"Bylo nám ctí." Aktovky změnilly majitele. Tvrdášky se octly na hlavách. Stanley se beze slova otočil a vkročil do jízdní dráhy. Už ho nic nechránilo. Na konci ulice se vynořil velký uzavřený vůz. Muž stál udiveně na protějším chodníku. Okamžik nevěděl co teď, co má udělat. Pak ruce zmizely v kapsách pláště. Stanley šel přímo k němu, zvolna, nevšímavě. Brzdy hlasitě zaskřípěly a naleštěný automobil je přímo u chodníku od sebe neočekávaně oddělil. Dveře se rozletěly. "Hoď sebou!" šeptl Constantin. Vpadl do vozu, cítil, že má zvlhlé čelo. "A jedem, víc nás tu neuvidí!"

Obklopila je zelená, jednotvárná rovina. Varšavu nechali za sebou. Silnice byla prašná a špatná, vesnice zchátralé a chudé. Stanleyho napadlo, co tady vědí lidé o světě, o jeho bohatství a blahobytu, nenávistech a sporech. Pro každého by peníze ležící pohozené v aktovce na zadním sedadle znamenaly štěstí, dostatek na celý život. Ale pro něho pojednou neznamenal nic, necítil uspokojení ani úlevu. Zmocnil se ho zvláštní, neosobní pocit, že tou prašnou silnicí směřuje k budoucnosti. Co bylo předtím, ztratilo cenu, vstoupil na cestu, které se chtěl vždycky vyhnout, a přece od okamžiku, kdy se mu pod nohama zachvívala paluba planoucího "Ohia", k ní směřoval. Byla mu určena. Každý má svůj osud.

Teď jede v krásném pohodlném voze, ale nejraději by vyskočil a utíkal. Pádil z té silnice do zelených polí, zalehl mezi obilí a ukryl se. Místo toho se však jen lhostejně zeptal: "Kam vlastně jedeme, Constantine?"

"Ty do Berlína, já do Paříže," odpověděl nepřítomně Trent. I on se toulal bůhví kde. "Ve Frankfurtu se rozejdeme, do večera tam snad dorazíme, když nám neprasknou na téhle zatracené cestě péra."

"Zbláznil ses?" vydechl Stanley.

Constantin nepatrně pohnul hlavou. "Nezbláznil, jenom si často myslím, proč se vlastně tak štvu. Mohl bych zůstat v Americe nebo kdekoli jinde, a vidíš, přece jsem život zasvětil tomu jedinému cíli."

"Jakému cíli?"

"Vrátit se, chci se vrátit, rozumíš? A jen jediná cesta vede zpět"

"Ano, to už jsi říkal."

Constantin pevně sevřel rty. Tak obvykle končily všechny jejich debaty. "V Berlíně ohlásíš svůj příjezd na americkém konzulátě," řekl chladně. "Tam ti také budu posílat z Paříže pravidelné pokyny. Musíme být opatrní. Zatím budeš vystupovat jako zástupce americké firmy ASPREY and Co. Tvým úkolem je sondovat trhy a možnosti spolupráce. Požádáš konzulát, aby ti pomohl při zprostředkování obchodní schůzky s generálním ředitelem firmy Siemens-Halske, Ernstem Boermelem. Všechno naprosto oficiálně. Pak už to bude záležet jen na tobě. Boermel ti musí pomoci navázat kontakt s generálním štábem. Nabídneme Němcům geniální vynález, fantastický vynález. S takovými věcmi chodí dnes ovšem kdekdy podvodník. Než se s tebou sejdou, budou mít přesné informace, že Stanislav Pisecký z Varšavy a Stanley Sandy z USA jsou jedna a tatáž osoba. Proto jsme je museli nejdříve ve Varšavě přesvědčit. Jsi někdo, kdo mívá cenné zboží, tvoji nabídku by neměli podceňovat. To se nám doufám podařilo."

"A ty?" zeptal se Stanley.

"Já? Budu čekat v Paříži a po částech posílat materiál. Je to záruka bezpečnosti. Kdyby nás měli oba v hrsti, bylo by brzy po obchodě, vytloukli by z nás duši. Nedělám si žádné iluze."

Stanley mrzutě přikývl. Ani on si je nedělal. "To je japonský vynález?" zeptal se tiše.

"Ne, Japonci potřebují pouze válku v Evropě. Aby mohlo Německo tuto válku vést, potřebuje právě takový vynález. Je to můj vynález, Sandy," a slabě se usmál. Studeně!

Stanleyho napadlo, že by měl vyskočit a utíkat. Ten člověk vedle byl šílenec.

9.

"VŮDCE NIKDY NEPŘIPUSTÍ," řekl vážně ředitel Boermel, když už dojídali polévku, "aby v Evropě došlo k válečnému konfliktu. Silné Německo je toho zárukou."

Stanley odvrátil pohled od tváře štíhlé světlolase ženy sedící proti němu, která tichým kultivovaným hlasem překládala.

"Ano," přikývl, "proto má také naše společnost zájem o dlouhodobou spolupráci s německým průmyslem."

Jídelna byla prostorná, vykládaná světlým, hedvábně lesklým mahagonem s velkým obrazem závodů Siemens-Halske na čelní stěně. Přestože venku svítlo slunce, nad stolem zářil obrovský křišťálový lustr a tvořil kolem krásné hlavy paní domu aureolu chrámové světilice. Anglicky však mluvila dokonale.

Ředitel Boermel napěchovaný do smokingu se spokojeně usmál. Byl to úspěšný muž kolem padesátky, který se díky NSDAP v posledních letech vypracoval do nejvyšší řídicí funkce a dnes patřil k elitě německého průmyslu.

"Naše zájmy jsou totožné, pane Sandy. Spotřeba barevných kovů rok od roku stoupá a hliník nevyřeší všechno. Dovážet měděné součástky přímo ze Spojených států není sice příliš ekonomické, ale vzhledem k všeobecnému nedostatku těchto materiálů . . .," rozhodil rukama. "Snad bychom o tom za jistých podmínek mohli uvažovat."

Paní Hildeborg Boermelová spěšně překládala. Znovu jí pohlédl krátce do očí, aby se přesvědčil, zda se předtím nemýlil. Oběd byl neoficiální, rodinný a obsluhovala jen stará kuchařka. Když americký konzul zprostředkoval jednání, neopomněl zdůraznit, že zástupce společnosti ASPREY and Co. si přeje, aby schůzka byla naprosto diskrétní. Pouhé přátelské setkání, výměna názorů.

Stanley přijel krátce před dvanáctou s obrovskou kyticí pro paní domu. Očekával stárnoucí vznešenou dámu, ale místo ní skládal hold mladé půvabné ženě s velkýma, zelenýma, nevyzpytatelnýma očima.

Odříkával konvenční fráze a ona stejně konvenčně a neosobně odpovídala. Ale NĚKDE, za neviditelnými hradbami, se od prvního okamžiku chvělo napětí.

"Omluvte manžela, pane Sandy, přijde za několik minut. Má zcela přesný pracovní řád. Podnik Siemens-Halske vyžaduje od všech svých zaměstnanců absolutní dodržování pracovní doby. Polední přestávka začíná o půl dvanácté a cesta domů trvá dvacet minut" Slabě se usmála strnulým, nic neříkajícím úsměvem a znovu ten nevyzpytatelný pohled. Tichá voda. Mohlo se za ním skrývat cokoli. Miwa-san, japonská gejša z Panamy. Masky, uvnitř je někdo úplně jiný. Asi také očekávala tlustého průmyslníka a teď byla příjemně překvapena.

Uvedla ho do salónku před jídelnou a počala nalévat aperitiv.

"Jste v Německu už dlouho?" zeptala se. "Pouze několik dní, ještě jsem se nestačil ani rozhlédnout " Napadlo ho, že by si s ní měl smluvit schůzku, dříve než se manžel vrátí, ale vzápětí tu bláznivou myšlenku zavrhl. Nebyla vhodná pro solidního amerického obchodníka.

Ředitel Boermel uspěchaně jedl. "V poslední době mám dojem," řekl plnými ústy, "že se Amerika od říše distancuje, jaký je váš názor, pane Sandy?"

Stanley okamžik mlčel. "Myslím, že to je pouze dojem," řekl zvolna a obrátil se k Hildeborg. "Naše společnost má všestranné zájmy, o některých z nich bych rád pohovořil s generálem von Knausenem. Domníváte se, že by to bylo možné?"

Žádost o zprostředkování byla vyslovena jen náhodně, neurčitě a zcela nezávazně. Boermel však okamžitě pochopil. To byl hlavní důvod jejich setkání.

"Opravdu nevím, vyloučeno to jistě není. Záleží ovšem na tom, jak je generál zaneprázdněn."

Von Knausen byl jedním z šéfů zpravodajské služby Göringova letectva.

"Budete informovat správní radu o návrzích naší společnosti," vrátil se k původnímu tématu ředitel. "Musíme pochopitelně nabízet možnosti prostudovat. Můj čas je bohužel přesně vyměřen, pane Sandy," odložil příbor a vstal. "Snad bychom se mohli ještě sejit a pohovořit si o podrobnostech," začloulal mu srdečně rukou. "Vhodný den můžete dojednat s mou paní, já se přizpůsobím."

Zmizel stejně rychle, jako se objevil, jako by si přál, aby o ničem nevěděl, aby nebyl do něčeho zatahován. Stanleyho napadlo, bylo-li by možné, aby měli o něm už informace. Pracuje-li německá zpravodajská služba skutečně tak spolehlivě a rychle.

Slyšel nastartování motoru a pak oknem zahlédl, jak velký černý vůz vyjíždí z brány důstojné pompézní vily.

"Tak je to každý den," řekla paní domu s neskrývanou trpkostí. "Nemá čas se ani naobědvat. Hrávám občas s paní von Knausen tenis," pokračovala lhostejně a dolévala víno. "Generál pro ni obvykle přijíždí autem. Kdybyste mne chtěl někdy doprovodit, není vyloučeno, že byste se střetli. Myslím, že by to bylo rychlejší než oficiální přijetí."

"Jste nesmírně laskava, milostivá paní," vydechl překvapeně. Boermel chce zůstat mimo, zprostředkovávat bude jeho žena. Sáhla po štíhlé ruce a zdvořile ji políbil.

"Ovšem nic vám zaručit nemohu...." "To je samozřejmé."

Ruka stále ještě spočívala bezvládně v jeho dlani. Cítil chlad prstů a neosobní pohled, klouzající po jeho tváři. Zdálo se mu, že ten okamžik trvá nesmírně dlouho, že ještě na něco čeká, ale neodvážil se jí ruku políbit znovu.

"Příležitostně vám tedy zavolám," řekla neurčitě. "Budu se nesmírně těšit."

"Vy v Americe nehrajete tenis?" zeptala se a konečně stáhla ruku zpět.

"Ano, jistěže ano, ale v mém povolání...." Povzddechla. "Také patříte firmě?" A opět štít z konvenčních, nic neříkajících slov.

Zvedl se. Ta její vládná, netečná lhostejnost vzrušovala. Byl čas odejít. Na všechno teď měl dost času. Nepochyboval o tom, že se sejde s generálem von Knausenem, že ještě dnes Hildeborg Boermelová jeho ženě zavolá. Že se už rozběhl zpravodajský stroj. Kontakt byl navázán, všechny oficiální osobnosti zůstanou stranou a dojde-li k setkání, bude to pouhá náhoda. Doprovodila ho po širokém schodišti před dům k vozu. Chladně, korektně se rozloučili. Brána parku se před ním samočinně otevřela a ve zpětném zrcadle viděl, jak paní Boermelová vchází do domu. Než zapadly skleněné dveře, ještě jednou se přes rameno otočila.

Okamžik přemýšlel, co se za tou krásnou, nepřístupnou tváří skrývá, ale pak toho nechal, hodil všechno za hlavu a bez cíle se projížděl městem. Teď už musel jen čekat. Příležitostně zavolá. Do hotelu se mu nechtělo a nikoho tu neznal. Bylo to stejné, jako když poprvé začal rozvážet v New Yorku košile. Cizí město a cizí lidé. I Anna Pageová byla ještě cizí a vrhla na něho zdrcující pohled, když viděla, jak je v tom bludišti bezradný. Dnes tu však vedle něho nesesedla a od té doby uplynula řada let. Neočekávaně ho napadlo, proč její život skončil a jeho pokračuje dál. Jaký to má smysl, jaký je v tom řád.

Světelný semafor výstražně zablikal. Zůstal stát na křižovatce a nepřítomně sledoval kolonu projíždějících vojenských nákladních aut. Muži v gumových pláštích seděli nehybně na korbách s puškami v rukou a helmami na hlavách. Prostoupil ho nedefinovatelný pocit, že všechno špatně skončí. Vždycky tak končily akce, které začínal s Constantinem. Neměl se do toho pouštět. Ale co tedy měl? Napadlo ho, že je manipulován a pohybuje se na vlnách řeky. Jenom neví kam, kam vlastně pluje. Nedá se uniknout ani změnit směr. Stěží se drží nad vodou.

Někdo za jeho zády stiskl podrážděně klakson. Kolona přejela. Vzpamatoval se a zařadil rychlost. Je to naposledy, co něco takového dělá. Vráť se do Ameriky. Tak obrovský podvod si mohl vymyslet jenom Trent. Určitě se vrátí a začne znovu. Sám, bez něho. Je už příliš starý, aby nastavoval kůži bůhví proč a pro koho. I kdyby to podvod nebyl, pro nikáda ji nastavovat nebude. Tehdy v Panamě se válka zdála být neuvěřitelně vzdálená, neskutečná. Člověk v ní nemohl uvěřit, ale tady je cítit na každém kroku. Teď když mohl o všem klidně přemýšlet, vyvstávala mu fantastičnost Constantinova plánu zřetelně před očima. Vynález! Mohou snad generálové takové armády uvěřit v zázračný vynález?

Znechuceně zamířil k hotelu. Už ho nebavilo projíždět se městem. Dostavila se deprese. Není k ničemu, je vláčen osudem. Nikdy to nikam nedotáhne, zůstane vždycky dobrodruhem, příležitostným agentem. Proto neodešel za moře, tak přece nechtěl žít. Až ho zamrazilo. Po dlouhé době opět viděl jasně. Nebylo příjemné pohlížet tomu muži za volantem do tváře. Anna měla pravdu, bála se ho, byl vždycky připraven provést kdejaké bláznovství. Ale i on má teď ze sebe strach.

"Nechcete si dnes odpoledne zahrát tenis, pane Sandy?" zeptal se ve čtvrtek po obědě ze sluchátka příjemný hlas. Ležel v pohodlném pokoji hotelu Berlin, před chvílí ještě četl noviny a potom dřímal. Vyrušilo ho teprve zvonění telefonu. Vlastně na ten zvuk trpělivě čekal už několik dní. Všechno má svoje pravidla a zákony. Předstírání i klam. Předpokládal, že se ozve v polovině týdne, a také se ozvala.

"Velmi rád, milostivá paní, dnes mám první den trochu volno," řekl zdvořile, jako by byl bůhví jak zaměstnán, a snažil se, aby z jeho hlasu nezněla ospalost.

"Výborně, počítám s vámi. Můžete se pro mne kolem čtvrtéavit." A zavěsila.

Zhluboka se nadechl. V životě neměl tenisovou raketu v ruce. Ale pak se znovu klidně natáhl. Ještě byl čas. Nejde přece o tenis. Znovu si v duchu vybavil Trentovy pokyny pro setkání s generálem Knausenem, které mu zasilal v soukromé poště prostřednictvím amerického konzulátu.

"Nabídka musí být korektní, ale neurčitá, žádné podrobnosti ani naléhání. Nebude-li mít zájem Německo, bude ho mít určitě někdo jiný, tak mu to řekni," psal Constantin.

O půl třetí vstal, oholil se a začal se oblékat. Bílé sportovní kalhoty a tmavomodré sako. Pro paní Boermelovou měl připravený nepatrný dárek, dva dny ho vybíral. Jemný, elegantní náramek se smaragdem. "Na ničem nešetřím," šeptl Constantin, "dojem musí být perfektní. Všechno si budou prověřovat, nám teď nezáleží na tisícovce."

Zamyšleně zkoumal v zrcadle svoji tvář. Ale necítil spokojenost úspěšného obchodníka. Nebyl už mladý, nerozvážný seržant strážní služby, ale dospělý muž. Jak ten čas letí, kolik let zbytečně promarnil. Člověk sotva otevře oči a všechno je pryč.

Okamžik uvažoval, má-li si vzít kravatu. Ale pak ji nechal v šatníku. Jen bílá rozhalená košile. Američan může být trochu výstřední, to se očekává. Přistihl se, že se na setkání těší. Konečně bude mít možnost být s ní sám, poodhrnout masku - generál ho příliš nezajímal.

Ještě jednou se zkoumavě zkontroloval v zrcadle. Úspěšný, rozhodný muž. Typ, který se ženám líbí. Ochránce. Asi v něm zůstalo něco ze strážní služby. Cestou se staví pro květiny. Teď se mu zdálo, že zvolit správnou barvu květů je důležitější než celé jednání. Růže? Bílé, rudé nebo žluté? Nejlépe něco mezi tím. Projel vnitřním městem a zamířil k Tiergarten.

Byl krásný horký den. Vozy městské služby kropily rozpálenou dlažbu. Pach prachu a kamene stoupal vzhůru. Stejnou vůni cítil v New Yorku. Asi jsou tak cítit všechna města. Nad Siemensstadtem visely závoje dýmu. Ale tady

byla příjemná čtvrt' s parky a jezírky. Velké tabule ukazovaly cestu k zoo.

Když krátce před čtvrtou zastavil pod schodištěm Boermelovy vily, služebná v bílé zástěrce otevřela široce dveře a koketně se uklonila.

"Milostivá paní se ještě obléká, prosí o chvíli strpení."

Přátelsky se na ni usmál a podal jí nádhernou kytici čajových růží, do nichž byl vložen balíček.

"Dovolil jsem si malou pozornost, budete tak laskavá...?"

Hala vydechovala chlad, ticho, solidnost. Pohodlně se usadil do koženého křesla a díval se, jak děvče lehce pohybuje boky a stoupá po schodišti vzhůru k paniným pokojům. Ze stěn shlížely důstojné tváře přísných mužů a žen. Rodinná galerie. Přivřel oči. Chtělo se mu spát. Okamžik přemýšlel, co udělá, když paní Boermelová dárek vrátí, když ho nepřijme, jak by se měl zachovat. Nejspíše ho dá té služebné. Ale když ho přijme . . . Jen málo žen odmítne krásný šperk. Zlato má zázračnou moc.

Slyšel hluboké údery vzdálených hodin. Potom závan překotných ženských hlasů, jak se někde otevřely dveře - a klid. Dům zůstával dál tichý, nehybný, slavnostní. Vzpomněl si na chatrč u Dunaje, kde ještě nedávno bydlel. Na tu strhanou, zničenou ženu. Jak se jen jmenovala? Tökölyová? Jestliže se to tentokrát podaří, koupí si dům někde na pobřeží. Všechno nechá a bude jen žít. Jestli se to podaří. Bůhví. Už jede a nemůže vystoupit. Mrzutě si uvědomil, že nejde na schůzku s paní domu, ale na setkání s neznámým generálem.

Konečně zaslechl rychlé, spěšné kroky. Běžela po schodišti s raketou pod paží v bílých lehkých šatech. "Jste tak milý, je nádherný, opravdu, vůbec si ho nezasloužím," vydechla nadšeně, když jí líbal ruku. Zelený kámen zářil na zápěstí. Strnulá, upjatá nepřístupnost se rozplynula. "Pojďte, musíme si pospíšet, je nejvyšší čas. Kurty jsou daleko, až u Tegeler See. Nechcete, abych raději řídila? Lépe se tu vyznám."

Nečekala na odpověď, vpadla do vozu, zmocnila se volantu a hnala se k Siemensstadtu kolem nekonečných hal, závodů, skladů a dělnických kolonií. Pak odbočila ke Spandavskému kanálu. Fabriky zmizely. Byla to pojednou úplně jiná žena.

"Manžel je dnes zaneprázdněn, pak se můžeme stavit někde na večeři," řekla spiklenecky, když už projížděli ucesaným borovým lesem k pobřeží. Tegeler See, temné a zelené, se před nimi otevřelo. Ostrůvky a zálivy, loděnice sportovních klubů, letní sídla bohatců a politicky úspěšných mužů. Záplavy květin podél silnice, plachty na vlnách.

"To je moje jediná zábava," pokračovala důvěrně. "Občas zmizím, nechám všech společenských povinností a jdu si zahrát tenis. Vy Američané jste přece jen jiní, manžel nenašel už léta čas doprovodit mě na pobřeží. Patří celý firmě, i v noci musí doma pracovat."

Seděli v těsné blízkosti, vědomi si jeden druhého, odděleni od světa skořápkou vozu. Pod lehkým stínem šatů se rýsovaly pevné nahé nohy. Lýtka měla porostlá jemnými tmavými chloupky. Asi nebyla vůbec blondýna, ale odbarvená, jako většina žen tady. Každá si přála vylepšit své rasové znaky. Občas ukázala na některou z vil. Odtud soukmenovci vyhnali Židy a vůdce daroval dům některému ze svých zasloužilých spolupracovníků. "Je to geniální muž, pod jeho rukou se stala z Německa jediná zahrada?"

Neočekávaně šlápla na brzdu. Vůz se zakolébal a ten pohyb je přitiskl k sobě. Okamžik cítil váhu pružného teplého těla, její dlaň na své ruce. Zhlédl velké nehybné oči, hlubiny, ústa strnulá v nepatrném zavlnění úsměvu. Byl to jen okamžik, ale ulpěl v prostoru a trval neskutečně dlouho. Náhoda, zkouška nebo přání? Psychologický test, jak bude reagovat? Mohl se v té jediné chvíli dotknout jejích úst, sevřít jí ruku, zašeptat jméno. Ale nechal ho míjet, ani se nepohnul.

"Za chvíli budeme na místě," řekla se zvláštním přízvukem v hlase a oči z jeho tváře neuhnuly. Čekala. "Teď si musíme vyměnit místa, nehodí se, aby Boermelová dělala šoféra." Krátce se zasmála. "A tak ráda řídím."

Pohnula se. Tíha zmizela. Čas se rozběhl.

Otevřela dveře. Venku se protáhla, pomalu, vláčně a zhluboka vdechla. "Samé konvence," řekla znechuceně. "Líbí se mi, že jste tak . . . tak . . ." okamžik hledala výraz, "neupjatý, neformální." A hlasitě se rozesmála. "Tady by se mi nikdo takový dárek neodvážil dát. Udělal jste mi opravdu radost." A znovu se zasmála pobaveně, spokojeně. "Ale vy jste Američan, asi nechápete, jaký může mít dárek ženě v Evropě význam. Nebo chápete?"

"Ne, milostivá paní," vystoupil z vozu. Uhnula očima. "Je to jen nepatrná pozornost, doplněk ke květinám krásné dámě."

"Ano, jistě, proto jsem ho také přijala. Na křižovatce odbočíte vpravo," dodala věcně. "Tenisová hřiště jsou hned za živým plotem."

Vůz se opět rozjel. Zas byl jen obchodník, mužem prodávajícím zázračný vynález, a žena po jeho boku nepřístupná manželka generálního ředitele Siemensových závodů.

Rozlehlý sportovní areál s parkem a tenisovými hřišti. Kavárna s terasou přímo nad jezerem. Nechali vůz na travnatém parkovišti a zamířili širokou cestou k šatnám. Letmo odpovídala na pozdravy, nehybná korektní tvář. Tady byl její svět, jediná zábava v záplavě společenských povinností. A někde mezi těmi neznámými lidmi . . . Přál si mít už schůzku za sebou.

"Musím se nejdříve převléknout," řekla stručně. "Pak mě najdete na hřišti číslo čtyři. Evo!" zavolala hlasitě na ženu vycházející právě z šaten. "Můžeš se na okamžik ujmout mého hosta? Ukázat mu hřiště? Je to odborník. Ještě to tu nezná, hned budu hotová. . . . Paní von Knausen, pan Stanley Sandy!"

A nechala ho na pospas vysoké štíhlé rusovláscce. Mužský typ. Sklonil se k její ruce.

"Přišel jste se podívat na náš zápas?" zeptala se se smíchem. "Dnes nemá Hildeborg šanci, získala jsem nového trenéra, dříve každý den, báječný člověk." Přátelsky se do něho zavěsila a vlekla ho k dvorcům.

Pochopil, že se stal obětí ženských lstí a nástrah, že si ho předávají.

"Pojďte, seznámím vás s manželem, také se přišel podívat. Má slabé nervy, bojí se, abych zbytečně

nevyhazovala peníze za trenéra z Wimbledonu," dodala vesele. "Víte, kolik platím za hodinu?" Měla osmahlou hubenou tvář sportovkyně, plochou hrud' a dlouhé svalnaté ruce. Žádná kráska. Mluvila a mluvila, jako by se znali odedávna, a nepustila ho ke slovu. "To je nádherné, tak vy jste tenisový odborník?" Konečně ho zaparkovala u dlouhé bílé lavice pro diváky, kde četl noviny všední nenápadný muž s řídnoucími vlasy. Byl oblečen pouze v šedivých kalhotách a šedé košili. I sandály a obroučky brýlí měl šedé.

"Můj manžel, pan Sandy. Zatím si povídejte, musím se trochu rozhybat, než přijde Hildeborg."

Von Knausen sňal brýle, odložil noviny a vztáhl k němu ruku. "Nikdy nepochopím," řekl s příjemným bezradným úsměvem, "proč sem vlastně chodím. Ty dvě se tenis stejně do smrti hrát nenaučí. Mám radost, že vás poznávám, pane Sandy." Stisk jeho ruky byl proti té bezradnosti v tváři pevný a tvrdý. "Nepůjdeme se raději projít? Nakonec se určitě pohádají, vždycky to skončí stejně. Boermel je šťastný člověk, vymlouvá se na své konferenci."

Zvedl se, vsunul noviny do zadní kapsy a zvolna zamířili přes hřiště k malé brance, vedoucí přímo k jezeru. Úzká, červeným pískem vysypaná stezka se ztrácela mezi vzrostlými keři rododendronů. Bylo tu ticho a pusto, hladina probleskovala u nohou a jen v dálce se chvěly bílé skvrny plachet.

Stanley si neočekávaně uvědomil, že stojí zase na břehu jezera, jako tehdy, jako když všechno začínalo. Že stojí na rozhraní čehosi a nemůže dohlédnout konce. Teď záleží jen na něm, co udělá, jak se rozhodne. Škoda že se nedala zmizet do pralesa.

"Jak jste spokojen s výsledkem obchodních jednání?" zeptal se nenuceně von Knausen.

"Děkuji, nedá se to ani tak nazvat, spíše jen průzkum trhu a perspektivy možné spolupráce. Zdá se mi, že jsou nadějně." A zase šli mlčky pár kroků od hladiny.

Hřiště zmizelo, jen občas ostrý hvizd píšťaly a zarostlý břeh.

"Byl jsem pověřen, pane generále," řekl konečně Stanley, "abych nabídl vaším prostřednictvím příslušným místům zajímavou novinku. Vynález. Řekl bych dokonce velmi zajímavý vynález," zvolna se otočil a pohlédl generálovi do tváře. Byla stále stejně usměvavá a zdvořilá.

"Proč právě nám, pane Sandy, mohu se zeptat?" "Domníváme se, že v Německu jsou nejlepší technické podmínky pro perspektivní vývoj a použití našeho vynálezu. Je to moderní zařízení, jímž lze zneškodnit každé letadlo pohybující se do výše pěti set metrů. Zatím jen pěti set metrů. V pozdější fázi vývoje nebude výška vůbec rozhodující. Obrana proti působení tohoto přístroje je prakticky nemožná. Jistě dovedete odhadnout lépe než já význam podobného zařízení v případě konfliktu."

"Máte na mysli nový druh protiletadlového zaměřovače?" zeptal se váhavě generál.

"Ne, to není přesné. K zaměřovačům jsou nutná děla. Je to prostě přístroj, který obstará vše, zneškodňuje pohybující se letadla bez konvenčního příslušenství. Svou vlastní činností."

Zůstali stát a pozorovali lesklou, nehybnou hladinu.

"Velmi zajímavé," řekl zaujatě Knausen. "Opravdu zajímavé. A vaše podmínky?"

"Deset milionů marek ve zlatě, splatných po dodání veškerých plánů a modelů, prostřednictvím Angloamerické banky v Paříži."

"Hm. . ." částka ho ohromila. Okamžik přemýšlel. "Jaká je možnost do plánů nahlédnout? Prozkoumat technickou stránku věci?"

"Po obdržení jedné třetiny dokumentace poukázete polovinu obnosu. Zbytek proplatíte po prozkoumání a po obdržení všech plánů. Předkládáme seriózní nabídku. S jiným státem jsme dosud nejednali. Plány nejsou ovšem v Berlíně, pouze bych chtěl znát váš názor," dodal s nepatrným úsměvem.

"Ano, samozřejmě. . . Každá armáda má pochopitelně zájem o vývoj moderní válečné techniky," řekl zvolna generál, ale myslel zřejmě na něco úplně jiného. "Částka je ovšem značná, nejsem dostatečně kompetentní učinit jakýkoli závěr. Domnívám se však, že během týdne bychom si mohli o nabídce znovu promluvit. Nebo snad hodláte odcestovat dříve?"

"Týden se jistě zdržím, jednání s firmou Siemens ještě pokračují. Slíbil jsem také paní Boermelové tenisové utkání," dodal se smíchem, "ale dnes už k němu asi nedojde."

"To určitě ne," mávl rukou von Knausen. "Jsem přesvědčen, že na nás docela zapomněly. Ve čtvrtek je tenis výhradně dámskou záležitostí."

Zamířili zpět zeleným houštím. Slunce nad jezerem tiše zapadalo.

Zařízení, jímž lze zneškodnit každé letadlo. Obrana proti němu je nemožná.

Teprve teď se ho zmocnilo vzrušení. Bohatství! Deset milionů marek ve zlatě na dosah ruky. Týden budou nabídku konzultovat a pak řeknou ANO! Každý generální štáb by řekl ano.

Von Knausen šel po jeho boku a mluvil. Stejně neúnavně, přátelsky a bezstarostně, jako jeho žena. O sportu i politické situaci. Před Německem stojí historický úkol zajistit trvalý mír v Evropě a na celém světě. Splnit ho může jen silný, schopný a přísnou kázní v pokrokové ideologii sjednocený národ. "Vy Američané byste měli mít pro naše snahy pochopení," řekl vážně. "Máme stejné problémy, vy s černochoy a my s Židy."

Prošli malou brankou zpět na hřiště a posadili se na lavici. Bílý míček poletoval přes síť. Tvrdě a útočně. Nebyly to žádné začátečnice. Hildeborg Boermelová měla krátkou bílou sukénku vysoko nad kolena a každý pohyb odhaloval pevná svalnatá stehna. Dojem subtilní svěťice zmizel. Přeludy!

Vracela míče ostrými dělovými údery a její tvář byla soustředěná a neústupná. Všiml si, že má náramek stále na zápěstí. Kámen oslnivě jiskřil. Bylo možné, že jí udělal opravdu radost? Nepředstírala?

"Jak jste se bavil, co říkáte generálovi?" vychrlila ze sebe jedním dechem, když konečně vpadla do vozu.

"Musela jsem se ještě osprchovat. Líbilo se vám naše utkání?"

Parkoviště bylo už prázdné. Von Knausen s chotí zmizeli v těžkém služebním mercedesu s vojenským řidičem a

Stanley půl hodiny trpělivě čekal, než se objevila.

"Byla jste báječná," řekl srdečně, nemohu se vám nikdy postavit."

"Opravdu?" zeptala, se koketně. Pohodlně se usadila a úkosem mu pohlédla do tváře. Napadlo ho, zda nečekala, až generál zmizí.

"Opravdu," povzdechl, "už teď jsem ztracený." Krátce, spokojeně se zasmála. "To jsem ráda. Chcete se vrátit na večeri do města, nebo..." zase ten tichý hrdelní zvuk a rychlý pohled očí. "Nebo máte raději překvapení?"

Vycouval z parkoviště. "Raději překvapení," řekl stejným tónem. "Vždycky raději překvapení." "Výborně, já také. Ale budu řídit!"

Za zatáčkou se vyměnili. Slunce už zapadlo a hladina jezera byla svěží a šerá. Zelené tůň, Hnala vůz podél pobřeží, občas pohlédla do zpětného zrcátka a hovořila o tenise.

"Pan Knausen je báječný člověk," poznamenal Stanley, když na chvíli umlkla. "Dobře jsme si rozuměli, jsem vám velmi zavázán za dnešní pozvání."

Záporně pohnula hlavou. "Maličkost, scházíme se tu každý týden. Eva získala skutečně výborného trenéra. Ale ještě raději než tenis mám..." Stočila prudce vůz k úzké pískové cestě vedoucí přímo k jezeru. "Hned uvidíte..."

Mezi vzrostlými košatými stromy se objevilo přístaviště s jolami a závodními plachetnicemi. Stranou u soukromého dřevěného mola kotvila malá bílá jachta s kabinou z červeného dřeva. "Pověčejme na jezeře," řekla spiklenecky. "Pokud se ovšem svěříte mému námořnickému umění. Tady nás nebude nikdo obtěžovat." A znovu pohlédla do zpětného zrcátka. "Jste přece jenom cizinec a já..." pokrčila rameny. "Samá tajemství a bezpečnostní opatření, firma je velmi opatrná."

Napadlo ho, že to asi nebude jen firma.

Nechali vůz u mola a po úzké lávce přešli na palubu.

"Celé dny můžete jezdit po zdejších jezerech, většina. je jich spojená, ale Atlantik to samozřejmě není. Pomůžete mi odpoutat loď?" Hbitě stočil lano. Naposledy dělal takovou práci v navigačním učilišti.

Nastartovala motor a pomalu se vzdalovali od břehu.

Jezero ztemnělo a vydechlo příjemným chladem...

"Zatím si hleďte kormidla, nemusíte mít obavy, mělčiny tu nejsou," zavolala. "Připravím něco k jídlu, ale nečekejte hostinu, bude to skromné," dodala se smíchem.

Otevřenými dveřmi viděl dřevem obloženou kabinu s upomínkovými předměty a trofejemi. Útulek penzionovaného kapitána. Sextant a dýmky, kompas, láhve s modely lodí. Velká mapa berlínských jezer. Shrnula všechny ty tretky se stolu a odhodila na pohovku. Pak začala rychlými, přesnými pohyby prostrát.

Studená švédská mísa, mísa se sýry a mísa s rybami. Láhve rýnského a moselského vína. Ví bůh, kde ty zásoby ukrývala. Snad je nechala dopravit na loď, ještě než přijeli. Na to asi potřebovala čas, po který čekal na parkovišti, zatímco se sprchovala v šatně. Od začátku měla jistotu, že její pozvání neodmítne, že si rozumějí. Co asi věděla ještě?

"Zastavte na chvíli ten kravál, už je prostřeno," zavolala hlasitě a otevřela střechu kabiny. Pak rozzála svíce.

Motor utichl.... Člun ještě chvíli klouzal setrvačností po hladině a pak zůstal stát lehce kolébán vlnami. Břeh v dálce zmizel, jenom shluky světla, temno nad hladinou i pod nohama. Vstoupil do kabiny a tiše zavřel dveře. Ten prostý pohyb je oddělil, vyvrhl ze známého světa. Berlín někam zmizel, důstojný, vznešený dům i tenisová hřiště s generálem. Viděl jen tmavé stíny očí a neprostupnou tvář. Už se nesnažila být společenská, veselá a nenucená.

„Prosím," řekla upjatě a ukázala ke stolu. Napadlo ho, že dostala strach, strach z vlastního rozhodnutí, z vlastních představ. Že ho znovu zkoumá. Může se toho odvážit? Neudělala chybu, že ho pozvala? Dosud ji štvála touha po vzrušení, po útěku z nudy, ale teď... Nezačala už stavět zeď, kam nesmí proniknout?

"Sem chodívám vždycky jen sama," řekla konečně mezi jídlem. Hlas měla plochý, nevzrušený, žádné afekty a předstírání. "Ráda si zaplavu v nočním jezeře, pak tu jen ležím a hledím na oblohu. Až do svítání nebo do rána, často nemohu usnout. Jsou to hodiny vzdalování. Dýchám a vnímám. Nic víc. Znáte takové chvíle?"

"Ne, bojím se, že ne," odpověděl tiše. Ale pak si vzpomněl. Japonský pokojík nad čajovnou, klid a únava, na všechno dost času - Miwa-san.

Prostoupila ho očima. "Nebo se raději chcete vrátit? Není vám smutno?" zeptala se bez souvislosti. Záporně pohnul hlavou. Znovu se mu vybavil ten den, horké panamské odpoledne. A Hildeborg Boermelová, kultivovaná evropská žena, manželka šéfa elektrotechnického koncernu si dnes počíná stejně. V čem je tu shoda, co dává podnět ke stejnému jednání? Nebo je to jen jaká smrt starý způsob vábení? Pozoroval ji zkoumavě a soustředěně. Už dávno nejedl, i ona na ty plné nádherné mísy zapomněla.

Vysoko zářily hvězdy. Krotké, evropské. Bludičky, bledničky, kdepak hvězdy. Jaký svět si tu vytvořila? Před čím sem z toho velkého, krásného domu utíká?

Vztáhla k němu ruku. "Kolem jedenácté vychází měsíc a začíná být chladno, teď je nejvhodnější čas. Zhasila svíce. Vyšli na palubu. Pomalu spustila s ramen šaty i bílé střípky prádla. Pak se přehoupala přes zábradlí a padla do jezera. Zmizela, celá se rozplynula. Ale vzápětí se vynořila bílá a nehybná. Místo vlasů plouhavé trávy. Mrtvá na hladině.

"Vy nepůjдете?" zeptala se. "Voda je báječná." Octl se pod japonskou sprchou v komoře nad čajovnou. Nic se nemění, všechno zůstává stejné. Ani čas neubývá, jenom se propadáme z jedné vrstvy vědomí do druhé. Dnešek jsme dávno prožili - před tisíci lety, anebo včera? Kloužeme po hladině, stíháme svůj stín.

Vzdalovali se od lodi. Už z ní zůstala jen malá skvrna na jezeře. Plavala rázně a sveřepě, stejně jako hrála tenis.

"Vždycky když se vracím," vydechla mezi tempy a obrátila se naznak, "bojím se, že nedoplavu, že už nevydržím. Miluji pocít úzkosti. Někdy strachem křičím, dotahuji z posledního, ale tady se člověk nedovolá. Už vím, co

je boj se smrti, co znamená uniknout, a pak ležím a cítím nesmírný pocit štěstí. Nic se mu nevyrovná. Do příští noci jsem zachráněna. Ale dnes se nemusím bát," vydechla se smíchem. Vraceli se. Občas se náhodně dotkli konečky prstů.

Nad hladinou se rozjasnilo. Noc zmizela, rozzála se.

Zahlédl vzdálený břeh, korunu žlutého jasu nad městem, její mokrou tvář. Člun se přiblížil.

Jistota! Postřehl, že zpomaluje tempo, splývala s hladinou, měla zavřené oči. Prodlužovala okamžik návratu, oddalovala ho. Ještě ne, ještě chvíli čekej!

Vyhoupł se na palubu a podal jí ruku. Zachytila se prstů. Pevně, křečovitě. Prudce ji vylovil, člun se zakolébál, bílá ryba v síti. Zůstala mu v rukou bezvládná, nahá, s uzavřenou tváří. Vůně vody a jezera, prochládlého těla. Údery srdce pod mokrou dlaní, zřetelně je slyšel. Konečně ji mohl obejmout, ale byla to jen utopená žena, vrácená jezerem - vyvržená.

"Hildeborg!" Široce otevřenýma očima hleděla na oblohu. Milování s mrtvou. Hrůzná chvíle blaha.

Až pozdě k ránu se vrátili na pobřeží.

V neděli odpoledne si poprvé všiml starého oprýskaného vozu. Kde už ten vůz viděl? Ve městě nebo u jezera? Několik bloků od hotelu se na něho zavěsil šedivý BMW a doprovázel ho ke květinové síni, kde měl objednanu kytici.

"Nechcete s námi zítra poobědvat?" zeptala se Hildeborg večer telefonem. "Manžel odjíždí na týden do Hamburku, ale v neděli bude mít volné odpoledne."

S radostí přislíbil. Ta noc na jezeře v něm ulpívala, spoutala ho, stále se k ní vracel. Přál si ji vidět, slyšet její hlas a hledět do neprostupných očí. Ještě ji nemohl pochopit, vyznat se v jejích proměnách. Proč se s ním pouští do náhodného dobrodružství. Nebo ji šťve stejná horečka jako jeho? Jsou stejní a ona to cítí?

Šedivý vůz ho zneklidněl, nesnažil se však zmizet. Čeho by se měl obávat? Jel zvolna městem k Tiergarten a několikrát se přesvědčil, zda je skutečně sledován. Nemýlil se. Byl to lhostejný, rutinovaný stopař. Pak ho napadlo, že možná sledují všechny cizince, nebo že to jsou jen generálova opatření, aby měl jistotu, s kým se tady stýká.

Ředitel Boermel mu sám vyšel vstříc a nad kyticí růží se bouřlivě rozesmál. "Vy Američané jste báječní," řekl lánanou angličtinou a stiskl mu přátelsky ruku. "Umíte dělat obchody jako málokdo, získáváte si nejdříve ženy zákazníků. To je nekalá soutěž, ale Hildeborg bude mít určitě radost." Vzal ho srdečně kolem ramen, byl nejméně o patnáct let starší než Stanley, a vedl ho po schodišti vzhůru k jídelně. "Já nemám bohužel na reklamu čas. Rozšiřujeme výrobní program, dostali jsme nové státní zakázky. Obávám se, že se politická situace přiostrhuje. Vůdce mobilizuje německý průmysl" Ani si nevšiml, že do kytice je vložen malý balíček. "Slyšel jsem, že jste strávil příjemné odpoledne s Knausenovými. Budete-li mít chuť, můžeme si po obědě pohovořit o naší specifikaci. Správná rada považuje nabídku vaší společnosti za zajímavou."

Hildeborg se objevila v chladné zelené toaletě ze surového hedvábí. S nehybnou tváří přijala květiny. Nikdy ji neobjímal na jezeře.

"Nádherne, děkuji, hned je dám do vázy, jste tak pozorný . . ." a zase zmizela.

"Co říkáte té, té nové revoluci?" zeptal se Boermel a shledával správné výrazy. Překladatelka chyběla. "Vůdce nepřipustí, aby se Španělska zmocnili komunisté, jsou jako sud prachu," a nalil aperitiv. "Vás za mořem se to samozřejmě netýká, ale pro Německo je to otázka zásadní důležitosti."

"Je čas k obědu, pánové," řekla Hildeborg. "Nechte politiky!" a položila velkou broušenou vázu s kyticí na jídelní stůl. Jenom balíček už v ní nebyl.

Otevřenými okny pronikal svěží dech parku a v dálce stoupal k obloze věčný dým ze Siemensstadtu. Vůdce mobilizuje německý průmysl, mělo by to vyjít, myslel si Stanley. Přišli jsme v pravý čas.

"V podstatě mohu říci," pokračoval Boermel, že jsem dostal souhlas k zahájení oficiálních jednání. Jaké lhůty považujete za reálné k navázání kontaktů příslušných technických odborníků?"

"Domnívám se," řekl Stanley a čekal, až mu služebná naleje polévku, "že k tomu, stačí jeden, nanejvýš dva měsíce."

"Na své nudné konference budete mít ještě času dost a dost," řekla káravě Hildeborg.

"Má pravdu," přikývl Boermel, "necháme toho. Odkud vlastně pocházíte, pane Sandy?"

Ta otázka ho překvapila. "Z Bradfordu v Pensylvánii," odpověděl váhavě a vzpomněl si na Annu Pageovou. Venkovský hřbitov, cesta na nádraží . . . Počal vyprávět pasáže z turistických průvodců, které si pamatoval ještě z doby, kdy pracoval v cestovní kanceláři. Mohl snad hovořit o tom, jak házel uhlí na transamerickém expresu a rozvážel košile v Nutley?

"Kávu můžeme vypít v zahradě," navrhla Hildeborg, když bylo konečně po obědě. "Dnes je venku opravdu krásně. Zaříd', ať děvče prostře na terase," obrátila se k manželovi a Stanley mu se zdálo, že z jejího hlasu zaznívá podivný napjatý tón. "Ukáží zatím panu Sandymu svoje obrazy. Mám ráda staré mistry, znáte evropské umění? Není to žádná galerie, jen pár pěkných kousků, ale měl byste je vidět." Zmocnila se ho a vlekla z jídelny.

Boermel si zapálil doutník. "Jen jděte, jen jděte." Stoupala rázně, skoro spěšně po schodišti do druhého poschodí. Před jedněmi z dveří se zastavila. Strnulá, nehybná tvář - už znal ten výraz - viděl ho na lodi. Až se mu zatajil dech. Krátce se rozhlédla a otevřela. Nebyla to soukromá obrazárna. Manželská ložnice!

Dveře zapadly. Ticho. Křečovitě ho objala. "Chci, abys mi ten prsten navlékl sám," hlesla chraptivě a zvrátila se napříč lůžka. "Pospěš si, rychle, mohl by sem přijít . . ."

Do dlaně mu vtiskla kroužek se smaragdem. Dar, který přinesl, doplněk k náramku. Zoufale zápasil s dlouhou úzkou sukní. Ležela nehybná, bezvládná s nepřítomnými očima.

Ted' to pochopil, potřebuje ke svému vzrušení balancovat na hranici zkázy. V jezeře nebo v manželské posteli. Konečně se sukně sesunula k bokům. Dole na chodbě se ozval Boermelův hlas. Udílel služebné pokyny. Tápavě jí

nasunoval prsten. Zmocnilo se ho stejné vzrušení. "Pospěš si, pospěš si," sténala. Jen srdce a dech. Zdálo se mu, že se ředitelův hlas blíží, že stoupá po schodech, ale to jenom ona uštvaně, trhaně dýchala.

Pak otevřela oči. "Je to nádherný prsten," hlas měla cizí a hluboký, "udělal jsi mi radost," a prohlížela si ruku. Slabě se usmála. "Ale teď se musíme vrátit!" Vstala a rychle se počala upravovat. Pak mu setřela barvu svých úst z tváře. "Příští týden budu mít volno každý večer se sejdem na jezeře!" Nečekala na odpověď a otevřela dveře. Po schodech stoupaly kroky. Neslyšně vyklouzli. V tváři měla už opět klidný, korektní výraz. Jenom sukně byla trochu pomačkaná - surové hedvábí.

"Moje obrazy," řekla podrážděně, "pojdte se přece podívat!" a otevřela protější dveře.

Zaparkoval vůz před hotelem a pomalu se loudal k mramorovému schodišti. Vzduch byl svěží, vypraný odpoledním deštěm a prosycený zapadajícím sluncem. Krásný den - a večer stráví u jezera. Za klidnou a spokojenou pohodou se však chvěla nejistota.

Týden uplynul, ale von Knausen se dosud neohlásil. Přestože Hildeborg zabírala všechno jeho volný čas, počala se ho zmocňovat netrpělivost, přecházející s ubíhajícími dny v obavy. Něco nebylo v pořádku. Generál mlčí, proč mlčí?

Znovu si v duchu do omrzení přehrával rozhovor s Knausenem. Neměl by snad požádat Hildeborg, aby se spojila s jeho ženou? Ale pak tu myšlenku zavrhl.... Za žádnou cenu nesmí naléhat, musí mít trpělivost. Čekat, čekat, čekat, na nic nespěchat. Snad by jí mohl pouze naznačit, že co nevidět odjede, ale musí dát generálovi ještě několik dní času. Určitě mu to vyřídí. Constantin ve svých plánech vůbec nepřipouštěl možnost, že by se mohli odmlčet, nevyjádřit se. Prostě nabídku nevzít na vědomí. Ani šedý BMW se už neobjevil. Sledování skončilo stejně neočekávaně, jako začalo. Ztratili zájem. Zábavy paní Boermelové je nezajímaly.

Celé noci trávil s Hildeborg na jezeře, ale nepodařilo se mu proniknout do její osobnosti hlouběji než na počátku. Zůstávala nevypočitatelná. Výstřední i ledově chladná. Sebevrah. Hledá vlastní zkázu, žene se za ní, vzrušuje ji.

Dnes se měli sejít naposledy, pozítří se Boermel vrátí z jednání v Hamburku. Kdykoli si vzpomněl na nedělní okamžik mezi obědem a kávou v ředitelově domě, zmocňoval se ho nepříjemný pocit strachu a studu. Hazard! Přejíždění po hrdle ostřím nože. Už nikdy nesmí k něčemu takovému dojít. Za všech okolností se musí vyhnout možnosti skandálu. Nepodléhat jejím zvrácenostem. Je nejvyšší čas zmizet, uniknout, skončit tu záležitost. Deset miliónů je příliš velká částka, zázračná částka, než aby celou akci ohrozil pro sebevražedný pud v krvi té ženy.

"Pan Stanley Sandy?" zeptal se kdosi polohlasně za jeho zády, když už otevíral dveře do vstupní haly. Unter den Linden zářila před jeho očima. Nádherná třída, průvody vozů a zástupy žen, uniformy námořnictva i všech polních zbraní.

Dva muži v balónových pláštích se zdvořile usmívali. "Budete tak laskav a doprovodíte nás?" Okamžik na ně nechápavě hleděl, ale pak mu to došlo, pak se mu rozjasnilo. Knausen se ozval! Konečně, nejvyšší čas. Kámen mu spadl ze srdce. "Prosím," řekl stručně a nechal dveře hotelové haly znovu zapadnout. Skleněná stěna se uzavřela. Vrátila obraz pulzující třídy, ztracených úsměvů a stříbra uniform.

Beze slova ukázali na černý vůz, blížil se k chodníku. Všední a nenápadný, kolem desítky jiných. Usedl na zadní sedadlo, ti dva se vmáčkli za ním. Teď před večerem byly chodníky přeplněny a křižovatky ucpány. Jen pomalu a s námahou se prodírali vpřed.

"Doufám, že to nebude dlouho trvat," řekl mrzutě. "Kolem osmé se musím vrátit," a znovu pocítil vlnu úlevy. Ozval se v nejméně vhodnou dobu, ale přinejhorším Hildeborg zavolá a omluví se. Navštíví ji ráno. Zahlédl ložnici, zelenou sukni kolem bílých boků a nepřítomně rozevřené oči. Ne, ráno určitě ne, prostě ji navštíví.

Muži na sebe pohlédli a pokrčili rameny. Lhostejné komisní tváře. Jich se to netýkalo. Agenti, vojáci v civilu nebo bůhvídko.

Všiml si, že už opustili rušný střed města a vůz se proplétal postranními ulicemi. Nikdy tady nebyl, neměl tušení, kam ho mohou vézt. Asi po deseti minutách se před nimi objevila velká, těžká, úzkost vzbuzující budova. Vjeli do nádvoří. Vysoká zelená vrata se sama uzavřela.

"Prosím," řekl lhostejně jeden z průvodců a ukázal na zadní vchod. Tady bylo tedy generálovo působiště, von Knausenův hlavní stan. Constantin bude mít radost, podařilo se.

Vystoupili do druhého poschodí a nevlídnou chodbou pochodovali až na konec křídla. Nehybná tvář strnule otevřela vysoké dvojité dveře. Za psacím stolem se rozvaloval chlapík v černé uniformě gestapa a popíjel kávu. Dveře zapadly. Průvodci znehybněli za Stanleyovými zády.

"Tak to je on?" zeptal se gestapák a okamžik na něho spokojeně hleděl. Pak sáhl do stohu papírů na psacím stole a vylovil lejtstro.

"Stanislave Písecký!" zařval nenávisně, "jste zatčen pro podezření ze špionáže proti Velkoněmecké říši! Tady je zatýkácí rozkaz, abyste si nestěžoval na nedodržování předpisů!" a hodil lejtstro na stůl.

Stanley cítil, jak mu mizí krev z tváře. Past! Léčka! Dostali ho! Proboha, to přece není možné, to . . . "Jste ochoten učinit plné a upřímné doznání?"

a dopil jediným douškem kávu.

"Jsem americký státní občan," vydechl Stanley, ještě se nemohl vzpamatovat, nemohl tomu uvěřit. Musel to být omyl, žert, obludná hra. "Žádám právního zástupce z amerického velvyslanectví. Protestuji proti zadržení!"

"Jsi československá svině, ne Američan! Víme všechno, tady ti žádný vyslanectví nepomůže!" a rohovnickým úderem ho srazil k zemi.

Nebyl to žert, omyl ani obludná hra.

Zmocnila se ho hrůza. Mají ho v rukách, teď jim neunikne! Vzpomněl si na všechny zprávy v tisku o řádění gestapa a způsobech, jimiž vymáhá doznání. Jak se Židé dobrovolně zřikají majetku, děti rodičů a rodiče dětí. Teď už to nebyly jen výmysly senzacechtivého zahraničního tisku ani zlomyslné šeptané pomluvy. Ležel na zemi a ten chlap stál nad ním a kopal do něho špičkou vysoké boty.

"Máma byla česká svině z Náchoda a táta polský pes, chceš ještě zapírat? Prováděl jsi špionáž ve prospěch Polska, prodával vynálezy, chtěl jsi vydírat říši! Víme i ty nejmenší podrobnosti," řval nepřítel. "Vetřel ses k firmě Siemens-Halske, chtěl jsi zkorumpovat vedoucí pracovníky, získat výrobní tajemství . . ." Zvedl ho ze země a vzápětí srazil zpět. "Uděláme z tebe hadr, hadr na podlahu, ke všemu se přiznáš!" Pak mávl rukou a šel si sednout za stůl. "Odvést! S výsledky začneme zítra, máme dost času!"

Nebyl to výslech, jenom zkouška. Co všechno vydrží, aby pochopil, kde je. Ti v baloňácích uchopili Stanleyho pod pažemi a vyvlekli ven.

Teprve když za ním zapadly ocelové dveře cely, probral se z toho strašného překvapení. Uviděl jasnými očima skutečnost. Byla hroznější, než si kdy dovedl představit. Zřítel se z vrcholu hory, padl do bažiny a teď utone. Hladina jezera se uzavřela. Jen Hildeborg plavala nahá nad jeho hlavou. Vlasy, vodní tráva. Hrůza ji vždycky vzrušovala. Ale strach, který ho zachvátil, byl hroznější než okamžik v manželské ložnici a kroky stoupající vzhůru.

Odtud se nedostane, nedá se uprchnout. Hroznější než všechny miny na břehu Gatunského jezera. Tehdy zbývala ještě naděje, ale dnes.... Právě mu sdělili obsah obžaloby, úředně a podle předpisu, obtěžovali se i s příkazem k zatčení. Špionáž ve prospěch Polska, zaměřovací zařízení, chtěl vydírat říši, deset miliónů marek, vetřel se k firmě Siemens....

"Je to nádherný prsten, udělal jsi mi radost," řekla Hildeborg. Hlas měla ještě cizí, hluboký a rozšířené oči.

To všechno mu skutečně mohou dokázat. Krok za krokem, čin počin. Srdce se mu zastavilo. Konec! Shnije v kriminále. Ale proč? Kdo k tomu dal pokyn? Nezajímá je snad už vynález? Odhadl Constantin špatně situaci? Nebo je to jen forma nátlaku, rvačka o peníze? Nasadili příliš velkou cenu?

Nesmí říci ani slovo, bude trvat na přítomnosti zástupce vyslanectví, musí jeho prostřednictvím upozornit Constantina v Paříži. Co když je to jen zastrašování a klam, když.... Ale po dvou dnech pustil takové nesmysly z hlavy. Nebyl to klam.

Ležel zmlácený na pryčně a probíral se z bezvědomí. Svět počal dostávat novou tvář. Zvláštní tvář bezpráví a bolesti, křivou a šedivou. Tvář té ženy, u které na Slovensku bydlel. To přece není možné, to nemůže být možné, šeptalo staré vědomí, ale to, co se právě narodilo, bezradně mlčelo. Asi je všechno možné, čím kdo zachází, tím schází.

Vytrvale odmítal vypovídat. Byla to však jen formalita, odpovídal za něho vyšetřovatel. Podrobně a důsledně budoval konstrukci. Zapisovatelka bez zájmu rychlostí dokonalého automatu zapisovala. Schůzka v bytě Jadwigy Piotrkowské s vlastizrádci Weberovými ve Varšavě. Prodej německého zaměřovacího zařízení za padesát tisíc zlotých polskému generálnímu štábu.

Odmítl podepsat. Mlátili ho a uváděli další a další podrobnosti, ale nepodepsal.

Rozhovor s generálem von Knausenem byl naprosto přesný, citovali každé slovo. Rovněž odmítl podepsat. Ale stále jasněji počínal chápat, že na jeho podpisu nezáleží. Nikdy mu nedovolí rozmluvu se zástupcem vyslanectví, alespoň ne tak dlouho, dokud nebude odsouzen. Marně si lámal hlavu proč, k čemu to divadlo slouží. Nikdo přece nevěděl lépe než oni, že o špionáž nešlo, že šlo o něco úplně jiného, ale o tom nepadlo nikdy ani slovo.

"Firma Asprey and Co. vůbec neexistuje," řval neúnavně vyšetřující úředník. "Není zapsaná v obchodním rejstříku. Jste špión, v nejlepším případě mezinárodní podvodník, chtěl jste vydírat říši!" Nemluvalo se však o Boermelově ženě, a přece museli mít o jejich stycích přesné informace.

Úzkým oknem viděl zeď protější budovy. Vyslýchali ho ve dne i v noci, dokud se ho nezmocnila naprostá lhostejnost, tupá apatie, a přestal na otázky vůbec reagovat. Dostali ho! Neví, kde se dopustil chyby, ale má ji ho. Choval se jako idiot, uvěřil, že Němci mohou přistoupit na Constantinův fantastický plán. Trent ho obětoval stejně jako v Panamě. Sedí si v Paříži a čeká, stále ještě čeká. Nikdy se nedoví, jak skončil, že zmizel v téhle hrozně díře. Už několik dní zničeně přemýšlel, jaký mu mohou vyměřit trest. Bude-li se konat skutečně soud, musejí mu určit obhájce. Tehdy by snad mohl promluvit, říci pravdu, vyvolat skandál kolem von Knausena a Boermela. Všechno záleží na tom, nebude-li mít ten člověk strach. Upozornit na vynález . . .

Ale věděl, že to jsou pouze bláhové představy. Sice reálné, ale nesplnitelné. Obhájce bude mít strach.

Tupě si uvědomil, že už nemyslí na peníze. Byl vtažen do soukolí, které ho rozdrtí. Měl jen jediné přání, dostat se odtud, utíkat, ať čeká venku cokoli.

Stále ještě byl oblečen do vycházkových šatů, v kterých ho zadrželi, připadal sám sobě jako prelud z jiného světa. Všechno se zhroutilo, kolikrát už stál v životě nad propastí. V noci se marně snažil spát. Stropní světlo ani na okamžik nezhaslalo, ale to nebyl hlavní důvod. Nemohl usnout, dokud to hrozně, o samotě se vynořující zoufalství zase nezmizelo, nerozložilo se po podlaze, neopustilo celu, dokud se nezaklo únavou. Jenom lhostejnost může člověka zachránit od šílenství.

Týden před zahájením procesu se neočekávaně v cele objevil starý důstojný pán, doktor Hoffman, soudem určený obhájce.

"Pane Sandy," řekl s profesionální laskavostí, "jste cizím státním příslušníkem a zřejmě neznáte neúplatnou přísnu německých soudů. Proč jste se ještě nepřiznal? Je to jediná polehčující okolnost, která vám zbývá. Já sám nemohu mnoho udělat, případ je jasný, zapíráním jen zhoršujete vlastní situaci. Doznání a odhalení všech spoluviníků . . ."

"Jste mým právním zástupcem?" zeptal se Stanley a nedůvěřivě si ho prohlížel.

"Ano, ale nemáte-li ke mně důvěru, mohu se obhajoby vzdát."

"Nejde o důvěru, vy nebo někdo jiný," řekl unaveně. "Žádám jen, abyste se spojil s velvyslanectvím Spojených států, rád bych informoval své přátele. Můžete to zařídit?" Po řadě týdnů mluvil s normálním člověkem, který za okamžik vyjde ze železné brány. "Žádám, abyste upozornil tisk . . ."

"Chcete být oběšen?" zeptal se zděšeně doktor Hoffman. "Chcete obstrukcemi vyvolávat nedůvěru mezi Německem a Spojenými státy?"

Stanley cítil, že vše, co až dosud prožíval, byl jen pohled bloudícího v mlze. Nic nepochopil, není to divadlo, je to skutečnost. Ten člověk však závěs rozhrnul.

"Chcete být oběšen?" zeptal se znovu. "Ne? Tak se naprosto, ale naprosto ke všemu dozeňte a projeďte lítost, pane Sandy."

"Ven," zařval zoufale Stanley. "Ven! Takového obhájce nepotřebuji, žádám pořádného advokáta!"

"Lituji, že jste tak zatvrzelý," povzdechl uraženě starý pán. "V takovém případě nemohu za nic převzít odpovědnost, ale splním povinnost uloženou soudem, udělám, co bude v mých silách, uvidíme se u procesu."

Stanley seděl v prázdné síni mezi dvěma policisty a nepřítomně hleděl vysokými okny ven. Tříčlenný soudní tribunál se už dvacet minut radil. Venku vytrvale pršelo, chladný podzimní déšť. Nízká mračna z Atlantiku plouhala po obloze. Z dálky slyšel známé zvuky města, ale tady bylo ticho a déšť rozpouštěl matné obrysy střeš za neprůhlednými skly.

I obhájce se někam vytratil. Snad vypít kávu nebo na cigaretu. Přelíčení bylo neveřejné, ale když ho přivázeli k soudu, zahlédl před hlavním vchodem diplomatický vůz. Přece jen o něm věděli. Teď už to nemělo význam. Zhluboka povzdechl, strážce na něho udiveně pohlédly. Už si nedělal naděje.

Jednání probíhalo jako zrychlený film. Dvacet minut četli obžalobu, dvacet minut mu kladli staré známé otázky a dvacet minut šeptal obhájce závěrečnou řeč.

"Naše úspěchy jsou obrovské, budujeme nový společenský řád, celá Evropa s důvěrou hledí k Německu."

Špionáž, úklady o bezpečnost státu, rozvracení Nového pořádku. Kolikrát to už všechno slyšel. Nikdy v životě se nestaral o politiku, ale teď nenáviděl, nenáviděl ten opěvovaný Nový řád a čekal na rozsudek. Sám v malé šeré síni s vůdcovým obrazem v čele a se dvěma strážci po boku:

Napadlo ho, že svět není jednotný, že je rozdělen na mnoho jiných světů a každý má zvláštní vchod. Ten svůj, důvěrně známý svět, opustil schodištěm hotelu Berlin a touto síní vstupuje do světa, který nezná. Chyba byla asi na začátku. Kdysi dávno: Něco ho s Trentem spojovalo, snad osamělost, snad sentimentální národnostní příbuznost na druhém konci světa. Nebo neměl dost sil, aby mu vzdoroval, dal se jím ovládat, podléhal mu. Byl zachvácen chorobou vzrušení a dobrodružství jako Constantin i jako Hildeborg. Takoví lidé se přitahují, najdou se, bezpečně poznají. Deset miliónů marek, dvě miliardy franků a teď je konec, hotovo! Popel a dým.

Doktor Hoffman vklouzl zpět na své místo. Víc než o rozsudek měl strach sám o sebe. Obhajovat takový případ! Kdyby projevil sebemenší iniciativu, zůstane na něm do smrti politická skvrna. Odvrátil pohled a začal zbytečně překládat listiny. Závěrečná řeč nestála za nic. Každého vraha dovedl lépe obhájit, ale co tenhle člověk mohl po něm chtít? Žádal soud o shovívavost, to bylo vše.

Stanley se marně snažil ovládnout strach. Byl to jiný strach, než cítil v džungli, když švihal prutem, aby plašil hady. Rozhodával ho a prostupoval. Právě teď o něm rozhodují na něčí příkaz. Nikdy se s žádným z těch lidí nestřetl, a přece se jejich dráhy zkřížily. Rozhodnou o jeho životě.

Taláry s fialovým lemováním. Soudce a dva po jeho boku.

I strážci vstali.

Síň za jeho zády byla prázdná. Malba ze stěn opadávala, v drobných lupíncích se snášela k zemi při každém zadrnčení okna.

"Jménem Velkoněmecké říše . . ."

Zavřel oči.

Kdyby žila Anna Pageová, nikdy tady neseděl. Promarnil svoji příležitost, potopil sám sebe na širém moři. Neměl ji opouštět, dál mohl rozvážet košile . . . Co všechno v životě neměl.

". . . k dvaceti letům káznice!" řekl soudce slavnostně a sklápěl desky s říšskou orlicí.

K dvaceti letům káznice . . . !

Den mu před očima zmizel. Ta slova měla nesmírnou váhu, přitiskla ho k zemi, rozdrtila. Ale strážci ho zvedli, posbírali trosky, smetli na lopatku a vynášeli ze soudní síně.

10.

"KDO U NÁS CHCE PŘEŽÍT, nesmí se hlásit na marodku," šeptl Bruno Kraus pochoduující po Stanleyově boku v dlouhém průvodu mužů nekonečnou chodbou k dílnám.

Po stranách útvaru bachaři s obušky, v čele a na konci dozorce. Bylo to jako na vojně, jenom neměl uniformu seržanta. Údery nohou se hluše rozléhaly stísněným prostorem, ale mohlo se alespoň mluvit, hlas v příboji kroků zanikal.

Bruno Kraus šlapal touto chodbou už sedm let. Odsouzen k doživotí za dvojnásobnou vraždu. Obyčejný pojišťovací úředník. Znal všechna nebezpečí magdeburské věznice, vězeňský řád, dozorce i tresty, po kterých se umíralo. Cesta do dílen znamenala jednu z mála možností, jak získat informace, jak se začlenit do toho zvláštního nepřátelského kolektivu.

"A nesmíš se nechat zmlátit, o nic se nestarej, splň každý rozkaz a drž hubu."

Had mužů stanul. Dozorce v čele odmykal mříž a ocelové dveře vedoucí k dílnám. Byla to moderní věznice, kázeň a pořádek, nikde hrozivé kobky ani voda kapající ze stěn. Pravidelné třicetiminutové procházky na nádvoří. Strava podle státních norem. A přece se umíralo rychleji než kdekoli jinde.

"V žádném případě se nehlas na marodku," šeptl zase Kraus. Údery nohou se rozplynuly, jen kovový zvuk klíčů. Mříže i dveře se rozevřely. Dlouhá úzká místnost vstřebávala zástup. Tady se šily těžké hrubé žoky pro námořní dopravu. Nováčkoví stačilo několik dní, aby si konečky prstu rozedřel na kost. S ostrou hrubou tkaninou se musel člověk nejdříve naučit zacházet.

"Doktor Heinseller likviduje nejraději politické, je to šílenec, blázen, jenom mu nepřijít do ruky," hlesl ještě Bruno a poklusem běželi na svá místa. Tady už každé slovo znamenalo ránu holí. A přece se domlouvali. Stačilo pár týdnů, aby znal důvěrně každého, kdo pracoval při šití námořních pytlů. Vraždy, loupeže, ohrožení bezpečnosti říše. Teď pracovali svorně vedle sebe, nesourodá směsice lidí, politických názorů i morálních zvráceností.

Čas změnil tvář.

Zůstávala jen minulost a přítomnost. Budoucnost zmizela, nemělo význam myslet na budoucnost. Odtud se uprchnout nedalo. Po několika měsících pobytu mizela i minulost, bledla, vytrácela se a zůstávalo trvalé, nikdy nekončící TEĎ. Stav bez naděje, jen na nic nečekat!

Stále ještě nebyl schopen pochopit změnu, která se s ním stala. Vyrovnat se s ní, obsáhnout představou příštích dvacet let. Myslel ve starých rozměrech.

"Není pravda, že v kriminále poznáš, co v kom je," šeptal mu každou noc v cele Rudi Wetterstein. Měli pryčny vedle sebe a tady pracoval proti němu. "Nic nepoznáš!" Šil pytle a předtím plachty na rybářské čluny - už patnáct let.

"Vůbec nic se nepozná. Schopnosti, které člověk měl venku, najednou zmizí. Chlap, který oddělal celou rodinu, změkne, rozsype se, každý usmrkanec si ho tady podá, a budižkničemu, chycený při první loupeži, vydrží. Nevybereš si.

Musíš všechno hodit za hlavu. Adaptovat se, být tady doma, nebo tě dostanou! Ti v tobě!" řekl s nepatrným, významným úsměvem. "Nebo ti venku, Heinseller není blázen, provádí jenom pokusy, ale to není nejhorší. Nejhorší jsou vždycky TI VTOBĚ, musíš je co nejdříve oddělat!"

Dozorce rozdělával očíslované jehly a voskované režné nitě. Po skončení směny je musel každý opět odevzdat. Kdyby se některá ztratila, zůstali by v dílně tak dlouho, dokud by se nenašla. I nůžky ve střihárně měly svá čísla a dozorce průběžně dohlížel na použití.

Hvizd píšťaly zahájil pracovní směnu.

Ještě se nenaučil klást mechanicky steh vedle stehu, mít prázdnou hlavu a jen občas, když se dozorce vzdálil na druhý konec dílny, prohodit neslyšně pár slov se sousedem. Musel myslet na to, co bude za rok, za pět, za deset let. Pokusy vězeňského lékaře ho neděsily. Každé vězení má svá strašidla, některé nelidské brutální dozorce a podzemní samoty, jiné sprchovací kouty s ledovou vodou, v Panamě žlutou zimnici a tady měli fanatického nacistu doktora Heinsellera. Vždycky se muselo najít ještě něco hroznějšího než vlastní zoufalství, vlastní hrůza a úzkost, než cela, ve které člověk žije, než práce, kterou vykonává. Posunout strop strachu, aby se dalo občas vydechnout.

Jedinou radu, která za něco stála, mu dal Wetterstein, starý námořník. Kdysi před mnoha lety probodl svého kapitána, vyloupil lodní pokladnu a pustil se nazdařbůh odkudsi z Číny zpět do Evropy. Prošel Indií a dostal se až na Střední východ, kde začal obchodovat se zbraněmi. Tam ho zadrželi Britové a vydali Německu. Byl odsouzen k doživotí a už šestnáct let šil plachty a žoky. Dnes nevěděli, co tehdy vlastně chtěl, proč se vracel, minulost vybledla, rozplynula se. Měl pravdu, člověk musí nejdříve oddělat TY VSOBĚ, ty, kteří žijí v něm. Zbavit se jednou provždy Constantina, přidržet Hildeborg hlavu pod vodou, aby konečně přestal vidět její nahá stehna, starý, důstojný dům, jachtu na jezeře, nádherný život, po kterém vždy toužil.

Ale nejdříve se musel zbavit toho prokletého emigranta, který ho do všeho zatáhl. Pak ho ale napadlo, že by musel také zabít Annu Pageovou, a ta je dávno mrtvá. V nitru mají živí a mrtví stejné místo, stav smrti neexistuje. Ona žije dál uvnitř jeho mysli, stejně jako matka nebo doktor Connor. Měl by se Wettersteina zeptat, jak tedy zlikvidovat ty v sobě, jak je oddělat, aby se jich definitivně zbavil. Nevidět už nikdy Constantinův sebevědomý úsměv, neslyšet jeho hlas, aby mohl zapomenout, všechno vymazat. Přesvědčit sám sebe, že žil vždycky v téhle zatracené díře. Vždycky žil jen v téhle věznici! Svět končí za malým oknem posazeným u stropu. Dál není nic. Prázdnost! Ani oceán.

Úkosem pohlédl na Wettersteina. Jeho prsty se neuvěřitelně rychle kmitaly. Stroj. Vyschlý, asi šedesátiletý chlapík se zbytky bílých vlasů na kulaté hlavě. Pápěrka. Krátkozrace přimhuřoval oči, ale na nic je nepotřeboval. Svůj zrak měl v prstech. Mohl šít ve tmě i se zavřenýma očima. Šestnáct let je šestnáct let. Deset hodin denně.

"Oddělat kapitána, to není těžké," šeptal Stanley, když dozorce otočen zády pochodoval ke vzdálenému konci pracovních stolů. "Ale jak jsi oddělal ty v sobě, jak ses jich zbavil?"

Wetterstein potřásl hlavou. Rozhovory se navazovaly tam, kde skončily před hodinou nebo včera večer. I to se člověk naučí.

"Prostě nejsou, rozpustil jsem je v louhu," pohnul rty Wetterstein. "Už ani nevím, jak se jmenoval člověk, který mě v Palestině udal. Vše odpuštěno. Naučil jsem se to v Indii. Musíš se nejdříve zbavit sám sebe, říkají tomu 'Velké smíření'. Zbavit se vlastního já. Tvé Nadjá nelze uvěznit, zabít ani zničit. Lidské činy nemají pro ně smysl. Musíš ho ale nalézt, probudit."

Dozorce se rázným, nepřítomným krokem vracel. Bůhví na co myslel. Také byl uvězněn, jen spát chodil jinam.

"Žvaní, dávno tady zblblnul," řekl neslyšně Bruno Kraus po Stanleyho boku.

Dozorce přešel. Jehla bolestně zajela Stanleyemu do prstu. Venku za oknem vysoko u stropu padal sníh. Velké mokré vločky - jako v New Yorku. Kolikátá je to zima, první nebo čtrnáctá?

Nezblblnul, Wetterstein určitě nezblblnul, má pravdu. Pocit utrpení i štěstí pramení v člověku. Jenom najít to

místo, škvíru, z které tryská. Zavalit ji kamenem a zasypat hlinou. Když to dokáže, stane se divákem, náhodným chodcem na druhé straně ulice před vězeňskou bránou. Nic z toho se ho netýká, je netečný jako vstupní vrata, jako mříže v oknech, dlažba na nádvoří. Železu je jedno, komu slouží, hlině je lhostejné, koho zahrabají. Zbavit se sama sebe, odpoutat se, možná že v tom je skutečná svoboda. Nic nechtít, nemít žádná přání, ale jak to má člověk dokázat?

"Nesmiš prostě myslet," řekl mu Wetterstein při večeři. Rozdíl mezi hodinou a rokem sis vytvořil ve svých představách, ve svých zkušenostech, vyplni tu mašinu v hlavě a čas zmizí. Ukaž mi jediné zvíře, které by odpočítávalo čas, čas je nesmysl, neexistuje. Neexistuje! Ale existuje nenávisť. Dny se mu slily v jediný, neměnný, vzájemně se pohlcující proud. Teprve teď se v něm však začala probouzet nenávisť vůči obłudnému řádu, který ho uvrhl až sem. Tady začínal poznávat Německo, chápat souvislosti. Všichni počítali s válkou. Až vypukne válka, vůdce je omilostní, půjdou na frontu. Politické pošle do koncentráku, aby uvolnili místo. Alespoň nějaká naděje.

Byla polovina dubna, domníval se alespoň, že je polovina dubna, protože obloha za vězeňským oknem byla zářivě modrá a vzduch při vycházkách na vězeňském nádvoří voněl vláhou a jarem. Nezajímal se o kalendář, nechtěl vědět, kolikátého je, ale tyto změny nemohl pominout, nevzít je na vědomí. Od rána šli žoky jako obvykle a v nestřežených chvílích si předávali zprávy o dalších obětech doktora Heinsellera.

Heinseller počal provádět minulý týden očkování. Nikdo sice nevěděl, k čemu může být dobré v kriminále očkování, ale každý den ráno stál na nádvoří vězeňský furgon pro přepravu mrtvých. Nebyly to fantastické zprávy, rostoucí samy od sebe do obludných rozměrů, ale vcelku věrohodné informace od chodbařů a vězeňských služeb, které se mohly přece jen volněji pohybovat.

Od okanzíku, kdy začal Heinseller očkovat, úmrtnost na nemocničním oddělení hrozivě stoupla. Zásada nehlásit se v žádném případě na marodku a nenechat se zbít platila stále, teď k ní však ještě přibýly starosti další, jak se vyhnout očkování.

Bruno Kraus mezi šitím jen krčil rameny. "Chtějí nás zlikvidovat, všechny chtějí potichu odpravit," šeptal. "Je-li to skutečně nějaká akce, provádí ji Heinseller podle určitých hledisek. Možná podle věku, podle zdravotního stavu nebo třeba podle barvy vlasů. Nedá se odhadnout, na koho padne los. Půjdeš k čertu, Wettersteine," dodal posměšně. "Zbaví tě tvého já, ani necekneš!"

Na chodbě se ozval hluk otevíraných mříží. Železné dveře vedoucí do dílny se rozletěly. Návštěvy nikdy nevěstily nic dobrého. Vrchní dozorce, doprovázen dvěma muži v černých uniformách gestapa, vpochozoval rázně dovnitř. Bachaři zařvali povely. Dílna se jako jeden muž vymrštila z lavic a postavila do pozoru. Každý s jedinou myšlenkou. Co tady dělá gestapo? Doktor Heinseller byl zapomenut. Z očkování se stala dětská hra.

Stanley hleděl nehybně před sebe a stál vypjatý, jako kdysi stával na udusaném mlatu v Green Pointu. Jenom se nenechat zmlátit, nedat jim záminku.

Ti tři hlučně bušili okovanými podpatky do betonové podlahy.

"Vězeň číslo 3787 při šití námořních pytlů!" zařval, když kroky utichly a zůstali stát před ním.

Ticho. Vrchní dozorce kývl hlavou. Muži v černém se rozestoupili. Věděl, co to znamená. Eskorta! Něco se stalo, přišli si pro něho. Jen se nenechat zmlátit! Dlouhým krokem odstoupil od pracovního stolu. Ti dva se k němu přitiskli, zmáčkli ho mezi sebe a dozorce uzavíral průvod.

Kroky zaduněly.

Zahlédl Wettersteinovy oči, chladné a střízlivé, hodnotící. Nebyl blázen ani nezblblnul. Bledou zpocenou tvář Bruno Krause. Jsem rád, že přišli pro tebe, že nejsem v tvé kůži. Dílna se neodvažovala vydechnout. Blesklo mu hlavou, že opouští jediné bezpečné místo, teď jim neunikne. Kam ho odvádějí?

"Vězni Písecký," řekl vrchní dozorce přísně, když vyšli na chodbu a zamykal železné dveře a bezpečnostní mříž. "Budete předvedeni k řediteli věznice. Chovejte se slušně, zameškanou dobu odpracujete!" a dál pochodovali chodbami ke správnímu traktu. Mříž za mříží se otvírala. Klec! Stejná klec, v jaké choval profesor Bielowecki své tygry. Každého, kdo touží po svobodě, čeká taková klec.

Policisté zůstali stát po stranách dveří ředitelské kanceláře. Vrchní dozorce stiskl tlačítko zvonku. Dveře se samočinně otevřely. Jas všedního dne. Vysoká okna a kasárenský nábytek.

Generál von Knausen rozpřáhl udiveně ruce. Nebyl to ředitel věznice. "Vy jste opravdu tady?" vydechl s pokryteckým údivem. "To je neodpuštělné, politováníhodné nedorozumění. Jak jsem se o celém přehmatu dověděl, žádal jsem ihned o zrušení, rozsudku. Sám říšský maršál intervenoval. Jste volný, ano samozřejmě, můžete se mnou odejít. Taková blamáž . . . , ale nechme toho, promluvíme si raději o obchodních záležitostech. Jednání s panem Trentem úspěšně skončilo, nabídka vaší společnosti byla přijata. Doprovodíte říšské odborníky do Spojených států, pan Trent nám slíbil praktické předvedení přístroje."

Stanley cítil, jak se stavba, kterou v sobě po celé měsíce s vypětím všech sil budoval, propadá, hrouť a řítí k zemi. Jak se jeho vyrovnanost a smíření s osudem mění v nezadržitelný, zoufalý vztek. Divadlo, podvod! Vydírali jen Constantina a teď dosáhli svého. Obchod byl úspěšně uzavřen. Jeho život, jeho osud byl jen závažím, které střídavě přihazovali ke svému zboží. Propustí ho, nebo nechají shnít, jak se jim právě zachce.

"Milý příteli," chlácholil ho stále stejně srdečně von Knausen a tiskl mu ruku. "Vyřizuji vřelý pozdrav od své ženy, má nesmírnou radost, že to tak dopadlo."

Nic se přece nestalo, nedávno se rozešli na tenisovém hřišti, snad včera nebo minulé léto?

"Odplujete okanzitě, tak je to domluveno. Naši odborníci jsou připraveni a ti dva pánové," kývl hlavou ke dveřím, "nesmíte si to vykládat špatně, vás pouze doprovodí na loď. Chci mít jistotu, že zase nedojde k nějakému omylu. Člověk v naší profesi musí počítat se vším, není-liž pravda?"

Nemohl se vzpamatovat, nemohl tomu uvěřit. Zázrak! Hleděl do generálovy rozzářené tváře. Spravedlnost, svoboda! Tak tedy vypadá svoboda? Je stejně potměšilá, lstivá a zdrcující jako rozsudek? Člověk ji nakonec nemůže

unést.

"Nejdříve musíte do hotelu, trochu si před cestou odpočinout a dát se do pořádku," řekl rozhodně generál. "Heidelberg odplouvá až zítra ráno z Hamburku, budeme mít ještě spoustu času si pohovořit," mluvil a mluvil, zavalil ho inflací zbytečných slov a Stanley nechápal, kam vlastně míří.

Když konečně vyjízděli z brány magdeburské věznice, bylo to stejně neskutečné, jako když ho do ní přivázeli. Byl manipulován, ovládán, posunován bez vlastní vůle.

Jásavý slunečný den omamoval. Ulice plná vozů a lidí. Lhostejnost! Míjení! S palčivým, dosud neznámým pocitem studu si vzpomněl v poslední chvíli na ty, co zůstali dole. Dole v suterénu nad rozešitými žoky. Vysoká železná brána za vozem neslyšně zapadla. Nebyla to pravda. Dílna se rozplynula, nežijí tam lidé, nikdy s nimi nespál, nerozdíral si ruce pytlou. Takový nesmysl, bát se Heinsellera. Tady vládne přece pořádek a zákony, nikomu se nemůže nic stát.

Ale ten nesmyslný pocit studu, že je z toho venku, že vyvázl, se ozval opět. Při všech prohrách měl vždycky štěstí. Člověk podléhá neznámým silám, nevyhne se pádům a zvrátům, ale dokud září jeho šťastná hvězda . . . Slabě se usmál, křivě, už ten pohyb úst nějak zapomněl, tam dole přešel každého smích. Wetterstein ztratil asi svoji šťastnou hvězdu. Probodl kapitána, prošel Čínou i Indií až na Střední východ, ale tam ho opustila, shořela, pohasla. Jako mrtvý kámen se zřítíla dolů. Každá hvězda jednou shoří.

"Víte, jak se tam žije, generále?" zeptal se tiše.

"Ano, ano," von Knausen s účastí pokyvoval hlavou. "Není to snadné, dovedu si to představit, je to jeden z nejlepších nápravných ústavů svého druhu. Přísnost a řád, ale korektní zacházení. Všichni tam nejsou omylem. Věřím, že už tím nebudeme naše vztahy zatěžovat, pane Sandy. Pan Trent přistoupil na praktické předvedení svého vynálezu. Vláda je opatrná, všichni jsou opatrní. Je to příliš nákladný obchod. Z pochopitelných důvodů musí zůstat celý projekt co nejprísneji utajen. Mají na tom zájem obě strany. Vzhledem k naší spolupráci by nebylo vhodné, abyste nedopatření, ke kterému ve vašem případě došlo, zbytečně přeceňoval. Každá publicita by společné zájmy jen poškodila. Doufám, že mi rozumíte."

Stanley mlčel: Všechno bylo docela jasné, ani slovo o uvěznění. Proto ho gestapo doprovází až na palubu lodi. O ničem ani slovo, připravuje se praktické předvedení, experiment za účasti odborníků a pozorovatelů. Ale necítil zadostiučinění. Celá ta záležitost mu byla pojednou nesmírně vzdálená. Cizí. Netýkala se ho. Nikdy žádný vynález neprodával. Dnešní nádherný den je mu milejší než deset miliónů marek. V hlavě měl už plán, vynořil se dříve, než projeli vězeňskou bránou. Jak jen to bude možné, zmizí! Vypaří se! Ale tentokrát se nesmí dopustit chyby, bude trpělivě čekat na svoji příležitost.

Generál dál hovořil o všem možném. Jenom o Hildeborg Boermelové se nezmínil. Hotel ležel na okraji města uprostřed parčíku, stranou městského ruchu. Pánové v černých uniformách zůstali taktně ve voze a von Knausen ho doprovázel. Všechno bylo zařízeno. Když vstoupili do pokoje, Stanley ke svému úžasu zjistil, že tam jsou věci, které zanechal v Berlíně - do posledního knoflíku.

"V pořádku? To jsem rád," řekl spokojeně Knausen, když zpozoroval jeho údiv. "U nás se nic neztratí. Poslyšte, pane Sandy," Písecký už zase patřil minulosti, "proč jste se vlastně už tehdy nezmínil, že jste v záležitostech protiletadlových zbraní specialista? Pan Trent tvrdí, že bez vaší asistence není schopen přístroj předvést"

Přikývl. Pašoval franky, jezdil na Pacifiku, střežil kanál, proč by nemohl být specialistou. Constantin ho z té díry vytáhl jako tehdy v Panamě, je to největší šejdík, kterého zná, ale jinak . . .

"Co byste říkal tomu, kdybychom vám učinili výhodnou nabídku . . ."

"Neodjíždět do Ameriky?" zeptal se tiše.

"Přesně tak!" přikývl von Knausen, "rozumíme si velmi dobře. Měl byste u nás nejlepší podmínky."

"Nejvyšší opatrnost!" šeptlo podvědomí. Chtějí ho zřejmě získat, postavit proti Trentovi, proto ta péče, ta srdečnost.

"Není to možné," povzdychl pokrytecky. "Bez dokumentace neuvede zařízení nikdo do provozu. Je to zcela nový druh zbraně."

"Přemýšlejte o tom, mohli bychom se dohodnout i jinak. Jaký bude váš podíl z vyplacené částky?" Pokrčil rameny. "Nehovořili jsme o podrobnostech, bylo to předčasné," řekl a šel do koupelny. Vana plná horké vody. Svlékl se a s úlevou vklouzl do lázně. Zážrak! Může se opravdu vykoupat.

Slyšel, jak si generál vedle zapaluje a obrací listy novin. Napadlo ho, že ho chtějí zpracovat, dokud je pod vlivem toho opojného štěstí. Svoboda! Dali mu svobodu, jsou to slušní lidé. Z vděčných vězňů se stávají nejspolehlivější agenti. Prodají všechno, i sami sebe, jen aby se nikdy nemuseli vrátit zpět. On jim má prodat Constantina!

"Rádi bychom navrhli panu Trentovi," řekl za dveřmi von Knausen, "aby přijel pracovat k nám, měl by neomezené možnosti. Kdybyste byl ochoten v tomto směru na něho působit...."

Usnul. Knausen mu mohl vlézt na záda, slíbí jim, co budou chtít, a pak se uvidí. Spal v tom nádherném ráji bez mříží, žoků a Heinsellera, dokud ho chladnoucí voda nevbudila. Ještě ráno byl vězněm, nikým, pro svět neexistoval a teď . . . Prostoupil ho nádherný pocit štěstí. Kdyby nebylo do Berlína tak daleko, zavolał by Hildeborg, generála by vyhodil a v té posteli by se s ní vyspal. Zůstal jí to dlužen.

Pomalou, nedůvěřivě oblékl čisté, pečlivě složené prádlo, padnoucí šaty a zvědavě pohlédl do zrcadla. Je to on? Změnil se? Změnil ho kriminál? Hlavou mu kmitla myšlenka, že za svobodu musí člověk platit, musí být připraven obětovat všechno, ale že je to jediný skutečný důvod, kdy stojí za to se rvát.

V půl třetí ráno vůz zastavil na liduprázdném molu hamburského přístavu. Pánové v černém ho vysadili. Zůstali stát po stranách spuštěného schodiště parníku Heidelberg a dívali se, jak stoupá vzhůru. O čtvrté loď

vyplouvala. Skupina přátelsky se tvářících turistů přešlapovala v ranním chladu na palubě, aby se rozloučila s německými břehy. Zdvořile se představili. Věděli, kdo je kdo. Pánové Pelz a Kurbert, zmocněnci říšské banky, pánové Koch, Müller a Marquardt, techničtí odborníci. Ale teď to byli jenom sportovně oděni veselí turisté, čekající na opozdivšího se druhá. Stanley mezi pevnými stisky rukou pochopil, že jsou odborníky na všechno, jenom ne na finance a technické problémy.

Ale před přídí ležela Amerika. Život se znovu otvíral. Hodil starosti za hlavu a zamířil do kabiny.

11.

VEČEŘE SE CHÝLILA KE KONCI. Malá soukromá jídelna hotelu Midland na jižním konci New Yorku, určená pro nerušená posezení úzkých společností, zářila křišťálovými lustry a svícny. Číšníci ještě roznášeli poslední chody a ukládali k ledu další láhve vína. Teprve když bylo všechno hotovo, dveře se za nimi zavřely a těžký závěs poklesl.

Constantin Trent vstal, lehce zazvonil stříbrnou lžičkou o pohár a rozhlédl se po shromáždění. Teď už je nemohl nikdo rušit.

"Dovolte, abych vám poskytl základní informace," řekl důstojně a připomínal prezidenta správní rady, scházející se k mimořádné poradě. "K předvedení našeho zařízení dojde šestého května. Jsem rád, že dosavadní jednání byla úspěšná a mohli jsme se zde sejít. Přesnou hodinu vám oznámím dodatečně." Hosté ještě dojídali. Všichni měli smokingy a klidné, vyrovnané tváře.

Pomalou klouzal pohledem z jednoho na druhého. "Vyskytla-li se mezi námi jakákoli nedůvěra, je nyní rozptýlena," řekl zase blahosklonně. "Pánové Pelz a Kurbert zajistí do stanovené doby převod příslušné částky ve zlatě na konto, které jim oznámím, a předloží mi o tom doklady. Pánové Müller a Koch se účastní akce jako nezávislí pozorovatelé na lakehurstském letišti a budou přítomni vlastní zkoušce zařízení. Z důvodů, které jistě všichni chápete, nemohu zatím umožnit všem účastníkům bližší prohlídku aparátu, až do okamžiku uzavření obchodu a předání dokladů o platbě. Důkaz bude naprosto přesvědčivý, i když zatím nemohu uvést podrobnosti. Jinak může druhá strana odstoupit od smlouvy. Jsem nucen také v zájmu vlastní bezpečnosti provést určitá opatření. Nezapomínejte, že jde o veřejné letiště a každá akce podobného druhu vyvolá pobouření. Pro případ, že by některý z přítomných pánů propadl na letišti panice a chtěl uvědomit dodatečně policii....", nevýrazně, rozpačitě se usmál, "nemohu zaručit jeho bezpečnost."

"Takové obavy jsou bezpředmětné," řekl stejně nevýrazně zástupce Říšské banky Kurbert. "Nás se celá záležitost netýká, nejsme Američané, máme posoudit výsledek experimentu a možnost praktického použití vynálezu. Bude-li výsledek uspokojivý, podepíšeme doklady potvrzující převod částky na váš účet. Doklad vám bude předán výměnou za úplnou dokumentaci a prototyp zařízení."

Constantin přikývl.

"Ano, tak zní dohoda. Z důvodů, o nichž jsem mluvil, vám bude místo další schůzky oznámeno rovněž dodatečně. Pouze pan Marquardt, který bude přítomen operaci se mnou a s panem Sandym, zůstává od této chvíle až do provedení pokusu naším hostem. To je všechno."

"Nemáme připomínku," řekl studeně Kurbert a pozvedl číši s vínem. "Na úspěšný výsledek spolupráce!"

Číše zazvonily.

"Budete vlastně naším vězněm, pane Marquardte," usmál se omluvně Constantin. "Ale jinak to není opravdu možné. Jsem zvyklý neponechávat nic náhodě, je to jen nezbytná formalita."

"Tak tomu také rozumím," přikývl dobrácky svalnatý čtyřicátník s inteligentní tváří profesora.

Stanley marně přemýšlel, je-li skutečně odborníkem nebo jen agentem generála von Knausena. Ale možná že stačil na obojí. Za celou dobu plavby do New Yorku se nesblížili. Společně obědvali i večereli a to bylo všechno. Vzájemně se nevyhledávali a každý trávil volný čas nejraději ve své kabině. Nikdy se ho na nic nevyptávali a on také nebyl hovorný. Asi věděli dost, než aby kladli zbytečné otázky.

I teď se jeden po druhém počali nepozorovaně vytrácet z jídelny, až zůstal jen Trent, Sandy a Karl Marquardt. Společně pak vyšli postranním vchodem k připravenému vozu a zamířili po pravém břehu Hudsonu na výpadovku z města.

"Doufám, pane Marquardte," řekl zdvořile Constantin a nabídl mu cigaretu, "že nás vaši přátelé nebudou sledovat. Stálo by vás to krk a narušili bychom dobré vztahy. V obchodě si potrpíme na poctivost "

"To je i naše zásada, jak vidíte, pan Sandy sedí vedle vás."

Constantin pohlédl na Stanleyho a tiše se zeptal. "Bylo to velmi zlé, Sandy? Připravíme panu Marquardtovi německý kriminál nebo americký?"

"Americký, myslím, že americký, svých má doma dost," řekl Stanley a dál sledoval šedý asfalt vozovky.

Jak je to dlouho, co těmito ulicemi rozvážel s Annou košile. Už dávno měl odbočit do Nutley.

"Také myslím," přikývl Trent. "Mám tady nedaleko," neurčitě zakroužil rukou, "malý dům. Nesmíte ho opustit ani s nikým telefonovat, a hlavně," usmál se, "nedělat příliš velký kravál. Ten dům je totiž na prodej. Dávno tam nebydlím a v okolí si zvykli, že je prázdný."

"Rozumím, se mnou nebudete mít potíže," přikývl Marquardt.

"To jsem rád, jen ještě maličkost. V případě, že by se vyskytly během akce nebo bezprostředně po ní nějaké komplikace, celý ten krám vyletí do vzduchu, to vám musí být jasné."

Už projížděli Harrington Parkem a směřovali stále k severu. Obrovská svatozář nad New Yorkem mizela v dálce. Jen prsty Manhattanu slepě hmataly k nebesům. Teď před půlnocí byl provoz minimální. Příval ze zábavních

podniků se vyvalí až kolem třetí.

"Nenastanou-li komplikace, a já jsem přesvědčen, že v žádném případě nenastanou," pokračoval Trent, "dopravíme vás po skončení pokusu na vhodné místo, odkud se budete moci spojit se svými přáteli."

Marquardt neodpověděl. Dřímá. Klidný, na všechno připravený člověk. Nebo jen předstíral, ale na tom nezáleželo.

Krátce po jedné vjeli se zhasnutými světly do rozlehlé neudržované zahrady kolem jednopatrového temného domu, postaveného ještě v jižanském slohu z minulého století.

"Tvoji jedinou povinností bude," řekl Constantin důrazně, když Marquardta uložili do jeho ložnice a sešli se v poloprázdné pracovně, "řídít spolehlivě vůz a o víc se nestarat. Ty jsi přece jezdil s nákladákem, ne? V těchto místech," sklonil se nad podrobnou mapou, "vede v těsné blízkosti lakehurstského letiště cesta. Pojedeš rychlostí čtyřicet mil, ne větší. Nebudeš si všimát, co se děje vpravo ani vlevo, a v žádném případě nesmíš zastavit. Jakmile projedeme určeným úsekem, musíme zmizet."

Stanley mlčel. Teď když bylo jasné, že nejde o kolosální podvod nebo prostě jen nesmyslný plán, že jde o skutečnou akci, zaváhal. Pocítil strach. Ten blázen chce v Lakehurstu sestřelit letadlo jako hliněného holuba, předvést svůj přístroj, svoje zařízení, jako se předvádí lovecká puška nebo automobil. Račte prosím, právě se blíží pravidelný spoj z Chicaga . . .

"Nelíbí se ti to?" zeptal se podrážděně Trent. "Proč ale myslíš, že jsem tě vytáhl z německého kriminálu? Že jsem jim položil nůž na krk. Buď tě propustí, nebo z kšeftu nebude nic. Myslíš, že jim věřím? Jsi teď jediný člověk, na kterého se mohu spolehnout. Už nejde couvnout, řekli jsme "A", musíme říci i "B", nebo nás oddělají. Pozitíí se koná představení, a neptej se jaké. Nepotřebuji řidiče k sváteční limuzíně, potřebuji zkušeného chlapa k pořádnému stěhováku! Ano, k stěhováku, a s takovou plně naloženou bednou tys už jezdil!"

"Chtěl bych vědět," vydechl Stanley. "Nepotřebuješ vědět nic, naprosto nic. Jsi od narození smolař, čím méně toho budeš vědět, tím lépe pro tebe. Počítej, že na silnici vznikne zmatek a možná i zácpa. Tvoji věci bude, jak z toho ven. Strach mít nemusíš, v životě se nikdo nedozví, co se vlastně stalo. A Němci nepromluví, zaplatí, políbí mi ruku a zmizí . . . My dva už máme také něco za sebou. Tentokrát to nebude jako v Panamě, tentokrát to vyjde, svět si sedne na zadek!" Uspokojeně si oddechl. "Budeme zabezpečeni do konce života."

"Měl jsem ti vyřídit vzkaz," řekl tiše Stanley, "vzkaz z Berlína. Chtějí, abys pro ně pracoval, slibují kdekdo, ale já jim nevěřím, vůbec se mi nechce ničemu věřit."

"Než se definitivně dohodneme, bude nám ještě horko. Ale nic jiného jim nezbude, už se namlsali, dostali chuť!" rozesmál se hlasitě, křečovitě, neovladatelně. "Držíme je, tak!" a stiskl pěst. Vstal, chechtal se a přecházel po pracovně. "Nejde vůbec o letadlo," vyprskl konečně udýchaně a otíral si uszlzelé oči. "O to vůbec nejde, oni nepochopili, proč jsem vybral právě Lakehurst, jsou to idioti. Až jim to dojde, roztřepou se jim kolena, nadělají si do kalhot. S námi se nežertuje, Sandy!" řekl pojednou hrozivě a vztekle složil mapu.

Dům byl tichý, prázdný, jen v prvním poschodí dřímá agent Marquardt, inženýr, nebo bůhví, kým vlastně byl.

"Chtěli by dostat všechno zadarmo, ale zaplatí, zatraceně zaplatí, i když peníze nejsou to hlavní. Vjedou si s Amerikou do vlasů, uvidíš." Zívá, protáhl se, "a neříkej se na mne jako přes mříže toho kriminálu!" křikl podrážděně. "Brzy jim to vrátíš, teď musíme spát, čeká nás spousta práce!"

Nemohl usnout. Z temnoty vystoupila Anna Pageová. Film se rozběhl. Měl by se za ní podívat, přinést jí kytku, postát nad tím kouskem země. Převaloval se a naslouchal neznámým zvukům v cizím prázdném domě, šumění větru ve zpustlé zahradě. Marně si snažil představit celou, kde byli stísněni. Zmizela, vytratila se. Teď přemýšlel, co vlastně Constantin připravuje. Nejde-li o letadlo, oč tedy jde? Že by to byl přece jen podvod? Že by je dokázal napálit? Ale proč si vybral Lakehurst . . . To přece není důležité letiště, to je jen . . .

Cítil, jak mu na zádech vyvstává ledový pot. Srdce zmrtvělo.

Lakehurst, samozřejmě, Lakehurst . . . Základna vzducholodí! Vzducholodí, obstarávajících pravidelnou dopravu z Evropy do Ameriky a zpět.

Vyskočil z lůžka. Jako blázen běžel jen v pyžamu a bos přes temný dvůr do garáže, kde nechali vůz a v něm pohozené ranní noviny. Zima ho roztřásla.

"Německá vzducholod' Hindenburg přibude z Evropy do Spojených států dne 6. května 1937 a týž den o půlnoci se vrací zpět, aby dopravila americké hosty na korunovací anglického krále Jiřího VI. . . ."

"Vjedou si s Amerikou do vlasů, nejde jen o peníze . . ." rozesmál se znovu Constantin.

Vlastně o ně asi vůbec nejde. Opřel se o vůz a tupě zíral na stránky novin. Rozmazávaly se mu před očima. Incident! Rafinovaný, promyšlený. Constantin nebyl nikdy vynálezcem, existuje-li takový přístroj, pak ho vynalezl někdo jiný, někdo, komu celá akce slouží. Japonci! Postavit Německo proti Americe, uvolnit si ruce v Asii. Starý sen.

Udělal se mu nevolno. "Hindenburg"! Chce předvést svůj přístroj na jejich vlastní vzducholodí! Nemohl vydechnout. Šílenství! Závrat! Strašlivé panoptikum!

Stále ještě silně přšelo, ale divoká vichřice, ženoucí z Atlantiku těžká dešťová mračna, přece jen slábla. Těžký, skličující závěs lijavce, převalující se celý den nad krajinou, se počal protrhávat.

"Nejhorší počasí, jaké nás mohlo potkat," vztekal se za Stanleyho zády Constantin a Stanley docela zřetelně slyšel, jak neklidně dýchá. Velký stěhovací vůz se zvolna prodíral deštěm k Lakehurstu.

"Zatraceně zpoždění, viditelnost žádná a za chvíli bude tma," vydechl opět Trent, ale kabina byla prázdná, nikdo kromě Stanleyho tu neseděl. Jen malý reproduktor v přepážce mezi kabinou a ložným prostorem, zakrytý kýčovitým barvotiskem texaského děvčete v bílém širáku, neúnavně prskal a šeptal.

"Pomalu, pomaleji, nespěchej Sandy, krucifix, ještě stále krouží! Už to trvá skoro hodinu, neodvažují se přistát,

ted' je vhodný čas, ale nespěchej!"

Dík tomu zatracenému mizernému počasí měla vzducholod' Hindenburg na pravidelné lince z Evropy do Ameriky už dvanáct hodin zpoždění. Spojení s Evropou obstarávaly vzducholodi dvě, Graf Zeppelin a nový, modernější a rychlejší Hindenburg. Pozdě odpoledne zakroužil Hindenburg konečně nad New Yorkem a pak zamířil ke své základně v Lakehurstu. Ale stále ještě se neodvažoval přistát. Vichřice ženoucí průtrž mračen dosud neustala. Bylo už po sedmé a motory obrovského kolosu burácely vysoko nad letištěm.

Silnice umytá a lesklá se táhla jako přímka podél letiště a stěrače jednotvárně shrnovaly slábnoucí proudy vody. Bouře se přece jen vzdalovala. Stanley cítil, že napětí, které ho po celý den ani na okamžik neopouštělo, šťvalo a mučilo, mizí, mění se v tupou lhotejnost a rezignaci. Ničemu nemohl zabránit. Přál si jen šlápnout na plyn a zmizet odtud. Od rána čekali připraveni ve voze, ukryti v bludišti skladišť na okraji Lakehurstu. Jen Constantin chodil netrpělivě k telefonu a přijímal hlášení neznámých informátorů. Jedna zpráva horší druhé. Nepřiletí dříve než večer, předpokládá se dvanáct hodin zpoždění, blíží se k Bostonu, ještě je nad New Yorkem . . . Celý plán byl pojednou plný změn a nejasností. Hindenburg měl přiletět ráno a v noci startovat zpět do Evropy. Zatím se však těžce prodíral bouří nad Atlantikem.

Trčet celý den ve skladišti nebylo možné, mohli vzbudit pozornost. Tak velkého vozu si každý všimne. Museli vyjet, zmizet a potloukat se tím božím dopuštěním po silnicích. Constantinovo podráždění každou hodinu stoupalo. Byl uzavřen s Marquardtem v ložném prostoru stěhováku s nepatrným přístupem vzduchu. Marquardt stále ještě nevěděl, čeho se vlastně akce týká. Pochopil jen, že jsou komplikace, ale byl zcela zaujat prohlídkou řídicího pultu a přístrojů.

"Klesá!" vydechl konečně z reproduktoru Trent. "Otevři střechu!"

Stanley zapjal servomotory. Neviděl nic, obloha byla zatažená a z kabiny řidiče nebyl dobrý výhled. Slyšel, jak se střecha stěhováku pomalu otvírá.

"Přidej! Rychlost čtyřicet-mil!"

Sešlápl plyn. Až dosud se sotva vlekli. K letišti zbývalo ještě několik kilometrů. Vzducholod' právě zahajovala přistávací manévry. Ve velkých kruzích zvolna klesala a směřovala k přistávacímu stožáru.

"Připravit, zachovat klid!" šeptl Constantin. Hluboké, jednotvárné hučení rozechvělo stěnu za Stanleyovými zády. Přístroje pracovaly.

Silnice už nebyla prázdná. Všichni, které až dosud zdržela bouřlivá vichřice ve městě, vyjízděli. Každý se snažil dohnat ztracený čas. Nekonečný konvoj vozů a nad lakehurstským letištěm obrovitý, klesající Hindenburg.

"Nejvyšší pozornost řízení!"

Už projížděli po rovném úseku cesty. Vzducholod' byla nízko nad zemí, ted' ji viděl docela jasně. Mohutný stříbrný doutník, kabiny pro cestující, gondoly motorů. Pohlédl na hodinky, devatenáct dvacet. Jedenašedesát mužů posádky, třicet devět cestujících. Přid' se počala zvolna sklánět k přistávacímu stožáru.

V té chvíli se celý vůz zachvěl, tlaková vlna jím smýkla do středu vozovky a strašlivý výbuch Stanleyho na okamžik ohlušil. Stříbrné tělo "pýchy německého národa" zmizelo v modrém oslepujícím jasu plamenů.

"Pokračuj! Věnuj se řízení!" zařval z reproduktoru Constantin. "Uzavřít střechu, zvýšit rychlost!" Pracoval jako automat. V kabině byl pojednou nedýchatelný žár a oslepující jas. Zapjal servomotory, střecha se počala nehluchně zavírat. Ručička tachometru poskočila k padesátce. Vozy na obou stranách silnice zastavovaly a lidé zděšeně vyběhali. Hora trosk na přistávací ploše hořela jasným, vše pohlcujícím plamenem.

Stanley cítil, jak se mu řine ze všech pórů studený pot. Košili měl úplně mokrou. Ruce na volantu se neovladatelně třásly. Zachvátila ho hrůza, Nebyl to podvod, nebyl to klam!

Musel vybočit znovu do středu silnice a předjíždět stále větší počet vozů. Spustil okno a otřel si zbrocenou tvář. Řev požárních sirén letištního sboru.

"Klid, zachovej klid!" řekl za jeho zády hromadný vrah. "Přidej plyn, hod' sebou, ale opatrně, jenom žádný malér, ať jsme z toho venku!"

Letiště zůstalo za zády, silnice se uvolnila. Mohutný stěhovák se řítí k nedalekým lesům a nemilosrdně rozstříkával gejzíry vod. Zmocnila se ho panika, utíkal, prchal, pryč z toho místa!

Děšť znovu zesílil, soumrak přitiskl nasáklou oblohu k zemi. Ve zpětném zrcátku ještě viděl vzdálenou zář. Chvěla se a rozlévala po obzoru.

Tady někde musí odbočit. Pozor! Vzpamatoval se. Silnice se rozdvojovala, užší směřovala k zalesněným svahům. Šlápl na pedál, brzdy zasténaly. Stočil vůz k západu a znovu vyrazil. Lesy se přiblížily, obklopile je, zahalily šerem. Zvolna se začal uklidňovat. Znal tu cestu z mapy. Rozžal reflektory a ted' se před ním vynořila v kuzelech světel. Pára stoupala z asfaltu, stromy cedily déšť, Asi po dvaceti minutách zahlédl u okraje vozovky temný sportovní kabriolet s plátěnou střešinou. Zhluboka si oddechl, zatím pokračovalo vše bez nesnázi. Ted' si nejvíce přál opustit ten hrozný stěhovácí vůz.

Ztlumil dálková světla, přibrzdil a zvolna sport'ák předjel. Byl prázdný. Zabočil k okraji cesty a zastavil. Měl zcela přesné pokyny, mezi ním a Constantinem nesmělo padnout ani slovo. Nebezpečí teprve začínalo, ten agent si nesměl vytvořit představu, kde vlastně jsou. Vystoupil a šel otevřít vrata stěhováku.

"Prosím!" řekl hlasitě.

Marquardt se vypořádal z vozu. Měl zděšenou, strhanou tvář. Okamžik zůstal stát a zhluboka dýchal.

"Nastupte, dál budeme pokračovat spolu!" a posadil se k volantu sportovního vozu. Klíč byl zasunut v zámku zapalování. Motor naskočil okamžitě, ještě byl zahřátý. Rozžal světla a počal se na silnici otáčet. "Bylo to strašné," vydechl chraptivě Marquardt. "Kam ted' pojedeme?"

Neodpověděl. Nebezpečí jim nehrozilo od policie, ale od německých odborníků, ti budou mít největší zájem,

kam se s Constantinem ukryjí pro příštích několik dnů. Museli jim zmizet z očí, neuvést je v pokušení, dokud se první bouře neuklidní a nebudou moci zahájit konečné jednání.

V zrcadle zahlédl, jak oslnivě zaplály rudé koncovky stěhováku, a vůz se znovu rozjžděl. Nezajímalo ho, kdo nastoupil místo něho, kdo usedl do řidičské kabiny. Byl rád, že to má za sebou. Zařadil rychlost a vyrazil zpět k hlavní silnici vedoucí do Lakehurstu. Úkosem pohlédl na Marquardta. Pěkně ho to vzalo. Už ani nemluvil. Seděl zhrouceně na sedadle a tupě zíral vpřed.

Když se přiblížili ke křižovatce, valil se směrem k letišti jediný nepřerušovaný proud záchranných vozů, ambulancí i nákladůků se řvoucími sirénami, snad z celého státu New Jersey. Bezohledně se vmáčkli do té vřavy a zamířili na opačnou stranu k New Yorku. Dýchal v dálce jako žhavá sálající pec.

"Vzpamatujte se," řekl konečně netrpělivě Stanley. Jestli se ten chlap rozsype, bude ho mít na krku. "Vysadím vás u první stanice podzemní dráhy, dál už musíte pokračovat sám. Ozveme se, jak bylo domluveno." Zatřásl jím. "Je vám to jasné? Telefonem, během několika dní!

Ležel oblečený se zavřenýma očima na rozestlané posteli. Nebyl schopen se svléknout ani sníst studenou večeři, kterou Constantin připravil. Bylo už dlouho po půlnoci, ale všechny rozhlasové stanice ještě vysílaly mimořádné hlášení z Lakehurstu.

Dorazil před chvílí k smrti unavený a přál si jen usnout a na všechno zapomenout. Tady, na malé zapomenuté farmě nedaleko Eastonu, byl klid. Opuštěné místo, opuštěný chátrající dům. Constantin vybíral úkryty obezřetně. Ale ten nepatrný pohyb knoflíkem rozhlasového aparátu ho vrátil zpět. Teď už se nemohl přinutit, aby přerušil dorážející hlasy vzrušeného světa.

"Německý velvyslanec ve Washingtonu Luther a ministr obchodu Raper se dostavili na místo katastrofy letadlem během jedné hodiny," chrllil ze sebe bez dechu hlasatel. "Díky rychlé a obětavé pomoci záchranné služby a oddílu americké armády z Philadelphie, bylo možné z trosk zachránit šedesát sedm osob z devadesáti osmi nalézajících se na palubě. O příčině záhadného výbuchu, který roztrhal vzducholod' Hindenburg na kusy, se předběžně vyslovují nejrozumnější domněnky, ale konečné slovo bude mít až vyšetřovací komise. Není vyloučeno, že došlo ke zpětné kompresi jednoho z motorů o výkonu tisíc sto koňských sil, jež mohla způsobit zážeh proskakujících plynů. Rovněž se připouští, že elektřinou nasycený vzduch při zdejším bouřlivém počasí mohl vyvolat jiskru statické elektřiny, která dostala druhý pól v okamžiku, kdy se kotevní lano vzducholodi dotklo země. Ředitel letiště Gil Robb Wilson prohlašuje ..." v aparátě se ozval unavený zničený hlas ředitele lakehurstského letiště:

"Na tomto výbuchu, který se udál před našimi zraky v balónetech s vodíkem v druhém zadním oddělení, je něco zcela mimořádného. Hindenburg se chystal přistát, když plameny zahálily jeho záď. Zachránili se jen ti, kdož byli v motorových kabinách. Mám jednadvacetileté zkušenosti, viděl jsem exploze nejrozumnějšího druhu, letadla v plamenech, ale nikdy jsem nebyl svědkem něčeho tak strašného..." Hlas se mu zlomil, dalším slovům nebylo rozumět.

"Lodi velel známý kapitán Max Pruss," pokračoval hlasatel duchapřítomně v líčení události. "Jeho snímky přinese zítřejší tisk. Na palubě byl rovněž zkušený kapitán Lehmann, jehož záchranu z hořících trosk líčí tiskový referent Zeppelinovy společnosti pan Ran takto."

"Viděl jsem," sděloval H. Ran tónem profesionálního svědka v soudní síni, "jak dva cestující byli vyhozeni z gondoly vzducholodi a dopadli na zem. Lod' klesala velkou rychlostí a hrozilo nebezpečí, že nás, kteří jsme stáli na přistávací ploše, zavalí. Utíkal jsem pryč, a když jsem se obrátil, spatřil jsem kapitána Lehmann, jak vyskakuje z hořícího kolosu. Vzpamatoval jsem se a běžel zpět. Lehmann po dopadu ještě vstal, a když jsem k němu doběhl, stále jen opakoval: "Nemohu pochopit, nemohu pochopit!" Pak ztratil vědomí a byl odvezen do nemocnice."

"Dej pokoj s těmi nesmysly!" řekl znechuceně Constantin a nahlédl přivřenými dvěma dovnitř. Také byl ještě oblečen a v ruce měl sklenici whisky. "Musíme spát, máme toho oba dost!" Ale zůstal stát ve dveřích a hleděl sklesle na Stanleyho. "Toho Němce to ale sebralo," řekl pochvilí a Stanley vypnul aparát. Nechtěl ho dráždit, teď ne. Octli se mimo planetu, odkázáni jeden na druhého.

Constantin váhavě usedl na hrubou lavici u stěny. Také asi nechtěl být sám. Byla to chudá farma, dům prostých lidí. "Jen samé žvásty," řekl bez nálady, "nikdy na to nemohou přijít. Statická elektřina ..." napil se, pokus o úsměv ztroskotat, rty se mu jenom zkřivily. "Odtud nám nebezpečí nehrozí, ale Němci," povzdechl, "ti tvoji experti, těm je všechno jasné. Musíme se připravit na možné eventuality, nedat jim příležitost, aby nás oddělali."

"Jedenatřicet mrtvých," řekl Stanley. "Bohužel, ale ve válce se na ztráty nikdo neptá. Chtěli se přesvědčit, chtěli vyzkoušet prototyp, tak jsme ho vyzkoušeli. Dodnes bys seděl v base!" Znovu vstal a otevřel dveře. "Chci mít klid! Spi už, zítra zmizíme, tady se nesmíme dlouho zdržet!"

Dveře zapadly.

Ticho! Praskání v trámech.

Tupě hleděl do dřevěného stropu. Dodnes by seděl v base. Napadlo ho, že není návratu, že nezná cestu zpět. I za ním zapadly dveře.

Venku dýchala vlhá květnová noc. Vůně jetele a pastvin. Obrovský kontinent. Zmizet! Vypařit se - nebýt!

Zhasl a znovu otočil knoflíkem.

"Leonhard Adelt, zpravodaj německých časopisů, jimiž byl vyslán jako korespondent na cestu vzducholodí, líčí svůj zážitek takto ..." šeptal hlasatel.

Posadil se a sklonil hlavu k aparátu.

"Stál jsem se svou chotí a s kapitánem Lehmannem v jídelně vzducholodi, když náhle vyšlehly ze zádi plameny. Kapitán vykřikl: "Vyskočte! Je to úder blesku!" Rozbil jsem okno, byli jsme už nízko nad zemí a kapitán nám pomáhal prolézt. Krátce poté se celá gondola z trupu uvolnila a zřítíla se k zemi. Vyprostil jsem se z trosk a prchal z dosahu plamenů. Těsně před výbuchem jsme hovořili o tom, že vzducholod' bude v Lakehurstu naplněna nehořlavým

héliem, což nebylo v Německu možné. Americká vláda dala souhlas k uvolnění 34 000 lahví hélia ze státních zásob, aby byla zvýšena bezpečnost leteckého provozu mezi Evropou a Amerikou."

Otočil knoflíkem. Hlas zmizel. Nechtěl nic slyšet, nechtěl nic vědět. Kdy vlastně udělal chybu? V Panamě, v Paříži, nebo dávno předtím, když lezl přes zeď do zahrady profesora Bieloweckého? Věčná, stále se vynořující otázka. Zavřel oči. Oslnivá záře ho oslepila. Exploze! Vzpřimil se. Krucifix! Toho záblesku se nezbaví do konce života. Jak velký je jeho podíl viny? Do rána seděl na lůžku s hlavou složenou v dlaních. Jednou v tom záblesku shoří celý svět!

"Říšský kancléř Adolf Hitler přerušil návštěvu v Kielu!" řvaly titulky novin, když projížděli po osmé Eastonem. Přesunovali se do Milfordu ve státě Connecticut. Stanley zastavil a šel koupit několik ranních listů.

"Ty jsi se zbláznil!" vztekal se Constantin. "Co chceš vlastně vědět?"

"Doktor Dürr, šéfkonstruktor Zeppelinovy loděnice, se zhroutil . . ."

Ale pak rozevřel noviny a počal se zájmem listovat.

Bylo nádherné svěží ráno. Život se nezastavil, lidé se starali o své věci. Vyjeli z města, pod klenutým mostem se valila Delaware - s tou řekou se už kdysi dávno sešel. Všechno se opakuje, zase utíká a zamyšlí na sever.

"To je zajímavé," řekl po chvíli Constantin, "první rozumný názor v záplavě nesmyslů. Poslechni, co řekl dr. Eckner, ředitel Zeppelinových závodů ve Friedrichshavenu, když se dověděl o katastrofě:

"Je takřka nemožné, aby výbuch zavinil blesk. V tomto směru byla loď vybavena nejmodernějšími přístroji. Bude třeba pečlivě zkoumat především otázku sabotáže. Nevěřím však, že by byl na palubu propašován pekelný stroj nebo že by byla někde ukryta bomba. Naše bezpečnostní orgány provádějí před každým letem nejpečlivější prohlídky. Není vyloučeno, že k sabotáži došlo přímo v Lakehurstu. Na vzducholod' mohlo být například vystřeleno a výstřel nikdo neslyšel. Za války se sestřelovaly balóny až do vzdálenosti jednoho kilometru. Podobný čin nemůžeme vyloučit ani v Lakehurstu. Víník v nastalé panice snadno zmizel v nedalekých lesích, aniž vzbudil pozornost. Před nejedním letem jsme obdrželi výhružné dopisy, v nichž se hrozilo sabotáží . . . atakdale atakdale," řekl zamyšleně Constantin.

"Zaměním-li pušku naším stěhovákem . . ., skoro bych řekl, že už obdrželi informace, že nám hrozí, ale jen trochu. Kdyby nás dopadla zdejší policie, nic by nezískali."

"Kde je ukrytý stěhovák?" zeptal se Stanley.

"V bezpečí, ten nemohou najít," zasmál se Trent. "Člověka jen urážejí takovéhle žvásty. Jistý artista, jehož jméno policie odmítá oznámit a jenž se zachránil skokem z hořící gondoly a vyvázl díky svému artistickému výcviku, při výslechu na letišti prohlásil: "Dlouho jsem myslel na tento čin, chtěl jsem se pomstít Německu. Moji manželku uvrhli do koncentračního tábora. Podařilo se mi vpašovat pekelný stroj přímo do pláště vzducholodi před zraky všech strážců. Smrt Hitlerovi!" Později, při přepravě do nemocnice, zmizel. Policie se domnívá, že jde pouze o snahu vzbudit pozornost veřejnosti před americkým turné a že se artista sám brzy objeví."

Odhodil noviny na zadní sedadlo. "Cirkusák jeden! Ještě zkomplikuje svým idiotským doznáním situaci. Pozití se začne vyjednávat," řekl rozhodně. "Chci mít tu záležitost z krku!"

12.

DŮM ležel na severním okraji Milfordu, přímo na mořském pobřeží. Důstojná anglická stavba z červených cihel s výhledem na záliv, a bylo-li obzvláště příznivé počasí, i na Long Island, kdesi daleko na obzoru.

Dalo se odtud zmizet kamkoli, třeba po hladině zálivu zpět do New Yorku.

Vysokým oknem viděl přes zelenou, stromy a keři porostlou mírně zvlněnou přímořskou rovinu až k prvním domům Milfordu. Sotva míli odtud se táhla rovnoběžně s pobřežím silnice do New Havenu, z níž odbočovala úzká soukromá cesta na pobřeží. Všechno jako na dlani, skoro jako na dlani - nebýt těch keřů - a za zády leželo moře. Napadlo ho, že Constantin není jen opatrný, ale že má i strach. Najít k tak komplikovanému a nebezpečnému jednání odlehlé a dobře ukryté místo se slušným rozhledem, nebylo určitě snadné.

Odpoledne přijel otlučený taxík s baltimorským číslem a přivezl tři štíhlé černovlasé muže s malými příručními zavazadly. Byli oblečeni jako na slavnostní party, a když si tiskli s Constantinem před domem ruče, hluboce se ukláněli a měli na tvářích nehybné zdvořilé úsměvy paní Miwa-san. Tiše zmizeli v domě a víc je neviděl.

"Teď můžeme klidně spát," řekl s úlevou Trent. "Kdyby k něčemu došlo, sami bychom na to nestačili." A jeho nálada se podstatně zlepšila. Při večeři otevřel dokonce rádio.

"Pro budoucnost by mělo být upuštěno od plnění vzducholodí vodíkem," rozumoval komentátor. Stále se ještě na všech stanicích o ničem jiném nemluvalo. "Co se týče domněnek o příčinách katastrofy, připouští se ze 47 % možnost sabotážního činu. Zástupce ministerstva obchodu Johnson však prohlásil, že pokud není známa příčina zániku vzducholodi, je nezdvořilé, jestliže někdo, ať je to kdokoli, se snaží vidět jedinou příčinu v sabotáží!"

"Výborně, a jsou v sobě," zasmál se spokojeně Constantin. "Rozumíš tomu? Slyšíš, jak si nadávají? Berlín sabotáž připouští, Washington o ní nechce ani slyšet. Co jsem ti říkal, vjedou si do vlasů." S chutí se pustil do jídla, byl jako vyměněný. "Až to tady skončí, promluvíme si o budoucnosti. Držel ses, Sandy, jsem s tebou spokojen. Teď budeme oba skutečně bohatí. Dá nám to ještě zabrat, ale . . ." Dávno ho neviděl tak veselého, jako by něco přehlušoval. Svědomí, nebo strach?

"Půjdeme se trochu projít, co říkáš, máme na to právo," vydechl, když bylo po večeři. Vyšli na pobřeží, stmívalo se, moře bylo klidné a Long Island Sound blýskal světly lodí jako promenáda. Mořská křižovatka.

"Kdyby věděli, kde leží ten dům," řekl zvolna Stanley, "podříznou nám ještě dnes v noci krk." "Ano, jenže oni to nevědí. Zítřka na ně počkáš při

výjezdu z dálnice před Milfordem. Přestoupí do tvého vozu. Nedáme jim sebemenší možnost k

nepříjemnostem. Do poslední chvíle nesmí mít tušení, kam je povezeš."

Stanley přikývl. Vítr nepříjemně útočil. Bylo to větrné místo, snad proto byl dům k pronajmutí.

"A potom si vyrazíme, Sandy, co? Jako za starých časů, ano? Celý džber chlastu a nejfajnější holky. Kdyby se tak mohlo všechno vrátit," melancholicky zatřásl šedivou hlavou. "Docela rád bych zase sloužil v Panamě. Člověk stále jen na něco čeká, doufá, léta utíkají . . . Někdy se mi zdá, že se války ani nedočkám, že je to marné, a když i jednou přijde, budu už starý, vyřízený chlap."

Zůstali stát a hleděli na oceán.

"Už teď jsem starý, vyřízený chlap. Jen aby to dobře dopadlo, aby se to podařilo," dodal téměř šeptem a Stanley si znovu uvědomil, jak hluboce je Trent zneklidněn. V mysli se mu vynořila malá znepokojující myšlenka. Vlastně nebyla vůbec malá, byla jen nesmyslná nebo skoro nesmyslná. Kdyby ji připustil, postavila by všechno na hlavu. Probudilo ji vydání ranních novin. Byla to jedna z těch myšlenek, které se neočekávaně narodí a není možné se jich zbavit. Mají vlastní život, proniknou každou zdí. Co když . . . Když ten stěhovák s otevírací střechou a složitou aparaturou byl přece jenom klam. Když pouze ukrýval obyčejnou dalekonosnou pušku, jak říkal ten chlapík z Friedrichshavenu, a Constantin sehrál světové představení. Co když . . .

"Vůbec nezáleží na tom," řekl zamyšleně Trent, jako by četl jeho myšlenky, "je-li vzducholoď plněna vodíkem nebo héliem, je-li to vzducholoď nebo letadlo. Nic nepochopili! Shoří všechno, absolutně všechno!"

Stanley úkosem sledoval jeho tvář. Lže, nelže? Hraje divadlo i před ním? "Všichni mluví o blesku," řekl neurčitě. Nechtěl se vyptávat, nechtěl projevit více zájmu, než bylo nezbytně nutné. "Byl to elektrický výboj?"

Constantin nepatrně pohnul hlavou. "Ne, s elektřinou to nemá mnoho společného, i když se to snad mohlo tak jevit. Je to paprsek, svazek paprsků. Jednou tenhle vynález bude měnit svět. Přemýšlím, nedáváme-li ho příliš lacino." Mluvil vážně a přesvědčivě, hranice mezi pravdou a snem se nedala odhadnout. Ani zničený Hindenburg nebyl snem a ti tři muži s příručními zavazadly, kteří odpoledne dorazili, také ne.

"V devět třicet na prvním odpočívadle za výjezdem z newyorské dálnice," řekl znovu důrazně Constantin, když Stanley před devátou usedal s nechutí do sportovního vozu s plátěnou střechou. "Dostaví se tři, Pelz, Kurbert a Marquardt. Bude-li jich více, nezastavuj a jeď dál. V každém případě je nech chvíli čekat a hlavně měj otevřené oči. Kdyby se na vůz někdo přilepil, zajed' k nejbližšímu benzinovému čerpadlu, vypadni z vozu a zmiz! Doufám však, že to nebude třeba."

Stanley přikývl, povzbudivě se usmál a otočil klíčkem. Nějak to dopadne....

Poslední dějství představení, které zahájili loni ve Varšavě, začínalo. Zamířil přímořskou silnicí k Bridgeportu. Odtud chtěl vjet na newyorskou dálnici a vrátit se k Milfordu směrem od New Yorku, stejně jako vyjednaváči. Jel zvolna, na nic nespěchal. Jen ať čekají. Ze zvyku otevřel rádio. Nikdy neposlouchal tak často jako teď. Korunovace anglického krále Jiřího VI. Reportér vzrušeně popisoval přípravu korunovačních slavností. O Hindenburgu už nepadlo ani slovo. Byl zapomenut, odepsán, ohořelé trosky uzamčeny v hangárech lakehurstského letiště. Mrtví v rakvích na palubě parníku Hamburk. Korunovace Jiřího VI.

Časové znamení. "Je přesně devět hodin třicet minut"

Odbočil z dálnice k Milfordu.

Velký černý ford parkoval na odpočívadle. V dálce bylo vidět město a moře, silnice poloprázdná, jen dopravní kamióny a nákladní vozy. Zamířil k okraji vozovky. Byl to nepříjemný okamžik. Ve chvíli, kdy vystoupí z vozu, ho mohou unést nebo odstřelit. Ale proč by to dělali, to až na místě, až je doveze k cíli.

Zastavil a otevřel dveře. Ti tři beze slova přestoupili. Ford zůstal prázdný a opuštěný. Pelz a Kurbert s černými aktovkami usedli na zadní sedadlo. Bankovní úředníci s dlouhými silnými rukama. Marquardt usedl vedle něho.

Pohlédl do zpětného zrcátka. Všechno v pořádku, žádný podezřelý vůz v dohledu, volná silnice. Vyrazil na plný plyn k Milfordu. Teď už nemělo smysl otálet. Propletl se městem a zamířil k pobřeží. V dálce se vynořil červený cihlový dům a za ním oceán. Než odbočil na soukromou cestu, znovu se přesvědčil, nemá-li někoho v závěsu. Napadlo ho, že to vlastně není tak úplně ideální úkryt. Je z něho sice vidět na všechny strany, ale ze všech stran je také vidět k němu.

Sjel z hlavní silnice a zamířil k pobřeží. Kdyby je někdo pozoroval dalekohledem z okraje města, nemusel by se obtěžovat ani sledováním. V zádech se mu ozval nepříjemný pocit. Ti lidé nejsou začátečníci, jak se zajistili?

Objel dům a zastavil před zadním vchodem. "Prosím . . .

Vpochodovali do velké haly. Krb, obrazy moře a lodí. "Ještě okamžik, pouhá formalita," řekl Stanley nevýrazně a přešel každému rukama po těle. Zbraně neměli.

Constantin jim vyšel vstříc se zdvořilou neutrální tváří a v čele mlčícího průvodu zamířil do pracovny. Zůstali stát každý na opačné straně dlouhého stolu. "Jsem rád, že dochází k závěrečnému jednání," řekl Constantin stručně. "Můžete předložit převodní doklady?"

Zmocněnec Říšské banky Pelz přikývl. Vysoký ramenatý chlapík, ale žádné mládí. Zkušený vyjednaváč.

"Mohu je vidět?"

Pelz otevřel aktovku a rozložil listiny na stůl. "Zbývá jen podpis," řekl chladně. "Můj podpis! Doplním jej, jakmile převezmeme dokumentaci."

Trent se otočil a zvolna šel k sejfu ve stěně. Oči všech na něm ulpěly. To byl okamžik, pro který musel být zničen Hindenburg! Odemkl a vyňal silné svazky výkresů a listin. Pak je položil před sebe na stůl.

Na jedné straně ležely doklady o převodu deseti miliónů marek ve zlatě, na druhé dokumentace. "Než přistoupíme k převzetí materiálů, chtěli bychom do nich nahlédnout," řekl Pelz a Constantin lhostejně přikývl. "Jak si přejete."

Marquardt přistoupil ke stolu, posadil se a otevřel desky. Zvolna, beze spěchu počal listovat. Čas běžel. Stanleyovi se zdálo, že prohlídka trvá nekonečně dlouho. Marquardt prohlížel pozorně výkresy i vzorce, četl úryvky textu a znovu se vracel. Snad byl opravdu schopen posoudit obsah, ale byla to spíše jen formální součást jednání. Důkaz byl podán, nikdo z přítomných o něm nepochyboval.

Pelz s Constantinem stáli nehybně každý na svém konci stolu a čekali. Předstíraná obchodní srdečnost, s níž se sešli po příjezdu do New Yorku, se zcela rozplynula. Kurbert vyhlížel netečně oknem. Z jeho tváře vanula odmítavá, ledová lhostejnost. Cesta vedoucí k silnici do Milfordu byla prázdná, všechno v pořádku, přeceňovali nebezpečí. Jenom nepříjemné obchodní jednání. Strany k sobě necítí náklonnost, spíše nepřátelství, ale potřebují se.

Tráva na loukách zářila svěží zelení. Ještě nebyla sežehlá sluncem a ubitá mořskými větry. Hustá zelená srst ostře kontrastující s šedým pásem pobřeží.

"Pokud mohu posoudit," Marquardt pohlédl na hodinky, "je dokumentace úplná, obsahuje všechny náležitosti a technické popisy odpovídající tomu, co jsem viděl." Pak dál obracel listy. "K vlastnímu obsahu se pochopitelně nemohu v tak krátké době vyjádřit."

Stanley přistoupil k protějším oknu. Komedie! Jako by jim nestačila jedna vzducholod'. Bylo odtud vidět jen moře, pruh písku a skal. Vlny běžely přímo k domu. Už se zase zvedal vítr. Při bouřích bušily přímo pod okny. V dálce za skalnatým výběžkem se vynořil motorový člun.

"Podle mého názoru můžeme dokumentaci převzít," řekl Marquardt a sklapl desky. Constantin ulehčeně vydechl. Stanley pohlédl na hodinky. Trvalo to téměř hodinu. Kurbert se otočil od okna a podával Pelzovi plnicí pero.

Člun spěchal podél pobřeží a zůstávala za ním bílá zpěněná brázda. To určitě nebyli rybáři. Stanley slyšel, jak pero zaskřípělo rázně po papíře. Ten chlapík opravdu podepsal. Podařilo se! Byli milionáři! Nemohl tomu uvěřit, nemohl to pochopit. A Constantin se tvářil jako při pohřbu.

"Ještě okamžik," řekl tím nepřivětivým, studeným hlasem Pelz a pero kleplo o stůl, jak je odložil. "Kde se nalézá prototyp a kdy nám ho předáte?"

"Prototyp?" Constantin pohlédl na Stanleyho. Co vidí za tím oknem? "Je ve spolehlivém úkrytu, místo vám sdělím po vyřízení těchto formalit," vrátil se pohledem k Pelzovi a kývl hlavou k převodním dokladům. "Rád bych se nejprve přesvědčil, jsou-li opravdu kryté."

Člun změnil neočekávaně a ostře směr. Hnal se k pobřeží. Stanley cítil, jak se mu rozbíhá srdce. Jsou to profesionálové, neprojde to hladce. Ti tři tady uzavřou obchod a . . . Polkl. Nebo je to policie? Jenom nepropadnout panice. Může to být náhoda, nějaký člun směřuje ke břehu, je tady pláž, dá se přistát.

Pelz vzal složku s převodními doklady a Constantin svazky dokumentů. Pak si je přes stůl beze slova podali. Hotovo! Obchod byl uzavřen! Ani si nepotřásl rukou.

Jen Stanley si zapálil cigaretu. Člun už přistával. Nejvyšší varování. Výstraha pro Constantina, smluvená pro všechny případy.

"Vůz je ukryt v přístavním skladišti v newyorských docích. Může být kdykoli přeložen na loď. Zatím vám předám klíče, pan Sandy vás doprovodí na místo. S klíči od skladiště se dostavím sám, až si ověřím u banky . . ." a klepl prstem na převodní doklady. "Sandy, přines pouzdro!"

Člun dosedl na břeh, pět mužů běželo k domu. Stanley zděšeně pohlédl na Constantina a vyhodil cigaretu oknem. Od počátku tušil, že to tak dopadne, že to jsou gangsteři, ne obchodníci. Naletěli jim. Potřebovali čas, museli dát svým společníkům čas. Při vši opatrnosti je podcenili, uvěřili, že je možné obchodní jednání. Proto komedie s prohlížením plánů.

Vykořčil ke knihovně. Vysoko na svazcích nepořádně poházených knih leželo otlučené pouzdro s houslemi. Nepatrně se otočil, nepochopili nic, nebyli to Američané, nikdy nežili v New Yorku ani v Chicagu, měli jen evropské zkušenosti. Stále se tvářili jako obchodníci. Nikdo z nich už nepohlédl na hodinky. Jak mohlo Constantina napadnout, že z nich vyrazí deset miliónů. Říše má jiné metody. Vzal pouzdro a položil je před Trenta. Zdálo se mu, že zahlédl v jeho očích zmatek, bezradnost. Teď na poslední chvíli nevěděl co dál, nemohl se rozhodnout, nemohl tomu uvěřit. Nechtěl připustit, že by mohlo být všechno ztraceno.

"No prosím," řekl netrpělivě Pelz a vykořčil k němu, aby převzal klíče. Dole se ozval řinkot skla a vzrušené hlasy. Vyrázili skleněné dveře a vpadli do haly.

Constantin zrudl. Víko odskočilo a pouzdro sklouzlo na zem. V rukou mu zůstala krátká strojní puška, vynález chicagských gangsterů.

"Zatracený svině, proč jsem to všechno udělal?" zařval zoufale a stiskl dlouze spoušť. Z přízemí zaburácela ozvěna. Jednou, podruhé. Proti houslím těch zdvořilých pánů neměli útočníci naději. Přišli se nechat odstřelit, nemohli tušit, co na ně čeká.

A potom se rozprostřel hluboký klid. Jen moře za oknem. Stanleyho napadlo, že je to strašlivé vítězství. Další mrtví k jedenatřiceti z Hindenburgu, a zbytečně, docela zbytečně. Nic nezískali. Bezradně pohlédl na Constantina. Stál s tou hroznou zbraní v ruce nad pokroucenými těly a vzlykal. Místnost byla plná dýmu ze střelného prachu. Konec, hráli zadarmo, v jediné chvíli v těch několika minutách padlo zlato ke dnu, shořelo v plamenech vzducholodi.

Přeslechl zaklepání.

"Jste v pořádku? Máme je vyvézt na moře?" zeptal se zdvořile jeden z Japonců a nahlédl dovnitř. Bůhví, co si myslel. Nejspíše nic. Asi to bylo jeho zaměstnání.

Constantin mlčel. Nemohl odvrátit pohled od tří těl na zemi, nemohl se s nimi rozloučit. Pak jen záporně pohnul hlavou. "Ne, raději ne," řekl skllesle, "ještě nám musí posloužit, všechno zůstane v původním stavu, necháme je tu policii."

Vytratili se z domu a celé odpoledne jezdili křížem krážem po silnicích, než se odvážili zamířit zpět na farmu u

Eastonu. Dorazili až pozdě v noci, ale měli jistotu, že se jim podařilo zmizet a setřást možné pronásledovatele. Za celou dobu nepromluvil žádný z nich ani slovo. Neměli si co říci. Plán se zhroutil, rozsypal, před cílem ztroskotali. Už je nic nepoutalo.

"Musím zařídit spoustu věcí," řekl ráno Constantin. "Milford neprojde tak lehce, policie se bude mít čeho chytit, s tím nikdo nepočítal. Teď mne odvezeš na nádraží, vrátím se za den nebo za dva. S vozem se raději nikde příliš neukazuj, bude pěkný poprask, obrátí všechno vzhůru nohama."

Stanley si dovedl představit, jaký bude poprask. Všichni ti lidé byli Němci a místní policie bude muset podat hlášení Operations Branch. Tam už snadno zjistí totožnost mrtvých, ověří, kdo je kdo a kdy přijeli do Států. Byl-li Marquardt skutečně leteckým odborníkem, spojí do rána mrtvé v Milfordu se vzducholodí. Zjistí také, že s nimi přicestoval jistý Stanley Sandy, který měl kdysi velmi blízko k nějaké sabotáži v Panamě, o níž se dodnes nesmí mluvit - a také k Operations Branch.

Vysadil Constantina na nádraží, ale neměl chuť vracet se na farmu. Báł se zůstat sám, ztratil jistotu. Nejlépe se člověk ukryje na silnici. Napadlo ho, že by se mohl podívat na jeden hrob v Bradfordu, že je to jeho povinností, to nejmenší, co může pro Annu ještě udělat.

Po všech dnech napětí a shonu měl pojednou dost času. Nebylo nač spěchat a kam se štvát. Bradford ležel v Pensylvánii, pěkný kus cesty hornatým krajem. Ale za dva dny bude zpět stejně jako Constantin. Kdysi dávno tudy projížděl vlakem, zlomený a nešťastný, jeho svět se rozpadl. Čekal spásu od Evropy, blázen! Kde vlastně člověk může najít spásu?

Zamířil na dálnici do Wilkes Barre a nečekal ani, až se vlak s Constantinem rozjede. Nezajímalo ho, jaké věci musí zařídit a komu se jede zpovídat z neúspěchu. Na té široké volné cestě se ho zmocnil nádherný pocit svobody. Vezme první zaměstnání, které se mu naskytne, pustí se na druhý konec Ameriky. Jednou provždy se vykašle na sny o miliónech. Co člověk k životu potřebuje? Kdyby to tehdy pochopil, mohl dodnes žít s Annou. Nejistě si však uvědomil, že mu ta vzpomínka téměř nic neříká, srdce zůstávalo tiché. Byla to jenom vzpomínka, občas se vynořivší jméno na hladině, už ani tvář, jenom jméno a marná lítost. Vždycky rád litoval sám sebe.

Zapálil si cigaretu a otevřel okno. Před očima mu bleskla mořská pláň a člun přistávající na pláži. Jak na ně mohli přijít? Jak je tam vypátrali? Udělali snad někde chybu? Nevěnoval pozornost nákladákům a Constantin večer volal do New Yorku z Milfordu . . . Uměli asi počítat, všechno si dali dohromady.

Vítr udeřil do tváře. Odepsáno! Nedá se nic dělat, pro smrt si přišli sami. Nechtěli vynález koupit, chtěli se ho zmocnit, jako se jednou zmocní Evropy - jestli je také někdo neodpráskne!

Anna Pageová vyvanula. Už nevěděl, proč tam vlastně jede, aby ubil čas, aby měl program, potřeboval vyvíjet činnost. S nechutí si uvědomil, že začíná mít strach. Jakmile se případu ujme zpravodajská služba . . . Mají jeho starou fotografii, stačí, když ji uveřejní v novinách.

Zastavil na odpočívadle, aby se protáhl, už jel několik hodin. Pustil se ze silnice do stráně hýřící záplavou květů. Nikdy si spolu nevyšli na louku, žádné ženě netrhal květiny, proboha, kolik mu je vlastně let? Čtyřicítka, všechno vzal čert! Stále je ještě na začátku. Natrhal obrovskou kyticí lučních květů a před večerem dorazil do Bradfordu.

Cestu na hřbitov si pamatoval dobře i hrob našel snadno. Zarostl travou. Rodiče už asi také zemřeli. Stál a snažil se vybavit si v mysli okamžik, kdy k němu poprvé usedla do nákladního vozu. Kdysi to byla skutečnost, pravda. Kdysi dávno.

Položil kyticí povadlých květů na trávu. "Tak jsem tady, Anno . . ."

Jako by na tom záleželo. Na ničem nezáleželo. Její život skončil. Stál a sklesle hleděl k zemi. Někdo se zapíše druhému do duše bůhví proč. Zanechá stopu, otisk očí a tvář, než se rozplyne. Pojednou věděl, že tu dnes stojí naposledy, že už se nikdy nevrátí.

Spěšně se otočil, chtěl mít ten hřbitov za sebou. Celou noc jel zpátky a ráno unaveně padl na lůžko v zapomenuté opuštěné farmě nedaleko Eastonu. Střecha nad hlavou, náhražka domova. Probudil se pozdě večer, když už Constantin seděl u stolu a poslouchal rozhlasové zprávy.

"Máme je na krku," řekl, jako by ani na okamžik neodešel, jako by se vůbec nerozešli. "Nepustili ven ani slovo, ani zmínku o Milfordu. Jen samá korunovace, to vypadá špatně. Nejsou padlí na hlavu, rozumíš, co myslím? Přijel jsi s těmi lidmi, a to je slušná stopa. Je jen jedna možnost, jak se z toho dostat se zdravou kůží. Musíš pryč, zmizet, dokud je čas. Rozejdeme se! Budeš doprovázet zásilku zbraní do Španělska. Solidní republikánská podlounická loď. Teď podporujeme španělskou republiku," ironicky se usmál. "Tam tě nikdo hledat nebude, máme štěstí, že se naskytla taková příležitost, a já už se o sebe postarám. Dnes v noci odtud vypadneme, zítra musíš být na moři!"

"A KDO VLASTNĚ JSI, Čech, nebo Ameríkán?" zeptal se zvědavě vysušený chlapík ve špinavé uniformě, když padli zničeně do nepatrného stínu, vrhaného starým nákladákem na rudou rozpukanou zemi. "Já jsem Franta Komárek z Český Lípy . . ." pohnul rukou, jako by mu ji chtěl podat, horko však bylo příliš velké.

"Ale Čech, to víš že Čech," povzdychl otráveně Stanley. Měl rád takové otázky. Obloha byla žhavá, politá olejem, a kam až stačil dohlédnout, táhla se měsíční krajina. Suchý chvějivý žár, dusivá vůně pukající hlíny a kamene. V dálce, kde vystávalo pásmo vysokých hor, rachotily kulometry a občas se ozvala děla. Ale jen z povinnosti, co kdo chce v takové pustině dobývat. Byl to jiný žár, než který znal z Panamy. Nežaléval člověka potom, pouze vysušoval, užíral, vstřebával každou kapičku vody. Mumifikoval. Afrika! Tak asi vypadá skalnatá saharská poušť nebo marocké

předhůří Atlasu.

Pásmo strmých, fantasticky rozervaných, z rudé písečné vyvěliny zhnětených hald a v dálce hroživá, k obloze sahající Sierra Nevada. Ale tady, pár kilometrů od pobřeží, to bylo všude stejné. Jen tvary kopulovitých, bůhví kým navržených hald se měnily. Nebyla to Afrika ani Maroko.

Především v noci proklouzla nákladní loď "Navarrská královna" pásmem anglických námořních hlídek do španělských pobřežních vod mezi Malagou a Almerií. Angličané nehlídkovali s takovou horlivostí jako severně odtud Němci a Italové nebo na atlantické straně Francouzi.

Stanley si teď v nepatrném stínu, který vrhal nákladák, snažil srovnat v hlavě záplavu dojmů, které na něho zaútočily, sotva opustil palubu. Dlouhá řada starých zchátralých vozů s nejrůznějšími reklamními nápisy a firmami se zmateně tiskla na rudé, nahé svahy sierry, snažice se ukrýt v úzké soutěsce. Vůz, s kterým kdysi rozvážel v Nutley košile, byl proti nim skutečným zázrakem.

K ránu spustila Navarrská královna kotvy před nepatrným, pobořeným a téměř liduprázdným přístavem Adra. Byla to vlastně jen větší vesnice v zátylí jižní fronty. Na frontu táhnoucí se od Malagy ke Córdobě bylo odtud pár kilometrů. Loď však měla příliš velký ponor, než aby mohla vplout do přístavu, a celý den překládali bednu za bednou do člunů a z člunů u přístavní hráze do starých vysloužilých nákladáků, zabavených obchodníkům snad z celého španělského jihu.

Po celý den zaznívala od Granady kanonáda, ale naštěstí se neobjevil ani jeden průzkumný letoun, který by poslal Navarrskou královnu i s jejím obsahem ke dnu. Městečko leželo příliš blízko za frontou, než aby někoho na druhé straně napadlo, že se tam odváží přistát loď s dodávkou zbraní. Že vůbec pronikne ochranným kordónem blokády. Celý den a celou noc překládali civilisté i příslušníci mezinárodní brigády netrpělivě očekávanou zásilku, a sotva poslední bedna opustila člun, vyhnal je velitel přístavu z města. Museli ven, zmizet do rozžhavených úkrytů sierry, aby nepokoušeli osud a povstalecké letectvo.

"V které jednotce sloužíš?" zeptal se Komárek a lil si do úst z koženého měchu pramének temného vína. "Tady je našich pramálo, znám tu každého. Jedna baterie leží na sever od Córdoby, ale jinak zůstali všichni v Katalánii a taky u Madridu."

"V žádné," vydechl Stanley, "mám zásilku jen doprovodit do Jaénu."

"Do Jaénu? Ten přece drží fašouni, tam nejedeme. V Guadixu nám řeknou co dál, situace se každý den mění." Polkl doušek vína a podal mu měch. Kulomety odklepávaly poledne. Posádky vozů dřímaly ve stínu plně naložených korb. Doprovod žádný.

"Proč nemáme doprovod?" zeptal se Stanley a neurčitě kývl hlavou k pravidelnému, neustávajícímu zvuku. Ústa měl plná tohoto zatraceného prachu. "Fronta je za zadkem, a kdyby někde prorazili . . ."

Komárek jen líně pohnul rukou. "Neprorazí, horší jsou letadla, proto musíme jet jen v noci." Zatápal v kapsách uniformy. Vlastně to ani uniforma nebyla, špinavé kalhoty a vybledlá, bezbarvá košile. "Opravdu jsi přijel tou lodí? A cigarety máš?"

"Jaký ty jsi otrava," povzdechl Stanley a podal mu balíček. Polední žár mu nevadil, ani kulomety nenaháněly hrůzu. Všechno zůstávalo mimo, bylo to neskutečné. Mlčel. Chtěl jenom přemýšlet, pochopit, co ti chlapi, kteří vykládali neúnavně loď, měli společného, stejného. To nebylo jenom zvanění. Pocházeli bůhví odkud, Španělů bylo mezi nimi pramálo, poslali jen interbrigadisty, šoféry, ani muže navíc. Teď si pokoušel ujasnit, co to vlastně je, čím si jsou podobní. Odhodláním? Myšlenkou? Nevěděl, ale bylo to strhující, přesvědčující.

Nechal toho. Země vydechovala suché horké vlny jako kamma. Chtělo se mu spát. Byl rád, že má plavbu za sebou, že má Ameriku za sebou i s Constantinem a Hindenburgem. Odtud, ze stínu nákladáku, se všechno jevílo jako špatný sen, z kterého se právě probudil nebo teprve probouzel? Zív! Asi probouzel. Ještě si nebyl schopen uvědomit dosah toho, že tu leží na rozpukané zemi a žvaní česky s šoférem Komárkem z České Lípy. Proboha, kdy to jméno slyšel naposledy?

V Jaénu měl předat zásilku a pak odjet do Paříže pro další pokyny z japonské cestovní kanceláře. Od okamžiku, kdy vstoupil na palubu Navarrské královny, však věděl, že to neudělá, že se mu naskytá zázračná příležitost navždy zmizet. Vyklouznout z mikádova stínu. Musí začít znovu a sám. Úplně sám!

"Jsem tady od počátku roku," řekl Komárek. "Když se bojovalo o Granadu, myslel jsem, že je to můj konec, hlava mi šla kolem, ale teď je to lepší, člověk si zvykne. Situace se ustálila a z Marokánců už také nemáme strach. Snad jenom z Němců, z letectva. V Seville přistálo několik nových eskader, všechno pro Jižní frontu . . ." vstal a obhlížel oblohu.

Prázdná. Pustá, těžké olovené nebe. Zase se posadil.

"A proč jsi sem lezl?" zeptal se Stanley.

"Proč? V Albacetě jsem se zaběhl. To je středisko mezinárodních brigád. Měl jsem počkat, až přijedou naši, ale potřebovali lidi dolů pro Granadu, a tak j sem šel." Zapálil si novou cigaretu a prohlížel si balíček. "Stejně to nebylo nic platné, to víš, civilové proti koloniální armádě, ale zastavili jsme je na dnešní linii. Proti nám stojí jednotky z Afriky, snaží se proniknout od jihu do Madridu. Těm trochu tepla nevadí. Vědí to a buší do nás poledne nepoledne . . ."

Vzdálená kanonáda zesílila. Fronta se teprve probouzela. "Slyšíš? Kolem druhé začínají s útokem, když je největší vedro, a pak přiletí Němci. Zažil jsi už někdy nálet? Bomby a kulomety nad hlavou? Preví! A my máme prázdné ruce."

Stanley sotva pohnul hlavou, dřímá. Bylo příjemné poslouchat všechny ty Komárkovy historie. Tady, v téhle hrozné zemi, se sejde s Čechem. Co ho sem vyhnalo a co ostatní, o kterých tvrdí, že slouží někde na severu. Nic vlastně o Evropě neví. Hitler, samozřejmě, toho jsou plné noviny, ale tady ve Španělsku? "Proti čemu tu vlastně bojuješ, co je ti po tom?" zívá ospale.

Komárek se zašklebil. "Ty jsi opravdu obchodník, co? Tady bojuje každý za sebe, všem nám jde společně o krk, i těm doma, jenže jsou pitomí jako ty!"

Stanley se mrzutě obrátil. Musí držet hubu, mlčet, nevyptávat se. Vidí ho poprvé v životě, znají se sotva pár hodin. Nastoupil do vozu a šofér začal česky, jak se tu domlouvá pánbůh ví.

"No promiň," řekl jedovatě Komárek. "Tady přece nejde jen o to, co sleduje Franco. Zadusit lidovou frontu, samozřejmě, a hlavně komunisty, ale to je teprve začátek. Tady si dáváme po hubě s Němci i Taliány, asi s nimi nemáš zkušenosti. Já jsem z České Lípy a mohl bych ti vyprávět. Když se jim to podaří, budeme na řadě my."

"Ale mám s Němci zkušenost, mám, seděl jsem chvíli v Magdeburku," řekl Stanley a neočekávaně si vzpomněl na věznic. Nějak mu vypadla z hlavy. Před očima mu kmitla tvář Wettersteina a Bruno Krause. Zůstali ve sklepní dílně a šíjí žoky. Právě teď, v této chvíli, v této minutě. Co by za to dali, kdyby mohli ležet ve stínu pod sálajícím nákladňákem a slyšet oddechování fronty. Nějak na ně zapomněl, na doktora Heinsellera, na všechna strašidla věznice, na očkování i bití. I staří zločinci věděli, že jednou musí být takový kriminál z celé Evropy a všichni v něm budou šít pytle.

"Tak proč to neřekneš?" protáhl se Komárek. "Všechny nás poslala strana, mne z České Lípy a tebe třeba z Ameriky, ale moc se nevytahuj."

S prvním soumrakem vyrazili. Do Jaénu bylo od pobřeží sotva dvě stě kilometrů a do Guadixu polovinu. Ale prodírali se divokými horami, bez světél, po zničených cestách, s dávno vysloužilými vozy. Nebylo mnoho nadějí, že dorazí před půlnocí. V Guadixu se snad dozví, kde leží štáb. Vlekli se těžce z Berji k Ugljaru a Mecině. Komárek po celou cestu naříkal, že u Lacalahorry je přerušovaná cesta a nikdo neví, kudy se vlastně pojede.

Čím dále postupovali z přímořské fantastické sierry do vnitrozemských hor, stále častěji bylo možno zahlédnout stíny keřů a hájů. Temná hluboká noc pohltila nákladňáky a jen hukot motorů přetéká soutěskami a klouzal po sedraných stráních a stínech vyběleného kamení.

Po desáté začal vycházet obrovský rudý měsíc. Směrem ke Granadě vystoupila z noci bílá temena zasněžených hor. Hleděli na ten zářák, vůz těžce šlapal návějemi šterku a Komárek zadržel jeho ruku s cigaretou.

"Nech toho, teď ne!" řekl přísně. "Každý záblesk je vidět. To nahoře není sníh, ale kámen. Možná vápenec, nevím, vždycky se na to dívám. Snad tam také jednou dorazíme." Zasněně se usmál. "A jsou tu krásný ženský, jen mít víc času."

"Hm," přikývl Stanley. Ženské ho právě teď nezajímaly, v poslední době ho vůbec přestávaly zajímat. Člověk se mění. Očekával, že zásilku převezme nějaký úřad nebo zástupce armády, ale teď pochopil, že to vůbec nebude snadné. Jaén byl zřejmě obsazen, v Americe měli ještě staré zprávy. Než dorazí, mohou obsadit i ten zatracený Guadix a nikdo jim neřekne, co dál. Kam s bednami plnými pušek a kulometů, kde hledat toho zatraceného generála, který potvrdí příjem. Mohl by se také na všechno vykašlat, předat dodávku nejbližšímu velitelství a zmizet, ale . . . Chce-li zmizet opravdu, musí nejdříve splnit úkol. V téhle branži se nežertuje, už má zkušenosti.

Dodávka musí být doručena a převzata podle úmluvy, pak na něm nezáleží. Platby budou provedeny a jeho nebude nikdo postrádat. Tady se přece bojuje, tady je válka.

Strnule se usmál. Už projížděli Lacalahorrou. Městečko jako po vymření. Neschůdnou silnicí kodrcali podél strmých svahů hor oklikou přes Jeres do Guadixu. Před půlnocí budou na místě, nebylo to tak hrozně. Uvědomil si, že vlastně druhý den nejedl, naposledy na lodi.

"Co je to?" kývl hlavou k porostlému svahu. "Pomeranče," šeptl Komárek. "Samé pomeranče. Ale já bych to nedělal, je to nebezpečné. Průzkumné oddíly pronikají hluboko za linii fronty. Ve volném terénu se neukryjí, tady ano. Už budeme na místě, snad nám tam dají najíst."

Zničené domy, zasuté ulice. Občas vyprskla fronta. Odtud byl už jen skok k linii. Pak je zastavila hlídka. Motory utichly. Guadix!

"Vezete posily? U nás štáb nenajdete, soudruhu," řekl nějaký kapitán špatnou angličtinou, když ho dovedli na místní velitelství. "Jste první Američan, kterého vidím," a pátravě si ho prohlížel. "Snad přesídlili do Jadaru, ale není to jisté, mohou být docela jinde. Generál Moran rád mění stanoviště, je to jediná možnost, jak se ubránit vyzrazení. Podívejte, co udělali předevčírem z našeho města. Hromadu trosek. Rád bych vám pomohl, ale nemáme ani telefonické spojení. Můžete dostat jen trochu vína, jídlo také nemáme, snad zítra."

A jeli.

Všichni namazaní, celý den pili jen víno.

Noc zrůžověla. Směrem k Jaénu planuly ohně. Vesnice hořící po večerním útoku. Ráz krajiny se počal měnit, opouštěli sierru, zůstávala za jejich zády, temná, mohutná. Na sever a východ se táhla zvlněná rovina. Jediná vinice a pomerančový háj.

Nová sierra vyrůstala až u Jadaru. Kamenitá cesta se ve zpustlých sadech docela ztrácela.

"Je to daleko?" zeptal se Stanley a Komárek jen pokrčil rameny. "Není, ale na hlavní silnici se nemůžeme odvážit a tudy," kývl hlavou ke kamenité cestě, "asi osmdesát kilometrů. Do svítání nedorazíme. Ukryjeme vozy a prospíme den. Jsme na středním úseku fronty, kde se soustřeďuje největší tlak. Tudy chtějí proniknout k Madridu. Nezadržíme-li je v sierrách, na rovině je už nezadrží nikdo. Ve dne se tu nehne ani myš, mají letecký průzkum."

"A když štáb v Jadaru nenajdeme?" zeptal se podrážděně Stanley.

"Tak pojedeme dál. Mañana, jenom klid, někde ho najdeme. Velitelství fronty není špendlík, řídí boje a manévruje. Skrývá se. Dávno by na ně poslali všechny junkersy, které tu mají. Z přístavu dostali určitě zprávu, že jsme na cestě, telefon ještě leckde funguje," zašklebil se. "Interbrigadistům tady věří, vždycky si poradí."

Před čtvrtou ráno odbočili do sadů. Tma změkla, rozplývala se. Vozy zmizely, každý si přál být co nejdále od druhého. Otráveně počal obcházet posádky. Nerozutečou se? Nezmizí i s nákladem? Mluvili polsky, francouzsky, bulharsky i německy. Dostaveníčko Evropy. Proboha, co je k tomu vede? Nevládla tu chladná neosobní kázeň jako v

Panamě. Byla to jenom parta vojenských řidičů, nikdo nevelel, nikdo neporoučel, ale všem bylo jasné, že tu vzácnou zásilku musí dopravit na správné místo.

Zamaskovali vozy a natáhli se pod nejhustší keře. Zničené sady s krátery od granátů a bomb, tady se bojovalo.

"Tak co, Amerikáne," řekl mu vysoký Nor. "Zůstaneš s námi, nebo shrábneš prachy a vyrazíš za holkama na Broadway?"

Pohlédl na hubeného, zarostlého chlapíka a mlčel. Ti lidé byli jiní, takové neznal. Měli v sobě něco jako političtí v magdeburské věznici. Spasitelé, chtěli spasit svět. Snad chtěli spasit i jeho, to by byl konec s milióny.

Slabě se usmál. Konec pohádek. Někdo mu hodil kožený měch s vínem. Leželi na zádech, hleděli do probouzejícího se dne a víno crčelo praménkem do úst. Snídaně. Nedovedl si to vysvětlit, ani se o to nesnažil, ale pojednou cítil, že poprvé v životě stojí na správné straně. Tady je jeho místo. Jednou musí člověk poznat, že šlapal špatným směrem, a vrátit se zpět. Budou to blázni, žádní spasitelé. Spřáhne-li se Franco s říši, nemohou vyhrát, a přece nastavují Marokáncům krk.

Myšlenka zapadla, schoukla se: Vysoko na obloze hučení letadel. Nikdo se ani nepohnul, jen oči sledovaly roj podrážděných včel. "Letí od Granady, uvidíme, kam to vysypou," zašeptal Komárek.

Ale neviděli nic.

Letadla se stáčela směrem ke Córdobě. Vozy mezi pomerančovníky nepostřehla. Ranní chlad zmizel a slunce zalehlo zničenou zem. Těžce, vlastnicky, nemilosrdně. Láska až k smrti.

Dřímali. Šel cristóbarskými uličkami, zvony katedrál a TY DVE se ani neohlédly. Nikdy u nich nebyl. Vždycky po něm zůstávalo prázdno. Jaký to má osud?

Do toho nádherného ticha se ozvala fronta. Zaburácela, trhala oblohu i ten nádherný den přes Jaén až po Granadu. Listy pomerančovníků se rozechvěly. Komárek pootevřel znechucené oči. "To není naše věc, nedej se rušit. Marokánci mají strach útočit, tak dělají kravál."

Ale už nemohl spát. Zvony se vytratily. Debora s Cartagenou vešly do kostela. Snažil si srovnat v hlavě, jaký to má smysl, Hindenburg a zbraně pro Španělsko. Jaké zájmy se tu kříží. V obchodě se zbraněmi samozřejmě nezáleží na tom, komu se prodává, nejlépe je prodat oběma stranám, ale tady to nebyl jen obchod. Dodávka měla své pozadí jako Hindenburg, falešné franky a většina věcí na tomto světě. Mají snad Japonci zájem, aby se bojovalo co nejdéle? Chtějí dráždit španělskými komunisty německého býka? Přimět ho k otevřené akci? Nerozuměl tomu. Byl stejně bezmocný a nevědomý jako ti lidé kolem. Chtěli zadržet řítící se vodopád, lavinu, rozvodněnou řeku. Hladinu Dunaje. Čtyři milióny vzala tehdy řeka. Měl by se také pokusit zastavit lavinu . . .

Propadl se a ve snu cítil suchou vůni sežehlé trávy, listy pomerančovníků, ostrý dým špatných cigaret. Otevřel oči, když už se rozcházeli k vozům. Rty měl rozpukané a hrdlo vysušené. Komárek nahazoval motor. Spěšně si začal cpát za košili i do kapes pomeranče.

"Neblázni, nejsi na to zvyklý," houkl na něho Komárek, když s plnou náručí lezl do kabiny. "Dostat průjem je horší než průstřel. Doktora nikde neseženeš, všichni jsou na frontě."

Vůz se rozjel. Kolona třiceti nákladáků, to už je slušná zásilka. Za hodinu je zastavila první vojenská hlídka, vjížděli do Jadaru. Domy z bílého hrubého kamene, uprostřed čtvercové náměstí a pobořený kostel. Ulehčeně si oddechl, byli na místě. V kryptě pracoval štáb Jižní fronty.

"Samozřejmě že o vás víme," řekl generál Moran, když spěšně stiskl Stanleymu ruku. "Neměl jsem čas chodit vám naproti, tady je válka!" Osmahlý, vysušený sluncem s únavou v očích. Shon kolem připomínal neorganizovaný zmatek. Kurýři a spojky, neustále zvonící telefony. "U nás nemůžete zabloudit, jenom to chvíli trvá a nesmíte používat americká měřítka. Promiňte . . ." otočil se k nějakému plukovníkovi a přijímal hlášení z fronty.

Konečně dostali večeri. Seděl u generálova stolu, zatímco ostatní zůstali ve vozech nebo na schodišti před kostelem. "Provedeme rozdělení a ještě dnes musí zbraně na frontu," řekl mezi jídlem Moran. "Bude s tím spousta práce, v noci podám zprávu do Madridu, ale co mohu udělat pro vás?" zeptal se o poznání přívětivěji. "Odjedete do Francie, nebo do Afriky? Ta dvě spojení jsou ještě relativně volná."

Stanley mlčel. Zmatek kolem mu nevalil, znamenal život, znamenal boj, ještě není nic ztraceno. Zeleninový salát, bílý tvrdý chléb, ruská masová konzerva. Constantin by jistě přeložil, co na ní bylo azbukou napsáno, ale on to neuměl. Napadlo ho, že je to možná poslední šance, kterou má, aby definitivně změnil svůj život, aby se rozhodl. Byl to stejný okamžik jako kdysi v Aligátorí zátocě. Člověk nesmí dlouho váhat, některé věci cítí dříve, než je pochopí, než jim porozumí.

"Rád bych zůstal tady," řekl pomalu. "Proto jsem vlastně přijel, můžete mě zařadit?"

Generál překvapeně nakhýlil hlavu. Nebyl si jist, zda porozuměl dobře. "Vás? Myslíte na frontu?" Přikývl.

"Bránit vám nemohu, měl byste se ovšem hlásit nejprve v Albacetě," řekl vyhybavě, "tam je středisko mezinárodních brigád. Jste přece jenom americký státní příslušník . . ." a dál soustředěně jedl.

"Není to příliš daleko?" zeptal se Stanley. "Daleko? V jistém smyslu ano," zkoumavě na něho pohlédl. "Jste opravdu rozhodnutý? Můžete mi říci proč?"

Pokrčil rameny. "Proč . . . asi jako ostatní. Každý musí najít své místo."

"Hm . . . teď se jdete vyspat a ráno si znovu pohovoříme. Dělán nerad ukvapená rozhodnutí."

Po celé léto a podzim zůstávala fronta vypjatá jako obrovský luk od Malagy přes Jaén po Córdobu. Útok armády "Queipo de Llano", deroucí se z Maroka k Madridu, uvízl v horách Andalusie. Vpád koloniálních jednotek měl změnit rovnováhu sil, ale změnil se ve válku poziční. Stanley zůstal u automobilového praporu. Albaceta byla přece jen příliš daleko a generál Moran nakonec rozhodl. Řidičů byl stále větší nedostatek. Mezkaři tu byli výborní, ale

automobilům rozuměl jen málokdo.

Počátkem zimy začínalo být jasné, že se příští jarní ofenzíva vyhne neschůdným horám a povstalecké oddíly zaútočí nejspíše severně od Córdoby směrem na Penaroya a Hinojosa del Duque, aby prorazily středem Kastilie.

Od Valencie se urychleně přesunovaly mezinárodní brigády Batallón Divisionario, prapor Maurice Thoreze a Jiřího Dimitrova, dělostřelecké baterie Karla Liebknechta a Jožko Májka. Severní úsek Jižní fronty byl pojednou plný Čechů. Setkával se s nimi na každém kroku při přepravě munice i potravin. Minulý život jako by zmizel. Smetl ho příval událostí a každodenní boj s nepřítelem. Cítil, že se stává součástí hradby, zadržující africkou armádu před vpádem do středu země. Konečně našel svoje místo.

O budoucnosti nepřemýšlel, budoucnost byla jediná, jarní ofenzíva, a pak se uvidí.

Franta Komárek se spokojeně rozvaloval na hrubé lavici u okna venkovské posady, hryzal tvrdý ovčí sýr, popíjel víno a myslel na bůhvíco. Venku pršelo, studený zimní déšť, a vyschlými průrvami a koryty se po měsících spalujícího žáru a sucha valily špinavé horské říčky. Jeden z těch náhlých přívalů je zastihl v nevadské sieře cestou od pobřeží. Část silnice se sesula, mosty přes obvykle vyschlá koryta potoků tu nikdy nebyly, a tak uvízli v zapadlé kamenné vesnici a čekali, až voda opadne. Mohlo to trvat hodinu, dvě nebo celý den.

Stanley si už dávno zvykl nespěchat. Všechno mělo svůj čas, pravidelný rytmus a řád. Fronta i povinnosti, zdoluhavost vesničanů i zimní déšť. Několik vozů s dělostřeleckou municí stálo venku v beznadějném lijáku a oni hleděli do kamenných stěn ubohé hospody.

Čas od času se podařilo některé lodi proniknout bloádou a pak neúnavně dny a noci přepravovali náklad na nejrůznější úseky fronty. Už nejezdili ve velkých, povstaleckým letectvem snadno zranitelných konvojích, ale v malých pohyblivých skupinách. Byl to zvláštní život, marně se ho snažil přirovnat k něčemu z minulosti, nenalézal nic, čemu by se podobal. Nesmírná obětavost a přátelství, s kterým se na každém kroku setkával, v něm stále ještě vzbuzovalo pocity nejistoty a nedůvěry. Tady byl jiný svět. Znal už desítky chlapů z Batallón Divisionario a na každého se mohl spolehnout. Čech, to tady byl pojem. Celé noci debatovali o politice a budoucnosti Evropy. Mnozí byli přesvědčeni, že rozhodnutí padne tady. Španělsko se stalo zkušebním kamenem, kam až se odváží fašistické mocnosti zajít.

"Přestává pršet," zívá Stanley, "podívám se, nedalo-li by se přece jen někudy projet."

"Určitě nedalo," řekl Komárek. "Nemám chuť uvíznout v blátě. Vyspíme se a ráno uvidíme."

Druzi dva řidiči byli Dánové, dřímali nad stolem, a když Stanley vstal, jen pootevřeli oči. Domlouvali se s nimi německy i španělsky, ale nejvíce rukama. Okamžik sledovali, jak odchází, ale pak jejich zájem opadl a dřímali dál. Cesta byla vysilující a každý kilometr znamenal jiné nebezpečí.

Zimní lijavce probudily všechny skryté vlně, a ty sotva na nákladák a my pravidelný přísun, co bys tu chtěl dělat - soudruhu -" a zdůraznil slovo soudruhu. "Nepotřebovali by tě!" Občas mu tak říkal s přátelskou ironií.

Vešla hostinská s novou lahví vína. Podmračená, přísná, kolem padesátky, s uzavřenou nesdílnou tváří. Nedalo se odhadnout, co si myslí. Tady v horách neměli cizince rádi. Válka jejich bídu ještě prohloubila. Jídlo nebylo, muže odveleli na frontu, tak jaká láska. Jen víno, vína měla dost. Sklouzla po nich očima, pak odsunula mapy na stole a udělala místo.

"Dá se projet cestou, kterou chodí ovce," řekla a ukázala na holý horský svah za oknem. Snad slyšela, o čem hovoří. "Přejedete hřeben," mávla k západu, "vyhnete se potoku a druhým údolím se vrátíte zase na cestu. Není to tak zlé."

Nahrnuli se k oknu. To by nebylo špatné řešení. Ale vyšplhají vozy do svahu? Není sklon příliš velký a terén rozbahnělý? Hostinská jen krčila rameny. To už byla jejich věc. Chvilí se dohadovali. Jenom překonat stoupání. Až budou nahoře, pojedou se dobře. Potíže nastanou při klesání, ale je to výhodnější než se vracet.

"Zkusit to můžeme," řekl nakonec Komárek a oba Dánové pokrčili rameny. Nic je nevzrušilo.

Zaplatili, hostinská se ani neusmála, byla ráda, že se jich zbaví. Naplnila kožené měchy vínem a kývla zase k horám. "Držte se stále ovčí cesty, ta vás povede!"

Dorazit vždycky a za všech okolností bylo věcí ctí každého řidiče. Proto vybírali k vozům interbrigadisty. Dlouhými úzkými smyčkami počali po vrstevnicích šplhat k temeni hřebenu. Ovčí cesta stoupala přímo, ale přetížené vozy nebyly ovce. Stanley cítil v zádech každé proklouznutí kola. Vlekli se pomalu vzhůru a zatím to nebylo horší než na horské silnici. Pod tenkou vrstvou rozmoklé hlíny ležela skála a kola se stačila vždycky zachytit. Kdyby se však objevili průzkumní letci, měli je pod sebou jako na střelnici. Několik dávek z kulometů a všichni by šli k Pánu. Snad přece jen neměli riskovat, neměli se otevřeným terénem pouštět. Tady by neunikla ani myš.

Zdálo se mu, že se stmívá příliš pomalu, přál si, aby nastal soumrak dříve, než dosáhnou hřebenu. Nedalo se však zastavit, radit se, ani uvažovat. Museli vzhůru, stále kupředu, udržet motory v obrátkách. Jenom nezastavit, neztratit rychlost, nenechat zabořit kola.

Komárek se dral vzhůru o jednu smyčku výše a oba Dánové šlapali vzadu. Nepatrné vozy na obrovské horské vlně. Jen bláto a laviny zvětřelého kamene. Místy trsy uschlé loňské trávy. Obloha nad nimi temněla. Teď už nepřiletí, je pozdě! Oddechl si. Vesnice zmizela v šeru. Vzlínalo zvolna k vrcholům, rozlévalo se a přecházelo ve tmou. Ovčí cesta byla vydupaná tisíci kopýtky až na skálu. Nic ji nemohlo zakrýt, ani bláto, ani noční tma. Rýsovala se v rychle houstnoucím šeru na temeni svahu jako přímka. Snad po staletí tudy scházela stáda do údolí.

Teď mohli konečně na chvíli zastavit a v úkrytu kabiny vykouřit cigaretu. Sierra se propadla, zmizela, obklopila je tichá chladná noc. Ani linie fronty se nedala rozeznat. Cítil úlevu, uspokojení, přece jen to bylo lepší než se vracet. Zhluboka vdechoval ledově chladný vzduch. Komárek už zase startoval, konec odpočinku. Všichni si přáli mít cestu za sebou. Viděl, jak se pomalu rozjíždějí, a pak zůstal jen pohyblivý se nejasný stín proti temné desce oblohy.

Osaměl. Ztracený, opuštěný, obalený hlukem vlastního motoru. V takových okamžicích přestávali být vojáci a stávali se lidmi. Všechno se vracelo, musel přemýšlet, hodnotit a vážit, nahlížet sám sobě do tváře. Čas plynul. Zdálo

se mu, že jedou nekonečně dlouho. Snažil si představit terén, místo, kde se mají přehoupnout přes temeno a začít sjíždět do údolí, ale nebylo možné se orientovat.

I Komárek zpomalil a pak zůstal stát docela. Vylezli ze zahřátých kabin do chladu noci. "To není přece možné," křikl na něho. "Jak dlouho už vlastně jedeme?"

Ve tmě pokrčil rameny. "Bůhví, ale cesta vede dál."

"Pokračujte, pokračujte!" vztekali se z okna Dánové, nechtělo se jim zastavovat, zbytečně žvanit. Předjeli stojící vozy a ujali se vedení.

"Říkala po ovčí stezce až do údolí," povzdechl Stanley.

"To vím!" zavrčel Komárek a znovu vlezl do vozu. Stanley se rozhlédl po obloze. Byla temná a beznadějně zatažená. Nemohl určit ani polohu světových stran. Kam vlastně směřuje ten hřeben? Kde vůbec jsou? Teplé důvěrně šero ho obklopilo. Bezpečí. Stále jen po ovčí stezce.

Konečně začala cesta klesat, směřovala dolů. Vozy Dánů už rachotily pod nimi. Opět počali sjíždět nekonečně pomalu a opatrně po vrstevnicích. Každý chybný odhad sklonu terénu znamenal havárii, převrácení vozu . . . a dole temná, neprůhledná tma.

Cítil, jak se mu řine po zádech studený pot. Jako tehdy, když vyjel poprvé s Annou Pageovou do džungle New Yorku. Dnes to věděl docela jistě, tehdy udělal největší chybu. Měl zůstat v Nutley, žít obyčejný všední život, neštvat se za přeludy. Člověk po něčem vztahuje ruku, ale vždycky mu zůstane jen prázdná dlaň. Co vlastně chtěl? Někam to dotáhnout? Najít štěstí nebo dobrodružství? Teď si přeje jediné, sjet živý z toho zatraceného svahu. Jen aby se náklad nepohnul, aby nevychýlil těžiště vozu.

Začalo drobně, tichounce pršet, vjížděli do údolí. Nejdříve chtěl být námořníkem, to mu bylo patnáct nebo čtrnáct? Potom kapitánem, ale skončil u navigačního důstojníka. Pak chtěl zbohatnout, a místo toho jezdí u rudých ve Španělsku. Slabě se usmál. Ulehčeně. Zahlédl světlý pruh silnice. Podařilo se! Dokázali to!

Vozy před ním se rychle vzdalovaly. Otřel si pot z čela. Motor se lehce rozběhl, pod koly zasvištěl asfalt.

Asfalt! Dupl na brzdu.

Kde se tu vzal asfalt?

Ohnivý gejzír vytryskl s ječivým řevem nad silnicí. Komárkův vůz vyletěl do vzduchu. Dělostřelecké granáty se trhaly jako rakety.

Proboha, asfalt!

Ochromilo ho zděšení. Hlavní silnice do Granady! To může být jen hlavní silnice mezi liniemi.

Další granát oslnivě udeřil mezi oba Dány. Poslala je na hlavní cestu, na hlavní spojnici.... Kulometry zabušily do hořících trosk. Šílený hrůzou začal otáčet vůz. Zpět! Musí se vrátit zpět! Šlápl na plyn, vůz poskočil, světelné střely se zavrtávaly do silnice. Pak nový granát roztrhl oblohu. Oslepil ho. Strhl vůz k okraji cesty, otevřel dveře, vyskočil, upadl a znovu vstal. Pádil pryč od nákladu smrti. Bez dechu a beze smyslů utíkal. Exploze ho ohlušila, oslepila - Hindenburg - záplava jasu a Constantinova tvář. Cítil, jak ztrácí rovnováhu, jak se propadá, převrací a nesmírně pomalu uléhá na zem.

Ale nebyl to Constantin. Nějaký Marokánec v bílém burnusu nad ním nepřítelně řval a řetěz chlapů se s nasazenými bodáky hnál z okopů k silnici.

14.

VYKLOPÝTAL ze zchátralého, špinavého baráku a pomalu, bos, špinavý nejistě šlapal blátem k velitelství.

Stráž za ním. Stále ho ještě nesmírně bolela hlava, ztrácel rovnováhu a špatně slyšel. O boty ho připravili Marokánci hned na silnici před Granadou. Pak ho převezli do zajateckého tábora na okraji Sevilly. Lékař tu nebyl a sanitář jen mávl rukou. Měl chcípnout, vyletět do vzduchu i s nákladákem.

Pár dní se zotavoval z nervového otřesu a marně si lámal hlavu, poslala-li je ta žena na hlavní silnici úmyslně nebo z nevědomosti. Ale nemělo to smysl, teď už na tom nezáleželo, nedalo se nic změnit. Byl tady! Za vysokým, dvojnásobným plotem z ostnatého drátu. Zajatec!

Každý den ho ve stejnou dobu předváděla stráž k výsledku. Američana tady ještě neměli. Vymydlený nafoukaný důstojník vojenské zpravodajské služby mu špatnou angličtinou kladl stále stejné otázky. "Kdy jste přijel do Španělska? Proč? Jste komunista?"

Předstíral, že stále ještě neslyší, a když důstojník vyřvával své dotazy, až se třásly zdi, odpovídal americkým slangem, kterému zničený zpravodajec nerozuměl. Obvykle ztratil trpělivost a vyhodil ho. Druhý den ho však předvolal opět.

V táboře se tísnily za nepředstavitelných podmínek přes dva tisíce zajatců. Baráky je nestačily ani pojmout. Doufal jen, že mezi nimi zmizí, že se na něho zapomene a jednou se snad naskytne i příležitost k útěku - bude-li ještě kam. Nálada mezi zajatci poklesla na hranici zoufalství. Teprve tady měl každý možnost vidět desítky německých letadel přivážejících zásoby a materiál na sevilské letiště. Co znamenaly proti nim jejich nákladáky dopravující z pobřeží chudé zásilky podloudnických lodí. Vzpomněl si na Komárka i na oba Dány. Nikdo se nikdy nedoví, jak skončili. Zmizeli v téhle zemi, rozdrobili se, rozpadli jako hrstky hlíny.

Strážný ho rýpl hlavní pušky do zad. "Přidej, proč se tak couráš?" a dál beze slova pochodovali k velitelskému baráku. Občas se z dešťových mraků vyhoupllo slunce, bylo to jižní slunce plné elánu a nedočkavosti. Sklesle přemýšlel, kdy tady asi začíná jaro, kdy spustí jarní ofenzívu. Možná už koncem ledna, nebo až v únoru? Čechům bude u Córdoba horko. Co by dal za to, kdyby mohl ještě jednou sedět v té mizerné hospodě a znovu se rozhodovat. Ale

minulost nelze vrátit, nelze ji vymazat. Každý čin je jako projektil, člověk ho odpálí a směřuje s ním k cíli. Už ho nezastaví.

Koutky úst se mu posměšně zachvěly. Vstoupili do velitelského baráku. Kolik životů prožil, kolikrát stál na vrcholu štěstí a do rána se zřítíl dolů. Nic není stálé a jisté, i z toho mizerného tábora se snad jednou vyhrabe! Škoda Komárka a škoda těch Dánů, takhle nesmyslně přijít o život, pro jediný déšť, pro jediný omyl.

Oholený, ulízaný zpravodajec se na něho potměšile zazubil. "Halo, mister Sandy, máme tlumočníky..."

Dva chlapci v civilu seděli na rozvrzaných židličkách u zdi jako na hřadě. Bezvýrazní, s prořídlymi vlasy.

Bankovní úředníci. "Můžete spustit?" řekl první londýnskou angličtinou. "Kdy jste přijel do Španělska, odkud, proč, co tady děláte?" Kolotoč otázek se rozběhl. Mluvili plynule a dokonale, Angličané to však nebyli, ani Španělé to nebyli, něčím se od toho frankistického donchuána lišili.

"Asi před půl rokem," řekl klidně Stanley. protože neměla smysl hrát komedii. Vzpomněl si na rady starého Wettersteina z magdeburské věznice. Jenom se nenechat zmlátit.

"Asi, co je to asi?" zařval druhý. "Měsíc a den, přesné datum, nebo ti rozbiju hubu!"

"Koncem června," řekl překotně, "na den si nevzpomínám."

"Odkud?" "Z New Yorku."

"V pase nemáte výjezdní razítko. Jak je to možné, jak to vysvětlíte?"

Neměl chuť cokoli vysvětlovat. Ti dva byli nebezpeční. Nemohl jim přece říci, že pašoval zbraně, že z Ameriky musel zmizet, to by ho postavili rovnou ke zdi.

"Čím jste v civilu?"

Okamžik přemýšlel. Čím vlastně je? Je vůbec něčím? "Šoférem," povzdychl bezradně. "Řidičem... potřebovali šoféry..."

"A vy jste se dal naverbovat!"

Pokrčil rameny. Bylo to lepší než dovážet zbraně. "Kolik Američanů slouží u vaší jednotky?"

"Já sám."

Ušklíbl se. "Jak jste padl do zajetí?"

Pokrčil rameny. "Náhodou, vezli jsme materiál"

"Jaký materiál?"

"Munici," ušklíbl se důstojník. "Ti pitomci neznali cestu, vjeli do našich linií. Všechny vozy vyletěly do vzduchu, on jediný se zachránil."

"Tak vy jste vozil komunistům munici? Odkud a kam?" štěkl civilista. Otázky ztratily logický sled. Řvali jeden přes druhého a každý se ptal na něco jiného. Ale to přece znal, to všechno znal z dob, kdy ještě pracoval v Operations Branch. Takový výslech měl vždycky přesný, předem stanovený plán. Důstojník byl proti těm dvěma úplný blbec. Neuvěřili, že je šoférem, neuvěřili vůbec ničemu. Chtěli vědět, co na jižní frontě dělal, kdo ho tam poslal. Američané v interbrigádě...? Jenom se usmívali a zase pouštěli hrůzu. Nanejvýš nějaký bláznivý reportér, to snad, možná, nebo... Nebo kdo? To byla nejdůležitější otázka. Koho jim vlastně náhoda poslala do rukou? Nedal by se z jeho zajetí vytřískat politický kapitál?

"Všechno zjistíme a ověříme," řekl chladně asi po třech hodinách jeden z civilistů táborového zpravodajce.

"Zatím zpřísněný dozor, nenechávejte ho mezi ostatními. A vy..." zabodl prst do Stanleyových prsou, "vy si to pořádně rozmyslete, než bude pozdě!"

Dva týdny ležel na kavalcí ve vězeňské cele a vyhlížel oknem na rozbahněný táborový mlat. Marně přemýšlel, kdo byli ti chlapi a co chtěli zjistit. Co o něm mohou zjistit? V noci slýchal vzdálenou kanonádu a motory přistávajících letadel. Jarní ofenzíva se blížila. Zvolna počal ztrácet klid a probouzela se nejistota. Co bude dál? Proč ho tak dlouho drží ve vězení, když ostatní zajatci se mohou pohybovat volně po celém táboře? Jaký to má smysl? Stále častěji se začal vracet k myšlence na útěk. Musí se odtud dostat dříve, než bude pozdě, než se fronty pohnou a vzdálenosti se zvětší. Při troše štěstí by snad stačily dva dny na to, aby prošel pěšky do Gibraltaru. Tím směrem by ho nehledali. Zaměří pátrání nejspíše ke Córdobě nebo Granadě, k vládním liniím. Ale nejdříve se musí dostat z vězeňského baráku. Onemocnět, uniknout alespoň na chvíli dohledu stráží. Pak už se cesta za ostnatý drát najde. Vždycky je nějaká cesta. V duchu počal promýšlet podrobnosti. K útěku by muselo dojít ihned po setmění, aby se dostal za noci co nejdále od Sevilly. Při nepořádku, který tu vládl, by jeho zmizení nemuseli zpozorovat dříve než při ranním nástupu, a možná ještě později. To už by měl nejnebezpečnější úsek cesty za sebou. Dorazí-li do pobřežních sierr, bude mít vyhráno, tam ho nenajdou.

Kdykoli na tu cestu myslel, zmocňovalo se ho vzrušení. Nedostanou ho, zmizí, unikne! Musí začít jednat, dost dlouho se válel, zbytečně vyčkával.

V polední odmítl oběd a předstíral prudké bolesti hlavy, jaké měl na počátku zajetí. Strážný jen lhostejně pokrčil rameny. "Doktor tady není, doktor je ve městě. Mañana, mañana," dodal nadějně. Ale Stanley věděl, co to znamená. Zítra nebo pozítří nebo nikdy, podle toho, jak se strážnému bude chtít. Ale musel se obrnit trpělivostí.

Při večeři už nevstal a nechal strážného řvát a hrozit puškou. Opakoval mu stále jediné slovo: "Lékaře, zavolej lékaře!" Pozdě večer slyšel, jak před barákem zastavil vůz. Místo lékaře se však objevil zpravodajský důstojník.

"Nemocen?" zeptal se stroze. "Vstávat, to přejde! Oblékněte se a pojedete se mnou. Potřebujete změnit prostředí, brzy budete zase v pořádku, uvidíte," dodal posměšně a zůstal stát u dveří. Pohrdavě se díval, jak si obléká odřenou vojenskou kalhoty a vetchný kabát republikánské uniformy.

Napadlo ho, že ho snad chtějí převést na vyšetření do nemocnice, ale vzápětí tu myšlenku zavrhl. Nesmysl! Tady se s nikým nemazlí. Výraz v důstojníkově tváři byl dostatečně výmluvný. Měl chci pnout, dávno měl chci pnout! Nejspíše ho odtransportují do jiného tábora. Mezi zajatci se šeptalo o táborech v Africe někde na okraji Sahary, kam

posílají ty, jichž se chtějí definitivně zbavit - a nejnebezpečnější jsou interbrigadisté. Ale i to byl zřejmě nesmysl, jenom táborové strašidlo, v každém kriminále je jich plno. Komu by stálo za to, aby ho posílali do Afriky. Tenhle tábor byl vlastně zázrak, ukázka pro mezinárodní Červený kříž. Obvykle se otázka zajatců řešila přímo na místě. Zastřelením. On měl americký pas, proto ho neodpráskli. Ale mohou to udělat teď, pro jistotu, aby nebyly zbytečné komplikace. Zastřelen na útěku! Zpravodajský náfuha ho vyveze za bránu a někde stiskne spoušť.

"Hotovo?" zeptal se důstojník a pohlédl netrpělivě na hodinky.

Mlčel. "Odchod!" Stráž, bosý Marokánec s puškou, je doprovodila až k vozu. Důstojník otevřel dveře a kývl hlavou dovnitř. "Už se nám uzdravil!" Ze zadních sedadel se mu pobaveně zazubili do tváře tři dva civilové a vtáhli ho mezi sebe. Vůz se rozjel rozblácenou cestou k táborové bráně.

Bylo to jasné, chtějí ho oddělat, zlikvidovat. Nemohou potřebovat zajatého Američana. Překotně počal zvažovat možnosti, jaké má šance. S hrůzou si uvědomil, že žádné. Zázraky se nedějí. Tři chlapi s pistolemi a on sám. Podříznou ho jako berana.

Vjeli do města. Srdce se mu třásl. Kdy naposledy viděl večerní ulice, zástupy lidí na chodnících? Tady nebylo zatemnění, vládní letectvo hlídalo u Madridu. Výlohy obchodů jasně zářily snad ještě více než celá slavná Broadway. Předjarní večer, průvody uniform, ale byly to jen stíny. Plul pod hladinou řeky, zůstával ponořen a nemohl vzhůru mezi světla a klidné rozesmáté tváře. Tady snad ani válka nebyla. Nějaký šťastný jiný svět.

Střed města zmizel, rozbitou výpadevou silnicí zamířili k jihu. Nad hlavou jim zaburácely motory přistávajících letadel. Civilové pohlédli téměř současně na hodinky, důstojník zvýšil rychlost. Snad ho nevezou na letiště? Že by opravdu Afrika?

Po několika minutách odbočili z hlavní silnice, vedoucí do Cádizu, a zamířili do tmy, kde se rozžehovaly reflektory přistávajících letadel. Teď už nepochyboval, bude to Afrika, tábor na Sahaře, strašidla přece jen existují.

Minuli nízkou letištní budovu, několik hangárů a vůz vybočil z cesty na travnatou plochu. Kamaž mohl v té tmě dohlédnout, viděl siluety letadel. Některá byla zakryta plachtami, jiná se připravovala k letu. Pak vůz prudce zastavil, důstojník něco řval na letištní zřízence a vyrazili na plný plyn ke stroji, který už roloval na startovací dráhu.

"Hoďte sebou!" štěkl civil na důstojníka, "říkal jsem vám, že na nás nikdo čekat nebude!"

"Ruce!" nařídil druhý, a než se Stanley vzpamatoval, zaklapla mu na zápěstí ocelová pouta.

Letadlo se zastavilo na okraji dráhy a počalo zkoušet motory. Řev ohlušoval. Vůz blikl světly, zajeli těsně k trupu a dveře v tom velkém šedozeleňém stroji se otevřely. Někdo spustil kovový žebřík a oba civilisté vyvlekli Stanleyho vzhůru.

Dveře zapadly, motory zaburácely na plné obrátky a nákladní junkers s jedinou lavicí u stěny a balíky přečpaným trupem se s nesmírnou lehkostí vzdaloval od vozu táborového zpravodaje.

Snažil se odhadnout čas. Noc už pokročila. Nejprve letěli dlouho nad mořem a oknem viděl v dálce nekonečný řetěz drobných světél. Asi pobřeží. Pak přistáli někde na vojenském letišti, betonová dráha a řada zakrytých strojů, hodinu tankovali a znovu vzhůru.

Seděl strnulý a zkrhlý s pouty na rukou mezi dvěma strážci a kolem krku měl upevněnou výsadkářskou šňůru. Jen stěží mohl pohnout hlavou. Ti dva vedle klidně dřímali s dekami na kolenou. Měli ho jistěho, odtud jim neuteče.

Čím déle letěli, tím více chlad vzrůstal. Snad vystoupili do větší výšky, protože i strážci se probudili. Zabalili se do dek a pobaveně se dívali, jak se třese zimou. Marně se snažil odhadnout, kam letí, kam ho vezou. Přes moře byl ze Sevilly do Afriky jenom skok, ale teď už byli na cestě několik hodin. Občas zahlédl protějším oknem svítání. Ještě bylo příliš daleko, aby odhalilo zem, ale blížilo se, přicházelo, spouštělo na stříbrné šňůře. Mohly být dvě tři hodiny ráno. Ti dva nemluvili. Ani anglicky, ani španělsky. Občas se jeden po druhém chodili ohrát do pilotní kabiny. A on se nevyptával, nechtěl je nechat pást na svých úzkostech. Vlastně už nevěděl, třese-li se zimou nebo strachem. Ta cesta nebyla normální, nic z toho nebylo normální. Teď k ránu, když byli stále ještě ve vzduchu, nalézal jediné vysvětlení. Neodvažoval se je však domyslet, připustit. Postavil před sebe zeď, za ní ta myšlenka nesměla. Ale věděl, že tam stojí a čeká, že ji nemůže zaplašit.

Letadlo se položilo na křídlo. Zakymáceli se, vzepřeli nohama. Na obloze ještě zářil měsíc. Poloha stroje se znovu změnila - dole bílý sníh. Sinalá lidská tvář, jeho tvář. Země se rychle blížila, klesala.

Dveře pilotní kabiny se otevřely a chlapík v kožené kombinéze se mezi nimi spokojeně protáhl. "Jsme doma," zívá, "Berlín, vystupovat!"

Byla to pravda! Udělalo se mu nevolno. Vydali ho Němcům! Ti dva lumpové byli němečtí agenti, všechno si zjišťovali a ověřovali. Zeptali se v Berlíně.

Stanley Sandy, dvacet let káznice, Hindenburg a bůhví co ještě. Konec! Komárek to vyhrál, teď se válí v nebi. On blázen utíkal, chtěl zachránit kousek mizerného života a právě doběhl - do Berlína.

15.

DEN ZA DNEM, hodinu za hodinou. Výsledky ani na okamžik neustávaly. Zhrouceně seděl před stolem vyšetřujícího úředníka, zbitý a zmlácený, nevěděl, je-li půlnoc nebo poledne, ztratil pojem času.

"Máte jedinou možnost," řval vyšetřovatel - nebylo to však gestapo ani armáda - "přiznat se! Řekněte pravdu, naprostou pravdu, nečekejte, že budete postaven před soud, už jednou jste byl řádně odsouzen!"

"Nemohu pro vás udělat nic, naprosto nic," krčil rameny odmítavě generál von Knausen. Občas se objevil u výsledku odměřený a korektní, zkoušel hrát na jinou strunu. Velkorysost a porozumění, vyjít si vzájemně vstříc.

"Vypovídejte o událostech v Americe, kam zmizeli naši lidé, ano, ti, kteří vás doprovázeli! Proč nebyl obchod uzavřen, kde je Constantin Trent, potom uvidíme."

"Nevím, nevím, nevím," odpovídal tupě Stanley pod nekonečným přívalem ran, s myslí křečovitě upjatou na jedinou myšlenku. Nesmí promluvit, nesmí říci ani slovo. V tom byla jeho naděje a možná záchrana. Nevěděli nic, naprosto nic, nemohl tomu uvěřit. O vzducholodi však nepadlo ani slovo. Nejdříve se domníval, že je to léčka, trik, ale pak ho konečně napadlo, že ti lidé jsou přece mrtví, jejich těla zůstala v domě na pobřeží a Američané je asi nevydali, zatajili celý případ. Německé vyslanectví ve Washingtonu nebylo zřejmě do záležitosti zasvěceno, byla to akce zpravodajské služby letectva. Nikdo se nevrátil a těla mrtvých zmizela, vlastně nezmizela, vůbec se nenašla, žádná nebyla. Tehdy se neobjevila v novinách ani zprávička. Operations Branch zahalila celý případ mlhou. Nemuselo se vyšetřovat, objasňovat, spojovat případ se vzducholodí.... Washington si nepřál roztržku s Německem.

"Byl jsem poslán společností do Španělska," opakoval zatvrzele.

"Jakou společností? Asprey? Taková společnost přece neexistuje," hulákal vyšetřovatel. "Kdo se za ní skrývá, kdo podporuje pašování zbrani komunistům do Španělska?"

"Nevím, nevím, nevím," vzlykal zoufale. "Doprovázel jsem pouze zásilky, to byla moje práce."

"Od začátku jste nás klamal, následky teď poneseš sám!" bušil pěstí do stolu von Knausen a maska korektnosti spadla. "Řekněte pravdu! Co je s přístrojem, existuje vůbec? Měl jste pomáhat při jeho předvedení....."

"Chtěli mne pouze dostat z kriminálu," hlesl zničeně.

"A teď v něm chcípnete!" zařval vyšetřovatel. Poslední ubohá naděje. Byl mu za ni vděčný. Nechají ho chcípnout v kriminále. V okamžiku, kdy by řekl pravdu . . .

Když ho po dvou měsících převázeli polomrtvého odkudsi, nevěděl odkud, do věznice v Oranienburgu. Bylo už venku jaro a na všech španělských frontách se zuřivě bojovalo. Neviděl berlínské slunce ani úsměvy žen, ani titulky v novinách:

NĚMECKO ZAJISTÍ MÍR NA TISÍC LET!

Ležel na nosítkách s myslí zahryznutou do stále stejné věty. Nevím, nevím, nevím . . ., ale už neměla smysl.

Duch se odpoutal a vyrazil s Komárkem po mizerných cestách jižních sierr.

"Španělskou zemí mám tak rád," hulákal gramofon ve staré stodole českou písničku. Bůhví který interbrigadista desku přivezl, kde se tu vzala, ale chrčela od rána do večera - jako on - odraná bolestí a zoufalstvím.

"Dlouho nevydrží," řekl průvodce vrchnímu dozorcí, když ho předávali na nádvoří věznice, "ale je tu zvláštní příkaz, nejpřísnější samovazba! Podepište převzetí!" A pak ho odnášeli. Cítil zvláštní zápach úzkosti a strachu, dní a let, ostrou vůni cementu a kovu, mříží a drátěného pletiva. Z Magdeburku věděl, že Oranienburg je solidní kriminál, slušná věznice. Tady se neubíjí holí a žere se z misky. Nejsou tu ani cely smrti. Internát pro pořádné lidi. Potkala ho štěstí, nikdo ho nebude otravovat, aby šel pytle. Bude jen ležet a ležet, válet se s Komárkem na slunci. Všechno ostatní mu vypadlo z hlavy. Anna Pageová, Constantin i nahá Hildeborg. Jen na tu hospodu si vzpomínal docela jasně. Venku zoufale pršelo a starou silnici strhla voda. Jel po ní už celý život z Green Pointu přes půl světa, Paříž i Komárno, až do rozblácené španělské sierry a před nosem mu končí. Známa, dobrá, vyježděná cesta. Musel ji opustit a šplhat do hor. Někde tam vede jiná cesta, ale půjde na ní o krk.

Gramofon chrčel a chrčel, pak už nebylo rozumět ani slovo, i pero prasklo a zůstalo jen ticho, ozvěna kroků, zapomenutých slov, údery plechové misky. Ani tvář dozorce nikdy neviděl, jen ruku ve dveřním okénku. Poznal však ticho jako nikdy předtím, jeho nejjemnější tóny i hluk kamenných zdí. V něm nikdy takové ticho nebylo. Měl v sobě plno lidí, hlasů a zvuků, které ho vyváděly z cely, tlačily k zemi, když padaly bomby.

Kde by se tady vzaly bomby? To vybuchují ty všerejší, slyšel je někde před Granadou. Zajeli s vozy do citrusového háje, země se pod nohama lehce zachvívala. Člověk objeví v sobě celý svět, může vyrazit na všechny strany, zamířit, kam se mu zachce. Jen nesmí padnout sám sobě do zajetí.

Kde by se tady vzaly bomby?

Betonová podlaha se zachvívala, to nebyl citrusový háj, zdivo pracovalo. Slepě hleděl k nepatrnému zamřížovanému oknu, kočka by neunikla. Nemohl si uvědomit, jak dlouho tam hledí, Rok, dva nebo tři? A teď slyšel poselství světa. Přicházelo! Vyvrátilo ticho, přeoralo zem. Setřásl sny! Hodil je na pryčnu vedle hrubé deky pod polici s miskou. Teď musel přemýšlet. Není to válka? A jak dlouho trvá?

Poprvé se ho zmocnila zuřivost. Nic neví, nechají ho chcípnout! Řval a bušil pěstmi do zdí, vylomil pryčnu, zdemoloval ji a napadl s ní dozorce. Ten člověk sám otevřel dveře. Jenom se nenechat zmlátit! Ale povalili ho na zem a nasadili mu svěrací kazajku.

"Má strach z bomb," řekla známá ruka utahující šňorování. "To se ještě nikdy nestalo."

"Nemá strach z ničeho, už se zbláznil," řekl druhý. Zbláznil se!

Převezli ho do vězeňské nemocnice. Pro šílence nemá samovazba smysl. Ležel v drátěné kleci a hleděl na lidi. Oči a ústa, tváře jako on - podlaha z betonu.

"Nejsem blázen, proboha nejsem blázen," nebyla to slova, ale jen zvuky.

"To víš, že nejsi," zasmál se doktor, přece jenom jim rozuměl. "Ale brzy budeš, jestli se tam vrátíš, určitě budeš!" Byl to kriminálník jako všichni kolem. Proti Magdeburku se ale osazenstvo změnilo, byli to jiní lidé. Večer když zhasla světla, nešeptali si o vraždách ani o loupežích, ale o politice, o pohybech front.

"Ve Španělsku se ještě bojuje?" zeptal se nechápavě. "Mě sem přivezli ze Španělska."

Hleděli na něho jako na zjevení. "Všude se bojuje," řekl někdo. Začali počítat, čtyři roky v samovazbě, je to

vůbec možné? Ale za pár dní se adaptoval, clona se rozplynula, zas byl z něho člověk. Vrátil se z daleké cesty, pěšky kolem světa. Koncem května v sedmatřicátém se vylodil ve španělské Adře a teď byl dvaadvacíťletý.

Neuplynuly ani tři týdny, když pro něho přijeli. Vytáhli z klece a hodili do automobilu. Už nebyl šílenec, ale vězeň Písecký.

Muž za velkým stolem neměl ani uniformu, ani na něho neřval. Úředník se zlatými brýlemi, chápavý pohled, masité ruce, holá hlava a kulatá tvář. Po jeho pravici seděl důstojník gestapa v černé uniformě a po levici zapisovatel. Stín a knihomol, archivář v klotovém plášti. Převezli ho někam na druhý konec Berlína do nevzhledného prostorného domu.

"Písecký," řekl znechuceně holohlavý pán a čistil si brýle. "Německý národ krvácí a vy jste dosud hřešil na naši velkorysost. Dnes vám dáváme poslední příležitost, buď vypovíte pravdu, ale úplnou, nebo budete předán k dalšímu řízení gestapu. Spočítejte si to, v nejlepším případě koncentrák, ale nejspíše budete popraven. Dnes je válka a věčně vás v base držet nebudeme. Je čas záležitost ukončit! Jste ochoten vypovídat?" Jeho klidný, lhostejný hlas nenaháněl hrůzu, oznamoval pouze konec cesty.

Ani v důstojníkově tváři se neobjevila stopa zájmu. Ztratil pro ně cenu. Jakou mohl mít pro ně ještě cenu? Překotně uvažoval. Teď držel osud ve svých rukou, jen na něm záleží. Okamžik těkal pohledem z jednoho na druhého. Nebo že by měl ještě nějakou cenu, že by šlo stále o Constantinův přístroj? Že by se ještě nevzdali naděje? Proč ho už dávno neposlali do koncentráku, proč ho nepověsili?

"Jsem ochoten vypovídat," řekl tiše, protože se nechtěl vrátit do samoty ani zbytečně zemřít. Jaký mohly mít dnes smysl staré historie? Chtějí znát pravdu, ať ji tedy znají. Bůhví kdo ten holohlavý člověk byl, snad někdo ze zpravodajské služby a teď jim došla trpělivost.

"To je rozumné," řekl a otevřel velké desky. "Váš spis, Písecký, všechno, co jsme až dosud zjistili. Pro nás jste starý, zkušený agent. Nejdříve upřesněte, pro kterou mocnost jste pracoval, kdy a kým jste byl získán, rozumíte, co myslím?"

"Rozumím." "Tak prosím."

"Něco ti povím, Sandy," řekl tiše poručík Trent ze vzdálené strany obrovské široké postele. Tma byla horká, vlhká, nasáklá pachy ryb a hnijícího pralesa. "Jak jednou přestanou člověka bavit ženský, stojí život za starou bačkору."

Pootevřel oči. Vedro teď k ránu trochu polevilo a dalo se dýchat. Obě okna byla otevřená a do té díry, kterou si nestačili večer ani pořádně prohlédnout, vnikal konečně chladnější vzduch z Limonského zálivu.

Constantinův hlas se dral do Stanleyova podvědomí z neskutečna, ze zlého snu, z velké dálky, ale nebylo to tím že ležel na druhé straně té obrovské postele a mezi nimi dvě nahé černé holky.

Slabě se usmál do nehybných očí za skly ve zlatých obroučkách.

"Chcete říci, že jste pracoval pro . . ."

"Pro japonskou císařskou zpravodajskou službu."

Připravovali jsme potopení britského křižníku Admirál Nelson ve zdymadlech Panamského průplavu." Zarudlá víčka se slabě zachvěla.

"Akce v poslední chvíli selhala, byla vyražena a musel jsem uprchnout. Další akcí byl útok na francouzský frank. Propašovat dvě miliardy falešných franků . . ."

Důstojník v černém zvedl telefon. "Přijďte sem," řekl někomu, "je to zajímavé," a vytočil další číslo.

"Pokračujte, Písecký," povzdechl holohlavý. Stanley se pomalu rozhlédl. Blesklo mu hlavou, že mu život nabízí poslední možnost, aby ze všeho vyvázl. Ale musí riskovat, do krajnosti riskovat. Ještě jednou zopakovat americký případ. "Je tady příliš mnoho lidí," řekl s pohledem upřeným na několik důstojníků stojících u dveří, kterými před okamžikem vešli. "Chtěl bych vypovídat o zkáze vzducholodi Hindenburg."

Ticho. Vyšetřovatel za stolem se ani nepohnul. "Prosím, odejděte," řekl konečně. "Jednotlivá oddělení obdrží konečnou zprávu. Pokračujte!"

"Mohu vypovídat pouze před generálem von Knausenem," řekl sotva slyšitelně. "Na vzducholodi Hindenburg bylo předvedeno zařízení nabídnuté ke koupi německé armádě."

"Prosím?" Lebka vyšetřovatele byla pojednou zvlhlá potem. Okamžik na něho nepohnutě hleděl. "To je lež! Už zase lžete! Můžete to dokázat?" zařval.

Stanley jen slabě pohnul hlavou. "Nemohu, nikdo to nemůže dokázat, mohu o tom jen vypovídat."

Pěst dopadla na desku stolu. "Stráž!" Vyšetřovatel si otřel hlavu dlaní a vyběhl z pracovny.

Dvě hodiny seděl ve strohé kanceláři a hleděl do prázdných stěn. Nehybné sochy se samopaly po obou stranách dveří. Pak se objevil důstojník v uniformě gestapa, hodil mu přes ramena deku, aby nebylo vidět vězeňské hadry, nasadil pouta a vyvedl ho po železném točitém schodišti na malý dvůr k vozu. Holohlavý úředník už měl na sobě uniformu plukovníka letectva, usedl vedle něho a vyrazili do středu Berlína. Tak ho kdysi vezli z newyorského vězení do Washingtonu, kolik od té doby uplynulo let? Zářilo jarní slunce, obloha byla neuvěřitelně modrá a před nim obrovská naděje a celý kontinent. Obojí promarnil, ničeho nedosáhl.

Teď bylo šero, stmívalo se a město se propadalo do tmy. Ani paprsek nesměl proniknout k noční obloze. Asi za půl hodiny vjeli do průjezdu rozlehlého paláce a někdo jim svítil na cestu kapesní svítilnou. Každé napětí přestává mít účinek, trvá-li příliš dlouho. Každý strach se změní v lhostejnost, nelze-li ho stupňovat. Už neměl strach, všechno mu bylo jedno. Nějak to dopadne, vždycky všechno nějak dopadne.

Hluboké jednotvárné hučení rozechvělo stěnu za jeho zády. Přístroje pracovaly.

Silnice už nebyla prázdná. Všichni, které až dosud zdržela bouřlivá vichřice ve městě, vyjížděli. Každý se snažil

dostihnout ztracený čas. Nekonečný konvoj vozů a nad lakehurstským letištěm obrovský klesající Hindenburg. Pohlédl na hodinky, devatenáct dvacet. Příd se počala zvolna sklánět k přistávacímu stožáru.

V té chvíli se celý vůz zachvěl, tlaková vlna jím smýkla do středu vozovky a strašlivý výbuch Stanleyho na okamžik ohlušil. Stříbrné tělo "pýchy německého národa" zmizelo v oslepujícím moři plamenů.

"Pokračuj! Věnuj se řízení!" zařval z reproduktoru Constantinův hlas. "Uzavřít střechu, zvýšit rychlost!"

Pracoval jako automat, v kabině byl pojednou nedýchatelný žár a oslepující jas.

Ruka se mu trásla, když si otíral čelo. Ještě slyšel praskání ohně, ale byla to jen polena v krbu. Pracovna, rozlehlá jako taneční sál, střízlivé uniformy a chladně ostřížící tváře. Vůdce ve zlatém rámu shlížel vojáckým pohledem z návší na hořící město, čtyři neprostopné muže i na Stanleyho. Obraz přes celou stěnu. Táhl k půlnoci, ale stále ještě vypovídal. O účasti expertů při akci i na letišti, o uzavřené dohodě a bezpečnostních opatřeních. Von Knausen ho občas přerušil otázkou. Ostatní mlčeli. Katastrofa Hindenburgu dnes už nikoho neděsila ani nedojímala. Ale bylo to zajímavé, nesmírně zajímavé. Po více než čtyřech letech konečně pravda. Trentovo zařízení existuje, je skutečné . . .

Pelz vzal složku s finančními doklady a Constantin svazek dokumentů. Pak si je přes stůl beze slova podali. Hotovo! Obchod byl uzavřen. Ani si nepotřásl rukou. Jen Stanley si zapálil cigaretu. Člun už přistával. Nejvyšší varování!

Zatočila se mu hlava. Cigareta byla hořká a odporná, první po kolika letech. Von Knausen stál otočen zády a hleděl do plamenů krbu.

"Proboha, Knausene," řekl starý pán s bílými vlasy, který před okamžikem nabídl Stanleymu cigaretu, "udělejte s tím něco, nebo to udělám já. Vy jste měl tu věc v rukou, takhle všechno zbabrat, to je neodpuštělné! Kdo na to přišel? Kdo to nařídil?"

Knausen se přes rameno nepatrně otočil. "Pan říšský maršál," šeptl studeně. "Odved'te vězně!" zavelel, "něco si ještě ověříme, několik maličkostí u japonských přátel, mister Sandy nebo jak vám mám hromě říkat?"

Brýlatý plukovník Keller ho vyvedl do předpokoj. "Jestli jste jim lhal," řekl důrazně, "budete ráno viset. Ověř si vaše pohádky přímo v Tokiu, na to není třeba mnoho času, jen co se rozšíří rádiová depeše." A usedl do křesla.

Stanley se posadil také. Nikdo nehoul. "Zůstat stát! Otočit ke zdi!" Seděl v královském předpokoji v nádherných klubovkách ve špinavých vězeňských hadrech. Tady žili ti, kdo rozhodovali o lidských osudech, o osudech světa. Narušil jejich klid, museli ho vpustit, vyvedl je z míry.

Unaveně zavřel oči. Měl v sobě prázdno, nesmírné ticho. Staré známé hlasy zmizely. Teď už nemohl nic dělat. Ráno ho nejspíše pověsí. Ale je to lepší než samovazba. Koho má pánbůh rád, toho k sobě brzy zavolá. Ale jaké brzy, je z něho starý chlap. Mládí vyprchalo, chápe dosah věcí. Ucítil omamnou vůni horkého jídla, někdo se dotkl jeho ramena. Nevzpomínal si, že by někdy cítil tak nádhernou a pronikavou vůni. Sen. Pevně sevřel víčka, jen ať pokračuje, ať nezmizí.

"Večeře!" štěkl strohý hlas. Chlap v uniformě prostíral na kuřácký stolek. Plukovník Keller, otočen zády, četl noviny.

Vzpamatoval se. Nebyl to sen. To prostírali jemu. Barokní hodiny na stěně ukazovaly půl druhé ráno. Staré krajiny na obrazech ožívaly. Dávno zašlý svět.

Pustil se do jídla. Nejedl, žral, hltal, vylizoval talíř. Bylo mu to jedno, ráno ho pověsí. Mikádo jim tak něco potvrdí, k něčemu se přizná. Chtělo se mu smát, alespoň dostal pořádně najíst. Ještě jim měl oznámit, kolikrát navštívil Boermelovu ženu. Von Knausen jako zpovědník . . . Hlasitě se rozesmál, plukovník na něho udiveně pohlédl. Není přece jen blázen? Samovazba zanechává stopy. Stráže u bílých vysokých dveří se ani nepohnuly.

"Nechte toho, prosím vás," řekl znechuceně. "Co je tady k smíchu?" poprvé promluvil jako unavený obyčejný člověk. Celou noc protluče s takovým grázlem. Mezinárodní podvodník, dobrodruh, agent a bůhví kdo ještě. Všechno jsou lži, výplody narušeného mozku. Duševní exhibicionismus, nakonec to odskáče on.

Stanley se schoulil do příkrývky. Štukový strop byl věnčen girlandami sádrových květů. Teď s plným žaludkem se mu chtělo spát. Jen ať ho nepošlou do té hrozné díry. Beton a ocelová mříž, civilizace.

Anna Pageová zamávala lejsky z okna kanceláře. "Ještě čtyři bedny," zavolala, "ještě alespoň čtyři." Zacouval k rampě a vyšplhal na přečpanou korbu.

"Anna je přece mrtvá," šeptlo věčně bdící podvědomí. "Tak dávno je už mrtvá, celý život jsi zahodil, vždycky měla pravdu."

"Pojďte!" řekl naléhavě plukovník, "nespěte, upravte se trochu, chováte se jako zvíře." Bylo pět hodin ráno. Venku vycházelo slunce, slyšel hlomoz probouzející se ulice. Válka neválka, nejprve vyjedou kropicí vozy.

V krbu už nehořel oheň. Na pompézním, řezbami zdobeném stole stála baterie lahví. Ti čtyři ještě seděli na svých místech. I jim byla noc dlouhá.

"Pane Písecký," řekl zvolna generál von Knausen. "Máte pozoruhodné reference, jste vlastně vynikající člověk. Už jednou jsem vám řekl, že všechno je v podstatě nedorozumění. Při troše dobré vůle a vzájemného pochopení jsme dávno mohli spolupracovat. Nechtěl byste přijmout nabídku naší zpravodajské služby? Tokio nebude dělat potíže, jsme přece spojenci."

"Bylo by mi nesmírnou ctí!" zařval řízně Stanley, jako kdysi řvával v Green Pointu.

"Konečně rozumné slovo, alespoň dnes jsme se domluvili," povzdechl nepateticky generál. "Budete mít jediný úkol, najít Constantina Trenta. Říše ho potřebuje!"

Po obědě se podávala káva.

Seděli u bílého stolku na zahradě útulné rodinné vilky v Hohenschauhausenu na okraji Berlína a paní Mayerová, laskavá mateřská hospodyně, přinášela šálky.

Plukovník Keller se na ni usmál, odložil brýle a vystavil tvář slunci.

Byla nádherná horká neděle, listoví stromů cedilo žluté skvrny jasu na vyšívány ubrus, rozlévalo neklidné stíny po úběly šálků a přetévalo hlasy hmyzu.

Stanley zhluboka vdechoval nádherný klid, volné, nikdy nespěchající kroky hospodyně a vůni kávy, stoupající z porcelánové konvice.

"Káva je lepší než pivo," řekla paní Mayerová, když zachytila plukovníkův zklamaný pohled. "V takovém vedru pivo hned vypotíte." A vracela se k domu.

"Zdá se vám to snad příliš nereálné?" zeptal se tiše Keller Stanleyho a znovu vystavil pobledlou tvář slunci. Rukou tápal po paměti na stole, až nahnatal drobné ucho šálku. Teprve potom otevřel oči a usrkl.

Záhon ohnivých pivoněk oslňoval.

"Při prvním pohledu se tak jeví každá akce," řekl. "Je to, jako když chcete postavit dům. Nejdříve máte jen jámu v zemi." Nasadil si brýle a jeho kulatá, vykrmená tvář dostala teprve teď správný výraz. "Podaří-li se najít toho vašeho pařížského Japonce, a já jsem přesvědčen, že podaří, ostatní je pouze otázkou správného přístupu k věci. Cestovní kancelář Tatejama byla uzavřena počátkem války, to už víme. Ztratila smysl, do Japonska se necestovalo, ale personál ve Francii zůstal, ten se nevrátil. Neměl k tomu možnost. Na japonské ambasádě v Berlíně ani ve Vichy se pochopitelně ptát nemůžeme, ale během dvou tří týdnů . . ." Zvolna labužnický srkal kávu. "Všechno se dá zjistit, úplně všechno," dodal přátelsky.

"Nemáme ovšem jistotu," povzdechl Stanley a vrátil se pohledem k útulnému domku, kde teď žil a odpočíval, "že nám to bude k něčemu dobré. Od té doby uplynula přece jen pěkná řádka let . . . Opravdu si myslíte, že Tokugawa bude schopen předložit Trentovu americkou adresu? Je přece válka."

Plukovník Keller slabě přikývl. "Jistě, to situaci komplikuje. Evropskou síť, existuje-li ještě, a ona bezpochyby existuje, vede s největší pravděpodobností dál. Kdybychom se byli dohodli dřív, dokud nevstoupily Spojené státy do války, bylo by všechno mnohem snazší. Koneckonců, neočekáváme, že nám někdo předloží Trentovu adresu, nám jistě ne, ale snad vám, snad, možná. Z něčeho musíme vyjít, stačí, bude-li naznačen směr, doporučí-li vás na další osobu. Je to jako žebřík. Dokážeme-li vystoupit na první příčku, můžeme stoupat na druhou a krok za krokem dál. Nespoléháme ovšem jen na Tokugawu, je tu ještě další cesta, i když složitější.

Zatím je vaší jedinou povinností dát se do pořádku. Pak dostanete speciální výcvik a bude pro vás vypracován zcela přesný, se vším počítající plán. Nabídka, kterou předložíme tentokrát, je naprosto solidní. Nikdy neopakujeme staré chyby. Peníze poukážeme předem do kterékoli neutrální banky. Vy rovněž v kterémkoli neutrálním státě předáte našemu zastupitelskému úřadu příslušnou dokumentaci. Pochopitelně že se zajistíme proti zneužití důvěry," dodal po krátké pomlce, "to je přirozené, nic před vámi neskrýváme. Kdyby z vaší strany nebyl zachován stejně korektní a solidní postup jako z naší, máme řadu možností upozornit americkou zpravodajskou službu na vaše spojení s Tokiem a koneckonců i s námi. Nemáte na vybranou, provaz v Německu i v Americe je stejný. Je v oboustranném zájmu, aby akce byla úspěšná. Tehdy zavinila všechno maršálova lakota, ale dnes je válka, dnes jde o naše životní zájmy."

Stanley přikývl. Bylo to jasné, chtějí vynález za každou cenu, právě s tím počítal, na to vsadil. Válka se protahuje a úspěchy nejsou asi příliš přesvědčivé. Potřebují novou zbraň, takovou, jakou kdysi sliboval Trent. Samozřejmě že si ho pojistí. K tomu, aby ho předhodili americké kontrašpionáži, by stačila nepatrná indiskrece v neutrálních diplomatických kruzích. Vlastně nic neriskují, mají ho v hrsti.

První verze plánu byla jednoduchá. Bude mu umožněn útěk do některého neutrálního státu. Tam se přihlásí na americkém vyslanectví, bude repatriován do Států, a až domácí zpravodajci skončí obvyklé vyšetřování, začne jeho vlastní práce. Najít Constantina Trenta.

Neměl na vybranou, jiná možnost, jak uniknout, jak se dostat konečně na svobodu, nebyla. Teď však seděl u stolu s plukovníkem Kellerem a neodvažoval se na to ani pomyslet, aby nic z jeho vlastních plánů neproniklo na povrch. Jednou provždy se vším skončí, nikdy nebude pomáhat říši vyhrát tuhle zatracenou válku, nikdy nedorazí na americké vyslanectví, zmizí, rozplyne se, pochová sám sebe. Dost dlouho běhá po světě, aby se mu otevřely oči. Ani on už nebude opakovat staré chyby.

"Dříve než to začne," řekl pomalu, "rád bych se podíval domů, nebyl jsem tam celá léta."

"Chápu," usmál se slabě Keller. "Proč ne, to je jistě možné, nikdo vás neomezuje, máme k vám naprostou důvěru, můžete dělat, co chcete. Ale zatím počkejte na výsledek šetření ohledně Tokugawy. Bude pravděpodobně nutné navázat s ním kontakt ihned. Potom budete mít na vzpomínky ještě času dost. Akce se musí perfektně připravit, nesmíme spěchat ani riskovat, že vás," neurčitě kývl hlavou "pošlou za mříže. Máme už také nějaké zkušenosti."

"Počkám, tolik to nespěchá."

"Výborně, spolu se vždycky dohodneme. Doufám, že jste spokojen. Paní Mayerová výborně vaří, jistě lépe než . . ." v koutcích mu zacukalo.

"Ano, to jistě," usmál se Stanley, "mnohem lépe."

"Jsem rád, že se vám tu líbí, příležitostně se zastavím, teď už musím jít." Dopil kávu a vztáhl k němu silnou, drobnými chloupky porostlou ruku. Snubní prsten blýskl na slunci. Jistě byl řádným otcem rodiny, i takoví lidé se žení.

Osaměl. Už si zvykl na taktní návštěvy plukovníka Kellera, nikdy netrvaly příliš dlouho. Stále si však nebyl jist, je-li sledován. Paní Mayerová patřila samozřejmě k bezpečnostní službě, to mu však nevadilo, s tím musel počítat. Měli ho tady dobře ukrytého. Občas si vyšel do města a snažil se zjistit, má-li průvodce. Nemohl uvěřit tomu, že by mu dali skutečnou svobodu. Ale i tak to byl nádherný pocit. Nikdy předtím si ho nedovedl vážít. Mnoha věcí si nedovedl vážít. Hodnoty se mění. Už dávno mu nešlo o milióny, to byl jen chlapecký sen, přeludy mládí.

Napadlo ho, že kdysi, právě v tak nádhernou neděli, obědval u Boermelových. To bylo v šestatřicátém, v

sedmatřicátém jezdil na španělské frontě. Od té doby se svět změnil. I on se změnil. Co by se stalo, kdyby . . . Byla to vzrušující myšlenka. Jak se asi změnila ona? Mohl by se toho odvážit?

"Ale proč ne? Proč vlastně ne?" šeptl věčný dobrodruh dřímající uvnitř. Zasněně pohlédl vzhůru k letní zářivé obloze. Měla smaragdově zelenou dlouhou toaletu a on přinesl růže a šperk. Dnes zlato z obchodů zmizelo, všechno zmizelo, ale růže by snad sehnal.

Svraštěl mrzutě obočí, žádné růže, nic nápadného, půjde se projít, možná že ani nenajde ten dům. Bylo to kdesi u Tiergarten, jméno ulice dávno zapomněl. Vstal a šel se obléknout. Konfekční šedý oblek ze špatné látky. Samé dřevo. Kalhoty mu byly v pase volné. Zkoumavě hleděl do zrcadla na toho cizího muže. Ničím se od zdejších lidí nelišil. Prošedivělé vlasy, hubená, přísná tvář, kriminál zanechal stopy, celý život na něm zanechal stopy. Seržant Sandy někam zmizel, bůhví kam. Jen uvnitř se člověku zdá, že zůstává stejný, ale je to klam, ubohý klam. Pohnul rty. Měl to být úsměv, asi ji ani nepozná.

Prudce se otočil a vyšel na chodbu. Z kuchyně slyšel údery umývaného nádobí. "Paní Mayerová," zavolal hlasitě, "vyrazím si dnes za děvčaty." I ty uklidňující údery překládaných talířů byly klam, dům, zahrada, nedělní odpoledne. Neskutečný sen, z kterého se brzy probudí. Ale teď si přál, aby pokračoval, alespoň ještě chvíli trval.

Podzemní dráha byla přeplněná. Berlin se hrnul k jezerům. Uniformy a pestré dívčí šaty. Město se obléklo do uniforem. Hemžení ho uchvátilo. Stál, díval se a nechal ujet několik vlaků, než nastoupil. Také sen, hromadný, několik krátkých hodin volna nebo dovolené, zdání klidu, normálního života a pak...

V Tiergarten vystoupil. Marně se snažil orientovat, jezdíval sem vozem. Pak spatřil v dálce závoje dýmu nad Siemensstadtem. Boermelovo království. Prořídle a zkomolené od bomb, ale přece jen království.

Pustil se tím směrem.

Vozy městské služby kropily rozpálenou asfaltovou pokožku. Pořádek! Ucítit známý pach prachu a kamene, vůni nedělního města. Velké tabule ukazovaly cestu k zoo. Parky a jezírka, tady to poznával, nemohl být daleko. Okamžik uvažoval, neměl-li by přece jen nejdříve zatelefonovat, ohlásit se. Co jí vůbec řekne? Nechtělo se mu o tom přemýšlet. Přál si, aby sen pokračoval, aby se z něho nikdy neprobudil.

Nad hlavou mu neočekávaně zařvaly sirény. Tesklivě, zoufale otrásaly městem. Výstraha! Klidná nedělní ulice se zavlnila, dala do pohybu. Matky s kočárky a dětmi směřující k zoo, penzisté vybíhali z parků.

"Achtung, Achtung, die Luftlagemeldung . . ." hlas z tlampačů chrлил studeně a neosobně informace o pohybu nepřátelských letadel. Potom umkl. Vysílání bylo přerušeno.

Také se rozběhl. Za několik okamžiků bude nálet, ještě pět, nanejvýš deset minut. Stráví odpoledne v dusném, přečpaném krytu. Ani ji neuvidí.

A pak zahlédl známý dům. Nehybný, slavnostní, za mřížovým parku. Široké schodiště ke skleněným dveřím. Tady to bylo, nemýlil se. Proběhl železnou bránou do zahrady. Stín ho obklopil, vzrostlé stromy a záhony květů. Nic se nezměnilo. Jen ticho bylo jiné, hluboké, hrozné. Leželo nad celým městem. Slyšel hlasy ptáků. Nejhorší je vždycky čekání.

Stiskl tlačítko zvonku. O ničem nepřemýšlel. Služebná v bílé zástěře s kufříkem v ruce otevřela poděšeně dveře a tázavě na něho pohlédla. "Veřejný kryt je na konci ulice, číslo 627," řekla stručně.

Neznal ji, nevzpomínal si, asi byla nová. "Mohl bych mluvit s paní Boermelovou?" zeptal se. Pohlédla k obloze. Jasná, zářivá.

"Ano," přikývl, "bude asi nálet, první výstraha, šel jsem právě kolem."

"Koho mám ohlásit, prosím?" Mlčel.

Koho má ohlásit?

Znovu pohlédla k obloze.

"Je to překvapení, řekněte, že je to překvapení."

"Prosím, jak si přejete." O krok ustoupila a neochotně odložila kufřík. Hala vydechla chladem a solidností. Ze stěn nad schodištěm shlížely důstojné tváře. Rodinná galerie.

"Okamžik, prosím," a klapot lakových střevíků. Zaslechl hluboké tóny vzdálených hodin. Půl třetí. Potom závan hlasů, jak se někde otevřely dveře.

Sirény venku znovu zaječely. Rozzechvělý horký letní vzduch i chlad vstupní síně. Stál u skleněných dveří a hleděl k obloze. Ještě několik minut a budou tady. Ve Španělsku je vždycky nejdříve viděl. Vyhoupla se nad nahými svahy sierr. . . Pohlédl k Siemensstadtu, nebezpečné místo.

Na schodišti zaslechl spěšné kroky. Znal je, vzpomněl si. Běžela dolů s tenisovou raketou pod paží v bílých lehkých šatech.

"Je nádherný, opravdu nádherný, vůbec si ho nezasloužím," vydechla nadšeně, když jí líbal ruku. Zelený kámen zářil na zápěstí. "Musíme si pospíšet, kurty jsou daleko, až u Tegeler See . . ."

"Prosím?" chladný, nepřístupný hlas. Zvolna se otočil.

Černé upjaté šaty, přepadlá tvář s nevyzpytatelnými očima.

"Prosím?" Slabě se usmála zdvořilým, nic neříkajícím úsměvem. Pak se její tvář počala měnit. Tlaková vlna otřásla domem. První bomby prořaly to strašné ticho, slily se v jediné nepřerušované dunění. Ptáky už nebylo slyšet.

"Nikdy nechodíme do krytu," křikla hlasitě a blížila se k němu. "V poslední době létají i ve dne, dokonce v neděli. Kde jste se tu vzal?"

Přijal její ruku. Štíhlá a studená. Nehybné oči. "Manžel bude mít radost," hlas jí zadrhl, "prosím, pojdte dále."

Někde docela blízko křaplavě zaklapala protiletadlová děla. Asi v okolních parcích. Šíjí mu sevřel nepříjemný chlad. Padnout na zem a skrčit se. Ale ona ho vedla klidně a netečně po schodišti vzhůru.

Pak otevřela dveře do pracovny. Za oknem černá clona dýmu, Ředitel Boermel seděl zhrouceně v invalidním

vozíku a tupě hleděl k oknu.

"Krevní výron do mozku, ztráta řeči a pohybu. Třetí rok jsem vdova. Kávu nebo čaj?" Vztáhla ruku ke zvonku, ale pak se vzpamatovala. "Promiňte, děvče je ve sklepe, ještě stále se bojí. Musíme počkat, snad to nebude trvat příliš dlouho."

Usedli k malému stolku. Boermel u okna hlasitě oddechoval. Ani je nevnímal. Vzala odložené jehlice a začala plést. Flaky neúnavně bičovaly oblohu. Okna drnčela a všechno se třásl.

"Tady je pásmo soustředěné obrany Siemensových závodů," řekla, jako by tušila jeho myšlenky. "Nad ně se neodvážím." Pak zvedla hlavu. "Kdyysi jsem o vás mluvila s Knausenem, tak neočekávaně jste zmizel - nepřítel říše - a teď jste zase tady?" Pátřavě mu pohlédla do očí.

Přikývl. "Teď jsem zase tady."

"Mám radost, mám opravdu radost," a pokračovala v pletení.

Konečně si ji mohl nerušeně prohlédnout, zjistit, co udělal čas. Stále byla ještě mladá a krásná, ale tvář chrámové světičky, která ho tehdy v poledním slunci okouzila, se změnila. Ztvrdla. Pociťl nutkání dotknout se jí, není-li chladná jako vyhlazený kámen. I účes byl jiný, pevně připoutaný k hlavě.

Exploze bomb ohlušovaly. "Blíží se," řekla klidně. "Doufala jsem, že se našemu konci vyhnou. Budu muset otevřít okna, aby se nevysypala skla. Je to zakázáno kvůli požáru, ale víte, jaká je potíž s tabulovým sklem?"

"Nevím, to opravdu nevím," křikl hlasitě.

Odložila pletení a vstala. "Odvezte manžela na chodbu, bude tady průvan!" klidným volným krokem šla otevřít okna. "Musíme otevřít v celém domě, pomůžete mi?"

Přikývl, flaky ohlušovaly. Vyvezl ředitele na chodbu pod obrazy předků. Stále jen nepřítomně hleděl před sebe, centra intelektu byla vyražena. Nechápal, neměl strach, dýchal.

"Pojďte prosím!" Ukázala na opačný konec chodby. Rozběhl se k prvním dveřím. Jídelna, tady obědvali. Rychle pootevřel okna, aby tlak vzduchu nenarazil na odpor. Pach dýmu a prachu jej horce ovanul. Teď slyšel i těžké kulometry. Běžel do dalšího pokoje. Papírové pásky nebyly k ničemu. Snad skutečně jen otevřít, nebudou-li padat bomby příliš blízko.

Pohlédl na hodinky. Letadla se vzdalovala a opět přibližovala. Nedovedl si udělat představu, nad kterou částí města právě jsou. Ještě do nedávna se nad Německo ve dne nikdo neodvážil, Luftwaffe bděla přímo nad Londýnem. Spěchal dál, člověk se nikdy nezabývá starostí, když ho nezabijí, má potíže se sklem. Taková nádherná neděle.

Dvě místnosti byly prázdné, poznal je, obrazárna. Obrazy asi ležely ukryty v bednách hluboko ve sklepe . . . Naproti ložnici. Tehdy ho zavedla nejdříve tam. Vyšel na chodbu a otevřel dveře.

Tady to bylo.

Hleděla na oblohu. "Pojďte se podívat," řekla a tvář už neměla studenou. Napadlo ho, že ke svému vzrušení potřebovala vždycky balancovat na pokraji zkázy. Uviděl drobné lesklé body.

"Naši, konečně, to jim dalo práce!"

Roj stíhaček se řítíl na svaz těžkých, zvolna se přibližujících strojů. Flaky pojednou umlkly. Ticho! Neuvěřitelné, ochromující, děsivé. Ticho před koncem světa. Souboj na obloze.

Pomalou se k němu otočila. Znal ten výraz tváře. Objal ji, propadl se do rtů. Letecké kanóny prskaly, známý zvuk ze Španělska.

"Ještě nebude konec," vydechla, "nemusíme spěchat." Uvolnila se z objetí a otočila se k němu zády, Zvolna spustila šaty, večerní toaleta, černá vlajka dýmu. Nechala je padat, splývat a pak z nich vystoupila. Pečlivě odkládala jeden kus prádla po druhém. S úctou, už dávno nebylo nic k dostání. Stál a díval se.

Venku nepadaly bomby ani nehlozmila děla. Jenom neškodné prskání leteckých kanónů. Pás a punčochy, pavoučí přádenka. Opatrně, s roztaženými prsty. Tři roky je vdovou, bůhví jak dlouho je vdovou. Vždycky ji tak měl před očima.

Skončila. Cítil vůni těla a dýmu s popelem, prach spáleniště.

Letní vítr ho přenášel ze středu Berlína. Dotkl se dlaní vlahé živé pleti. Zázrak! Přelud z kriminálu. Pozorovala ho pojednou střízlivými kritickými očima.

"Celou tu dobu jsem na tebe myslela," řekla klidně. Vzrušení někam vyprchalo. Konfekční oblek ze špatné látky - samé dřevo. Trapné podrobnosti, tehdy je nevnímal.

"Měla jsem tě v sobě, nikdy jsem se tě nezabavila. Asi by z nás byli dobří manželé. Knausen říkal, že jsi se vrátil do Států, jak to . . ."

Výslech. Usedl na okraj lůžka a položil jí prst na ústa. Jenom nevědět, na nic se neptat.

Přikývla. "Jdi otočit klíčem, až skončí nálet, děvče půjde zavírat okna. Dnes nechci spěchat, na nic nebudeme spěchat"

Dlouhý nářek sirén.

Ležela mu na prsou zničená a skleslá, nahé lidské tělo. Skořápkou úst přečerpávala tůně úzkosti a zoufalství. Pochopil, že nepůjde o chtivé milování, že se změnila. Necítí rozkoš ani na hranici zkázy, necítí nic, jenom zoufalství. Všechno zmizelo, zůstal starý záznam v mysli, bledá fotografie.

Požární vozy konečně vyjížděly. Přehrady dýmu stály na obloze. Ticho nad městem se propadlo, velké masné saze a útržky spálených papírů se teprve teď snášely dolů, kilometry daleko od místa exploze. Tlampače chrlily pokyny pro sanitní a pohotovostní vozidla.

Plakala. Ten živý mrtvý ji uvěznil, vzal s sebou do hrobu. Musí jen čekat, až se zas hrobka sama otevře. Ani ošetřovatelku nesežene, všechny jsou na frontě nebo v lazaretech. Přála si mít děti. Věčná tužba žen, záchrana uprostřed zkázy. Postřehl mezi vzlyky vzrušený dech, to byla chvíle, kterou vyzývala.

Komorná zaklepala na dveře. "Mohu zavřít okna, milostivá paní?"

"A pána odvezte do pracovny!"

Zaťala zuby do jeho ramene. "Tak se mnou něco udělej, nechci na nic myslet!"

Dlaněmi hnětl hlinu země, saze a popel i prach spáleniště. Souboj na obloze, únik po křídle a pád na zádech, černá vlajka dýmu. Zážeh a Hindenburg, žena s rozervaným tělem na ulici. Ještě se zmítala, oči otevřené, výkřik a křečovitě ruce.

Záchrana! Postřehl, jak tenounce dýchá, zpocená, vysílená, uštvaná k smrti. Pozdní odpoledne. Jemně jí otíral čelo dlaní.

"Mám postavit na čaj?" křičela zezdola služebná. "Oťfete stolek a židle, budou plné prachu. Vyvezte pána do zahrady!" Mrzutě vstala z pitevního stolu a šla do koupelny.

Hodiny v pracovně hlasitě odbíjely. Nádherný zvuk. Staré je krásné. Také si kdysi přál mít takový dům, dnes ho už nechtěl, touhy se mění.

Když oblékala prádlo, pavoučí předénka, znovu ho vzrušila. Objal ji překotně a chtivě, napůl oblečenou. Černá a bílá. Skončili na podlaze. Hlasitě, ulehčeně se rozesmála. Proč my jsme se nepotkali dříve? Vlajky smrti se rozplynuly. Sevřela ho nedočkavě stehny, jako tehdy, když slyšel Boermelův hlas na schodišti.

Domů se vrátil dlouho po setmění. Doprava byla přerušena a kus cesty musel pěšky.

"Víte, jaký jsem měla o vás strach?" vzdychala vyčítavě paní Mayerová. "To byla hrůza, viděla jsem nákladáky plné mrtvých, co se vlastně děje? Proč to Luftwaffe dovolí? Zítřka mohou rozbít i náš dům."

"To mohou," řekl Stanley a teprve teď mu bylo jasné, že Němci jsou ochotni udělat opravdu všechno, aby získali vynález Constantina Trenta. "Budete večerět?"

"Ne, děkuji, už se s ničím nedělejte, půjdu si lehnout. Mám v nohou pěkných pár kilometrů." "Vezměte si svíčku, ještě nejde proud."

Otevřel okno. Čpící spáleniště, vzdálené detonace časovaných bomb. Myslel na Hildeborg, padlo na něho její zoufalství. Bylo to beznadějně, žena v jejím postavení si mohla dovolit jenom jediné. Nechodit do krytu. I jachtu prodala, neměla cenu, nic nemělo cenu. Život se rozpadl, naděje zmizely. Byla také válka a nikdo se neodvažoval myslet na to, co bude po ní.

Celý příští týden chodil k Boermelovým. Zapomněl na svoje starosti, na plukovníka Kellera i na to, co ho čeká. Dávali mu pokoj. Hildeborg se změnila ve vyprahlý písek a on v přival deště. Potopa! Šílenství, o němž věděl, že brzy skončí. Jednou je vlna vyvrhne každého na jiný břeh.

Ve středu večer, krátce po desáté, zastavil před domem v Hohenschauhausenu vůz. Stanley ještě poslouchal anglické noční zprávy a dole hrčel šicí stroj. Paní Mayerová přešívala záclony. Zaslechl její naslhlý, úslužný hlas, který ho každý den před její srdečností varoval. Pak se ozvaly kroky na schodech, plukovníkův dobrácký smích a zaklepání.

"Nespíte ještě?" zeptal se Keller a nahlédl dovnitř. "Nesu dobrou zprávu, Tokugawa je na světě. Co jsem vám říkal? Nejděle do čtrnácti dní." A spokojeně se posadil do křesla. "odpočal jste si trochu? Cítíte se v pořádku?"

Stanley přikývl a vypnul rádio. "Chlapík! Co hlásí?" zeptal se Keller. "Nic zvláštního, letecké boje nad Anglií." Mávl rukou. "Potom máme mít dostatek strojů pro obranu Berlína. Při náletech svolávají stíhače z nejvzdálenějších částí země a vždycky přijdou pozdě. Maršál na nás tlačí, musíme akci maximálně urychlit. Ráno odjedete do Paříže. Tokugawa vůbec nezměnil stanoviště. Místo cestovní kanceláře má teď nějaký obchod s něčím, není docela jasné s čím."

„Stejná praxe jako kdysi v Panamě."

"To je možné, osvědčené způsoby se málokdy mění. Postupovali jsme s největší opatrností, žádné dotazy, nic, co by mohlo vzbudit podezření. Nechávej si ho tam nejspíše pro poválečnou dobu. Takový člověk se vyplatí. Jeho činnost nás zatím nezajímá a ostatní je už vaše věc. Přivezl jsem vám doklady. Protektorátní státní příslušník Stanislav Pisecký pro běžnou potřebu. V případě, že byste se dostal do nesnází s místními nebo říšskými úřady, předložíte tento průkaz, vyjdou vám vstříc. Povolení a hraniční propustky. S ostatním si musíte poradit sám."

Předpokládáme, že Tokugawa udržuje styky s japonským vyslanectvím v Berlíně, ale není pravděpodobné, že by mohl sám navazovat spojení s Tokiem. Je to odříznutý agent, nemá k tomu technické prostředky. V každém případě však zachovejte nejvyšší opatrnost. Císařská zpravodajská služba si po dotaze z Berlína jistě spočítala, že jste přešel k nám. Pro ně už nemáte cenu, ale jejich činy jsou neodhadnutelné. Vypracovali jsme legendu pro Tokugawu. Při transportu z věznice jste uprchl a chcete se dostat přes Španělsko do Portugalska. V Německu i ve Francii vám hrozí nebezpečí, je jen otázkou času, kdy budete dopaden. Nemáte prostě na vybranou, musíte pryč. Tokugawovo bydliště jste náhodně objevil v telefonním seznamu, hledal jste někoho úplně jiného, musíte si vymyslet koho, žil jste přece také v Paříži. Potřebujete peníze a úkryt na pár dní, snad z něho něco vytáhnete. Kdyby se to nepodařilo, vezmou si ho do práce naši vyšetřovatelé, ale to by bylo nejméně vhodné. Musíme pracovat spolehlivějšími metodami."

Stanley přikývl. Bylo to jasné, ráno odjede do Paříže. Napadlo ho, že musí z nádraží zavolat Hildeborg, aby nečekala. Sen skončil. Probuzení!

"Jízdenky a peníze," plukovník odpočítal pět set marek. "Až se s ním sejdete, nesmíte u sebe nic mít, jste běželec, uprchlík bez dokladů a bez prostředků, nezapomeňte na to. A to je všechno, tak se snažte, dobrou noc!" Usmál se: "Chci se dostat domů, ještě než přiletí. Žena se hrozně bojí, budu ji muset s dětmi poslat na venkov." Stiskl si ruce. Napadlo ho, co asi Keller ví o Hildeborg. Nepochyboval, že o ní ví.

Když zaslechl, jak se vůz rozjíždí, zhasl světlo a sroloval zatemnění. Jasná noc. Přiletí nejdříve kolem jedné. Začínalo to být nepříjemné. Ve tmě se svlékl a uleh. Znovu se mu vynořila myšlenka, nebyl-li to tenkrát přece jen

podvod, kolosální klam, puška ukrytá v komplikované aparatuře. Ale bylo by možné, že by i experti naletěli? Proč se však přístroj ještě neobjevil? Proč ho Trent nenabídl Spojencům? Z nenávisti? Z nenávisti k Rusům?

Zavřel oči. Přiletí kolem jedné, musí se trochu vyspat. Už nikdy se o to nebude zajímat, nikdy! Lépe je nevědět. Teď musí přemýšlet, jak se zbavit sama sebe, jak se znovu narodit, aby byl zproštěn všech hříchů, aby ho už nikdo nemohl zneužít. Trent, von Knausen ani mikádo...

Pařížský rychlík byl už dvě hodiny před odjezdem beznadějně přeplněn. Jenom uniformy. Vojáci a důstojníci vracející se z dovolené. Sestry Červeného kříže a příslušnice armádních služeb. Napadlo ho, že je to diletantství, měli ho odeslat letadlem nebo vozem. Kolik z těch lidí si ho může všimnout, zapamatovat. Proti náhodám není obrana. Člověk nesmí dávat náhodě příležitost.

Vydral se z vagónu na nástupiště a rozběhl se k telefonní kabině. Chtěl se přece rozloučit s Hildeborg, říci jí, aby dnes nečekala.

Trpělivě vytáčel číslo, automat špatně naskakoval, síť byla poškozená a některé části města vypojeny. Na protější kolej přijížděl sanitní vlak. Dodávka z východní fronty. Vojenská policie uvolňovala místo. Zůstal oddělen kordónem policistů. Pohlédl na hodinky, ještě měl dost času, rychlík se hned tak nepohne.

"Dům ředitele Boermela," ozval se dívčí hlas. "Milostivou paní . . ."

"Ještě spí, pane," řekla káravě. Znala už jeho hlas. "Tak ji probudíte!"

"Nemohu pane, musím krmit pána, právě snídá." "Krucifix!" zaklel hlasitě. Ze sanitního vlaku vynášeli raněné. "Nemohu čekat, zavolejte v chodbě!"

Poděšeně odložila. Za okamžik slyšel, jak hlasitě křičí. "Telefon, milostivá paní, telefon!"

Věčnost! "Boermelová . . ."

"Odjíždím," řekl spěšně. "Volám z nástupiště, abys odpoledne nečekala."

Hlasitě vydechla.

Nikdy mezi nimi nepadlo jediné slovo o lásce. Ta vášeň nebyla přece láska.

"Konec?" zeptala se stroze.

"Během jednoho dvou týdnů se vrátím,"

"Opravdu?"

"Opravdu."

Zaslechl rozčilený dech, zadržával její slova. "Budu, budu čekat," koktala, "budu se těšit" já bez tebe nemohu . . . já nemohu . . ." telefon zaklapl. Ale slyšel, jak se jí hlas zlomil, byl si jist, že to byl pláč. Proboha, to přece nechtěl. Jaká vlastně byla? Znovu vytočil číslo.

"Prosím?"

"Určitě přijedu!"

"Jen buď opatrný."

Co asi věděla, co si domýšlela . . . Možná že by z nich opravdu byli výborní manželé - kdyby . . . Kdyby, kdyby. Před deseti lety by ho jistě napadlo, že by se s ní mohl oženit - až starý zemře. Ale dnes? Jenom se usmál, člověk musí mít rozum.

Vyklouzl z kabiny a propletl se mezi průvodem nosítek s raněnými. S námahou se vecpal do svého vagónu na prsa plně rusovláscí. "Co je to za nádivu?" vřískla bavorským dialektem. "Co tu děláš civil? Proč tyhle lidi pouštějí do vlaku?"

Ale když jí pohlédl studeně do tváře, zmlkla, odvelela poprsí stranou, mohl se protáhnout dál. Sirény zaječely první výstrahu a rychlík se konečně pohnul. Při náletu musely všechny soupravy opustit město, ale pak obvykle zůstaly trčet venku na trati. Opřel se o stěnu oddílu. Bude mít dost času si všechno rozmyslet, uvážit, zrevidovat Kellerovy pokyny, přizpůsobit je vlastním záměrům. Neposkytne-li Tokugawa informace, bude celý projekt ohrožen a jeho pošlou v nejlepším případě do koncentráku. Bylo to nepříjemné úskalí, podmínka, o níž se nemluvilo. Tokugawa informace poskytnout musí. Pravé nebo falešné, ale v každém případě tak věrohodné, aby jim plukovník Keller uvěřil a mohl na nich vybudovat operační plán. Vystoupit na první příčku žebříku, který vede k cíli. Pro říši zázračnou zbraň, pro něho . . . Slabě se usmál. V oddílech se už zpívalo. Objevily se první lahve koňaku a vína. Všechno to pitomé, domýšlivé mládí v uniformách se hnalo slepě za svým dobrodružstvím. Nejnádhernější rychlík na světě. Dnes máme Evropu a zítra celý svět. A protože dříve než pozdě v noci nebo zítra ráno určitě nedorazí, rozepnou si páni s prvním soumrakem límečky a dámy uvolní podprsenky. V žádném válečném rychlíku se v noci nesvítil.

Podobným vlakem jezdil z Green Pointu do Cristóbalu - nádherný čas, všechny zvony světa. Od krachu s Paulinou Durandovou, která ho kdysi tak obratně připravila o úspory, už v Paříži nebyl. Nalezl jiné město, než které pamatoval. I na Paulinu dávno zapomněl. Teď když se pomalu loudal od stanice podzemní dráhy k rue Perier, poprvé ho napadlo, jak hluboce ovlivnila jeho život, jak rozhodujícím způsobem do něho zasáhla. Kdyby ho tehdy nepřipravila o peníze, stal by se nejspíše tuctovým obchodníkem, výhodně by se oženil a nikdy by neřídil Trentův stěhovák na sestřelování vzducholoďů. Neharcoval by po Španělsku a neskončil v německém kriminále. A přesto mu vypadla z mysli, čas setřel každou stopu. Už si ji nedovedl ani představit. Nejtvrďší rány jsou anonymní. Osud udeří a nástroj se rozplyne, protože sám o sobě neměl význam. Výhybkář na kolejích. Také jen přehodila výhybku, nic víc.

Ale nemělo smysl o tom uvažovat. Od té doby udělal celý svět kotrmelec. Pátravě pohlédl k obloze: Byla čistá, bez jediného mráčku, závoje dýmu a pachu popele. Tady se náletů nebáli. Na konci zapadlé rue Perier, náčrt plukovníka Kellera měl do nejmenších podrobností v hlavě, se nalézal sešlý obchod orientálním zbožím. Za výlohou jen několik klecí s exotickými ptáky, protože orientální zboží už dávno nebylo. Uvnitř několik kusů prastarého nábytku, snad veteš nebo starožitnosti, bůhví a skříň, v níž byly zásuvky s ptačím zobem a sušenými mšicemi pro akvarijní rybky.

Nepochyboval o tom, že Kellerovy informace jsou naprosto přesné a nijak do toho podivného obchodu

nespěchal. Podle plukovníkových představ mělo být i všechno ostatní tak jasné jako popis skříně s ptačím zobem a zásobou sušených mšic. Neměl asi nikdy co dělat s japonskou zpravodajskou službou a díval se na Tokugawův obchod evropskýma očima.

Minul ulici a usedl ke stolku pod slunečník před vchodem do malé restaurace. Objednal si víno a telefonní seznam. Nechtěl se dopustit té nejmenší chyby. Číšník postával lhostejně u dveří a hleděl na ulici.

"Rue Perier, to je někde v okolí?" zeptal se Stanley špatnou francouzštinou.

"Ano, pane, pár kroků," přikývl číšník a vyšel na chodník. Blížil se nákladák s dodávkou piva a limonád.

"Mohu si zavolat?"

"Jistě, pane," kývl do nitra restaurace. Vůz zastavil u chodníku.

Vešel do úzké dusné kabiny a zvedl sluchátko. Okamžik váhal. Jaká je pravděpodobnost, že Tokugawa té jeho legendě uvěří? Je vůbec nějaká? Neměl by raději zmizet do neobsazené části Francie a přes Pyreneje do Španělska? Využít příležitosti? Nepouštět se do pochybného podniku s Kellerem a Tokugawou?

Ale bylo ta nereálné. Sám odtud nemohl uniknout. Agenti gestapa ve Španělsku by se o něm brzy dověděli, Keller není hlupák, musí získat nejdříve jeho důvěru. Jen tak má naději. Vytočil číslo.

"Obchod orientálním zbožím," řekl tichý zdvořilý hlas.

Nebyl si jist, s kým vlastně mluví, ale informace neřikaly nic o tom, že by měl Tokugawa zaměstnance.

"Rád bych cestoval do Tokia, pane," řekl anglicky, "Bylo by to možné?"

Na druhé straně zůstalo několik vteřin naprosté ticho. "Cestovní kancelář Tatejama, kterou jsem zastupoval, je dávno zrušena, asi se mýlíte, pane."

"Lituji," řekl Stanley pomalu, "dlouho jsem tu nebyl."

"Opravdu vám nemohu pomoci, ale všichni přátelé Japonska jsou u mne kdykoli vítáni." Telefon zaklapl. V kabině bylo nečekaně dusno, oťel si mokré čelo a vyšel. Soudovkáři ještě vykládali své zboží.

"Mám pouze marky," řekl číšníkovi, když platil, "vadí to?"

"Nevadí," přelétl ho rychlým pátravým pohledem. Vyšel na ulici. Až do večera měl čas, jestliže Tokugawa neuvěří, musí být alespoň na pochybách. Město bylo špinavé a sešlá fasáda přepychu se rozsypala. Nebo měl tehdy jiné oči?

Teprve večer po osmé, když už se začínalo stmívat, vystoupil opět z podzemní dráhy. Vyhnul se restauraci a šlapal podél starých čínčáků dlouhou smutnou ulicí na druhý konec.

Obchod orientálním zbožím.

Roleta spuštěná, okna zatemněná. "Byt, je-li to vůbec byt, se nalézá přímo za obchodem," šeptl plukovník Keller. "Vchod dvorem."

Proklouzl průjezdem do dvora. Tři schody a dřevěné dveře, tady ta bylo!

Zaklepal.

Nic se nepohnulo. Byl si však jist, že ho odněkud pozoruje. Zaklepal znovu. Ticho a klid. Pomalu se obrátil, nemělo smysl naléhat, přijde zítra znovu. Když vyšel průjezdem zpět na ulici, nějaký člověk ještě kropil a zametal chodník. Roleta obchodu byla pozdvižená.

"Hledáte někoho?" zeptal se uctivě. "Potřebujete snad krmení pro ptactvo? Rád vás obsloužím, pojdte dál."

Roleta zapadla. Zvuk klíčů vp dveřích, tma je obklopila. "Jen najdu vypínač . . ." Nahá žárovka ozářila místnost. Mlčky si hleděli do tváří.

"Utíkám z Německa," vydechl Stanley. Stěží ho poznával, šedivý starý muž. Ani rysy ve tváři nebyly už tak výrazně asijské, žil příliš dlouho v Evropě, celý se přizpůsobil. "Dostal jsem dvacet let, čtyři roky v Oranienburgu. Hledal jsem vaši kancelář."

"Je zavřená už druhý rok."

"Vím, ptal jsem se, říkali, že snad máte někde obchod, potřebuji peníze, abych mohl dál."

"Smím vám nabídnout čaj?" uklonil se Tokugawa. "Raději něco k jídlu."

"Jste dlouho v Paříži?"

"Třetí den."

"A dál?"

"Do Portugalska na americké vyslanectví a pak . . ." Tokugawa se zdvořile usmál.

"V dnešní době? Není to nereálné?"

"Nemám na vybranou, dostal jsem dvacet let, jistě víte za co!" řekl tvrdě a výhružně vstal. Pevně ho uchopil za klopý plátěného kabátu. "Kdo mě teď odškodní, mikádo?"

"Mikádo," šeptl Tokugawa.

"Spoléhám raději na Trenta, to je jistější," krátce se zasmál a opět ho pustil. "Co je s ním, kde žije?"

"Už dlouho je válka, jen se posadte, připravím zatím večeři."

"Neskončil jako já?"

"Ne, myslím, že ne," a pohlédl na něho rychlým, nic neříkajícím pohledem.

"Doufáte tedy, že projdete do Portugalska a pak s pomocí....."

Pokrčil rameny.

"Snad, snad bych se mohl dostat na nějakou loď do Jižní Ameriky."

"Nereálné," usmál se Tokugawa a otočil se ke sporáku.

"Mohu vám nabídnout jen velmi málo, přiděly jsou nízké, žiji teď opravdu skromně. Byl jste příliš dlouho vzdálen, neznáte situaci, říkáte čtyři rok?"

"Čtyři roky!"

"Od té doby se mnoho změnilo, pravidelné spoje neexistují ani do neutrálních států. Projít Francií a ještě Španělskem . . ."

"Znáte lepší cestu?"

Pohnul záporně hlavou. "Neznám, ale musíte mít alespoň doklady, jinak vás zadrží první náhodná kontrola. Pokusím se nějaké obstarat, fotografii budeme ovšem muset zhotovit sami. Pár dní se u mne můžete zdržet, odpočinout si," důstojně se uklonil, "jsem vám zavázán ještě z Cristóbalu, budete mým hostem, uvidíme, co se dá dělat."

Když koncem týdne položil Tokugawa před Stanleyho osobní doklady znějící na jméno Fritz Haase, armádní nákupce vín, nemohl uvěřit svým očím. Všechno bylo právě, pas, jeho fotografie i zmocnění k nákupu deseti tisíc hektolitrů portugalských vín u firmy Instituto Do Vinho do Porto v Lisabonu.

"Teď máte alespoň naději," řekl Tokugawa s nehybnou tváří.

Měl naději!

Na okamžik ho ovládlo pokušení hodit všechny dřívější plány za hlavu a vyrazit do Portugalska.

"Získal jsem také padesát zlatých napoleonů, na černém trhu mají několikanásobnou cenu, a budete-li s nimi opatrně hospodařit . . . Pak ještě," sáhl do zásuvky a vyňal staré odřené náramkové hodinky, "Podaří-li se vám opustit Evropu," poklepal prstem na doklady, "ten člověk totiž zmizel, kdyby vás dopadli... V žádném případě by vás neměli dopadnout. Snažte se dorazit do Mexika. Cestovní kancelář Tatejama v Mexiko City vám bude ve všem nápomocna. Hodinky předáte jejímu řediteli. Snad bude vědět i o Trentovi. Já jsem mrtvý člověk, čekám na vzkříšení." A hluboce se uklonil. Jak dobře ovládal křesťanskou symboliku.

Stanley si vzpomněl na den, kdy vešel poprvé do čajovny v Cristóbalu. Na paní Miwa-san, na krásné chvíle mládí. Tehdy ještě věřil, že někde čeká nádherné, závratné štěstí. Ale byl to klam, preludy mládí. Život není tak jednoduchý.

I on se hluboce uklonil.

"Děkuji, jsem vám nesmírně zavázán."

Napadlo ho, co si asi ten člověk skutečně myslí, v co věří. Škoda že jeden druhého nemohou pochopit, jsou si až příliš cizí.

"Jak dopadne válka?" zeptal se tiše, když skončila výměna zdvořilostí.

Tokugawa jen pokrčil rameny.

"Jak dopadne v Evropě, nevím. Sovětský svaz je neznámá země, ale v Asii ztratí bílí navždycky vládu nad svými državami."

Po poledni se Stanley vyplížil dvorem z Tokugawova skromného bytu. Znovu cítil nutkavé pokušení sednout na první vlak a zamířit do Biaritzu. Než by se plukovník Keller vzpamatoval, byl by uprostřed Španělska nebo na portugalské hranici. Ale rozum ho z těch nádherných výšek drsně srazil dolů. Týden by mohl úspěšně unikat, ale pak by dostala upozornění španělská i portugalská policie. Vrah obchodního zástupce Fritze Haase . . . Mráz mu přejel po zádech. Už by nebyla žádná naděje. I kdyby dorazil na americké vyslanectví v Lisabonu, čekali by ho s otevřenou náručí. Německý agent Stanley Sandy směřuje do Ameriky. Jen žádné pokušení osudu, chce-li se z toho dostat, musí až do poslední chvíle spolupracovat s Kellerem, využít německé rozvědky, jejich zkušeností!

Večerní rychlík do Berlína byl poloprázdný. Armádní dovolené pomalu končily a Francouzi neměli v Německu co dělat. Trať byla přecpána vojenskými transporty, směřujícími na východní frontu. Zprávy v novinách byly stále plné úspěchů a optimismu, ale postup Ruskem se zřejmě zpomalil. Hodiny stáli v neznámých stanicích a uprostřed polí. Tankové jednotky a dělostřelectvo, souprava za soupravou směřovala k německé hranici. Zavřel oči a nerušeně prospal celou noc. Teprve druhý den před polednem vjížděli do Berlína.

Byla neděle a měl spoustu času. Kellerovi se ohlásí zítra a odpoledne stráví s Hildeborg. Kolik volných chvil mu ještě zbývá. Zatoužil opět ji vidět a obejmout, zbavit se alespoň na chvíli osamělosti ztraceného ptáka. Překvapí ji, určitě bude mít radost.

Vyšel z nádraží a zhluboka vdechl vlahý letní vzduch. Ještě voněl deštěm. Od rána přšelo, ale teď se ukázalo slunce a město bylo čisté a vymydlené. Paříž tak čistou nikdy neviděl. Všechno hodil bezstarostně za hlavu, nastoupil do podzemní dráhy a vlak ho unášel k Tiergarten. Do soumraku posedl se starým pánem na zahradě a povečeří . . . Jistě ho nepošle domů. Usmál se. Domů . . . Pomalu začíná cítit potřebu domova, místa, kam by se vracel, klidu a odpočinku. Teď znamenalo domů k paní Mayerové. Snad ještě několik týdnů, měsíc nebo dva se bude vracet do Hohenschauhausenu a potom . . .

Pohyblivé schodiště ho vyvezlo na ulici. Ovanula ho vůně parků a dýmu. Spáleniště.

Spáleniště! Zděšeně se rozhlédl. Nemohl tu ulici poznat. Rozšířila se a zprostorněla. Kde stály ještě nedávno činžáky, jen nízká zčernalá rumišť, zkomolené zdi. Park byl vyvrácen a přeorán. Bez dechu se rozběhl směrem k Siemensstadtu. Pásmo soustředěné obrany. Vzali si za cíl pásmo soustředěné obrany!

Udýchaně zůstal stát. Útvary technické pomocné služby odklízely trosky. Tam, kde stával důstojný solidní dům ředitele Boermela, nebylo nic. Prostor! Všude jen prázdný prostor a hluboké tůně zaplněné vodou.

Znovu se rozběhl. Široké schodiště a skleněné dveře, parková zahrada.

"Koho mám ohlásit, prosím?" "Je to překvapení."

Oraniště a šedý zával trosek. Klopýtl přes cihly a ohořelé trámy. Pach spálené země, seškvářených vlasů.

"Pán a paní nechodí nikdy do krytu." Zdrčeně hleděl na tu zkázu. Hildeborg!

Penzista s páskou na rukávě mu zastoupil cestu. "Vraťte se, mohou tam být načasované bomby! Tady ještě nezačali s odkrýváním sklepů," řekl unaveně. "Přednost mají činžáky. Hledáte snad známé?" Přikývl.

"Boermelovy?" Hlava mu znovu poklesla. "Vy jste z podniku?" Mlčel.

"Zůstali nejspíše pod tím, tady se nikdo nezachránil."

Těžce usedl na hromadu trosek. Zůstali pod tím. Slunce mu ulehlo do zad.

Hřbitovy! Co chtěl vlastně najít? Koho? Co tady hledal? Je v cizí, nepřátelské zemi, nic ho s ní nespojuje. Už ani ona. Jen na okamžik se střetli. Beze smyslu. Páření světa. Tupě hleděl na rozvalený dům. Snad si představovala právě takový konec, vědomě k němu, směřovala. Neznal ji, nevěděl, která z těch, jež mu předváděla, byla ta pravá.

Pohlédl k obloze. Modrá, smrtonosná, letní. Věčnost na dosah ruky, jen po ní sáhnout. A zítra přiletí znovu! Cítil, jak se v něm probouzí palčivá touha vyrazit, pokračovat v cestě. Někde musí být přece cíl, jednou k němu musí dorazit! Musí!

Vstal a obešel zbořeníště. Útržek záclony ve větvích rozštěpeného stromu. Pak sklesle vyšel na ulici. Nedočkala se, kdo se asi dočká?

16.

"VÝBORNĚ," ŘEKL PLUKOVNÍK KELLER, "začíná to docela slibně." A s neskrývaným zájmem si prohlížel doklady znějící na jméno Fritz Haase. "Ten člověk odvedl v krátké době neuvěřitelnou práci. Zdá se, že jsme japonské agenty v Evropě podcenili. Měli tu obtížné podmínky stejně jako my v Japonsku, ale přesto . . . Zjistíme, byl-li ten Haase opravdu zavražděn, v každém případě však klobouk dolů. Tokugawu necháme samozřejmě běžet, udělal, co mohl. Já ovšem pochybuji, že by v takový zázrak uvěřil. Cesta přes Španělsko do Portugalska." usmál se a vložil doklady do velké obálky.

"Vy se musíte vrátit na druhou stranu nejkratší a nejspolehlivější cestou, jen žádná dobrodružství. Ale ani tato cesta není úplně jistá. Proto potřebujete nezávislého, naprosto spolehlivého společníka - svědka. Podezření vůči vám nesmí vůbec vzniknout. Jen tak budete mít naději, že se vám podaří dorazit až do Mexiko City. Je to zřejmě ústředna pro celou Ameriku. S hodinkami od Tokugawy budete pro ně darem z nebes. Ve Státech se jim nijak zvlášť nedaří." Odmlčel se a okamžik Stanleyho zamyšleně pozoroval. "Mohli bychom vás samozřejmě vysadit ponorkou, ale . . . akce tohoto druhu neměly zatím velký úspěch. Vy musíte mít možnost volně se pohybovat, a ne se skrývat před každým policajtem. Trasa útěku povede ze severní části Německa, případně Polska, do Švédska. Je dostatečně známá, a proto spolehlivá. Stále se tudy utíká. S podrobnostmi budete seznámen těsně před zahájením akce. Zatím vás nemusejí zajímat. K útěku dojde s největší pravděpodobností při přepravě z jedné věznice do druhé. Vytvoříme naprosto autentické podmínky a nebudete utíkat sám. Dáme vám někoho, kdo později potvrdí vaše výpovědi slovo za slovo, a jemuž bude věeno.

Říše přikládá akci mimořádný význam, bylo proto rozhodnuto nechat s vámi uprchnout jistou osobu odsouzenou k smrti. Osobu, která má blízko k jednomu z členů polské emigrantské vlády. Ale ne zase příliš blízko, právě jen tolik, aby byla dostatečně věrohodná. Nebudete znát její jméno ani ona vaše, jen náhodní společníci. Seznamování, dá-li se tomu tak říci, budete postupně, podle plánu. To je asi vše, co byste měl zatím vědět. Přípravu zahájíme příští týden, potrvá měsíc nebo dva, podle situace. Přál jste si podívat se domů, teď je k tomu vhodná příležitost. Dostanete šest dnů dovolené, stačí?"

"Stačí, děkuji," přikývl Stanley. Dají mu svědka, průvodce, s tím nepočítal. Jeho plán je ohrožen. Cítil, že mu na zádech vyráží pot. Stárne, začíná ztrácet nervy.

"Zítra vám pošlu cestovní doklady."

"S tím svědkem se mi to nelíbí," řekl rázně. Plukovník přikývl. "Chápu, ale považujeme za naprosto nezbytné, abyste přivezl na druhou stranu dárek. Později to sám pochopíte. Nebude vás obtěžovat příliš dlouho, jen po dobu plavby, a ujistí vás, není to náš agent. To bychom si nikdy nedovolili. Zajišťujeme pouze váš úspěch z různých stran."

"Rád bych se z Náchoda podíval alespoň na skok do Poznaně," povzdychl odevzdaně Stanley.

"To už je vaše věc. Teď pusťte všechno z hlavy a nepřidělávejte si starosti, akce bude perfektně připravena. Jedťte si, kam vás srdce táhne, ale příští týden vás chci mít opět tady!"

Svět se ponořil do tmy. Modré svítily železničářů zmizely. I nářek sirén zanikl v dálce. Ten zvuk se stával neoddelitelnou součástí života.

Při troše štěstí, stihne-li v Děčíně spojení do Liberce, by mohl být ráno doma. Vlak byl přeplněn stejně jako pařížský rychlík, ale nezpívalo se ani neotvíraly láhve. Byl to jiný vlak, ospalý a vyděšený. Nahlas se mluvilo německy a potichu česky. Dřímával s hlavou zakrytou pláštěm, naslouchal úryvkům rozhovorů a snažil se pochopit smysl. Zřejmě pracovali v Německu a vraceli se na pár dní domů. Nebo utíkali nebo měli falešné propustky. Nejspíše obojí. To všechno znal. Do rána teď mohl přemýšlet. Musel přemýšlet!

Stanislav Písecký se vrací domů. Po třiceti letech. Ze všeho zbyla jenom vzpomínka, jak spával s matkou na jedné posteli, ale to bylo ještě v Poznani, tady už měl vlastní. Matně se snažil soustředit a vybavit si matčinu tvář. Unikala. Viděl Hildeborg a Annu Pageovou, jenom ji nemohl zachytit a přidržet, pohlédnout do očí. Asi nebyl dobrým synem.

Napadlo ho, že je to vlastně jeho poslední cesta. Chce se rozloučit, smířit, vyrovnat. Ztracená ovce. Večer by mohl pokračovat v cestě, neztrácet čas. V noci se dobře cestuje, tváře zůstávají skryté. Člověk může promýšlet ty nejtajnější plány. Vůbec nepojede do Poznaně, dům profesora Bieloveckého by stejně nenašel. Pojede do Gdyně, přímo na pobřeží. Musí najít archiv polského obchodního loďstva, snad ještě existuje. Vytvořit historii stejně věrohodnou, jako vytváří plukovník Keller.

Zpočátku přemýšlel o tom, že by měl toho ubožáka, kterého mu dají s sebou, odstranit. Ale pak ho napadlo, že

může vytvořit ještě fikci další, tu nejméně pravděpodobnější. V hlavě měl základní plán. Kellerovy informace zatím stačily, teď musel do své myšlenky zasadit jen fakta. Skutečná, ale neověřitelná. Z Polska do Švédska je možné uprchnout pouze lodí, to znamená nejspíše člunem. Bude-li mít člun a chce-li mít skutečný úspěch, musí se pustit na mnohem delší plavbu. Dát všechno v sázku, riskovat až za hranice možností.

K ránu zdřímá a v Děčíně téměř zapomněl přestoupit. Když kolem dvanácté šlapal z náhodského nádraží k městu, cítil se svěží a odpočatý. Kromě siluety zámku nic nepoznával. Bez cíle bloudil ulicemi a snažil se najít dům, kde bydleli, ale asi ho zbouřili nebo přestavěli. Jméno ulice dávno zapomněl, stejně by nebylo k ničemu, jména se od té doby mnohokrát změnila.

"Písecká, Marie Písecká," ptal se starých zelinářek u stánků na ulicích a potom se zastavil na poště. Na městský úřad se neodvážil jít, aby nevzbudil pozornost. Po poledni zamířil na hřbitov. Krásný letní den, snad ani válka nebyla. Svět tu měl docela nepatrný rozměr, zelené hory na obzoru, zámek nad městem a cesta končící u železné brány.

"Marie Písecká?" hrobník vylovil z prostorné skříně náruč tlustých knih. "Nevzpomínám si, já ji už nepohřbíval, snad můj předchůdce. Tady jsou staré záznamy, snad najdete místo, kde leží. Mám práci venku, pak otočte klíčem."

Seděl nad knihami a obracel listy. Nájemníci přicházeli, ale neodcházel, mizeli do kousku prosluněné země. Jména u čísel hrobů se měnila, ale nikde nenalezl to jediné. Pozdě odpoledne sklopil desky, nechal na stole stříbrnou pětimarku a otočil klíčem.

Zmizela, svět jí rozptýlil, zahladil stopy. Po celý život znamenala vzpomínka na ni pevný bod. Jediný pevný bod, který měl. Vracel se k němu jen občas, spíše náhodně, ale věděl, že existuje, že trvá. Teď ho jistota opustila.

Ještě večer překročil hranice Generálního Gouvernementu. Dříve se té zemi říkalo Polsko. Celý ten příběh s Trentovým zázračným vynálezem začal tady a tady také končí. Tehdy, když uprchli z Varšavy do Německa, by nikdy neuvěřil, jak ovlivní jeho život, že si sám vkládá na hrdlo oprátku. Snad má opravdu každý čin a každý skutek svůj skrytý smysl a vnitřní řád, srozumitelný člověku mnohdy až po letech. Musel se ještě jednou vrátit, aby pochopil, aby mohl skutečně odejít. Znovu a lépe, definitivně.

V mládí spoléhal na svoji šťastnou hvězdu, věřil v ni, než mu na dlouho zmizela. Teď se mu zdá, že ji opět vidí, dosud vzdálenou a nepatrnou, ale nic není ztraceno, život ještě nekončí.

Nebyla to hvězda.

Vlak se pomalu rozjížděl, svítalo. Někdy v noci projeli Poznaní, ani se neprobudil. Snad přece jen měl vystoupit a pokusit se najít dům profesora Bieloweckého. Ještě jednou přelézt zeď do vzrostlé zahrady. Vrátit ten okamžik, zadržet ho a zkoumat ze všech stran. Záře svítily mu opět blýskla do očí. Kdepak šťastná, hvězda, vojenská policie.

"Kontrola dokladů!"

Za oknem probouzející se pole, válkou přeorané vesnice. Zničená země. Přestože se už bojovalo daleko odtud, měl dojem, že válka se tu přehnala teprve nedávno.

Čím více se blížili k pobřeží, tím častější byly kontroly. Téměř na každé stanici přistupovaly hlídky a znovu neúnavně prohlížely osobní doklady. Ve vzduchu cítil chladný dech moře a zvláštní pach písečných dun. Neklid. Obzor poklesl a vzdálil se. Teď když se blížil k cíli, začalo se ho zmocňovat vzrušení. Co udělá, když se mu jeho záměr nepodaří? Když všechno zničila válka?

Město bylo vybombardované, přístav zpustošený. Odklízovací práce i rekonstrukce přístavních zařízení pokračovaly nesmírně pomalu. Za celý život prošel tolika přístavy světa, že ani tady uprostřed trosek nemohl zabloudit. Bezpečně našel budovu námořního úřadu. Zůstala z ní jen přízemní část s omšelou tabulí. Vzpomínka na minulost. Německé námořní velitelství bylo přestěhováno do nouzových dřevěných baráků na pobřeží.

"Záznamy o pohřešovaných lodích?" zeptal se nechápavě starý přístavní úředník. Už dávno neřídil provoz přístavu, ale jen pomocné práce při obnově. "Myslíte v důsledku válečných událostí? To bude obtížné, přehled o vojenských plavidlech měl generální štáb a o civilních? Zkuste štěstí v archivu obchodního loďstva, pokud ovšem nebyly záznamy při ústupu zničeny nebo přestěhovány."

Cítil, jak mu naděje uniká, rozplývá se a mizí.

"Pátráte po příbuzných?" zeptal se úředník.

Neurčitě pokrčil rameny.

"Jak se jmenovala loď, kterou hledáte?"

"Jadwiga, Svatá Jadwiga," řekl nazdařbůh.

"To nestačí, číslo, domovský přístav, výtlač a společnost. Obchodní nebo rybářská loď? Chcete mít jistotu, že byla potopena?"

Znovu ten neurčitý pohyb.

"Jak je to dlouho, dva roky? Myslíte, že vám záznamy mohou říci něco jiného?"

Nemyslel nic. Potřeboval jen jména nezvěstných lodí, kapitánů a členů posádek. Jeho legenda musela být nejen věrohodná, ale také autentická. Pro přítomnost i pro budoucnost. Hlavně však pro budoucnost.

"To jsou choulostivé věci, vyžádejte si nejdříve povolení německého velitelství, nebo budete mít potíže. Na vašem místě bych na tu loď zapomněl, je válka. Kdyby místo na dně přistála u nesprávného břehu..."

"Děkuji," řekl Stanley, "děkuji vám," a vyšel.

Vál chladný severní vítr, obloha byla průzračná a světlá, úplně jiná než na jihu. Unaveně se vracel do města a v duchu počítal, kolik času mu zbývá. Ve zpusklé, kdysi důstojné budově správy obchodního

loďstva byly nouzově umístěny úřady civilní správy. Obchodní loďstvo přestalo existovat a zbytky rybářské flotily podléhaly německému velitelství. Celé pobřeží bylo teď německé a polské obyvatelstvo bylo urychleně

vystěhováno. V sousedním Gdaňsku se budovala mohutná ponorková základna.

Mrzutě zkrivil rty. Povolení německého velitelství . . . To bylo poslední, čeho se mohl odvážit. Existoval-li ještě nějaký archiv, musel k němu získat přístup, aniž by vzbudil pozornost vojenských orgánů.

Ještě když vstupoval do budovy, překotně vymýšlel nový plán. Neptat se, ale nařizovat, jen tak má naději na úspěch.

"A. LISECKI"

"Jsem pověřen přezkoumáním materiálů z archivu bývalé správy polského obchodního loďstva," řekl muži, ke kterému ho dovedl vrátný. "Části archivu se snad nalézají ještě v této budově." A položil před něho černý průkaz se zlatou orlicí od plukovníka Kellera pro styk s říšskými orgány.

Ten člověk byl možná Polák, ale spíše místní Němec. Německy mluvil dokonale a národnost se nedala odhadnout. Rychlým pohledem přelétl doklad.

"Přijíždíte z Berlína?" zeptal se úslužně. "Nějaké písemnosti z té doby ve sklepích ještě jsou, nespádají do naší kompetence, a nemáme o nich přehled. Můžete se na ně podívat, pracuje tu několik starých sekretářek z bývalého obchodního loďstva. Dám vám některou k dispozici, sám byste se tam asi nevyznal, o archivu nemůže být ani řeči. Od čtyřicátého s tím nikdo nepohnul."

"Budu vám velmi vděčen," řekl Stanley chladně a díval se, jak ten člověk s neutrálním jménem na dveřích pracovny zvedá telefon. Napadlo ho, že je to možná sám vedoucí civilní správy, Polákovi by takovou funkci určitě nesvěřili.

Za několik okamžiků se objevila uctivá padesátnice s poníženou tváří. Přechkala všechny zvraty a katastrofy, dál pracovala ve stejné kanceláři a poslouchala nové příkazy. Vedla ho úspěšně temnými chodbami zpět do přízemí. Okna byla zabetonována prkny, zdi popraskané. Vzpomněl si na sutiny v Berlíně, na Hildeborg Boermelovou. Všude to bylo stejné, smrt a zkáza.

Nasládlým hlasem požádala vrátného, aby odemkl železné dveře vedoucí ke sklepům.

"Možná že se zdržím," řekl mu Stanley. "Ta záležitost spěchá, bude-li to nutné, zůstanu do rána," a blýskl mu před očima průkazem se zlatou orlicí.

"Vás tak dlouho samozřejmě obtěžovat nebudu," usmál se na sekretářku. "Potřebuji záznamy o nezvěstných lodích. Existuje něco takového?"

"Samozřejmě. Archiv není ovšem úplný, většina dokumentů byla odvezena při ústupu. Ale záznamy o nezvěstných plavidlech se vedly až do posledního okamžiku, měly by tu být."

Vedla ho prostorným sklepením, bedny a regály, hromady starého papíru.

"Říkali jsme tomu hřbitov," šeptla tiše a nejistě na něho pohlédla. "Tady . . ."

Svazky listin v černých deskách. Desítky svazků, hřbitov lodí. To bylo všechno, co zůstalo. Seděl u bedny mezi vysokými regály a obracel stránky tragédií. Světlo bylo špatné, vzduch vlhký a zatuchlý. Vstoupil do hrobky. Vrstvy prachu se neslyšně snášely k zemi.

Ztratil pojem času, Tu ženu dávno poslal domů. Defilovala před ním jména lodí, výtlaky a náklady, pojišťovací společnosti, seznamy posádek, poslední zachycené volání o pomoc nebo prostě nic, jen rukou připsaná poznámka: "Nezvěstná od 3. října, nezvěstná od . . . letecký útok v prostoru 147A."

Nákladní loď Bydgoszcz, kapitán Piotr Koscuszki a dlouhá řada jmen. Potopena německým torpédoborcem na trati Kodaň -Ystad, volání zachyceno 20. září . . ." znovu se vrátil pohledem zpět. Bydgoszcz, náklad obilí, navigační důstojník Andrzej Damiecki, svobodný, narozen v Toruni . . . Snažil si vybavit jeho tvář, loď byla příliš daleko od pobřeží, útok patrně nikdo nepřežil, nemohl ho přežít . . .

Salva děl tříštila palubu, rvala lodní boky.

Ledaže . . . ledaže by torpédoborec vylovil trosečníka. Mohl vylovit trosečníka? Soustředěně přemýšlel. Venku už byla světlá pozdní noc. Nemusí hledat alespoň ubytování, zanechávat další stopy. Přihláška v hotelu se zapřít nedá.

Ano, torpédoborec mohl vylovit trosečníka, stávaly se takové případy. Později uprchl ze zajateckého tábora, byl zatčen při náhodné razii a obviněn ze spojení s podzemním hnutím. Nikdy však spojení neměl, jen se nevydával za hrdinu. Příběh mu ožíval před očima, Andrzej Damiecki vystupoval z moře, vstával z mrtvých.

Až do rána se učil zpaměti jména členů posádky; cílové přístavy a technická data toho starého nákladáku. Všechno, co se dalo z dokumentů vyčíst. Cokoli řekne, musí být ověřitelné, musí být pravdivé, i když ne zcela přesné. Čas rozměňuje paměť.

Brzy ráno, ještě dříve než A. Lisecki dorazil do svého úřadu, odevzdal klíče od železných dveří vrátnému a přiložil k nim desetimarku. Pak vyšel vážným krokem důležitého, ale unaveného člověka. Zmizel z Gdyně stejně rychle a nepozorovaně, jako se objevil. V poledne už obědval v nádražní restauraci v Toruni a číšník mu ochotně vysvětloval, kde najde Mazurskou ulici. V té ulici se totiž Damiecki narodil a také v ní po návratech z plavby bydlel. Ale byla smetená válkou, jako tolik jiných ulic světa. Teď však nad ní zářila šťastná hvězda.

Dlouho procházel holým prostorem a snažil se vrýt do paměti zbytky zřícenin a okolí. Ztracený syn se vrátil domů. Nikdo se však na něho ani jeho rodinu nepamatoval. Lidé se vyměnili, zmizeli v kriminálech, padli na frontách, zříceniny zarůstaly trávou.

Ráno byla tak prudká, že ho srazila na kolena a na okamžik ztratil vědomí. Druhý úder ho odhodil ke zdi. Cítil, že má rozbitou tvář a po rtech mu stéká krev. Chlapík nad ním se otočil a pomalu svlékal rukavice. "Stačí?" zeptal se vyšetřovatele za stolem. "Bude to tak dobré?"

Vrchní komisař Schönfeld vstal a okamžik na Stanleyho pohlížel. "Musíte něco vydržet," řekl otráveně, "tady

se s vámi nikdo mazlit nebude. Můžete ho odvést!"

Dva strážci v uniformách gestapa ho uchopili pod paží a vlekli z pracovny dlouho chodbou ke schodišti. Byla to ponurá, stará budova s vysokými okny, kamennými vyšlapanými dlaždicemi a schodištěm ohraničeným vysokou drátěnou sítí.

Klopýtal mezi strážci ve špinavých vězeňských hadrech a hlavu měl tupou, cizí, neschopnou myslet. Akce započala. Před dvěma dny ho převezli na feditelství gestapa v Rostocku.

Po schodišti přiváděli k výsledku nějakou ženu. Mijeli se v těsné blízkosti a černí prohodili několik posměšných slov. Zděšeně pohlédla velkýma propadlýmá očima na jeho zničenou tvář. Nevnímal. Akce započala.

"Útěk bude proveden v prostoru Wismar - Rostock," řekl plukovník Keller a klepal prstem do mapy. "S podrobnostmi a přesnou topografií místa budete včas seznámen, má to svůj význam. Musíte jednat impulsivně a nehrát naučenou úlohu. Několik týdnů teď strávíte ve vyšetřovací vazbě, abyste se dostal do správné formy. Budete umístěn ve společné cele, zapamatujte si jména spoluvězňů a jejich příběhy, určitě se vám hodí. Z Oranienburgu, kde odpykáváte trest, jste byl převezen do Rostocku za účelem dodatečné konfrontace. Nevíte proč a nevíte s kým, nikoho neznáte. Odchod musí být připraven do konce září, než nastanou podzimní bouře. Meteorologové stanoví přesné datum. Plavil jste se už někdy v rybářském člunu? Ne? To je v pořádku. Podnikáte zoufalý čin. Dáme vám přesné instrukce, jak si počínat. Severní pobřeží Německa jsme zvolili proto, aby útěk nebyl příliš snadný. Přímá trasa z Polska do Švédska by mohla vzbudit pochybnosti." POCHYBNOSTI!

Dopadl na dřevěnou pryčnu, dveře kovově udeřily. Klíč v zámku utichl. V tom zvláštním nepřítomném stavu vnímání a bezvědomí ho prostoupila dusivá úzkost. Nikdy se odtud nedostane, byl to jen sen a je opět v oranienburské samotce. Ztracený, zapomenutý, vydaný na pospas betonovým stěnám a sám sobě. Stal se svým vlastním nepřítelem, šelmou, která se požírá. Zešléle, přišel o rozum. Jen mozek vymýšlí neskutečné příběhy a vleče ho po cestách klamu. Všechno si vysnil, podvedl sám sebe, uvěřil vlastním představám.

Slyšel, jak hlasitě sténá, hlava ho nesnesitelně bolela.

Chlapi na pryčnách mlčeli. Cizí utrpení už nikoho nedojímalo. Každý měl svých starostí dost a nový člověk vzbuzuje nedůvěru.

Když se konečně vzpamatoval, odplížil se k záchodové míse, aby se umyl. Mlčky, beze slova nabíral dlaněmi vodu. Nebral ty kolem na vědomí, jako oni nebrali jeho. Takové vězně ještě neznal, ale snad to bylo tím, že teprve čekali na soud a cítili jeden k druhému nepřátelství.

Pět dní ho nechali na pokoji. Ležel na pryčně a hleděl do stropu. Koncem týdne ho s nadávkami vyvlekli k dalšímu výsledku.

"Nesmíte očekávat žádné úlevy," řekl mu po návratu z dovolené Keller. "Jste zkušený muž, víte, jak to chodí. Pro všechny budete vězněm, pouze vyšetřovatel je informován. Nemůžeme ohrozit zbytečnými ohledy celý plán." Seděli v zahradě u paní Mayerové a upíjeli kávu. Zapomněl, co znamená být vězněm. Člověk má krátkou paměť.

"Pohyb, pohyb," hulákal strážce a hnal ho poklusem do schodů. Neočekávaně si uvědomil, že má potíže s dechem, že tomu tempu nestačí. Ještě nikdy si toho nevšiml, snad proto, že už léta neběžel klusem do třetího poschodí. Zmocnila se ho zuřivost, probudil se v něm seržant Sandy. Dostal vztek na toho kluka v černé uniformě. Tak se neodvážili honit ani nováčky v Panamě. Rukou se přidržel zábradlí a neočekávaně zůstal stát. Strážce běžící po dvou schodech za ním do něho v rozběhu narazil, zakolísal a uklouzl. Stanley se opět rozběhl. Slyšel za sebou řev a nadávky, rána obuškem sklouzla po rameni. Další ho dostihla už na dlažbě chodby. Stráž u vchodu mu podrazila nohy, oba se na něho vrhli a počali do něho bušit nohama.

"Jenom se nenechat zmlátit," šeptl Wetterstein. Pak štkl ostrý, studený povel. Ze dveří jedné z pracoven vyváděli strhanou ženu s rozcuchanými vlasy a šílenými očima. Ležel na vyšlapaných dlaždicích a komisař Schönfeld vztekle dupl nohou. Kluk přeskakujícím hlasem podával hlášení.

Zvedli ho. Někde ji viděl, někde ji už potkal. Anna Pageová, to vedli Annu Pageovou.

"Co mně to tady vyvádíte?" řekl komisař podrážděně když za nimi zapadly dveře. "Proč provokujete strážce? Máte spolupracovat, musím vás vrátit v pořádku. Posadte se, kávu?"

Přikývl. "Ne, raději ne," opravil se. "Byla by z vás cítit. Snad něco k jídlu." Ze zásuvky vyňal několik rohlíků a kus salámu. Pak se posadil k psacímu stolu a mlčky pozoroval, jak jí. Za půl hodiny stiskl tlačítko zvonku. "Odpočínul jste si? Tak jděte!" Stráž se objevila. Už několik dní marně přemýšlel, který z těch mužů v cele bude jeho společníkem. Proč tu ti lidé jsou, čeho se dopustili. Byla to mezinárodní společnost. Francouzi z Todtovy organizace, Poláci pracující na stavbě opevnění a Holanďan zadržený při pokusu vloudit se na rybářskou loď. Do konce září zbývalo ještě několik týdnů, poslední termín, kdy měl vyrazit.

Výsledky se nepravidelně opakovaly. Předvolávali ho ve dne i v noci a občas potkával tu ženu se zděšenými očima.

"Je s ní ámen, dobře se na ni podívej," řekl mu jednou cestou k výsledku mladý gestapák, ale už ho nehonil do schodů. "Je mrtvá, ale ještě nemá pokoj. Než půjde pod sekeru, všichni se na ní vyválíme. Ty skončíš stejně!"

Než půjde pod sekeru!

"Seznamování budete postupně, podle plánu," šeptl plukovník Keller.

Proboha! V hlavě se mu rozjasnilo, bylo by to možné? Jeden o druhém nesmí nic vědět, jenom náhodní společníci. Osoba odsouzená k smrti, člověk mající blízko k někomu z polské exilové vlády, ale ne zase příliš blízko. To je ten dárek. Potvrdí každé jeho slovo.

Zachvátilo ho zděšení. Bylo to zruďné, úděsné. Může jim vůbec uniknout? Může tak dokonale uvažující a pracující organizaci vyklouznout z prstů? Co ještě si na něho připravili? Nevědí už dávno všechno o jeho návštěvě v Gdyni, není to jen obludná hra, na jejímž konci je bezpodmínečná poslušnost, nebo . . . Otřel si čelo. Strážce se

spokojeně usklíbl. "Až na tebe dojde, pěkně si tě podám!" a otevřel dveře do Schönfeldovy pracovny.

Plukovník Keller stál u okna a hleděl na dvůr. "Převlékněte se," řekl, aniž se ohlédl. "Trochu si vyjedeme, datum je stanoveno." Teprve potom se obrátil, udělal několik kroků vpřed a dlouze si ho prohlížel. "Dobré," vydechl konečně, "výborné, už je z vás zase vězeň. To je zajímavé, jak pár týdnů za mřížemi na člověka působí. Ale teď sebou hodte, musíme být do rána zpět."

Když vycházeli, chodby byly prázdné, i stráže zmizely. Jen ve vnitřním dvoře stál černý služební vůz. Keller usedl za volant a Stanley vedle něho. Pak se otevřela brána a se zatemněnými světly vyjeli.

"Útěk bude proveden pozítří o půl desáté večer," řekl plukovník, když se propletli městem a vůz se ponořil do tmy. "Meteorologové hlásí do konce týdne stále počasí, jasno a klidno. Na volném moři mírný západní vítr . . ." Rukou zatápal po krabici cigaret. "Dávejte pozor! Vězeňský vůz vyjede z Rostocku v 19.30 hod. Cestou se zastaví ve Wismaru, kde převezme další vězně určené k transportu. Cílem cesty je věznice v Lubecku. Bude přepravováno celkem dvanáct osob. Při nastupování čekejte, musíte sedět u dveří. Zastávku ve Wismaru volíme proto, aby byl důvod, přiblížit se co nejvíce k moři. Za Wismarem, pět kilometrů od pobřeží, v prostoru obce Wendorf, dojde k střetnutí vězeňského kamiónu s vojenským transportem. Těžké nákladní vozy a pásové transportéry. Silnice je v těch místech úzká a vězeňský vůz sjede do příkopu. Byl vybrán zvláštní terén, aby se nemohl převrátit. Všechno uvidíte na místě. Nárazem se dveře vozu otevrou a to je vaše chvíle. Budete mít dvě minuty času, abyste využil zmatku a utíkal. Ovšem ne sám, za žádnou cenu nesmíte prchat sám. Už víte, kdo půjde s vámi?" zeptal se a pohlédl zvědavě na Stanleyho.

Kraj byl tichý a temný. Silnice opuštěná. Jeli zvolna a otevřeným oknem se vtíralo moře. Na obloze jasné, chladné hvězdy.

Přikývl.

"Opravdu?"

Pokrčil rameny.

"Ta žena?"

"Výborně! Ve voze bude sedět vedle vás, to zařídíme, přivedou ji poslední. V okamžiku, kdy dojde k havárii, uchopíte ji impulsivně za ruku a povlečete s sebou. Chápete? Žádné domlouvání, žádné řeči, prostě ji vyvlečete. Je to otázka života a smrti. Hlídky budou mít rozkaz nestřílet na dvojici. Sám byste nemohl uniknout. Ničeho si nebudete všimnout, na nic se nebudete ohlížet, ať se děje cokoli. Zamíříte přímo k moři, cestu si spolu projdeme. Na pobřeží je rybářská vesnice a několik roztroušených samot. U jedné bude připraven rybářský člun. Nejdříve musíte veslovat a až se vzdálíte od břehu, nastartujete motor. Jakmile se dostanete na moře, to už bude tma, dávejte pozor na zvuky. Uslyšíte motor jiného člunu a pojedete za ním. Převeďte vás kolem ostrova Pöel, abyste hned zpočátku nezabloudil. Pobřeží je tu nepřehledné. Pak už zbývá jen pokračovat k severovýchodu. Na cestu máte dva dny, po tu dobu nezaútočí letecké hlídky na žádné malé plavidlo. Nafty bude jen tolik, abyste zahlédli švédské břehy, zbytek cesty opět doveslovat. Potravin a vody běžná rybářská zásoba, musí vám vystačit. To je všechno!"

Už projížděli Wismarem. Stanleyho tvář byla bledá a nehybná. Nafty sotva ke švédským břehům a potravin . . . Plán, který tak dlouho v duchu připravoval, byl pojednou směšný, nesmyslný, neuskutečnitelný.

"A mapy?" zeptal se.

Plukovník pohnul záporně hlavou. "Ne, pouze kompas. Je lhostejné, na kterém místě pobřeží přistanete."

"Nezanesou člun proudy?"

"Myslíte na německé ostrovy nebo do Dánska? To není pravděpodobné, musela by být bouře. Uprchlíci nemívají mapy," dodal ironicky, "nic takového si nesmíme dovolit, kompas stačí."

Zdrceně přikývl. Tma skryla jeho tvář. Konec! Jak by se mohl bez sebemenší mapy pustit na cestu delší než patnáct set kilometrů, a k tomu ještě s ženou, o níž nic neví, která je možná nemocná nebo šílená.

Vůz zastavil u okraje cesty v řídkém borovém háji. "Jsme na místě," řekl Keller, "pojdte si prohlédnout terén."

Vystoupili. Vzduch voněl pryskyřicí a mořem. Podél silnice se táhla dlouhá písečná duna, zarostlá trávou a keři.

"Tady sjede kamión z vozovky a bokem se položí na dunu. Nemělo by dojít ke zranění."

Písek se měkce bořil pod nohama. Vyšplhali na svah. V dálce lesklý, světélkující pruh. Pobřeží. "Zapamatujte si orientační body, budete prchat

směrem k těm dvěma písečným vlnám, nemůžete je přehlédnout." Rázně vykročil vpřed.

"A když se k nám připojí ještě další vězni?" "Nepřipojí, bude to příliš velké překvapení, a kdyby snad přece, rozběhnou se na různé strany. V průvodu se utíkat nedá. V každém případě se držte stranou, skryjte se, zůstaňte ležet, nechte přejít stráž. Dvojici nebudou vidět, zapamatujte si to! Naháníte mi strach, že něco v poslední chvíli zbabráte," povzdechl s despektem. "Víte, jakou práci dalo všechno řádně zkoordinovat?"

Mlčky se brodili pískem. "Skupina stromů, další orientační bod. Nejpозději za hodinu musíte být na břehu."

"V jakém stavu je ta žena?" zeptal se sklesle. Překvapeně na něho pohlédl. "V takovém, aby mohla jet, to snad stačí. Strach jí určitě pomůže, máme zkušenosti."

Mínuli písečné pahrbky, pobřeží se zdálo na dosah ruky. "První domek vlevo od vesnice, dobře se na něj podívejte. Dál už nemusíme, terén je všude stejný, mechanicky si uvolnil límeček košile, chůze v písku unavovala.

"Tak co?" zeptal se.

"Dá se to provést," řekl Stanley.

"To bych prosil!"

"Ale zařídíte, aby Ji nechali dnes i zítra na pokoji, neponesu ji na zádech, není na to vhodný terén."

Plukovník se krátce zasmál.

"Jistě, to se dá zařídít "

Pomalů se vraceli zpět. Cesta se zdála teď delší a namáhavější. Když konečně dorazili k vozu, s úlevou si zapálili cigarety a počali vyklepávat z bot písek.

"Už bych to chtěl mít za sebou," povzdechl Keller,

"Vy ne?"

Mlčel.

"Ještě si zopakujeme některé maličkosti . . ." nastartoval motor a obratně otočil vůz.

"Až dorazíte do Států, uveřejníte každé pondělí po dobu jednoho měsíce v New York Herald Tribune inzerát. Koupím staré spisy Jacka Londona. Nic víc: Na žádnou nabídku nebudete samozřejmě odpovídat. Chceme jen vědět, že jste na místě. Naši odborníci vypočítali, že se vším vyšetřováním a ověřováním by vám měl být nejdéle do tří měsíců umožněn návrat ze Švédska do Států. Na nepředvídané potíže přidáváme měsíc. Kdyby se po této době inzerát neobjevil, musíme mít za to, že jste naši důvěru zklamal," pokrčil rameny. "Pro tento případ jsou připraveny materiály, které budou předány americkým agentům v Lisabonu. Vylovení ve Švédsku uveřejní tamní tisk, naši spolupracovníci o vás budou vědět. Ale nechme nepříjemných věcí," řekl znechuceně. "Bylo mou povinností vás na tato opatření upozornit. Říšský maršál je netrpělivý a nedůtklivý. Jinak platí naše nabídka. Peníze budou předány a dokumentace převzata v kterémkoli neutrálním státě. V Mexiku, stejně jako v Argentině nebo ve Švýcarsku. Deset miliónů marek ve zlatě za trochu námahy stojí. Nabízíme vám solidní obchod a očekáváme solidní jednání. O tom, že to myslíme vážně, jste se snad už přesvědčil. Preji vám šťastnou cestu, pane Sandy, bylo mi potěšením s vámi pracovat!"

Zvolna spustil pravici z volantu a podal mu ji. Vjížděli do Rostocku.

"Děkuji," řekl Stanley a uvědomil si, že tímto stiskem ruky právě zemřel, že od tohoto okamžiku je na cestě a nikdy se nesmí vrátit zpět.

Zbytek noci proležel na vězeňské pryčně se zavřenýma očima a naslouchal těžkému oddechování spáčů. Stráž ho přivedla do cely, aniž je probudila. O ničem nepřemýšlel a nic neplánoval. V hlavě měl prázdno. Vykročil do tmy a nebylo v jeho silách, aby jí prohlédl. Musel jen jít a jít. Naděje, že spatří světlo nebo se zřítí do propasti, byla stejná. Nic z jeho minulého života se neozvalo, byl smázan, dožit, vyčerpán.

V zástupu pochodovali temnou úzkou chodbou, vedoucí od podzemních cel do vnitřního dvora. Muž za mužem, ruce za zády, schýlené hlavy. Údery okovaných bot bušily do staré dlažby. Stráž se samopaly si dávaly záležet. Nikdo neřval povely ani nenadával. Jenom boty a ticho. Ticho rozsekané těmi údery - a venku hrál klavír. Nejspíš v rádiu. Zvuk pronikal otevřenými železnými dveřmi z nádvoří a slepě se odrážel od holých stěn.

Zahlédl šedivou oblohu, holé mříže přízemní kanceláře a zeleného antona s rozevřeným břichem. Z jeskyně do jeskyně.

"Vězeň Krajewski, vězeň Czarinecki, vězeň Blancher, vězeň Písecký, vězeň . . ." Dozorce pečlivě odškrtával jména. Tváře známé i neznámé, vídali se na chodbách, na schodišti před kanceláři vyšetřovatelů i v celách.

Kamión se zaplňoval. Stráž ho vmáčkly na místo u dveří, klavír za mřížemi kanceláře vyhrával. Nahoru dolů, nahoru dolů, etuda, zvuková kulisa, nikdo ho neposlouchal. A pak ji uviděl! Všichni už byli uvnitř. Vedli ji, vlastně spíše vlekli. Zelená a žlutá, zmáčená tvář, snad na ni chrstli vodu, snad jen pot a slzy. Hrubá rezná sukně, ostříhané vlasy!

Ustrnul. Ostříhali ji vlasy!

Alespoň jí ostříhali vlasy. Popravili ji už teď a tady. Přece jim neunikla, nemusí jezdit ani do Lübecku. Je mrtvá, už to prožila!

"Místo!" zařval strážný a odstrčil stařika po Stanleyho boku.

Vrata zapadla. Tma je obklopila, motor naskočil. Samota.

Celý život se člověk drží stáda v zoufalé snaze nebýt sám, ale marně se houfuje, v nejtěžší chvíli je opuštěnější než vítr na poušti. Bez filozofií a ideálů, hrdinství a zbabělosti, smyslu a prázdnoty. Není schopen tu změnu vůbec pochopit, nechápe, že být a nebýt je stejné.

"Vzpamatuj se!" řekl tvrdě a pevně uchopil studenou, bezvládnou ruku. "Tak se přece vzpamatuj!"

Slyšel, jak se zhluboka trhaně nadechla. Ostatní mlčeli schoulení do sebe, bez tváří, bez naděje. Právě teď nastával konec světa.

Kamión se natřásal po staré dlažbě. Ještě nevyjeli z města. Dusno k nedýchání, pach potu a smrtelné úzkosti. Znal ji, ještě z Panamy a pak ze Španělska. Spiritisté v magdeburské věznici tvrdili, že takový člověk má kolem hlavy modrou záři, že je ji možné pozorovat. Každý, kdo jde na smrt, má takovou záři. Ale neviděl nic, vnímal jen nárazy kol a dlažbu, pak drkotání ustalo.

Asfalt! Vjížděli z města. Mrtvá ruka ležela bezvládně v jeho dlani. Cítil ten naprostý únik vůle a životní energie. Vybitá baterie! Podvědomě si snažil představit, kudy jedou. Teď asi projíždějí nedaleké lázeňské středisko změněné v jedinou nemocnici. I tam se umírá stejně neochotně a stejně těžce. V Lübecku se stíná, proto jí ostříhali vlasy. Vykonalí rozsudek raději sami, vydali mu jen tělesnou schránku.

"Vzchop se, děvče, vzchop se!" řekl zase a drtil tu bezvládnou ruku, nabíjel baterii. Co si s ní počne, musí se přece vzpamatovat. Nevěděl, jak se jmenuje, přeslechl dozorce, když vyvolával jméno. Nebo je vůbec nečetl? Už žádné jméno neměla! Teď seděli v biblické tmě před počátkem světa. Všechno pominulo, vlastně se ještě vůbec nezrodilo. Neměla tělo ani tvář a jeho hlas jen bloudil nad vodami.

Vydechla, těžce, zničeně, prsty v dlani se pohnuly. Ucítil stisk. Vnímám tě, slyším tě, jsem ti vděčná. Neviditelný Francouz v opačném koutě začal šeptem zpívat starou lotrinskou písničku. Měla známou melodii, kdysi dávno ji slyšel, ale nevěděl kde. Snad na španělské frontě? Nikdo se však k jeho hlasu nepřidal. Byli si vzdáleni, vzdálenější, než kdyby stáli na opačném konci světa. Napadlo ho, jakými myšlenkami musí být prostor vozu nasycen,

prosáknut. Že se nic z těch hrůzných úzkostí nemůže ztratit.

I strach je energie. Také za jeho lhostejnou odevzdaností je vlastně strach. Obludný, nedozírný, který ho žene vpřed. Stejný, jako té ženy vedle. Oba jdou na smrt, každý má však o ní jiné představy, ale výsledek může být stejný.

V duchu se snažil vybavit mapu a Meklenburskou zátoku s ostrovem. Až přestane slyšet doprovodný člun, nebude pokračovat v cestě na severovýchod, ale odbočí přímo na sever. Kdyby tak bylo možné protáhnout se ještě v noci kolem Lollandu do Velkého Baltu. Zmizet mezi dánskými ostrovy. K ránu někde přistát, opatřit si alespoň minimální zásoby a hlavně mapu. Každý rybář musí mít doma mapu! A pak vyrazit přímo do Kattegatského průlivu. Po zádech mu přelétl mráz.... Letadla a hlídkové čluny Dva dny nezaútočí letecké hlídky, ale jen na trase z Meklenburského zálivu ke švédskému pobřeží. Podaří-li se mu proniknout do Severního moře, budou zachráněni. Počal propočítávat vzdálenosti.

Vůz neočekávaně zastavil, pak se opět rozjel. Křižovatka. Byli ve Wismaru. Asi po deseti minutách zastavili znovu. Řidič nechal motor běžet a bylo slyšet kovový zvuk brány. Věznice. Za okamžik vjížděli dovnitř. Když stráž otevřela vrata kamiónu, snažil se odhadnout čas. Obloha byla ještě stále sivá, v létě přichází večer až kolem desáté.

Teprve teď úkosem pohlédl na svou společnici. Seděla se zavřenýma očima pevně se držíc jeho ruky. Měla prázdnou, hubenou tvář s trpkým rysem u rtů. Nebylo to děvče, mohlo jí být kolem čtyřicítky, věk se nedal určit. Ostříhaná hlava vyčnívala z kazajky jako odrané housle. Snad vycítila jeho pohled nebo ji světlo přinutilo pohnout víčky. Okamžik si hleděli upřeně do očí. Starý svět na vteřinu ožil. Kdo jsi ty a kdo jsem já - věčná hra.

Dozorce odškrtával jména. Další dvě ženy byly vehnány dovnitř. V tomto voze už na ničem nezáleželo, mužské a ženské vězně nerozdělovali. Křídla dveří zapadla, všechno zmizelo ve tmě. Kamión poskakoval na vězeňském dvoře, pak vyjeli z brány.

Cítil, jak mu přestává bušit srdce. Za patnáct minut to začne, plukovník Keller zahájí akci. Už to nebude procházka ani důmyslný plán, ale skutečnost. Andrzej Damiecki, navigační důstojník potopené lodi Bydgoszcz se pokusí proplout do Anglie!

Teď se potřeboval soustředit, sedět vedle řidiče a pozorovat každý metr cesty. Musel být připraven, okamžitě reagovat. Vůz stále ještě rachotil na dlažbě, projížděli městem. Pak nepravdělné otřásání ustalo, kamión se lehce rozběhl. Prodíral se pralesní stezkou z tábora ke Gatunskému jezeru. Šel v čele hlídky a dlouhým prutem plašil hady. Cítil, jak mu po zádech stéká pot. Otřel si rukávem kazajky tvář a dál křečovitě svíral malou chladnou ruku. Jí asi horko nebylo.

Zaslechl rachot motocyklů.

Jeden, druhý . . . hlídka zajišťující průjezd vojenskému transportu, napadlo ho. Nebyl schopen odhadovat čas, uplynulo deset minut nebo jen tři? Vůz teď jel klidně, stále stejnou uspávací rychlostí, rychlostí zbavující vůle, otupující, beznadějnou. Všechno je ztraceno, z kriminálu do kriminálu, z hrobu do hrobu. Správná rychlost pro poslední cestu.

Těžké dunění rozechvělo vozovku. Nákladňák za nákladňákem, pásové transportéry . . . Zhluboka se nadechl, celé tělo mu ztuhlo. Levou rukou se pevně přidržel lavice, nohama vzepřel o dřevěný rošt na podlaze vozu. Kolona s hlukem projížděla, kamión se tiskl k okraji cesty. Řev transportérů ohlušoval. Na korbách nákladňáků zpívali chlapci. Komárek vyhlédl z okna a hlasitě křikl: "Krucifix, kam ta cesta vede? Nebude ji konec?" Sierra vydechla nočním chladem, neznámá síla je uchopila a srazila k zemi. Řinčení skla, mačkání plechu, hluchý, tvrdý úder. Dosedli! Pohyb je přitiskl všechny k jedné stěně, ale držel tu ruku. Držel ji!

Chlad ho udeřil do tváře - pobřeží. Moře! Dveře vyražené z pantů. Brána do věčnosti nebo kam? Tudy vede cesta!

"Utíkej!" vykřikl, "utíkej!"

Skočil do propasti, byl to jen příkop, kolona ještě projížděla, nikdo nezastavoval. Vlekl ji za sebou, písek pod nohama, vůně borového hájku. Šplhal po pískové duně.

"Utíkej!"

Cítil, jak se zmítá, jak hlasitě křičí.

"Nechci, nepůjdu, já nechci, já . . ."

Skřípění brzd, řinčení železa, konvoj zastavoval. Dunu při silnici měli za sebou. Pověly a vzdálený vodopád hlasů.

"Zapamatujte si orientační body," řekl plukovník Keller.

"Utíkej, proboha utíkej!" vydechla chraptivě. Už se nebránila, prostor ji omráčil, naděje oslepila. Pádila jako on, podlehla okamžiku, pralidskému pudu, touze po svobodě. Konečně zarachotily první výstřely. Zaburácely světlou nocí, blýskaly přicházející tmou. Teprve teď bylo všechno normální. Samopaly prskaly roje ohnivých střel. Snad ti ubožáci opravdu utíkali. Nemohli tušit, že je to hra, obludná, strašná, zničující. Že je v sázce zázračný vynález.

Bořili se pískem, suchá tráva svazovala nohy. "Nevydržím to," vydechla, "já už nemohu, nemohu dál."

Na zlomek okamžiku se zastavila. Slyšel její dech, viděl její oči, řetěz mužů proti jasné obloze.

"Ukryjeme se v dunách!" a zamířil k pahorkům.

"Nemá to cenu," chraptivě lapala dech, "nemá to smysl, kam chceš utíkat, tady není kam utíkat."

Logika . . . K obloze šlehla světlice. Strhl ji na zem. Teď viděl její tvář. Nahou. Tvář smrti a hrůzy s bílou měkkou pleť, rozevřenými ústy a propastmi očí. Nic nezůstalo skryto. Ležela pod sekerou. Odvrátil pohled.

"Moře, tam vzadu je moře," šeptl.

Světlice pohasla. Zvedl ji. Znovu vyrazili. Písek byl stále hlubší a jemnější, uhýbal pod nohama. Pahrby nechali za sebou. Když se znovu ohlédl, nejasný řetěz mužů byl rozvinut od silnice až daleko k pobřeží. Někde vzadu se stále ještě ozývaly výstřely.

Zamířil ke skupině stromů, nízké keře zpevňovaly terén. K světlému pruhu pěny bylo ještě příliš daleko. Noc se prohloubila, šero přecházelo ve tmou.

"Nemohu, opravdu nemohu..."

I on toho měl dost. Už dávno mu nebylo dvacet.

"Tam k těm stromům," řekl udýchaně, "tam se ukryjeme, zahrabeme do písku."

Moře už neviděl, všechno zmizelo, temná stěna noci. Proběhli mezi nízkými borovicemi. Hlasy za zády se ozývaly stále zřetelněji. Bůhví kam až půjdou, kam až je budou pronásledovat. Snad mají příkaz uhnat je k smrti nebo žádný příkaz nemají, jenom zákaz střílet na dvojici. Ale co udělá lovec, když uvidí zvěř? Terén byl stále více zvlněný, až sem se vylévalo za zimních bouří moře. Ubohý porost se marně snažil každoroční přívaly zadržet. Pod nohama ucítil proláklinu, výmol, kolem řídká suchá tráva.

"Tady se zahrabem!"

Přitiskli se k zemi, počal ji zahrnovat sytkým jemným pískem. Pak se začal zahrabávat sám. Leželi vedle sebe bez jediného pohybu. Srdce už netlouklo na poplach, ale temně otřásalo zemí. Snad tak leželi věčnost. Pak zaslechli údery nohou, nadávky a odletující spršky písku. Už se nestřílelo, jen občas vylétla světlice a dlouze ozářila terén. Řetěz mužů se stáčil k vesnici, měnili směr.

"Odcházejí k pobřeží!"

Nemohla vstát. Nohy se jí podlomily, sesypala se, nervy povolily. Nebylo hrůzy, kterou by nepoznala. Blesklo mu hlavou, že by ji tu měl nechat, pronásledování zřejmě skončilo, tady vedla hranice, kam hlídky měly dojít. Teď prohledají vesnici a vrátí se zpět. Měl by volnou cestu, nepotřebuje průvodce ani svědka, nepotřebuje přítěž, jde přece o život.

Ale Anna Pageová řekla:

"Zvedni ji!"

Vzal jí do náruče. Byla lehká jako stéblo trávy. Krok za krokem postupoval vpřed. Už se neskrýval, zaslechl šumění větru - nebo to bylo moře? Pak se v dálce vynořila temná silueta domu. Srdce se mu rozbušilo. Samota na pobřeží!

"Vzpamatuj se," zašeptal podrážděně.

"Proboha vzpamatuj se!"

Bezvládně ležela na jeho pažích. Nejdou už příliš dlouho? A co člun, který je má vyvézt na širé moře. Kde a jak dlouho bude čekat? Snad také jen na zvuk motoru? Silueta nabývala zřetelnějších tvarů. Vesnické stavení, kůlny a přístřešky. Opatrně ji složil na zem.

Otevřela oči.

"Tady budeš čekat, zůstaneš tu ležet!"

Přikývla.

Shrbeně se plížil vpřed. Moře bylo zřetelně slyšet, pruh tříště oddechoval. Obešel temný dům, okna pečlivě zatemněná. Terén se mírně svažoval, pod břehem dřevěné molo a u něho.... Bylo to tady!

Rozběhl se zpět. Pojednou dostal strach, že ji v té tmě nenajde, že ji neuvidí. Ale tiše ležela na místě, kde ji zanechal.

"Teď musíš vstát!" řekl pevně. "Je tam dům a u břehu rybářský člun. Musíme se dostat na moře, pryč od pevniny. Nezáleží na tom, kde chcípeme."

Plížili se vpřed. Už se vzpamatovala, zase mohla jít. Obešli velkým obloukem stavení a hledali cestu k molu. Konečně zahlédl dřevěné schůdky. Zaduněly, zaprašely, celé se rozechvěly. Ten zvuk je vyděsil, musel být slyšet snad až na silnici. Bez dechu pádili dolů. Prkna mola se prohýbala.

Člun byl starý a těžký, se stěžením uprostřed a přívěsným motorem. Jak si s ním poradí, jak bude manévrovat? Zápasil s lanem, dávno zapomněl námořnické uzly. Nemohl lano odpoutat. Člun se zmítal nahoru a dolů, lano uhýbalo. Bezradně stála nad ním.

"Skoč; pojd' dolů, neboj se!"

Padla na něho, téměř ho porazila. Lano povolilo, svezlo se do vody. Uchopil těžké veslo a vzepřel je o trámy mola. Vlna je uchopila, odsála od břehu, loď se otáčela.

"Jdi k druhému veslu! Nestůj tak!"

Sklouzli po lesklém hřbetě, vesla se zabořila, pot se mu lil ze všech pórů těla.

"Vydržet, musíš vydržet, vesluj pravidelně!"

Za zády pobřeží, vzdalovalo se.

"Stačí, nech toho, lehni si na dno!"

Nastartoval motor. Člun vyprskl, otřásl se a pak se rozběhl. Tma byla hustší než na pevnině. Čern nad hlavou i pod nohama.

Hildeborg zhasila svíce. Vyšli na palubu. Pomalu spustila z ramen šaty, bílé střípky prádla. Pak se přehoupala přes zábradlí a padla do jezera. Zmizela, celá se rozplynula. Ale vzápětí se vynořila bílá a nehybná, místo vlasů plouhavé trávy. Mrtvá na hladině. "Ty nepůjdeš? Voda je báječná..."

Viděl jen nejasný obrys těla. "Alespoň mi řekni," zeptal se mrzutě, "jak se jmenuješ? Koho jsem vzal s sebou?"

"Sowická, Anna Sowická," hlesla sotva slyšitelně.

"Lituješ toho?" pátravě na ni pohlédl.

Vzlykla.

"Nemohu tomu uvěřit."

"Já vím, hlavu na špalek a hotovo, tomu bys uvěřila? Tak z čeho máš strach?"

Mlčela.

"Plula jsi někdy na moři?"

"Ne."

"Já ano, sloužil jsem na lodi. Jmenuji se Damiecki."

Zaslechl klapot motoru. Neviditelný průvodce asi trpělivě čekal na zvuk jeho lodi. Nebo dostal hlášení vysílačkou z té samoty? "Už odrazili!"

Prudce se vzpřímila.

"Klid! To budou rybáři, neboj se," řekl polohlasně.

"Mají stejný motor, vracejí se domů."

Pohnul kormidlem, zavěsil se na ten zvuk. Vlny mohutněly, obloha bez světél. Jen starý velký kompas nepatrně světélkoval.

V duchu se snažil představit cestu. Někde vpravo by měl být západní výběžek ostrova Pöel, pak se otočí k severovýchodu. Zapomněl na ni. Zapomněl, že tam sedí tichá, neznámá, cizí osud přivěšený k jeho. Tráva nesená vlnou. Ted' když měl kormidlo v ruce, znovu začal zvažovat rozhodnutí.

Může se toho odvážit? Není to sebevražda? I kdyby proplul mezi ostrovy, je vůbec možné překonat na takové bárci vzdálenost, která je dělí od Anglie? Má si vzít na svědomí její život? Má na to právo, smí to udělat? Anna, Anna Sowická . . .

Cítil, jak síla větru vzrůstá. Vpravo Pöel, vlevo Dánsko, uprostřed Meklenburská zátoka. Jak je to dávno, kdy volala z okna kanceláře v Nutley: "Ještě deset krabic, pane Sandy." Ale tahle přece nevolala nic. Jak rád by dnes vozil košile.

"Spíš?" zeptal se.

Pohnula hlavou.

"Máme dvě možnosti, nechci sám rozhodovat. Zamířit do Švédska, to je nejbližší, ale ráno nás mohou vypátrat hlídkové čluny, rybář jistě oznámí ztrátu lodi. Nebo zmizet mezi dánskými ostrovy a pokusit se proklouznout do Severního moře, pustit se do Anglie. Je to mnohem dále a možná že se nám to nikdy nepodaří. Měli bychom však naději, že tím směrem nás nebudou hledat. Museli bychom plout pouze v noci a ve dne se ukrýt na pobřeží."

"Nevím," řekla, "nedovedu si to představit."

Ani on si to nedovedl představit. Ted' to bylo jiné, než když uvažoval v berlínském pokoji paní Mayerové. I jeho zachvátila úzkost, do čeho se pouští.

Vítr rozháněl mračna. Napadlo ho, že v noci by mohl použít plachtu. Šetřit naftou. Jenom kdyby měl mapu, v každém případě musí mít mapu.

Zvuk před ním neumlkal. Zdálo se mu, že plují nesmírně dlouho, ostrov nemohl být přece tak velký. Snažil se zahlédnout siluetu pobřeží, neviděl nic, jen dlouhé temné hřbety pravidelně zvedaly loď. Byl to starý těžký člun, ale na vlnách seděl výborně.

Začínalo se rozjasňovat. Vítr se mu zdál příliš silný na předpovídané stálé počasí. Už zase ležela tichá, schoulená na dně člunu, aby se skryla před větrem. Občas zahlédl její oči, záblesk přítomnosti. Jsem tady, dýchám, žiji - spoléhám na tebe. A na koho měl spoléhat on? Tiše se rozesmál. Na svoji šťastnou hvězdu?

Otřel si tvář, tříšť ho pokropila. Vlny z pravoboku. Zbystřil pozornost, minuli Pöel? Motor už nebylo slyšet. Zvuk zmizel, rozplynul se, ani to nepostřehl. Minuli Pöel!

"Budete směřovat stále k severovýchodu, kompas stačí," šeptl plukovník Keller. V duchu zaklel, ne, kompas mu rozhodně nestačí! Znovu pohlédl na oči dole. Zvědavě ho pozorovaly. Nepodaří-li se to, má ji na svědomí. Kdyby plul do Švédska, je zachráněná, ale chce zachránit i sebe, není samaritán! Už také zaslechla to ticho. Jen úder vln a nárazy větru.

"Jsme sami," řekla šeptem a zvedla hlavu. Bledá skvrna tváře. Pojednou se báli promluvit. Nemohl rozeznat její rysy, vlastně ani nevěděl, jak vypadá.

"Ano, jsme sami."

A otočil kormidlem. Člun se položil na bok. Rozhodnuto! Před' zamířila k severu.

"Pokud si vzpomínám, asi deset kilometrů odtud leží ostrov Lolland," řekl stále stejně tiše. "Ráno bychom tam mohli být. Ukryjeme člun a pokusíme se obstarat trochu jídla. Budeme krást. Přes den krást a v noci vyrazíme dál. Musíme se držet břehů, jak nejdéle to bude možné. Zjistit způsob hlídkování německých strážních člunů, rozestavení námořních hlásek na pobřeží. Jak daleko smějí rybáři vyjíždět a nemají-li čluny zvláštní označení."

"Dopadnou nás,"

Povzdechla unaveně.

"Nemůže se to nikdy podařit, nevěřím tomu. Ale vidím hvězdy, poprvé v životě pluji po moři, měla jsem rodinu a na nic nebyl čas. Možná však, že jsem už mrtvá. Bůhví co se s člověkem děje, když mu sekají hlavu. Nebo jsem se zbláznila, většina lidí, které popravují, už není normální. Jejich vnitřní stavba se zhroutila, stačí pochopit, že nic nemá smysl, že jsi se zbytečně narodil a zbytečně umřeš. To člověk nevydrží. Je mi docela jedno, dopadnou-li nás, smrti neunikneš, k čemu ji oddalovat"

Šílená, napadlo ho. Ale ne tolik, aby ji s klidným svědomím mohl hodit přes palubu. Od samého počátku měl nepříjemné tušení, že nebude normální. Nevěděl, co ho k němu vedlo, snad její oči? Oči, které potkával, když se vracela od výslechů. Tvář si nepamatoval, ale oči ano.

"Prohledej loď!" řekl pevně.

"Musíme vědět, co je na palubě. Já se pokusím rozvinout plachtu. Tady a ted' platí jiné zákony, neměl jsem tě

brát s sebou, ale nemohu vidět, když vedou ženu pod sekeru."

"Několik konzerv a půl bochníku chleba," hlásila a po kolenou tápala na druhý konec člunu k plechové bedně.

"Ještě poznáš, co je strach," povzdechla, "až se začne tahle stará archa potápět. Já už to zažil a řval jsem jako šílený, aby mě Němci vytáhli a vzali na palubu. A vidíš, jsem zase tady..."

Plachta hlasitě třeskla, rozvinula se, tak tak že stačil uhnout ráhnu. Nebe už bylo jasné. Fronta mraků se táhla při pevnině. Cítil, jak vítr nabírá na síle, letěli po zpěných hřebenech vln.

"Sud s naftou, ale není plný."

"Jak se jmenuješ?" zeptal se, ale vzápětí si uvědomil, že už se jednou ptal.

"Anna, Anna Sowická."

"Já jsem Damiecki, Andrzej," opakoval bezmyšlenkovitě. "Od té doby, co nás potopili, jsem nebyl na moři. Nejdříve zajatecký tábor a potom kriminál, vláčeli mě po celém Německu. Proč tebe odsoudili?"

"Protistátní činnost, spojení se zahraničím," řekla a vracela se po kolenou zpět. "Asi bych ti měla poděkovat, ale nemohu," bezradně rozhodla rukama.

Střelka kompasu směřovala na sever, před člunu se odchýlila nepatrně k západu. Lolland je příliš velký ostrov, než aby ho mohli minout. Síla větru byla nebezpečná, stěžeň suše praskal. Vzhlédl k obloze - přesun teplých mas vzduchu od jihu - napadlo ho. Měl by svinout plachtu. Zítra začne s největší pravděpodobností pršet. Změna počasí. Předpověď meteorologům nevyjde. Ale nemohl se odhodlat vstát, rychlost člunu byla zázračná. Teplota prudce klesala, ráno bude sotva deset. Viděl, jak se chvěje chladem.

"Podívej se, nejsou-li tu pytle nebo staré hadry!" nařídil.

Znovu začala poslušně prohledávat člun. Odkudsi vylovila kus hrubé plachty. Postřehl, jak se ve tmě tázavě na něho podívala. "Zabal se a můžeš spát!"

Ulehla na dno. Vlny tvrdě dorážely na loď. Od rána uběhla snad řada let. Vždycky jen seděl ve člunu a snažil se udržet předtí proti vlnám. Daleko na severu občas vyšlehla polární záře. Kolem třetí začne svítat. Popelavé, bezbarvé, předčasně počaté ráno.

17.

CÍTIL, jak mu slunce svítí do tváře a prostupuje ho příjemné teplo.

Divoké zmítání člunu ustalo a všechno kolem bylo pevné, nehybné a jisté. Moře jen lehce šumělo, nádherný klid.

Protáhl se, záda necítil, rozlámaný na tisíc kousků. Fronta mraků stála vysoko na obloze, ale tady zářilo slunce, teple dýchalo do lastury člunu, vyhřívalo ji a měnilo v ráj. Mrzutě se pohnul. Člověk se nerad vrací do života. Ale podvědomí už pracovalo. Fronta na jihovýchodě, odpoledne začne pršet, v nejlepším případě večer. Kde vůbec přistáli?

Posadil se. Člun byl zaklíněný do bludiště balvanů a skal, nad ním sráz. Výhodné místo, tady přežít válku. Kde je . . . Anna, Anna Sowická. Zapátral po okolí. Balvany zakrývaly výhled. Musel vstát a pak ji zahlédl. Vysoko nad sebou. Jak sjíždí ze srázu sypekou drtí dolů. Zůstával za ní zviřený chvost prachu a stopy skluzu. Zamával rukou. Neodpověděla, měla co dělat, aby udržela rovnováhu. Potom zmizela, slyšel nepravidelné úderky věžeňských dřeváků na kamenech a pak se objevila udýchaná a šťastná, oškubané vlasy, plandavá kazajka a drobné stopy prsou.

"Je tam pastvina," vyhrkla udýchaně, "krávy, krávy, drátěný plot až téměř ke srázu. Potom dům a v dálce je vidět věž kostela . . ."

Utichla. Teď se uviděli.

Jeden druhého s úžasem zkoumal a vážil. Převracel a ohledával. V noci to byly jen hlasy, ale teď . . . Nebyla krásná, snad ani hezká nebyla. Režné věžeňské hadry a vychrtlá tvář, ale vystupovalo z ní něco zvláštního, co kdysi znal a co se marně celý život snažil najít. Tak se usmívala Anna Pageová! Nebo to byla vzpomínka? Zaslý sen? Představa zmizelého mládí?

Vztáhl k ní ruce. Shledání, žijí, sešli se po mnoha letech, dávno se znali.

"Je to nádherné," řekla zmateně, "to slunce a nahoře tráva, dnes poprvé vidím cizíma očima, je to zvláštní, zůstala jsem sama, ale ONI přišli za mnou. Jak jsi to dokázal?"

"Vzpamatuj se," řekl konejšivě, "nic jsem nedokázal. Půjdu se podívat nahoru, obhlédnu dům. Brzy se změní počasí. Vítr jen zdánlivě ustal, bude pršet, možná celý týden. Bez mapy se nikam nedostaneme. Zatím něco sněží a potom spí, ale nezůstávej v člunu, ukryj se mezi skály, kdyby ho náhodou objevili. Nevím, kde jsme. Může to být Fehmarn, bůhví, vítr nás mohl snadno znést. Zdá se mi, že jsme přistáli příliš brzy."

"Andrzej," řekla hlasitě a v očích měla stále ten nadšený, nepřirozený výraz, "dnes jsem se narodila, znovu jsem se narodila."

Pustil se vzhůru. Vůně vlahé trávy, vyhrátého šterku a bodláčí. Fronta mraků se ani nepohnula. Když se rozhlédl, viděl jen moře, pusté, prázdné. Přistáli nejspíše u nějakého výběžku nebo poloostrova. Udýchaně zůstal stát na vrcholu srázu. Drátěný plot, hrstka krav se pásla daleko odtud a vzadu dům. Zaslé červené tašky, několik ovocných stromů.

Pohlédl dolů. Anna zmizela, ani člun nebylo vidět. Výborné místo, ale mohou být ještě v Německu. Nejvyšší opatrnost!

Prolezl plotem a nekonečně dlouho se plazil k domu. Nikdo se však neobjevil, nikdo nevyšel. V dálce se rozezněl zvon. Poledne? To není možné . . . Pohlédl ke slunci. Nanejvýš deset . . . Který den vlastně je? Začal počítat.

Neděle? Samozřejmě neděle. Uplynulý týden byl neuvěřitelně vzdálený. Včerejší večer prožil před deseti lety. Neděle! Proto ten klid a nikde živé duše. Všichni jsou asi v kostele.

Ještě okamžik ležel, ale pak vstal a zvolna zamířil k domu. Překotně začal vymýšlet příběh. Co tady vědí o věznicích a koncentracích, Dánska se válka příliš nedotkla. Mohlo by to pro ně znít podezřele. Kriminálník! Je sestřelený anglický letec, utíká ze zajateckého tábora. Musí mluvit anglicky.

Ale dvůr byl prázdný, pes dřímá u boudy, ani neotevřel oči. Několikrát hlasitě zavolal - nic se neozvalo. Vzal za kliku dveří. Odemčeno. Nádherná země. Vešel do cizího neznámého domu. Voněl čistotou, pohodou a čerstvým mlékem. Okamžik stál a rozhlížel se. Na sentimentalitu nebyl čas. Musí zmizet stejně rychle a nepozorovaně, jako se objevil.

Otevřel první dveře. Kuchyně, za ní ložnice. Nic ho nezaujalo. Velký sváteční pokoj, široký stůl, stará pohodlná křesla a sametový rozkládací divan. Prostá knihovnička venkovských lidí. Očima přelétl tituly. Kámen mu spadl ze srdce. Nerozuměl jim, nejsou v Německu. Mapu tady nenajde, to není rybářský dům.

Vrátil se do kuchyně. Na stole připravený oběd, jenom postavit na kamna. Ničeho se ani nedotkl. Musí najít spíž. Vzít jenom tolik, aby ztráta nevzbudila pozornost. Vyšel na chodbu a nahlédl do dalších dveří. Tady! Nádherná vesnická komora. Na policích kola žlutých sýrů, snad zásoba na celý rok, aby vyžrály. Shodil kazajku. Ve velké skříní, pečlivě zakryté bílým plátnem, bochníky chleba. Ještě pekli chleba. Vzal několik sýrů a dva pecny chleba. Víc si nemůže dovolit, ztrátu nesmějí zpozorovat. Mohou mít pochybnosti, ale ne jistotu. Zabalil úlovek do kazajky a vyklouzl ven.

Ještě jedny dveře. Nahlédl dovnitř. Malý pokoj dětí, hračky, školní potřeby. Hlavou mu bleskla myšlenka. Překotně otvíral zásuvky a skřínky. Nadpisy učebnic v neznámé řeči a potom . . . Ulehčeně si oddechl. Atlas, obyčejný školní atlas. Dánsko, severní Evropa, Norsko, Švédsko, průlivy . . . Čelo se mu rozčilením orosilo. Bohatství! Vytrhl několik listů a dostal strach. Nezdržel se příliš dlouho? Vsunul mapy pod košili, pečlivě zavřel dveře a s uzlem z vězeňské kazajky se plížil z domu.

Slunce nádherně hrálo. Stále bylo ještě úplně bezvětří, ale fronta na jihu povyrostla. Ulehl na zem a plazil se zpět přes pastvinu k pobřežnímu srázu. Jen nepodcenit nebezpečí, i z dálky ho může někdo vidět. Každý den by teď měla být neděle.

Když se konečně spouštěl ze svahu, zahlédl Annu, jak vyhlíží mezi balvany.

"Měla jsem hrozný strach," vydechla ulehčeně. "Myslela jsem, že nic takového už neznám, ale mám čím dále větší strach. Asi žiji cizí život, nejsem to já, kdo tu s tebou sedí, kde bych se tu vzala?"

Už se zase třásla. Věděl, že by ji měl přinutit lehnout a spát, ale ona potřebovala mluvit, musela mluvit, chrčila ze sebe úzkost minulých dnů, měsíců a let.

"Manžela popravili v jedenačtyřicátém, dcera zahynula, když začala válka, na tyfus, na obyčejný tyfus. Rodiče popravili na začátku roku. Zůstala jsem sama," křičela, "sama. Jednou ráno jsem se probudila a všechno bylo pryč, úplně všechno." Složila hlavu do dlaní. "A teď se třesu hrůzou, že na mne čeká to, co oni už prožili. Podívej se, jak se třesu, jaký mám strach . . ." hlavou udeřila o kámen.

"Vzpamatuj se, Anno!"

Pevně ji uchopil za vlasy. Tvář obrácená k slunci. Dotýkal se těch slz ústy.

"Vzpamatuj se, nesmíš se bát. Neslibuji ti, že přežijeme, máme jen naději, poslední naději. Všechno zůstalo tam . . ." mávl rukou k obzoru, "starý život . . . Jsi jiná, já jsem také jiný. Dostali jsme nový život, možná jen na několik hodin nebo dní, ale je náš, do starého se už nikdy nevrátíme, není to možné. Němci teď nejsou nejhorší, horší je počasí, musíš vydržet, budu tě potřebovat při řízení člunu."

Objal ji kolem ramen, dotýkali se tvářemi. Ze všech sil nabíjel baterie a současně si uvědomoval, že mu neřiká všechno, že se ani slovem nezminila o tom člověku v cizině. Naučila se být opatrná a neodkládá tu vlastnost ani teď, když je u konce se silami.

"Mapy, podívej," mluvil s ní jako s dítětem a rozložil svůj poklad na plochý kámen. "Jsme asi tady, nebo tady na jižním konci ostrova Lollandu, na některém z těchto výběžků. Nejhorší úsek cesty máme před sebou. Nevíme nic o pobřežních strážích, hlídkových člunech ani německých posádkách. Nic, vůbec nic."

Zahlédl okamžik, kdy utíkal z Panamy. Byla tenkrát snad naděje větší? Byla, určitě byla. V úžinách je mohou kdykoli zaměřit z pobřeží. Neuposlechnou-li výzvy, stačí rána z děla.

Soustředěně studoval mapu. Prosmeknout se úžinou Langeland, Baelt a Stare Baelt. Tady číhalo nebezpečí na každém kroku. . . Z levé strany ostrov Fyn, z pravé Sjaelland. Vojensky nesmírně důležitá úžina, spojnice s Norskem. Ale bylo to německé moře, sem by se Angličan neodvážil.

"Je to obrovská vzdálenost," vydechla sklesle, když jí naznačil cestu přes Skagerrak do Severního moře.

Přikývl.

"Musíme se držet co nejdále pobřeží, je to výhodné, máme možnost si obstarat zásoby. Teprve potom bude širé moře."

Složil mapu. Nemělo cenu o tom přemýšlet. Až za úžinami, až třeba zítra, až . . . bude-li zítra a bude-li nějaké až. Povzbudivě se na ni usmál a natáhl se do vyhrátého šterku. Jen údery moře a jasná severní obloha. Největší hazard jeho života.

"Proč jsi mě vzal s sebou?" zeptala se.

"Sama bych nikdy neutekla."

Pokrčil rameny.

"Nevím, snad proto, že jsi byla tak bezmocná, nemohl jsem tě tam nechat sedět. O život se musí bojovat, i o svobodu se musí bojovat."

"Nechápala jsem, co se stalo, vůbec mě nenapadlo..."

"Většinou nechápeme, co se stalo, a pak už je pozdě. Viděl jsem otevřené dveře a neměli jsme co ztratit. Pták také nečeká. Otevřeš klec . . ."

"Já nejsem pták, ztratila jsem křídla," lehce přitiskla ústa na jeho tvář.

"Děkuji ti," řekla tiše, "děkuji ti. Nestála jsem o to, ale jsem ti vděčná."

Prudce se sklonila a políbila mu ruku.

"Proboha Anno!"

Nesmírný stud mu sevřel srdce. Ještě nikdy se tak nestyděl. Lež a předstírání. I v takové chvíli jenom předstírání. Plakala. Šeptal ji tichá, konejšivá slova. Obnažené srdce.

"Přála jsem si zemřít, doufala jsem, že už všechno skončí, a teď' . . . Nemohu se s tím vyrovnat, prostě nemohu. Včera bych nevěřila, že ještě někdy budu chtít žít, že budu utíkat. Nemám na to právo, opravdu na to nemám právo, můžeš to pochopit?"

"Moří je jedno, čemu říkáš právo, i tomu kameni," řekl tvrdě a zvedl omletý pazourek.

"Celému světu je to jedno! Jenom tvoji mrtví by to nechtěli, udělali by vše, abys přežila. Mysli si, že tu jsem místo nich já! Ted' se musíme připravit na cestu, prohlédnout člun, připevnit, co se dá, přijde déšť, možná bouře," nechutí se otřásl.

"Celou noc budeme vylévat vodu. Děláš si zbytečné výčitky, že jsi na svobodě, ještě nás mohou poslat zpět do Lübecku nebo také ke dnu," dodal mrzutě.

Dali se do práce. Rozpletl síť a připoutal barel s naftou a soudek s vodou. Rybářské náčiní i dlouhá těžká vesla.

"Andrzej," zvolala překvapeně,

"Andrzej, něco jsem našla."

Z bedny, která tvořila sedadlo na přídi, vylovila s klíči a nástroji hodinky. Staré odřené náramkové hodinky. Mráz mu přejel po zádech. Docela na ně zapomněl, ale Keller nezapomněl na nic, vůbec na nic.

"To je výborné," řekl zastřeně, "dobře se hodí."

"Jdou," usmála se spokojeně a okamžik poslouchala.

"Vezmi si je, jsou to pánské hodinky."

Znovu počala zaujatě prohlížet všechny škvíry a prostory, ale člun už neměl žádná tajemství. Slunce neočekávaně zmizelo, mraky zakryly oblohu. Dřímali zakrytí zbytkem staré plachty. Podzim se přece jen hlásil. Na chvíli unikli do snu, ztratili se, napětí povolilo. Přesto však slyšel, jak vedle něho hlasitě oddechuje - nebo to bylo moře?

Otevřel oči. Vlny bušily do skal, zvedaly člun. Na bílých hřebtech připlouvala tma.

"Anno!"

Posadila se, roztřásl ji chlad.

"Vyplouváme, pomoz mi s člunem, potom můžeš spát!"

Vzepřeli se rameny, kluzké oblázky pod nohama uhýbaly. Zdál se teď nesmírně těžký, jak ho, jen vyvlekli na břeh? Konečně ho vlna podebrala. Netušil, že bude tak obtížné protáhnout se mezi balvany a skalisky.

"Jdi ke kormidlu!"

Úzkými uličkami se proplétali kamenným bludištěm. Veslem se pokoušel tlumit nárazy. Roztříští se o balvany.

"Vezmi druhé veslo!" křikl zoufale.

V poslední chvíli je vzepřela o mělké dno. Proklouzli do další uličky. Napadlo ho, že moře teď večer ustoupilo, že je méně vody. Mokří a zpocení konečně zahlédli volnou hladinu. První vlna je uchopila a valila zpět. Trhl startérem! Motor spolehlivě naskočil. Přehoupli se přes bílý hřbet, překonali další a zmizeli ve tmě.

Stěna pobřeží se rozplynula. První den útěku zůstal za nimi. Nechali ho na té malé kamenité pláži mezi balvany. Kdysi se tam sesul kus pobřežního srázu, podemlelo ho moře. Teprve teď, z dálky, slyšeli dunivé úder.

"Rozvinu plachtu, snaž se udržet před' proti vlnám!"

Klopytal ke stězni. Věděl, že je to nebezpečné, měl by plout raději s motorem. Neočekávaný poryv může člun kdykoli převrátit. Není námořníkem, všechno už zapomněl. Instinkt. mu však velel zastavit ten klapající mlýn. V průlivech musí být hlídky a pobřežní stráž. Stačí, zaneše-li vítr zvuk motoru na pevninu, a pak vyjedou čluny. Čluny s reflektory.

Začalo pršet. Déšť zklidnil hladinu, plachta se drnčivě napínala. Dotápal ke kormidlu. Motor umkl. Burácení moře a šumění křídel. Přitiskl se k Anně pod zbytek staré plachty. Nahmatal ruku na kormidle. Křečovitě se ho zachytila. Vlna je strhla do propasti, vynesla, déšť šplíchal ze všech stran. Znovu dolů a znovu nahoru. Bez ustání.

"Je mi špatně, je mi strašně špatně . . ."

I on cítil, jak se mu žaludek svírá a propadá při každém pohybu člunu. Ale musel se soustředit, odhadnout rychlost, včas změnit kurs. Plul přímo k západu, nejpozději za hodinu musí odbočit na sever, vklouznout do průlivu. Najde ho? Když se zmýlí, roztříští se někde o pobřeží, najede přídi na skaliska.

Slyšel, jak vedle něho křečovitě dává a sténá.

"Vylévat vodu, vylévat vodu, nebo se ponoříme!" zavelel.

Déšť neustával, obloha se otevřela. Už nebyla neprostupná tma, nízké mraky světélkovaly nažloutlou září. Po čtyřech lezla vpřed, starým kbelíkem počala vybírat vodu a přelévát přes okraj. Neúnavně, jako stroj, až k smrti, až k padnutí. Slyšel jak sténá a pláče, jak proklíná a volá Boha - ale přestala dávat.

Tokugawovy hodinky ukazovaly půlnoc. Už museli být v Langeland Baeltu, ale nedalo se rozeznat nic, ani před' člunu ani pobřeží. Jenom ciferník kompasu tenounce světélkoval.

"Vystřídám tě!"

Byla polomrtvá. Vtiskl jí kormidlo do ruky.

"Stále k severu!"

Začal vylévat vodu. Trpělivě a pravidelně, kbelík za kbelíkem, stejně, jak se přival snášel dolů. Vlny z boku nebezpečně otrásaly člunem. Zděšeně pohlédl ke kormidlu. Spala. Plachtu přes hlavu, zhroucená ramena. Pluli kam bůh dal, moře je samo, hnalo. Nemohl jí odtrhnout ruce od kormidla, nemohl ji probudit.

Přid' směřovala správně k severu, ale boční vlny útočily. Vítr měnil směr.

Zahlédl přid' člunu. Půl třetí ráno. Svítání. Tady je noc krátká. Za hodinu se rozední a před pátou vyjíždějí rybáři. Neměl tušení, kde jsou, nic se nedalo. odhadnout. Nehybná a ztuhlá ležela na dně pod plachtou. Déšť zvolna ustával. Bledé sinelé světlo stékalo po hladině. S námahou vstal a rozhlédl se. Tělo necítil. Moře, všude.moře. Dnes skončí rozkaz letectvu neútočit na malá plavidla. Musí ke břehu, bouře je zahrnala asi do středu úžiny. Zmizet z hladiny dříve, než začne provoz, tady je mořská silnice. Změnil kurs k západu. Nejpozději za hodinu by měli zahlédnout pobřeží.

Únava mu na okamžik přivřela oči. Ted' nesmí spát, nesmí usnout, nesmí... Zděšeně si přetřel tvář. Nevidí . . . Proboha, nevidí! Kde je Anna, kde . . .

Mlha, hustá, ještě temně šedá a neprostupná, vystoupila v jediném okamžiku z moře a zahalila mdlý příslib úsvitu. Cítil, jak se vlny uklidňují a mímí. Vítr neočekávaně uleh, zmizel. Ticho, bílá noc.

Zděšeně se snažil rozeznat ciferník kompasu. Bodlo ho u srdce. Ted' nesmí k západu, najel by na pobřeží, roztrástil člun o skály, ale zůstat tu také nemohou. Mlha zmizí stejně rychle, jako se objevila, v jediném okamžiku. Proud je může neznatelně zanášet k pobřeží a pak bude hledět přímo do očí kapitána nějakého zatraceného hlídkového člunu!

Dostal vztek, zmocnila se ho zuřivost, jaké mu ten blázen předpovídal počasí? Všude musí být stejně, tlakovou poruchou je zřejmě zasažen celý Balt. Slepě tápal ke stěžni, aby spustil plachtu. Pak trhl startérem, mlyn se roztočil, hlasitě, klapavě. Znovu zamířil přid' k severu. Děj se vůle boží, jenom nezůstat na místě, nezůstat stát, musí kupředu.

U nohou se mu něco pohnulo. Samozřejmě, ten zvuk ji probudil, musel probudit celé pobřeží, všechny dřímající hlídky. Hlasitě zaklel. Vynořila se vedle něho, prelud z jiného světa.

"Vidiš to?" řekl bezmocně, "vidíš? Přímá cesta do Lübecku, je s námi konec!"

Otevřel přívod karburátoru naplno. Cítil, jak se přid' zvedla. Mají-li zemřít, tedy rychle. . . Najede-li na břeh nebo na hlídkový člun, vyhlídky jsou stejné.

Mlha už nebyla šedá, ale bílá. Přicházel den. Hltavě polykali kousky promoklého chleba. Zima odstoupila. Nebo to bylo tím, že se k němu ta mrtvá tak tiskla? Objal ji kolem ramen, zplihlé, urované vlasy cítil ve tváři.

"Neboj se, neboj se," konejšil ji. "Už to není v naší moci, udělali jsme, co jsme mohli."

Ale přestože ji hlasitě přesvědčoval, že na ničem nezáleží, že se musí odevzdat osudu, v duchu se snažil odhadnout rychlost člunu a výkon motoru. Co udělají, když se mlha nezvedne, když bude ležet den nebo dva . . . Otrhel si čelo. Není to pravděpodobné, ale je to možné. Všechno je možné. Na severu jsou jiné mlhy než na jihu. Může ležet třeba týden.

"Buď opatrný, prosím tě, buď opatrný," šeptala mu.

Ted' chce, aby byl opatrný! Před očima zahlédl solidní, vzorně čistý pokoj paní Mayerové, manželskou ložnici proti Boermelově domácí obrazárně.

"Nikdy nechodíme do krytu," řekla Hildeborg chraptivě a blížila se k němu. Přijal její ruku. Štíhlá, studená, nehybné oči. "Manžel bude mít radost, pojďte dál."

Vždycky měl štěstí na mrtvé, i teď si jednu veze vytaženou z hrobu.

"Doplnit naftu!" zaklapal motor trhaně.

Pohlédl na hodinky, devět. Vpravo hluboce zaduněla siréna. Utrhla jim srdce. Obrovská vlna nadzvedla člun. Nebyli tu sami! Mořská silnice. Motor naprázdno klopýtal a pak zhasl. Mlha, se rozvlnila, ovanula je studeným chladem. Siréna znovu zařvala, ohlušila. Křečovitě se k sobě přitiskli.

Ted'! Nová vlna je pozdvihla k neviditelné obloze. Drcení vody a hukot obrovského šroubu. Zřítíli se do propastí. Vír otáčel člunem jako třískou, střelka kompasu bláznivě poskakovala. Mlha se uklidnila.

"Tvoji mrtví jsou s námi," vydechl chraptivě. Ruce se mu třáslly, po kolenou vyrazil hledat kbelík, aby doplnil naftu. Mozek překotně pracoval. Vzdálenost z Wismaru na švédské pobřeží činí asi dvě stě padesát kilometrů, musí počítat s tím, že nafty bude na dvě stě kilometrů - jen aby zahlédli břehy. Vzdálenost z Wismaru do Göteborgu je něco přes čtyři sta kilometrů. Za předpokladu, že by urazili za první a včerejší noc s napjatou plachtou kolem sta kilometrů, měla by nafta vydržet až do Skagerraku. V okamžiku, kdy vyčerpají zásobu, musí změnit kurs na jihozápad.

Zhluboka vydechl, nafta bublavě prýštila z barelu do kbelíku. Pramének neviděl, jen ho slyšel. Strašlivá navigace. Vzdálenosti nezná, ze školní mapy se dají pouze odhadovat, spotřebu motoru nezná, kde se nalézají neví.

"To byla loď?" hlesla zděšeně Anna, když se vrátil ke kormidlu a motor se opět rozběhl.

"Loď, hora železa, kompas se úplně zbláznil. Možná válečná, nechci to vědět."

"A to můžeme kdykoli . . ."

"Ano, kdykoli!"

Uchopila ho za ruku.

"Neměli bychom zastavit? Počkat?"

"Ne, motor nás chrání, je to jediná výstraha, i na lodi ho uslyšeli. Ted' nás žádný strážný člun nemůže zadržet, můžeme se s ním jen srazit!"

Odevzdaně si opřela hlavu o jeho rameno.

"Jsi zvláštní člověk," řekla.

"Hazardér, ale máš štěstí. Já nikdy štěstí neměla, chtěla jsem mít v životě všechno pevně a jistě, snažila jsem se o to ze všech sil a vidíš, jen prázdné ruce. Já bych do té lodi určitě narazila."

"Já také," přikývl sklesle, "ale došla právě nafta, ztratili jsme rychlost, vlna nás odhodila. Ještě nemáme zahynout, ještě to bude chvíli trvat. NĚKDO je s námi. Věřím. . ." neurčitě se usmál, ale nemohla ten úsměv vidět, "že každý člověk má svoji šťastnou hvězdu. Někdy na čas zmizí a jindy se zase vynoří. Musíš to poznat, cítit, tady uvnitř."

"Nemám šťastnou hvězdu," povzddechla unaveně. "Nikdy jsem ji neměla."

"Ale máš, určitě máš, docela dobře funguje," a políbil ji na studená, pevně sevřená ústa. Zahlédl velké, široce otevřené oči.

"Odpust, vím, že se to nehodí, ale člověk se potřebuje někoho na chvíli přidržet."

Mokrý ruka mu zatápala po tváři.

"Ano, to je samozřejmě, i mně je s tebou dobře," řekla mírně. "Dáváš jistotu, nejsem osamělá. Jsou to nejvrcholnější chvíle mého života, předtím nebylo nic a dál už asi také nebude nic. Rozumem se to nedá pochopit, jsem jenom obyčejná stárnoucí žena. To, že mě odsoudili, bylo normální, že mě mlátili, bylo také normální, ale teď jsi mě zavedl do neznámého světa. Nic z toho, co celý život platilo, tady neplatí. Šťastná hvězda . . . jindy bych se smála. Co vlastně o tobě vím?" slabě se usmála, "snad jen to, že jsi dobrodruh, hledí ti to z očí, asi máš takovou hvězdu. Co by si tady ale počal člověk jako já? Když začnu o všem přemýšlet, o našem útěku, o té noční bouři, je to oblodné, a přesto jsme tady. Ani nevím, proč tě odsoudili, možná že jsi zloděj nebo vrah. Zajatce uprchlé ze zajateckých táborů posílali přímo do koncentráků nebo je stříleli, a ty. . . Co jsi zač?"

Hleděla mu zblízka do tváře, aby ji nemohla ukrýt mlha. Motor jednotvárně klapal. Hladce klouzali po neviditelné hladině. Vystřčila drápky. Otrnulo jí! Měl by jí zmáčknout krk a hodit přes palubu. Dívá se jako Pageová. Dvě stejné ženy. Je to jen nesmyslná náhoda, nebo záměr osudu? Existuje snad síla, kterou se lidé na dálku přitahují?

"Musím tě zklamat," řekl mrzutě. "Jsem jenom obyčejný navigátor, starý utahaný pes. Život je za námi a každý máme svoji minulost, nech ji spát a kontroluj se, žádné sváry na palubě! Máme před sebou příliš dlouhou cestu."

Zahanbeně odvrátila pohled. Vzdálila se. Napadlo ho, že nikdy nemůže proniknout do její duše, pochopit, co si myslí, co prožívá. Vycítila pravdu, ale na tom teď nezáleží. Teď se vytváří nová pravda, společná, od které se bude jednou všechno počítat. Bude-li nějaké jednou. Vyrosté ze starého života jako zeď. Zeď z mlhy, z písečné duny u pobřežní silnice a obrněných transportérů. Bude to docela slušná pravda, měla by jim vystačit až do konce života.

Přiblížil ciferník hodinek k očím. Čas letěl, poledne dávno minulo. Hodinek se musí zbavit, je to stopa, nesmí s nimi přistát. Keller teď jistě sleduje zprávy o vývoji počasí, přijímá hlášení pobřežních stanic o noční bouři a není mu z nich dobře. Agenti ve Švédsku už mají jejich popis a rozkaz sledovat všechny zmínky o uprchlících. Večer by je měl vysílat rozhlas a ráno přinést noviny. Den nebo dva se bude ještě čekat a pak vyletí průzkumná letadla hledat zbytky člunu nebo trosčnický. Nejlepší navigátoři vytrasují cestu, kde se asi člun v době bouře nalézal, kam až jej mohla nepohoda zanést. Pak Keller začne mít nepříjemné tušení. Zahynuli? Potopili se? Jiná možnost není.

Mlha otupovala. Cítil nesmírnou únavu. Vzdalovala ho od skutečnosti, přenášela do fantastického světa. Stiskla a omezila prostor. Úzkost z nedohledné mořské hladiny zmizela. Neviděl ji.

"Odpochi si," řekla z dálky Anna. "Vystřídám tě, moře je klidné, snad to dokážu."

"Drž se stále k severu, když mlha stoupne, probud' mě," řekl v polospánku a natáhl se na dno člunu. Bylo mu lhostejné, kdo z nich ztroskotá, kdo najede na loď na pobřeží. Byli jen jeden život a jedna úzkost. Propadl se, zmizel, ale i v té hlubině bez hranic a času slyšel pravidelné, neustávající klapání motoru.

Teď, když osaměla, znovu se marně snažila odpovědět na řadu otázek. Má jejich počínání vůbec smysl? Nemohou uniknout, ten člověk je blázen. Plouží se mlhou, ale až vysvitne slunce . . . Kam chce na té lodičce dorazit? Přeplovat oceán? Vyhnout se německému námořnictvu? A ona drží kormidlo rybářského člunu a snaží se vyrovnat jeho směr se střelkou kompasu. Koho chce zachraňovat? Sebe? Trpce stiskla rty. To ON si přeje tak zoufale žít, vytrhl ji z jejího klidu, z jejího smíření. Proč? K čemu znovu nastupovat do starého vlaku?

Před dvaceti lety by ji možná oslnil, dnes je už příliš stará na hrdinství a na efekty. Válka všechno změnila, udělala z nich štvanou zvěř. Není hrdinství, je jenom strach. Chce se zachránit s tímhle otrhancem, kterému se oddá při první vhodné chvíli, až překonají hrůzu a horečku, která je žene vpřed. Z vděčnosti, věčný osud zachráněných žen. Bude ležet na dně člunu nebo na kamenitém břehu a hledět k obloze. Bude slyšet jeho i svůj dech. Alespoň na okamžik uniknout. Ale možná že to nebude z vděčnosti ani proti její vůli. Člověk v sobě nemůže věčně nést všechny katastrofy, nové hrůzy zatlačují staré.

Pátavě pozvedla hlavu a zaposlouchala se do bílé vlhké tmy. Letadla. Někde vysoko nad ní jednotvárně hučela letadla, překryla i klapot lodního motoru. Na okamžik ji ochromil strach, ale pak si ulehčeně vydechla. Nemohou je přece vidět. Nikdo je nemůže vidět. Mlha by měla trvat věčně, nikdy se nezvednout. Přistihla se, že se neodvažuje myslet na nic, co bylo před touto tmou. To se už týkalo jiné ženy. Pohlédla k nohám. Neviděla ani žebrovní člunu, ani nehybnou postavu. Mlha měnila barvu, stmívalo se.

Nikdy nezažila takovou mlhu. Narodila se v Toruni a moře ji příliš nelákalo. Otec byl lékárníkem a ona studovala klasické gymnázium. Na prázdniny jezdili častěji do hor než na pobřeží. Když se nyní nejistě dotýkala vzpomínek, nemohla se zbavit dojmu, že už její sňatek choval v sobě zárodek dnešního dne. Už tehdy se rozhodovalo o budoucnosti. Henrikův strýc Vladimír Janiszewski právě dosáhl prvního úspěchu na politické dráze. Byl zvolen poslancem. Na svatbu přijel ve fraku velkou černou drožkou.

Srdce se jí sevřelo. Snad to byla kdysi pravda, stejná pravda jako dnešní neprostupná noc, jako Henrikova smrt. Jako člověk, který jim přivezl z Londýna dopis od strýce Vladimíra. Přistihla se, že usíná. Růžice kompasu blikala před očima. Motor spolehlivě pracoval a hladina byla klidná, nehybná. Cítila nesmírný hlad, ale neodvažovala se opustit kormidlo a doplnit se k bedně na přídi. Byl to jeho chléb a jeho sýr, on ho přinesl, on jí dá najíst, až . . . až se probudí. Zatím musí držet rukojeť kormidla a vést před člunu za střelkou.

Ale střelku už neviděla. Vezli ji v bílém ulicemi Toruně. Opět jela automobilem, nebyla to však strýcova

svatební drožka. Co vlastně chtěli dokázat, jenom se slepě zřítili do propasti.

Svírala studenou vlhkou rukojeť, ale nemohla se přinutit, aby porovнала směr stříelky kompasu se směrem přídí člunu.

Nesmírný oslepující jas je obklopil, přinutil zastřít dlaněmi tvář a zaznamenat obrovské, nedohledné ticho, přerušované nepravidelnými údery vln.

Probudili se téměř současně! Slunce oslnivě stékalo přímo na dno člunu. Po mlze ani památky i motor mlčel. Andrzej se prudce vymrštil. Motor nepracoval! Zděšeným pohledem obkroužil prostor. Moře.

Nedohledné, třpytící se. Zvlněná vodní pláň. Na všechny strany je vodní pláň. Pohlédl na hodinky. Jedenáct! Přiskočil k barelu s naftou. Prázdný, úplně prázdný!

"Proboha Anno," vykřikl hlasitě.

Ztracená lhostejná tvář. Slunce prozařovalo bledou plet' a obnažovalo hlubiny očí. Viděl do propasti.

"Kdy zhasl motor? Vzpomínáš si, kdy zhasl motor?"

Nechápavě hleděla na zázračnou změnu.

"Nevím, opravdu nevím, asi jsem spala."

"Kdy jsi usnula, kolik mohlo být hodin?"

"Nevím, neviděla jsem ani na kompas."

Zdrceně usedl.

"Teď je jedenáct, snaž se vzpomenout, snaž se to odhadnout, závisí na tom náš život"

Ale znovu zavrtěla hlavou.

"Opravdu nevím."

Chtělo se mu křičet, zoufale řvát, bít hlavou o boky člunu. Až zhasne motor, měl změnit kurs, otočit na jihozápad. Kolik hodin už je moře nese? Kam se odchýlili! Jsou snad u norských břehů? Viditelnost je výborná, ale po pevnině ani stopy, ani proužek oparu na obzoru.

"Kdy zmizela mlha?"

Mlčela. Vstal a zamířil ke stěžni.

"Připrav něco k jídlu, ale opatrně, šetři!" řekl zlomeně a počal rozvinovat plachtu v září předpoledního slunce celému světu na očích.

Žádné oči tam však nebyly. Usedl ke kormidlu a změnil kurs na jihozápad. Pak rozložil mapy. Kde mohou být? Kdyby počítal jen sedm, osm hodin plavby bez motoru, kdyby počítal s proudy... Ve Skagerraku? Snad uprostřed průlivu? Nebo už za ním? Ale to není možné. Sklonil se nad hladinu a nabral dlaní vodu. Ochutnal. Balt je nahořklý, koncentrace soli nepatrná, ale tato voda byla už zřetelně slaná. Méně než na jihu, snad by se v nouzi dala i pár dní pít, až dojde dešťová, ale... Severní moře? že by už byli za průlivem? Jak dlouho jsou vlastně na cestě? Tři noci plavby, jeden blankytu, ze záhybů mraků. Dost času, už se nespěchá, cíl je na dosah, jsme na konci cesty.

Nevěděl, kolikátý den plují. Vítr stále stejně napínal plachtu a česal pápěří vln. Ještě se snažil být ve střehu, řídit se kompasem a vést před' proti vlnám. Nevzdat se. Ale věděl, že v té ničím neohraničené době několikrát usnul a dlouho spal stejně jako ona. Ona teď už jenom spala. Občas pootevřela oči a bez jediného slova na něho strnule hleděla. Napadlo ho, že by měl svinout plachtu, dokud ještě může. Změni-li se vítr ve vichřici - nízká oblačnost neslibovala nic dobrého - první porýv převrátí člun.

"Anno, slyšíš mě?" zeptal se a marně se snažil probrat z té zvláštní, otupující nehybnosti. "Anno... Kdybych plul do Švédska... takhle mizerně chcípnout..."

Hleděla na něho nehybnýma, temnýma očima. Zdálo se mu, že se usmívá.

"Prožila jsem znovu celý život, co mohu ještě chtít?" zašeptala tiše. I mluvení ji unavovalo.

"Mizerně a zbytečně!" vzlykl zoufale. Ještě se nechtěl vzdát, ještě se nemohl smířit. Kde zůstala ta zatracená válka? Kde jsou křižníky, letectvo a ponorky? Kolik dní jsou už na moři? Propluli zázračně úžinami a teď.... Nebyl schopen to spočítat, první tři dny si pamatoval jasně, ale pak nebylo čeho se zachytit. Nezáleželo na Kellerovi ani na Trentovi, na téhle válce, na osudech světa. Svět zemře s nimi, zapadne s jejich sluncem. Na krátký okamžik směli být účastní zázraku vnímání, stali se zábleskem vyšlehlým z nicoty, z neznáma, z té strašné, nepochopitelné věčnosti, kam zase zapadnou.

Sklonil se a podložil dlaní Anninu tvář. Pak se zhrubými prsty jemně dotýkal prochládlé pleti. Zmocnila se ho nesmírná lítost nad tím člověkem, kterého přivedl do záhuby. Ji by asi mohl milovat, tak dlouho ji hledal. Člověku se vždycky splní všechna přání, ale úplně jinak a jindy, než si představuje.

Cítil, že mu v dlani beze zvuku pláče. Jen slzy na prstech. Nahá lidská duše, nic víc nezůstalo. Přitiskl k ní tvář.

"Tvoje šťastná hvězda," vzlykla sotva slyšitelně.

"Podívej, tvoje šťastná hvězda!"

Něco mu sevřelo hrdlo, nemohl promluvit. Viděl ji! Stála na obloze, jasná a chvějivá, pak se roztrhla a padla do moře.

"Co mně to chcete namluvit?" houkl podrážděně kapitán kanadské korvety, která je asi tři hodiny poté vylovila z moře, přivolána průzkumným letadlem královského námořnictva, pátrajícím po sestřelených pilotech.

"Odkud že plujete? Z pobřeží mezi Lübeckem a Rostockem? Tvrdíte, že jste propluli nejlépe střeženými úžinami?" a hleděl na něho pohledem nesmírně znechuceného člověka. Ten muž je blázen, zešílel.

"Víte, kde jste? pane... pane Damiecki? Uprostřed Severního moře nebo téměř tam, rád vám to ukážu na mapě. Když to dobře půjde, zítra ráno přistaneme v Aberdeenu. Dáma potřebuje bezpodmínečně lékaře a vy myslím také," dodal ironicky a dveře za ním zapadly.

Stroje v podpalubí dunivě pracovaly. Ležel ve skutečně nádherné posteli, alespoň se mu to zdálo. Bylo to však jen obyčejné lůžko v kabině lodního mistra, ale viděl z něho Annu. Tvrdě, hluboce spala, sanitářák jí napíchal spoustu injekcí. Korveta kymáclivě poskakovala na obrovských vlnách a spěchala k severnímu Skotsku.

Ze zvyku začal počítat. Zítř ráno budou v Aberdeenu. To znamená při průměrné rychlosti dvaceti uzlů . . . pohlédl na hodinky. Neměl je, zmizely, nevěděl, kdy je ztratil, kdy je odhodil. Už nikdy nenajde Constantina Trenta. Nechal toho, přežili, nezabil ji. Za pár dní bude na nohou, podařilo se, dokázali to! Prostoupil ho nesmírný pocit úlevy a štěstí. Za pár dní . . . vlastně ne, už zítř, zítř ráno . . . Pojednou si však s plnou jasností uvědomil, že jejich cesta skončila, že zítř ráno se rozejdou.

18.

VENKU PADAL MOKRÝ TĚŽKÝ SNÍH, ale ještě než ulehl, změnil se v bláto. Bílé vločky přece jen na okamžik stačily zakrýt černé skvrny spálenišť a zarovnal zborcené fronty domů.

Vánoce. Šel zvolna přeplynými ulicemi k britské admiraltě. Pozítří bude Nový rok. Pod nohama ještě skřípal písek a skelný prach z minulých náletů, ale noc byla klidná. Nepřiletěli.

Už tři měsíce trpělivě čekal na tento den. Výsledky po přistání proběhly rychle a konvenčně, skoro formálně. Kellerův svědek potvrdil každé jeho slovo, o jejich cestě nikdo nemohl pochybovat. Pak nastaly nekonečné týdny čekání. Věděl, co znamenají, věděl, že se pozorně prověřují všechny jeho údaje, shromažďují materiály počínaje vývojem počasí na Baltu v době útěku a konče potopením lodi Bydgoszcz na počátku války.

Zázračný průjezd úžinami? Možná, ale pro jistotu . . . Jak se vlastně ti dva dostali až do Severního moře na polovinu cesty mezi Skotskem a Norskem? Nevyloďila je německá ponorka? Ale co s člunem? Z ponorky není možné vyložit rybářský člun.

Anna Sowická byla oficiálně mimo jakékoliv podezření, osud její rodiny byl znám a strýc mrtvého manžela, ministr polské vlády, její totožnost potvrdil. Ale.... Henrik a Anna Sowická byli získáni na jeho doporučení britskou zpravodajskou službou. Trest smrti vykonaný na manželovi mohl manželku zastrašit, zlomit, mohl... Ovšem, jaký by měl být smysl a cíl tohoto polomrtvého výsadku, nikdo nevěděl. Pátralo se však z povinnosti a týdny mýjely.

Den za dnem opadával s podzimním listím. Annu stále ještě nepropouštěli z nemocničního ošetřování. Teprve před týdnem se vrátila. Měl dojem, že ji izolují, že zatahují neviditelné sítě. Neuvěřil snad Keller v jejich smrt a informoval americkou rozvědku v Lisabonu? To byla otázka, která mu po celou dobu nedávala spát.

Ale teď šlapal ranním Londýnem a cítil rozechvění jako tehdy, když byl poprvé přidělen jako absolvent navigační školy na americký tanker OHIO. Stejnou nejistotu a srdce až v hrdle. Stráž ho doprovodila bludištěm chodeb s vysokými zlacenými dveřmi do druhého poschodí. Pak mu vrátila předvolání a ukázala na jedny z dveří. Mluvil teď velmi špatně anglicky. Za těmi dveřmi čekala budoucnost, jeho osud. Po tolika letech mohl začít znovu, úplně od začátku. Nesmí promarnit takovou příležitost.

Vešel do prostorné pracovny, obrovská katedrála s obrazy admirálů a všech britských svatých.

"Andrzej Damiecki?" zeptal se oprýmkovaný chlapík a mrkl na předvolání.

"Vy žádáte o přijetí do válečného námořnictva jako dobrovolník?"

Přikývl.

"S praxí navigačního důstojníka?"

Opět přikývl.

"Vaši žádosti se vyhovuje!"

Varhany! Ale nebyly to varhany, jen sirény zaječely poplach. Na moři se však před bombami neutíká, ani tady se neutíká.

"Nikdy nechodíme do krytu," šeptla studeně Hildeborg. Neslyšel ji. Jenom ten člověk za stolem něco říkal. Byla mrtvá, celá jeho minulost byla skutečně mrtvá. Na tento okamžik čekal plných dvacet let. Ted' začne tam, kde tehdy přestal. Snad zbývá ještě trochu času.

"Ale nejprve projdete doplňovacím kursem," řekl hlas z námořního nebe. "Pozítří ráno se budete hlásit v Liverpoolu! Vaše papíry, pane . . ." podal mu velkou silnou obálku "Británie je vám vděčna!"

Audience byla u konce. Nedůvěřivě na toho muže hleděl.

"Ještě něco?" zeptal se, ale pak se chápavě usmál.

"Ano, trochu jsme vám pozměnili jméno, pro případ, že by vás vylovila německá ponorka. Už jednou jste to přece zkusil . . ."

"To nebyla ponorka."

"Na tom nezáleží, něco jsem o tom slyšel. Tedy prvního!"

"Na Nový rok?"

"U nás se bojuje i na Nový rok!"

Vypadl. Měl v ruce papíry. Skutečné doklady totožnosti.

"Počkejte!" houkl mezi dveřmi komandér. "Je přece nálet, teď nemůžete ven, pojdte na skleničku."

V dálce duněla bouře, bomby a prskání leteckých kanónů. Napadlo ho, že tahle bouře všechno smete, minulost, plukovníka Kellera a všechno, co zbývá. Jenom jeho papíry zůstanou, teprve teď se narodil, právě mu dali křestní list.

Když koncem února vyjížděl na první plavbu, vyprovázela ho Anna cestou čekajících žen. Předjarní déšť jim šlehal do tváří, obvyklá nepohoda. Moře se vzdouvalo a útočilo na hráze, bušilo do nábreží a zkrápělo studenými

sprškami kamenitou dlažbu přístavu. Přijela za ním až z Londýna a teď se křečovitě držela jeho ruky.

"Nikam tě nepustím, nechci tě ztratit!"

Pochodovali vybombardovanými průrvami mezi skladišti ke vzdálenému molu.

"Andrzej," řekla znovu s podrážděnou výčitkou.

"Bylo to nutné?"

Z jejího hlasu vycítil, že se mu tu otázku připravuje položit už bůhví jak dlouho, ale teprve teď, v poslední chvíli, sebrala veškerou odvahu jako tehdy, když u Wismaru skočila za ním do člunu.

"Bylo to opravdu nutné?" opakovala znovu důrazně a pohlédla mu do tváře.

"Mohl jsi přece pracovat v továrně jako já. Válka nás oba poznamenala, máme toho už dost za sebou a v tvém věku . . ." okamžik váhala, "mohl jsi volit klidnější zaměstnání!"

"V mém věku?" nechápavě na ni pohlédl.

"Zaměstnání?"

Vítr nepříjemně útočil, bylo tu pusto a prázdno, obrovské přístaviště. V dálce, na konci hluboko do moře vybihajícího mola, zahlédl nízký šedozelený trup torpédovky. Věčná úzkost žen. Zůstal stát a přitiskl ji k sobě. Moře dunivě útočilo.

"Bylo to nutné," řekl pevně. "Mám-li se cítit slušným člověkem, bylo to nutné! O první dovolené se stejně vezmeme!"

Také on se nesmírně dlouho připravoval pronést tuto řeč.

"To jsme mohli už teď," odbyla ho rázně, "není nám dvacet. Někdy se mi zdá, že jsi opravdu dobrodruh!"
